

16. Képzés és Gyakorlat

Nemzetközi Neveléstudományi Konferencia

16th Training and Practice International
Conference on Educational Science

Program és absztraktok
Program and Abstracts

**16. Képzés és Gyakorlat Nemzetközi
Neveléstudományi Konferencia**

Program és absztraktok

**16th Training and Practice International Conference on
Educational Science**

Program and Abstracts

**16. Képzés és Gyakorlat Nemzetközi
Neveléstudományi Konferencia**

2023. május 18–19.

Program és absztraktok

**16th Training and Practice International
Conference on Educational Science**

May 18–19, 2023

Program and Abstracts

Szerkesztette | Edited by

Petőné Csimá Melinda

Zentai Gabriella

**MATE
Neveléstudományi Intézet**

Kaposvár, 2023

Szerkesztők

Petőné Csima Melinda (MATE Neveléstudományi Intézet) és
Zentai Gabriella (MATE Neveléstudományi Intézet)

Technikai szerkesztő

Schlichter-Takács Anett

Olvasószerkesztők

Csizmadia Gábor és Kövérné Nagyházi Bernadette

Borítóterv

Farkas Beáta

© Szerzők, 2023

Szerkesztés © Petőné Csima Melinda és Zentai Gabriella, 2023

A műre a Creative Commons 4.0 standard licenc alábbi típusa vonatkozik: CC-BY-NC-ND-4.0.

Ennek értelmében a mű szabadon másolható, terjeszthető, bemutatható és előadható, azonban nem használható fel kereskedelmi célokra, továbbá nem módosítható és nem készíthető belőle átdolgozás, származékos mű. A licenc alapján a szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetni a szerző nevét és a szerzői mű címét.

Kiadja

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet
Cím: MATE Kaposvári Campus, 7400 Kaposvár, Guba Sándor utca 40.

Tel.: +36 82 505 800/5000 mellék

Honlap: <https://nevelestudomany.uni-mate.hu/>

Felelős kiadó: Józsa Krisztián, intézetigazgató

ISBN 978-615-6639-00-4 (pdf)

16. KÉPZÉS ÉS GYAKORLAT NEMZETKÖZI NEVELÉSTUDOMÁNYI KONFERENCIA

Kaposvár, 2023. május 18–19.

A KONFERENCIA HÁTTÉRINTÉZMÉNYEI

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi
Intézet
Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

A KONFERENCIA TUDOMÁNYOS PROGRAMBIZOTTSÁGA

Kasik László, Szegedi Tudományegyetem
Kéri Katalin, Soproni Egyetem
Orsós Anna, Széchenyi István Egyetem
Perlusz Andrea, Eötvös Loránd Tudományegyetem
Petőné Csima Melinda, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem (el-
nök)
Pusztai Gabriella, Debreceni Egyetem
Steklács János, Pécsi Tudományegyetem

A KONFERENCIA SZERVEZŐBIZOTTSÁGA

Bencéné Fekete Anikó Andrea
Betyár Gábor
Borné Péter Orsolya
Csizmadia Gábor
Gyöngyösiné Szabó Judit
Kövérné Nagyházi Bernadette
Schlichter-Takács Anett
Soós Evelin
Tóth-Szerecz Ágnes
Zentai Gabriella (titkár)

A KONFERENCIA HELYSZÍNE

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Kaposvári Campus
7400 Kaposvár, Guba Sándor u. 40. Tel.: (82) 505-800

A KONFERENCIA HONLAPJA, E-MAIL CÍME

<https://kepzesesgyakorlat.uni-mate.hu/>
kgykonf@uni-mate.hu
Honlapkészítő: Betyár Gábor, SZTE

TARTALOM

ELNÖKI KÖSZÖNTŐ.....	9
LECTORI SALUTEM.....	11
ÁTTEKINTŐ ÉS RÉSZLETES PROGRAM/ OVERVIEW AND DETAILED PROGRAM	13
ÁTTEKINTŐ PROGRAM.....	15
RÉSZLETES PROGRAM	16
ÖSSZEFOGLALÓK/ABSTRACTS	27
PLENÁRIS ELŐADÁSOK.....	29
SZIMPOZIUM-ELŐADÁSOK.....	31
SEKCIÓ- ÉS POSZTERELŐADÁSOK.....	47

ELNÖKI KÖSZÖNTŐ

A 16. alkalommal megrendezésre kerülő Képzés és Gyakorlat Nemzetközi Neveléstudományi Konferencia Tudományos Programbizottsága és Szervezőbizottsága nevében tisztelettel köszöntöm a konferencia résztvevőit és a kötet olvasóit.

Az elmúlt években mind a felsőoktatásnak, mind pedig a köznevelésnek olyan változásokkal kellett szembenéznie, melyekre mielőbbi, adaptív válaszokat kellett adni. Ennek megfelelően a korábbi években megrendezésre kerülő konferenciákat erősen tematizálták a felsőoktatás és a köznevelés aktuális kérdései, kihívásai, mely kérdéseket, kihívásokat a konferenciák alcímében is kifejezésre juttattak a szervezők. Szakítva a hagyományokkal, a 16. Képzés és Gyakorlat Nemzetközi Neveléstudományi Konferencia nem kapott tematikus alcímet, mivel úgy véltük, a konferencia címében szereplő *képzés* és *gyakorlat* kifejezik azt a meggyőződésünket, hogy konferenciánkon a köznevelés szereplői éppúgy válaszokat találnak az őket érintő kérdésekre, mint a képzőhelyek képviselői, egyetemi oktatók és kutatók. A képzés és a gyakorlat közötti kapcsolódási pontokat kívántuk erősíteni azzal, hogy az évente két alkalommal ülésező Dél-Dunántúli Regionális Pedagógusképző Fórum tavaszi ülését a konferencia programjához illesztettük, tartalmas szakmai programokat kínálva ezzel az együttműködő partnereknek.

Bírálati rendszerű konferenciánkra az idén 196-an regisztráltak az ország különböző egyetemeiről, továbbá a köznevelés számos intézményéből. A tematikus előadások huzsonöt szekcióba rendeződnek, emellett két szimpóziumra és egy poszterszekcióra kerül sor. A szekciók beosztása során nem az előadások nyelvére, inkább a tematikai kapcsolódásokra figyeltünk, ezért a szekciók egy részében magyar és angol nyelvű előadások is helyet kaptak.

A programot gazdagító plenáris előadások a pedagógiai praxisban jelentkező gyakorlati problémákra reflektálva teremtik meg a hidat a képzés és a gyakorlat mindennapi valósága között. Csíkos Csaba, a Szegedi Tudományegyetem Neveléstudományi Intézetének egyetemi tanára, „*A gondolkodásfejlődés grádicsai: A tudatos gyakorlás szerepe és egyéni különbségei az alapkészségek fejlődésében*” című előadása az alapkészségek megfelelő szintű fejlesztéséhez, kialakításához kapcsolódóan a készségfejlődés adott szintjéhez illeszkedő, a pedagógus és a tanuló együttes tevékenységén alapuló metakognitív támogatás jelentőségét tárja a hallgatóság elé. Stefanik Krisztina, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Karának egyetemi docense „*Ha rugalmatlan elmék találkoznak. Az autizmus pszichológiai magyarázatai és hatásuk a hétköznapi gyakorlatra*” című előadásában az autizmus kognitív hátterére fókuszáló, a viselkedések megértéséhez keretet adó pszichológiai kutatásokba ad betekintést, s ráirányítja a figyelmet az autista gyerekek és felnőttek támogatásához nélkülözhetetlen, az egyedi igényekhez adaptált edukáció jelentőségére.

A Tudományos Programbizottság nevében ezúton is köszönöm a bírálati folyamatban részt vevő és a konferencia lebonyolításában szekcióelnökként közreműködő kollégák munkáját. Köszönet illeti a szervezőbizottság aktív tagjainak áldozatos munkáját is: nélkülük a rendezvény nem jöhetett volna létre. A konferencia Tudományos Programbizottságának és Szervezőbizottságának nevében a résztvevőknek kellemes időtöltést, hasznos szakmai tapasztalatszerzést és eszmecesterét kívánok!

Petőné Csima Melinda
a konferencia elnöke

LECTORI SALUTEM

On behalf of the Scientific Program Committee and the Organizing Committee of the 16th International Conference on Educational Science *Training and Practice*, I respectfully greet the participants of the conference and the readers of the volume.

In recent years, both higher education and public education had to face changes to which adaptive responses had to be given as soon as possible. Accordingly, the conferences held in previous years were strongly themed on the current issues and challenges of higher education and public education, which issues and challenges were also expressed by the organizers in the subtitles of the conferences. Breaking with tradition, the 16th International Conference on Educational Science Training and Practice was not given a thematic subtitle, as we considered that the title words *training* and *practice* of the conference express our belief that at our conference the actors of public education will find answers to the questions that affect them just as much as the representatives of the training institutions, university lecturers and researchers. We wanted to strengthen the points of connection between training and practice by aligning the spring meeting of the Southern Transdanubia Regional Teacher Training Forum, which meets twice a year, with the conference program, offering meaningful professional programs to the cooperating partners.

This year, 196 speakers with refereed papers registered for our conference from various universities in the country, as well as from numerous institutions of public education. The thematic presentations are organized into twenty-five sections, and there will also be two symposia and one poster section. When assigning the sections, we did not pay attention to the language of the lectures so much as rather to the thematic connections, which is why some of the sections will include papers in Hungarian and English.

The plenary lectures that enrich the program create a bridge between training and the everyday reality of practice by reflecting on problems that arise in pedagogical practice. In his presentation entitled "*The steps of thinking development: The role of conscious practice and individual differences in the development of basic skills*" Csaba Csíkos, professor at the Institute of Educational Sciences of the University of Szeged, related to the development and formation of basic skills at an appropriate level, reveals to the audience the importance of metacognitive support that matches the given level of skill development and is based on the joint activities of the teacher and the student. Krisztina Stefanik, Associate Professor at the Bárczi Gusztáv Faculty of Special Education of Eötvös Loránd University will offer her presentation entitled "When inflexible minds meet: Psychological explanations of autism and their impact on everyday practice", in which she gives an insight into psychological research focusing on the cognitive background of autism, which provides a framework for understanding behaviours, and draws attention to the importance of education adapted to the unique needs of autistic children and adults, which is indispensable for supporting them.

On behalf of the Scientific Program Committee, I would like to express my gratitude to the colleagues who participated in the evaluation process and contributed to the organization of the conference as section presidents. Thanks also go to the active members of the organizing committee: without them, the event would not have been possible. On behalf of the Scientific Program Committee and the Organizing Committee of the conference, I wish the participants a pleasant time, useful professional experience and an exchange of ideas!

Petőné Csima Melinda
President of the conference

ÁTTEKINTŐ ÉS RÉSZLETES
PROGRAM

OVERVIEW AND DETAILED
PROGRAM

ÁTTEKINTŐ PROGRAM

2023. május 18. (csütörtök) <i>Helyszín: Előadói tömb</i>	
9:30–10:30	Regisztráció
10:30–11:15	Levezető elnök: Gombos Péter Megnyitó, köszöntők, műsor A konferenciát megnyitja Petőné Csima Melinda , a MATE Neveléstudományi Intézet tudományos intézetigazgató-helyettese, a konferencia elnöke. A résztvevőket köszönti Gerner Zsuzsanna , a Dél-Dunántúli Regionális Pedagógusképző Fórum elnöke, a Pécsi Tudományegyetem Tanárképző Központjának főigazgatója.
11:15–13:00	Plenáris előadások Csíkos Csaba: A gondolkodásfejlődés grádicsei: A tudatos gyakorlás szerepe és egyéni különbségei az alapkészségek fejlődésében SZTE Neveléstudományi Intézet Stefanik Krisztina: Ha rugalmatlan elmék találkoznak. Az autizmus pszichológiai magyarázatai és hatásuk a hétköznapi gyakorlatra ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar
13:00–14:00	Ebéd
14:00–15:45	Szekcióülések
15:45–16:00	Kávészünet
16:00–17:45	Szekcióülések
19:00–	Vacsora és zenés est

2023. május 19. (péntek) <i>Helyszín: Előadói tömb</i>	
8:00–8:30	Regisztráció
8:30–10:15	Szekcióülések
10:15–10:30	Kávészünet
10:30–12:15	Szekcióülések
12:15–13:00	Ebéd
13:00–14:45	Szekcióülések
14:45–15:00	Kávészünet
15:00–16:45	Szekcióülések
16:45–17:00	A konferencia zárása

RÉSZLETES PROGRAM

2023. május 18. (csütörtök)

Zenei nevelés – művészetközvetítés I.

2023. május 18. 14 óra

Helyszín: Előadói tömb 1. előadó

Szekcióvezető: Nagyné Mandl Erika

14:00–14:20	Adrian Estrela Pereira	Ijexá and music education: the study of African-based music as a pathway to valorize minority groups' collective identities
14:20–14:40	Czemmel Antónia Mária	Kodály Zoltán pedagógiai koncepciója Békés-Tarhos „Emlékirata” tükrében
14:40–15:00	Édes Csilla	The facets of mentoring in instrumental music teacher training
15:00–15:20	Nagyné Árgány Brigitta, Szabó Norbert	A zenei közlés fejlettségének vizsgálata elsőéves óvodapedagógus és tanító alapszakos hallgatók körében
15:20–15:40	Hegedűsné Tóth Zsuzsanna	Forrai Katalin módszertani alapelveinek nemzetközi adaptálhatósága

Neveléstörténet I.

2023. május 18. 14 óra

Helyszín: Előadói tömb 2. előadó

Szekcióvezető: Schlichter-Takács Anett

14:00–14:20	Pete József	A Ciszterci Diákszövetség Pécsi Osztályának száz éve. Eredmények, tanulságok
14:20–14:40	Pornói Imre	Érvek és ellenérvek a népiskolai évfáradó vizsgáról
14:40–15:00	Szabó Hajnalka Piroska	Rosa Luxemburgtól Margaret Thatcherig, avagy nőkép-reprezentációk 1949 és 2014 közötti történelemtankönyvekben
15:00–15:20	Somogyi Anett	Kenyeres Elemér szerkesztői tevékenysége a „Kisdednevelés” folyóiratban
15:20–15:40	Dergez Ildikó	Példaképek a két világháború közötti oktatási rendletekben Magyarországon (1920–1938)

Testi nevelés – testnevelés

2023. május 18. 14 óra

Helyszín: Előadói tömb 3. előadó

Szekcióvezető: Karácsony Ilona

14:00–14:20	Kovács Zsófia, Léa Mekkaoui, François Potdevin, Prisztóka Gyöngyvér	A 6-12 éves gyermekek vízi műveltségét vizsgáló eljárások szisztematikus irodalmi áttekintése
14:20–14:40	Molnár Ákos, Prisztóka Gyöngyvér	Lehet másképp is? – kulcs a 21. századi iskolai testnevelés oktatásához
14:40–15:00	Pázmándi Eszter	A propriocetív rendszer fejlesztésének jelentősége és megvalósítási lehetőségei általános iskolás diákoknál
15:00–15:20	Kéringér Gábor	„Eltűnt időnk nyomában” Az időfaktor szerepe- Időbeosztás vizsgálata a 14-20 éves zenészek kén- szülő korosztályban
15:20–15:40	Szerb Katalin, Bencéné Fekete Andrea, Pintér Ákos, Szerb György	A gimnazisták elhízásának kezelése a fizikai aktivi- tás beiktatásával

Attitűd- és szemléletformálás

2023. május 18. 14 óra

Helyszín: Előadói tömb 4. előadó

Szekcióvezető: Gelencsérné Bakó Márta

14:00–14:20	Tamása Róza, Szili Katalin	Az afáziával kapcsolatos empátikus hozzáállás és a nemek szerinti tudásszintkülönbség vizsgálata, egy pilot mérés alapján
14:20–14:40	Tóth-Szerecz Ágnes	A magyar közoktatásban elérhető fogyatékoságok iránti szemléletformáló programok összehasonlító elemzése
14:40–15:00	Mucsics F. László, Pántya Róbert	Élményalapú tanítás és tanulás az iskolában robotok segítségével
15:00–15:20	Szántóné Tóth Hajnalka, Szombathelyiné Nyitrai Ágnes, Kontra József	A tanító szakos hallgatók természettudományos érdeklődésének jellemzői

Alap- és középfokú oktatás

2023. május 18. 14 óra

Helyszín: Előadói tömb Tükrös aula

Szekcióvezető: Fináncz Judit

14:00–14:20	Király Brigitta	A német duális képzés nyomában
14:20–14:40	Cserné Pekkel Márta	Egy új szakmai életút születése – Pedagógusok a pályaelhagyásról
14:40–15:00	Tóth Judit	The simple, short-answer questions of the written intermediate level history examination in terms of content, taxonomy and typology
15:00–15:20	Visztenvelt Andrea	A pályaválasztási érettség vizsgálata a hevesi Eötvös József Református Oktatási Központban és a gyöngyösi Berze Nagy János Gimnáziumban
15:20–15:40	Fodor Richárd	A tanulói kompetenciafejlesztés lehetőségei és korlátai a történelemtankönyvekben

Jó gyakorlatok I.

2023. május 18. 16 óra

Helyszín: Előadói tömb 1. előadó

Szekcióvezető: Kissné Zsámboki Réka

16:00–16:20	Hetesi Edit	A hit- és erkölcstan oktatásban alkalmazott játékos módszerek szerepe és hatékonysága
16:20–16:40	Hajduné Holló Katalin Szilvia	Biokert és „lassú élet” – fenntarthatóságra nevelés egy Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyei óvodában
16:40–17:00	Hevérné Kanyó Andrea, Schlichter-Takács Anett	A környezetismereti tartalmak tantárgyközi beépítésének jó gyakorlatai az általános iskola 1-2. osztályában
17:00–17:20	Nagyné Zsilovics Tímea, Nagy János, Kelemen Annamária, Podráczky Judit	Élményporta kialakítása és pedagógiai célú hasznosítása a MATE Kaposvári Campus Gyakorló Óvodájában – úton egy jógyakorlat meghonosítása felé
17:20–17:40	Somogyi Tímea, Lajos Péter	Modern rajzvizsgálat alkalmazása a dadogásterápiában

Iskolapszichológia I.

2023. május 18. 16 óra

Helyszín: Előadói tömb 2. előadó

Szekcióvezető: Józsa Krisztián

16:00–16:20	Krupa Mónika	A figyelem és a videojátékhasználati-zavar előfordulása addiktív zavarokkal érintettek esetén
16:20–16:40	Sarus Tamás, Paic Róbert, Prisztóka Gyöngyvér	A tanítási gyakorlat hatása a testnevelő tanár szakos hallgatók kiégés és motivációs szintjére
16:40–17:00	Karácsony Ilona	Magasabb szintű koherencia-érzet, mint erőforrás – átállás és visszatérés – oktatás a digitális térben és a tanteremben
17:00–17:20	Lakatos Kristóf	Relationship between desired level of academic succes, test results and test anxiety in Szeged input measurement
17:20–17:40	Szili Katalin, Kiss Renáta, Molnár Gyöngyvér	Az olvasási készségek számítógépes fejlesztése a hátrányos helyzetű tanulók tanulási lemaradásának pótlására 3–4. évfolyamon
17:40–18:00	József István	Az iskolapszichológia múltja, jelene és jövője egy dél-dunántúli műszaki technikumban

Digitális pedagógia

2023. május 18. 16 óra

Helyszín: Előadói tömb 3. előadó

Szekcióvezető: Szabó Norbert

16:00–16:20	Csikósné Maczó Edit	Játékmechanizmusok alkalmazása a Z generáció oktatásában
16:20–16:40	Üst Norbert, Szántóné Tóth Hajnalka, Zentai Gabriella	Gamifikáció az oktatásban, fantasy szerepjáték a természettudományos tanórákon
16:40–17:00	Lakatos Szilvia	Szakmai gyakorlat a Romani Nyelvi Műhelyben
17:00–17:20	Pántya Róbert, Mucsics F. László	Digitális kompetencia fejlesztésének lehetőségei robotok építése és programozása során
17:20–17:40	Erdős Zsófia, Szili Katalin	Applikációk a nyelvi fejlődés megsegítésére

Pedagógusképzés I.

2023. május 18. 16 óra

Helyszín: Előadói tömb 4. előadó

Szekcióvezető: Nagyné Árgány Brigitta

16:00–16:20	Bencéné Fekete Anikó Andrea, Bence-Kiss Krisztina	Mentorok véleménye a végzős tanító szakos hallgatók szakmai felkészültségéről
16:20–16:40	Perger Katalin	A mentori tevékenység szerepe a pedagógusképzésben
16:40–17:00	Tóthné Aszalai Anett, Radics Márta	Az összefüggő gyakorlatok értékelésének elemzése
17:00–17:20	Kállay Zsófia	Gyakorlati képzés megújításának lehetőségei
17:20–17:40	Hosszu Timea, Mihálka Mária	A szegedi gyógypedagógus hallgatók általános életcéljainak jellemzése

Poszterszekció

2023. május 18. 16 óra

Helyszín: Előadói tömb emeleti aula

Szekcióvezető: Molnár Gábor

16:00–16:10	Csókási Krisztina, Vass Livia, Pusztafalvi Henriette	A fogyatékossgal kapcsolatos attitűd háttérternyezői 18–25 év közötti egyetemisták körében – előzetes kutatási eredmények
16:10–16:20	Lendvai Lilla, Dóczi- Vámos Gabriella	The impact of tie on teacher well-being: research report
16:20–16:30	Fatma Nur	Student teachers experiences in game-based learning
16:30–16:40	Fodor Richárd, Tóth Judit	Compass to history and civic education in Europe
16:40–16:50	Gados Noémi, Janek Noémi	Óvodáskorú gyermekek digitális eszközhasználata, és online jelenlétük vizsgálata

2023. május 19. (péntek)

Art and music education Symposium

2023. május 19. 8.30 óra

Helyszín: Előadói tömb 1. előadó

Chair: Józsa Krisztián

Discussant: Csíkos Csaba

8:30–8:50	Tormáné Kiss Bernadett	Student`s motivation and attitudes toward classroom music: A systematic review
8:50–9:10	Kovács T. Katalin, Janurik Márta	The relationship between singing habits and singing ability
9:10–9:30	Földi Fanni, Szabó Norbert, Tun Zaw Oo, Józsa Krisztián	The role of social environmental factors musical instrument learning
9:30–9:50	Simon Tünde	Assessment of the visual communication skill in grades 4–6.
9:50–10:10	Timur Kadyirov, Tun Zaw Oo, Józsa Krisztián	Art and design education in Russia: Past, present and future

Pedagóguskutatás – pedagógus mesterség

2023. május 19. 8.30 óra

Helyszín: Előadói tömb 2. előadó

Szekcióvezető: Bencéné Fekete Andrea

8:30–8:50	Lendvai Lilla, Dóczy-Vámos Gabriella	A pedagógusok COVID-19 alatti szervezeti kommunikációval kapcsolatos megélései
8:50–9:10	Lantos Tünde	Együttműködésen alapuló tudásmegosztási lehetőségek az óvodapedagógusok szakmai munkájában
9:10–9:30	Purák Szandra, Korom Erzsébet	Kémia tanári és tanulói vélemények összehasonlítása a kontextus alapú tanulásról
9:30–9:50	Baka József	A tanulókörök sikertényezői a hazai felsőoktatásban

Felsőoktatás I.

2023. május 19. 8.30 óra

Helyszín: Előadói tömb 3. előadó

Szekcióvezető: Kontra József

8:30–8:50	Alföldi Zoltán	Természetfilozófiai gondolatok a klasszikus orosz irodalomban
8:50–9:10	Kenderfi Miklós	Az Emberi erőforrás tanácsadó mesterszakos hallgatók szakmai gyakorlatának vizsgálata a „Gödöllői Iskolában”
9:10–9:30	Mihálka Mária, Hosszu Tímea	A szegedi gyógypedagógus-képzés hallgatóinak egészsége, egészségmagatartása
9:30–9:50	Selen Subaşı	A comprehensive overview of self-report measurement scales for assessing student engagement in higher education
9:50–10:10	Wai Mar Phyo	The role of doctoral students' academic English reading ability in their research literacy

Jó gyakorlatok II.

2023. május 19. 8.30 óra

Helyszín: Előadói tömb 4. előadó

Szekcióvezető: Szili Katalin

8:30–8:50	Vörös Klára Ilona	Az osztályterem láthatatlan terei
8:50–9:10	Molnár Gábor, Domokos Áron	Unstoppable them. Yuval Noah Harari as educator – and as ideologue
9:10–9:30	Kovács Zsolt	Tehetséggondozás és innováció a Minősített Tehetséggondozó Műhelyekben
9:30–9:50	Velner András	Modulok a Technika és tervezés tantárgy felső tagozatos tantervében

Pedagógiai paradigmaváltás a rendészeti felsőoktatásban Szimpózium

2023. május 19. 10.30 óra

Helyszín: Előadói tömb 1. előadó

Elnök: Hegedűs Judit

Opponens: Bencéné Fekete Anikó Andrea

10:30–10:50	Fekete Márta, Hegedűs Judit	A rendészeti felsőoktatás átalakulásának pedagógiai dilemmái, lehetőségei
10:50–11:10	Hlavacska Gergely, Fekete Márta	Rendészeti urban go: Bűnös Budapest
11:10–11:30	Hegedűs Judit, Fekete Márta	Oktatói narratívák a közszolgálati felsőoktatásban: a változások tükrében
11:30–11:50	Baráth Noémi Emőke	Rendészeti tisztképzésben résztvevő hallgatók motivációs bázissal- és szakmával kapcsolatos attitűdvizsgálata

Egészségnevelés - egészségfejlesztés

2023. május 19. 10.30 óra

Helyszín: Előadói tömb 2. előadó

Szekcióvezető: Mihálka Mária

10:30–10:50	Bánfai-Csonka Henrietta, Bánfai Bálint	COVID-19-cel összefüggő szubjektív és digitális egészségértés felmérése egyetemi hallgatók körében-multicentrikus keresztmetszeti vizsgálat
10:50–11:10	Lukács-Horváth Mariann	A rendszeres fizikai aktivitás megváltozása a koronavírus-járvány miatt bevezetett korlátozások alatt a 15–18 éves korosztálynál a dél-nyugat magyarországi régiókban 2020 tavaszán
11:10–11:30	Podráczky Judit, Petőné Csimá Melinda, Nagyházi Bernadette, Zentai Gabriella, Fináncz Judit	4–6 éves gyermekek egészséggel kapcsolatos szóasszociációinak vizsgálati lehetőségei
11:30–11:50	Kelemen Márta, Somosi Ambrus	A circumlaryngealis masszázs hatása hivatásos kommunikátorok képzésében
11:50–12:10	Soós Evelin	A gyermeknevelésben preferált egészségnevelési szokásokra irányuló vizsgálat megalapozása kisgyermeket nevelő szülők körében

Zenei nevelés – művészetközvetítés II.

2023. május 19. 10.30 óra

Helyszín: Előadói tömb 3. előadó

Szekcióvezető: Simon Tünde

10:30–10:50	Ackermanné Kelő Kamilla	Guckler Hedvig élete, művészeti és pedagógiai munkássága
10:50–11:10	Nagyné Árgány Brigitta	Komplex művészeti projektek az óvodapedagógus alapképzésben
11:10–11:30	Sándor Katalin, Illés Anikó	Sándor Éva művészetpedagógiai rendszere a gyógypedagógus-képzésben
11:30–11:50	Szabó Norbert, Földi Fanni, Józsa Krisztián	A zenetanári pálya választása a hazai felsőoktatás átalakulásának a tükrében
11:50–12:10	Révész József	Szemelvények az óvodapedagógus képzés ének-zenei nevelés területéről. Célok-módszerek-tendenciák a kreativitás tükrében

Iskolapszichológia II.

2023. május 19. 13 óra

Helyszín: Előadói tömb 1. előadó

Szekcióvezető: Illés Anikó

13:00–13:20	Szigeti Mónika, Di Blasio Barbara	A pszichológiai immunkompetencia szerepe a kiégés-prevencióban pedagógusok esetén
13:20–13:40	Gép Zsuzsanna	A meditáció és a relaxáció szerepe egyetemi hallgatók körében
13:40–14:00	Emri Zsuzsa, Antal Károly	Az olvasás alatti EEG, a tanulási stílus, és a fáradtság kapcsolata
14:00–14:20	Balogh Renáta, Földi Fanni, Józsa Krisztián	A közösségi média használatának az összefüggése a testképpel 12–18 éves korban
14:20–14:40	Lakatos Kristóf	Gender differences in test anxiety and school performance among freshmen university students in Szeged Input Measurement

Óvoda – iskola átmenet

2023. május 19. 13 óra

Helyszín: Előadói tömb 2. előadó

Szekcióvezető: Podráczky Judit

13:00–13:20	Bolla Zsolt	A szülők szabad iskolaválasztási szempontjainak vizsgálata és azok realizálódása
13:20–13:40	Giczi Barnabásné Fehér Ágnes	Systematic literature review on parents` influence and perception of children`s school readiness
13:40–14:00	Kárpáti Anikó	A Tanulást Könnyítő Program hatékonyságának vizsgálata az iskolaérettség tükrében
14:00–14:20	Kissné Zsámboki Réka	Space and pedagogy in the light of transition from kindergarten to school
14:20–14:40	Oláh Katalin	Gyermekkép egy kortárs neveléstudományi kutatásban

Felsőoktatás II.

2023. május 19. 13 óra

Helyszín: Előadói tömb 3. előadó

Szekcióvezető: Tun Zaw Oo

13:00–13:20	Sipos Bence	In constant change – The role of the iterative medium of video games in education
13:20–13:40	Selen Subaşı	The evolution of student engagement: from behavioural to holistic perspectives
13:40–14:00	Wai Mar Phyo	The relationship between doctoral students` self-perceived English academic writing skill and scholarly productivity
14:00–14:20	Laura Alzmeter	Students` participation in the life of higher education institutions
14:20–14:40	Moet Moet Myint Lay	Professional development through professional learning community for teacher educators in Myanmar teacher education

Integráció – inklúzió – gyógypedagógia

2023. május 19. 13 óra

Helyszín: Előadói tömb 4. előadó

Szekcióvezető: Szenczi Beáta

13:00–13:20	Lendvai Lilla	A tanárok meghatározó szerepe a látássérült diákok integrációjában
13:20–13:40	Gelencsérné Bakó Márta	A felnőttkorú fogyatékos személyek munkaerőpiaci helyzetének vizsgálata a többségi társadalom válaszdóainak véleménye alapján
13:40–14:00	Janek Noémi Viktória, Márkus Eszter	„Kéz a kézben lehet csak együtt csinálni” – óvodapedagógusok és gyógypedagógusok nézetei az együttnevelésről és a pedagógusi szerepekről
14:00–14:20	Kálmán Kata Csenge, Tóth-Szerecz Ágnes	A diszlexiás tanulók idegennyelv-oktatása többségi iskolában tanító nyelvtanárok szemszögéből
14:20–14:40	Kubinger-Pillmann Judit, Györe Géza	Felsőoktatásban tanuló diszlexiás hallgatók meglátásai Moodle felületen működő távoktatási anyagokról

Hátrányos helyzet - hátránykompenzáció

2023. május 19. 15 óra

Helyszín: Előadói tömb 1. előadó

Szekcióvezető: Di Blasio Barbara

15:00–15:20	Szirtes-Tankó Tünde	Reziliencia a hazai neveléstudományi diskurzusban. Kutatástörténet statisztikai megközelítésben
15:20–15:40	Kiss Renáta, Szili Katalin, Mokri Dóra, Molnár Gyöngyvér	Az olvasási előképességek fejlesztését segítő online felzárkóztató program az általános iskolák első évfolyama számára
15:40–16:00	Perge Anna	Életkörülmények, szokások, egészségi állapot különböző generációkban – hátrányos helyzetű térségben végzett többéves kutatás szemszögéből
16:00–16:20	Szigeti Mónika Veronika, Táskai Erzsébet	Akadálymentes pályaeorientáció – A sajátos nevelési igényű tanulók pályaválasztási támogatásának bemutatása

Olvasás és nyelvi fejlődés

2023. május 19. 15 óra

Helyszín: Előadói tömb 2. előadó

Szekcióvezető: Gombos Péter

15:00–15:20	Demeter Gáborné	Nyelvi akadálymentesítés az olvasástanításban
15:20–15:40	Maisch Patrícia	Vélemények az olvasóról és az olvasóvá nevelésről reformkori lapjainkban
15:40–16:00	Szenczi Beáta, Fejes József Balázs, Vígh Tibor	Az otthoni olvasástámogató környezet és az olvasási motiváció kapcsolata
16:00–16:20	Zsiray Barbara, Koós Ildikó	Konstruktív szövegalkotás és szövegfeldolgozás társasjáték alkalmazásával alsó tagozaton
16:20–16:40	Horváth Mariann	Nyelvfejlődés és többnyelvűség

Pedagógusképzés II.

2023. május 19. 15 óra

Helyszín: Előadói tömb 3. előadó

Szekcióvezető: Hosszu Tímea

15:00–15:20	Biró Fanni	Észreveszem-e, akit tanítok? – A noticing fejlesztésének nemzetközi gyakorlata a tanítóképzésben
15:20–15:40	Bárdi Árpád	A szabad levegőn megvalósuló iskolai tevékenységek hármas hasznáról... (egy tanítójelöltek közötti felmérés tanulságai)
15:40–16:00	Sinkovics Ádám	Mobiltechnológiával megvalósított tanórai alkotótevékenység- alapú gyakorlatok értékelése az alapkompenciák tükrében
16:00–16:20	Bertalan Péter Tamás	A Csurgói Magyar Királyi Állami Tanítóképző Intézet virágkora és megszűnése

Neveléstörténet II.

2023. május 19. 15 óra

Helyszín: Előadói tömb 4. előadó

Szekcióvezető: Hegedűs Judit

15:00–15:20	Pusztafalvi Henriette	Elfeledett tanyasi iskolák a Jászságban
15:20–15:40	Stummer Krisztina	A Pécsi Napló a női felső kereskedelmi iskolákról
15:40–16:00	Kóger Yvetta	A „szovjet minta” egyedi értelmezése az 1950-es évek preszkoláris nevelését meghatározó dokumentumokban
16:00–16:20	Mohr Szilárd	Diákok részvétele a taszári repülőtér 1944-es építési munkáin az oktatásirányítás nézőpontjából
16:20–16:40	Németh Dóra Katalin	A szocialista pedagógus megjelenítése a hetvenes évek elején a Soproni Óvónőképző Intézet megújult Nevelési Programjának tükrében

ABSZTRAKTOK

ABSTRACTS

PLENÁRIS ELŐADÁSOK

A GONDOLKODÁSFEJLŐDÉS GRÁDICSAI: A TUDATOS GYAKORLÁS SZEREPE ÉS EGYÉNI KÜLÖNBΣÉGEI AZ ALAPKÉSZSÉGEK FEJLŐDÉSÉBEN

Csikos Csaba

Szegedi Tudományegyetem Neveléstudományi Intézet
csikoscs@edpsy.u-szeged.hu

Kulcsszavak: alapkésziségek, gondolkodásfejlődés és -fejlesztés, metakogníció, pedagógiai tartalmi tudás

Közhelyszámba megy, hogy az alsó tagozatos iskolai évek legfontosabb feladata az alapkésziségek megfelelő szintű fejlesztése, kialakítása. Egy olyan folyamatról van szó, amely már iskoláskor előtt elkezdődik, és folytatódik egészen felnőttkorig, egyes területeken pedig élethossziglan. A fejlődés menetének klasszikus elképzelései mellett (például Piaget és Vigotszkij elméletei) új megközelítésmódot kínál a 20. század végétől a kibontakozó metakogníció-elmélet.

Az előadás elsősorban a számolási készség példáján, ám kitekintéssel az olvasásra, a hangszeres játéokra és további területekre, egy olyan fejlődési modellt vázol, amelynek alapját a tudáselemek automatikus és tudatos elemeinek aránya képezi. A metakogníció – egyszerűsítő kifejezéssel – a tudásra vonatkozó tudást jelenti, azaz például egy alapszerveleti számolási feladat esetén a pusztán végeredmény megtalálásán túl a folyamatra vonatkozó tervezési, nyomon követő és ellenőrző folyamatokat tartalmaz. Melyik fejlődési szakaszban milyen előnyt vagy hátrányt jelent, ha a készségek működése túlzottan automatizált, vagy túlzott tudatos kontroll alatt áll? Van-e értelme és pedagógiai relevanciája annak, hogy a tempós és hibátlan készségműködés mellett saját és mások gondolkodási folyamatainak tudatosítása is megvalósul?

Munkahipotézisünk szerint a pedagógiai tartalmi tudás lényegét érinti az a kérdés, hogy a pedagógus többféle utat ismerjen az automatizált és tudatos folyamatok egyéni egyensúlyainak megtalálására és a fejlesztésben történő felhasználására. A tudatos gyakorlás mint szakki-fejezés a játékos és a drillszerű gyakorlás mellett a fejlesztésnek azt a formáját jelenti, amelyben az aktuális készségfejlettségi szinttől függően a pedagógus és a tanuló együtt találják meg a készségfejlődés adott szintjéhez illő metakognitív támogatást. A nagyfokú egyéni különbségek kezelésének érdekében olyan feladatrepertoár kialakítása célszerű, amelyben a feladatok nem elsősorban nehézségükben, hanem a megoldás során adható metakognitív támogatás szintjei szerint különböznek egymástól.

HA RUGALMATLAN ELMÉK TALÁLKOZNAK. AZ AUTIZMUS PSZICHOLÓGIAI MAGYARÁZATAI ÉS HATÁSUK A HÉTKÖZNAPI GYAKORLATRA

Stefanik Krisztina

Magyar Tudományos Akadémia,
Eötvös Loránd Tudományegyetem Autizmus Szakmódszertani Kutatócsoport,
Eötvös Loránd Tudományegyetem Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar
stefanik.krisztina@barczy.elte.hu

*Kulcsszavak: autizmus, pszichológiai magyarázatok, pedagógiai módszertanok,
inklúzió, pszichológiai jól-lét*

Az autizmus az emberi fejlődés olyan sajátos útja, amely alapvetően módosítja a kommunikációt, a társas interakciókat és a rugalmas viselkedésszervezést. Egyedi és heterogén viselkedési és képességmintázatokat hoz létre bármely intelligenciaszinten. Az autizmuskutatás fő áramában kiemelt fontosságúak az autizmus kognitív hátterére fókuszáló, a viselkedések megértéséhez keretet adó pszichológiai kutatások. Ezek a kutatások tudományos hipotézisekre támaszkodnak, elméleti indíttatásúak, ám eredményeik intenzíven támogatják, befolyásolják a gyakorlati munkát.

Az előadásban áttekintjük, milyen pszichológiai mechanizmusok állhatnak az autizmusban gyakran tapasztalható, szokatlan viselkedések hátterében. Megvizsgáljuk, mennyire képes ezeket a magyarázatokat a gyakran rugalmatlan, nem autisztikus elme megérteni, s viselkedését ezek alapján módosítani. Fókuszunkban a többségi iskolai helyzetek, kihívások állnak, illetve ezek pszichológiai magyarázatai, s a belőlük következő pedagógiai-módszertani szempontok.

Az autista gyerekek és felnőttek támogatásban nélkülözhetetlen az egyedi igényekhez adaptált edukáció. Ez azonban nemcsak magára az autista emberre kell, hogy irányuljon, hanem személyi és tárgyi környezetére. Ez a kölcsönös, egymás fejlődését támogató folyamat a kulcsa valamennyi partner pszichológiai jól-létének.

SZIMPOZIUM-ELŐADÁSOK

ART AND MUSIC EDUCATION

Chair: Józsa Krisztián

Hungarian University of Agriculture and Life Sciences Institute of Education
University of Szeged Institute of Education
jokrisz@gmail.com

Discussant: Csíkos Csaba

University of Szeged Institute of Education
csikoscs@edpsy.u-szeged.hu

This symposium presents a collection of research studies that explore the relationships between various factors that influence student learning outcomes and experiences in art and music education. The presentations aim to inspire new ideas and approaches to art and music education, and to provide a valuable platform for international collaboration and knowledge exchange.

The first presentation is a systematic review that explores students' motivation and attitudes toward classroom music. This presentation identifies several factors that can influence primary and secondary students' motivation to the classroom music. The presentation highlights the importance of creating a positive and engaging learning environment to foster students' motivation and attitudes toward music.

The second presentation examines the relationship between singing habits and singing ability. The presentation shows that regular singing habits, such as singing in choirs or at home, are positively related to singing ability, and the development of singing is mostly established in the lower grades. Therefore, the presentation suggests that extracurricular opportunities for practice outside school contribute to the development of singing.

The third presentation investigates the role of social environmental factors in musical instrument learning. The presentation examines the influence of age levels, parents, friends, and teachers on students' musical instrument learning experiences. The presentation finds that social support and encouragement from parents, friends and teachers can have a positive impact on students' motivation and commitment to musical instrument learning.

The fourth presentation assesses the visual communication skills of students in grades 4-6. The presentation evaluates students' ability to create visual messages using various media and techniques, based on the Common European Framework of Visual Literacy. The presentation highlights the importance of visual communication skills in today's digital age and the need to incorporate these skills into the school curriculum.

Finally, the fifth presentation focuses on art and design education in Russia, tracing its history from the Soviet era to the present day. The presentation examines the opportunities and challenges that have arisen in this field. The authors provide insights into the future of art and design education in Russia and the potential for innovation and collaboration.

In summary, the symposium offers a diverse range of research studies that contribute to our understanding of art and music education. The presentations provide valuable insights into students' motivation and attitudes toward the potential of art and music education to foster creativity, engagement, and skill development among students and highlight the importance of creating supportive and inclusive learning environments. The symposium invites further discussion and collaboration among researchers, educators, and practitioners.

This symposium was funded by the Scientific Foundations of Education Research Program of the Hungarian Academy of Sciences and by the ICT and Societal Challenges Competence Centre of the Humanities and Social Sciences Cluster of the Centre of Excellence for Interdisciplinary Research, Development and Innovation of the University of Szeged.

THE ROLE OF SOCIAL ENVIRONMENTAL FACTORS MUSICAL INSTRUMENT LEARNING

Földi Fanni *, **Szabó Norbert ****, **Tun Zaw Oo *****, **Józsa Krisztián ******

* University of Szeged, MTA-MATE Early Childhood Research Group
fannifoldi94@gmail.com

** Hungarian University of Agriculture and Life Sciences,
MTA-MATE Early Childhood Research Group
szabo.norbert@uni-mate.hu

*** Hungarian University of Agriculture and Life Sciences,
MTA-MATE Early Childhood Research Group
ootuzaw111@gmail.com

**** Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, University of Szeged
jokrisz@gmail.com

Keywords: learning musical instrument; self-determination theory; social factors

Only a few Hungarian studies have focused on instrument learning, these studies can be found mainly in the international literature (e.g. Evans, 2015, McPherson, 2022). The motivational background of instrument learning can be well interpreted in the framework of Ryan and Deci`s (2017) self-determination theory. This theory differentiates between certain types of motivation, such as autonomous and controlled motives, and unmotivated.

The aim of this presentation is to illustrate the types of motivation based on self-determination theory for learners of different ages and the role of external incentives such as family, teachers, and friends in musical instrument learning.

Our research question is: Are there any age-related differences in motivation to learn musical instruments? How do social factors affect motivation to learn a musical instrument?

To collect data, we created an online questionnaire on Jotform. Students completed the Motivation for Learning Music (MLM, Comeau et al., 2019) questionnaire, and background factors were also included in the questionnaire. The MLM contains 25 items categorized into five factors, with Cronbach`s alpha values in parentheses: motivation (.85), external regulation (.83), introjection (.86), identification (.85), and intrinsic motivation (.90). Based on the age of the 264 students in our sample, we created three groups: pre-adolescence (7-13 years old), adolescence (14-16 years old) and post-adolescence (17-20 years old). The results show significant differences between age groups in the four motivation types. Amotivation ($F=5.52$, $p<0.01$) is significantly higher before adolescence ($M=1.80$, $SD=1.02$) than after adolescence ($M=1.37$, $SD=0.57$). External regulation ($F=7.89$, $p<0.01$) was least characteristic of the post-adolescence group ($M=1.51$, $SD=0.77$), significantly lower than the pre-adolescence group ($M=1.86$, $SD=1.07$) and adolescence group ($M=2.13$, $SD=0.96$). Identification ($F=5.97$, $p<0.01$) was significantly higher for the post-adolescent group ($M=3.39$, $SD=1.40$) than the pre-adolescent group ($M=2.66$, $SD=1.22$). Intrinsic motivation is significantly different between all three age groups ($F=4.48$, $p<0.05$), with the pre-adolescent group being the least characteristic ($M=4.07$, $SD=0.14$), followed by the ado-

lescent group ($M=4.22$, $SD=0.93$). The oldest age group is the most intrinsically motivated ($M=4.53$, $SD=0.66$). Based on regression analysis, intrinsic motivation is explained by the age of the students, by the influencing role of parents, friends, and teachers (15%), with the role of teachers (7%) being the most important determinant. The literature shows students' motivation in school typically decreases with age, while in contrast, in this study students' intrinsic motivation increases during instrument acquisition.

The results of this research can be of help to parents and teachers, contributing to the reduction of drop-out rates.

This study was funded by the Scientific Foundations of Education Research Program of the Hungarian Academy of Sciences and by the ICT and Societal Challenges Competence Centre of the Humanities and Social Sciences Cluster of the Centre of Excellence for Interdisciplinary Research, Development and Innovation of the University of Szeged. The authors are members of the New Tools and Techniques for Assessing Students Research Group.

THE RELATIONSHIP BETWEEN SINGING HABITS AND SINGING ABILITY

Kovács T. Katalin *, **Janurik Márta ****

* Eötvös Loránd University Faculty of Primary and Pre-School Education,
MTA-MATE Early Childhood Research Group
kovacs.katalin@tok.elte.hu

** University of Szeged Bartók Béla Faculty of Arts,
MTA-MATE Early Childhood Research Group
gevayne.janurik.marta@zmk.szte.hu

Keywords: music education; singing habits; singing ability

Singing is a key factor in music education, and its practice and development play a fundamental role in the curricular requirement. However, we are not aware of any national research on the development of singing, the study of singing habits, and their relationship to the development of singing ability.

In our research, we examined the role of singing habits in the development of singing ability. The sample consisted of 451 students in general music education (217 male) and 150 students in music education (53 male) in Grades 1, 3, 5, and 7. A five-point Likert-scale, self-developed, paper-pencil questionnaire (11 items, Cronbach's alpha: 0.88) was used in the habits study. The composite indicator (IZKÉSZ) was based on the frequency of singing in the community outside of music lessons at school and at home. The questionnaire also included a question on the mother's education level. To test the singing ability, we used a self-developed instrument (Cronbach alpha: 0.96). Our instrument includes tasks assessing skills in intervals (11 items, Cronbach's alpha: 0.89), melody patterns (12 items, Cronbach's alpha: 0.95) and singing a song (1 item) after listening, and reproducing a single pitch (3 items, Cronbach's alpha: 0.88). The composite indicator (ÉKÖM) includes all test items.

Our results show that the singing development of music students is significantly higher in all grades compared to general music students. In general education, the highest development score was obtained in Grade 3 ($M=38.31$, $SD=14.95$), but the highest mean score for music students, also in Grade 3, indicates only a medium level of development ($M=46.98$, $SD=15.31$). According to the IZKÉSZ the averages obtained for the frequency of singing in lower primary education and music education at all ages can be rated as "moderately true". In upper primary education, singing outside lessons is rare. In our regression models, the dependent variable was singing. IZKÉSZ and the mother's education were independent variables. The explanatory power of singing habits in general music education is 11% in Grade 3 and 10% in Grade 7. For music students, we found a significant effect only in the lower grades: in Grade 1, 12%, and in Grade 3, 29% for out-of-school practice. The mother's education explains to a lesser extent the development of singing only in general music education and only at the lower secondary level.

Our research shows that the development of singing is mostly established in the lower grades, with no further development. However, the overall level of development of students is generally unsatisfactory. Our habit study confirms that extracurricular opportunities for practice outside school contribute to the development of singing, especially at the developmentally sensitive lower school age. However, overall, the take-up of these opportunities by students is only medium.

This paper was funded by the Scientific Foundations of Education Research Program of the Hungarian Academy of Sciences and by the ICT and Societal Challenges Competence Centre of the Humanities and Social Sciences Cluster of the Centre of Excellence for Interdisciplinary Research, Development and Innovation of the University of Szeged. The authors are members of the New Tools and Techniques for Assessing Students Research Group.

ASSESSMENT OF THE VISUAL COMMUNICATION SKILL IN GRADES 4–6.

Simon Tünde

The Hungarian University of Fine Arts, MTA-MATE Early Childhood Research Group
simon.tunde@mke.hu

Keywords: visual communication; developmental assessment; digital assessment tools

In the presentation, subskills of visual communication are described based on the skill structure outlined in the Common European Framework of Visual Literacy. This Framework has been developed by assessing the development of subskills related to visual communication in the "respond" domains in primary school grades. And online digital assessment tools are developed and validated to facilitate the introduction of authentic assessment as a standard practice in curriculum development.

The results of this presentation include the definition of its components, the development of innovative tools for their assessment, and a description of the development of its subskills in the "respond" domains.

Our tests for the "respond" domain of the visual literacy framework were administered in the eDia interactive diagnostic testing environment in Grades 4–6 (ages 10–12 years) of the Hungarian primary school system. The area of visual communication skills in the "respond" domain is underrepresented in Hungarian art education curricula. Results show that development is unrelated to school achievement in non-art disciplines, showing the distinctiveness of the visual domain, and is weakly related to gender and digital literacy. The tests were expanded and revised and used in parallel with tests measuring other abilities. The students completed creativity, divergent thinking, and combinative thinking tests, and we also took color perception and spatial perception tests in the research program of "Moholy-Nagy Visual Modules-teaching the Pictorial Language of the 21st century". The development of visual communication skills can best be paralleled with combinative thinking. The evaluation tools facilitate authentic evaluation, and the results support curriculum development and serve as inspiration for practicing teachers in developing their own pedagogical programs. They can choose to find the most important area of visual skills to develop during the limited teaching time for visual arts. The research on visual skills can be integrated into everyday pedagogical practice.

This presentation describes the applied framework, presents the measuring instruments, highlights some results, and looks ahead to future tasks.

This study was funded by the Scientific Foundations of Education Research Program of the Hungarian Academy of Sciences.

ART AND DESIGN EDUCATION IN RUSSIA: PAST, PRESENT AND FUTURE

Timur Kadyirov *, **Tun Zaw Oo ****, **Krisztián Józsa *****

* University of Szeged Doctoral School of Education
timurkadyirov@gmail.com

** Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, Hungarian Academy of Sciences –
Hungarian University of Agriculture and Life Sciences Early Childhood Research Group
ootuzaw111@gmail.com

*** Hungarian University of Agriculture and Life Sciences, University of Szeged Institute of
Education
jokrisz@gmail.com

Keywords: art and design education; Russia; development of art education

This paper aims to shed light on the history of development and the current situation of Russian art and design education. The first stage of design development in Russia (1917-1922) was formed at the junction of production, propaganda, and mass art. Constructivism became the basis for building a new environment, reorienting representatives of non-objective art towards the social expediency of creativity. The recognition of the new concept of shaping "from image to design" came only in 1921 when certain changes occurred in the economic situation, which stimulated the most fruitful spatial experiments of constructivists. The next stage of design development (1923-1932) is considered the time of the formation of a professional model of design activity and the training of professional designers (Higher Art and Technical Workshops). The design refocused on solving practical problems: the development of household equipment for homes, the environment of work clubs, and public interiors. The third stage (1933-1960) was quite challenging for design in Russia as it was divided into narrowly related areas: engineering, household, and decorative design, which were perceived as different types of activities. The restoration of the architectural and artistic values of the country, destroyed by the war, became the main goal of that period. The fourth stage of design development (1961-1999) is characterized by an unconditional interest in the legacy of the 1920s. This period was remembered for the publication of the magazine "Technical Aesthetics" which served as the development of the USSR's avant-garde. Russia experienced some lagging behind global trends in the design-related sphere at the beginning of the 2000s. Since 2008, a system of bachelor's and master's degree training has been introduced in Russian universities in the context of the Bologna Declaration. This fact allowed Russian designers to exchange domestic experiences with the world, and to learn new ways of design production. Unfortunately, Russia withdrew from the Bologna process in 2022 due to the war between Russia and Ukraine, which entailed economic sanctions and prohibitions imposed on Russia by the USA and European Union. Currently, the future of design education in Russia remains unpredictable, but universities are looking for ways to maintain relationships and exchange knowledge and skills with the world's leading schools, academies, and institutes in the field of art and design. One such attempt is our experimental study with the Toolkit for Development and Assessment of Design Skills. It is a self-created instrument for encouraging creativity and motivation of the students during their art project work, where they will be able to develop and implement design skills.

This study was funded by the Scientific Foundations of Education Research Program of the Hungarian Academy of Sciences and by the ICT and Societal Challenges Competence Centre of the Humanities and Social Sciences Cluster of the Centre of Excellence for Interdisciplinary Research, Development and Innovation of the University of Szeged. The authors are members of the New Tools and Techniques for Assessing Students Research Group.

STUDENT`S MOTIVATION AND ATTITUDES TOWARD CLASSROOM MUSIC: A SYSTEMATIC REVIEW

Bernadett Tormáné Kiss

University of Szeged Doctoral School of Education,
MTA-MATE Early Childhood Research Group
tormane.kiss.bernadett@edu.u-szeged.hu

Keywords: *classroom music education; music learning motivation; systematic re-
view*

A music lesson should provide a safe space for students to get to know and experiment with their voices and musical genres. However, classroom music is known to be a subject with low prestige in Hungary. Students are not motivated to learn about music, they do not enjoy singing and they do not like the lessons (Janurik & Józsa, 2018; Janurik, Szabó, & Józsa, 2020). In order to understand how primary and secondary school students' motivation and attitude toward music lessons in general schools have been studied, a systematic literature review was conducted, according to PRISMA guidelines. A search on Scopus, ERIC, Science Direct, and ACM Digital library was done using the following words and their synonyms: classroom music, motivation, attitude, and student. The initial search identified 284 English language studies published from 2010 to 2023. Twelve of these and three more Hungarian studies added through other searching met the inclusion criteria for investigating a music-related aspect of motivation and attitude in a classroom environment. Among the studies, there is an international mapping exercise (McPherson & O'Neill) that involved eight countries and later one more country conducted the same exercise. These examined students' motivation to music compared to other subjects. Most studies show that music as a subject has a low value and students' motivation and interest decline as students get to higher grade levels.

Results show that engaging in extracurricular music activities, such as learning a musical instrument or studying singing outside of school can have a positive effect on the student`s attitude toward music learning. Moreover, students engaging in musical activities tend to have better results in other school subjects as well. Many of the studies suggest that research should be conducted in order to find out what are the reasons behind the declining motivation and the low values in connection with classroom music education. Some suggest that programs should be developed and changes should be done at higher levels. Parents` view of music education also plays a huge part in how music as a subject plays a role in students` lives.

This presentation aims to give information about how primary and secondary school students` motivation is presented in current literature. This systematic review provides the foundation for our future research in music learning motivation.

This paper was funded by the Scientific Foundations of Education Research Program of the Hungarian Academy of Sciences.

PEDAGÓGIAI PARADIGMAVÁLTÁS A RENDÉSZETI FELSŐOKTATÁSBAN

Elnök: Hegedűs Judit

Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar
hegedusjudit@uni-nke.hu

Opponens: Bencéné Fekete Andrea Anikó

Szimpoziumunk a felsőoktatás-pedagógia kevésbé ismert területére hívja fel a figyelmet: a rendészeti képzést vesszük görcső alá. Kiindulópontunk szerint a kortárs rendfenntartás korszerű képzést igényel. Az emberközpontú szemléletmód erősítésével a tekintélyelvű, félkatonai stílus helyett a felnőtt tanulási modellek és módszerek alkalmazásával lesznek képesek csak az újoncok a társadalmat szolgálni (Blumberg, 2019).

Amikor rendészetről beszélünk, egy alapvetően gyakorlati jellegű hivatásról szólunk. Kerezsi (2020) szerint a „csinálás-alapú” tanulás hagyománya hangsúlyos a szervezetben, vagyis amit a rendészeti felsőoktatásban oktatóként végzünk, azzal csupán elemeiben készíthetjük fel a hallgatót a majdani gyakorlatra. Ám szakmailag felkészültté nem az egyetemi padokban lesz a diák, ott csak irányultságot, keretet kap (Kerezsi, 2020). Ez nemcsak a hazai rendészeti képzési rendszerekben jelenik meg problémaként, hanem a nemzetközi szinten is megoldandó jelenség (White & Heslop, 2012). A bekerülő hallgatóink körében főként a rendőri lét gyakorlati jellegét előtérbe helyező értelmezés hangsúlyos; az esetek többségében a médiából látott akciókra akarnak elsősorban felkészülni: a lövészet, az intézkedéstaktika különleges világa vonzóbb számukra, mint önmaguk megismerése, mégis úgy gondoljuk, hogy alapvetően szükséges ebbe az irányba elmozdulni. Az „emberarcú” rendészet iránti igény egyre nagyobb térnyerésével válik megkerülhetlenné a pszichológia, a kommunikáció, az etika, a pedagógia, a társadalmi ismeretek „átadása”. Az elsődleges cél már kevésbé a félmilitáris jelleg, a tekintélyelv hangsúlyozása, mint inkább az együttműködés erősítése, az emberi interakciókon keresztül a bizalom építése (Hegedűs, 2019; Fórizs, 2016).

Szimpoziumunk azt a célt tűzte ki, hogy erről az átalakulásról számoljon be egyrészt elméleti, másrészt empirikus eredményeket tartalmazó előadások segítségével.

A szimpózium első előadása a rendészeti felsőoktatás specifikumairól szól: bemutattuk, hogy a humán tudományoknak hol van a helyük a képzési rendszerben, milyen új törekvések indultak el a tanulásieredmény-alapú rendészeti felsőoktatás kialakítása érdekében, egy alapvetően hierarchikusan működő képzésben miként tudjuk a hallgató-központúság elemeit beépíteni, erre miként reagálnak a hallgatóink.

A második előadás egy konkrét jógyakorlatot mutat be, melynek során az élménypedagógia elveiből kiindulva dolgoztak ki egy projektet az oktatók. Az előadásból nemcsak a projektről kaphatunk információt, hanem a hallgatók visszajelzéseiről is.

A harmadik előadás az oktatói szemszöveget helyezi középpontba. A rendészeti felsőoktatásban jelenleg is zajló, oktatói kompetenciákra vonatkozó kutatás kvalitatív részének főbb eredményeit ismerteti az előadás.

Az utolsó prezentációban pedig a hallgatói attitűdök, pályaválasztás motivációs faktorairól beszél az előadó.

RENDÉSZETI TISZTKÉPZÉSBN RÉSZT VEVŐ HALLGATÓK MOTIVÁCIÓS BÁZISSAL ÉS SZAKMÁVAL KAPCSOLATOS ATTITÚD- VIZSGÁLATA

Baráth Noémi Emőke

Nemzeti Közszerológati Egyetem Rendészettudományi Kar
barath.noemi.emoke@uni-nke.hu

Kulcsszavak: rendészeti felsőoktatás; attitűd; motiváció

Magyarországon a rendészeti felsőoktatásban tanuló hallgatók sajátos jogviszonyban (Christián & Erdős, 2021) végzik el az alapképzést három-, illetve négy év alatt, amely az európai, hasonló profilú intézményekben eltérő képzési és szakmai protokoll alapján zajlik. Ez más jellegű hallgatói motivációt és szakmai hozzáállást is feltételez, hiszen ha kevesebb ideig tart a kiképzés és az elméleti oktatás, az más attitűddel párosul, mint ha valaki az iskolapadból kikerülve elméleti és gyakorlati képzést követően válik rendőrré.

Az előadás során megismerhetjük, hogy milyen motivációs bázissal és rendészeti attitűddel (Baráth, 2020) kezdik meg a képzésüket a hazai tisztjelöltek (N=174). Az empirikus kutatás kérdőív eredményei szerint ágencia (Hamilton, 2007) jellemzi a pályaválasztásukat, és a rendvédelmi munkával kapcsolatos hozzáállások nemenként és szociodemográfiai háttér szerint eltérő képet mutatnak, ami hatással lehet a fiatalok későbbi életpályájára. A rendőri munka számos egyéni és szakmai attitűddel, kompetenciával (Hegedűs, 2021) írható le, amelyek között megtalálható a professzionalizmus is (Baráth, 2021), mint a szakmával kapcsolatos beállítódás (Magasvári & Szakács, 2021). A nemzetközi kutatásban hét európai ország vett részt, köztük Magyarország is. A kérdőívben a rendészeti oktatással kapcsolatos attitűdmérésre alkalmas Likert-skála 35 kérdést tartalmaz. A hazai adatokat összevetjük nemzetközi adatokkal (Bjorg, 2020) is, ahol figyelembe vesszük az elemzés során, hogy milyen képzési sajátosságok jelennek meg az egyes nemzetek rendészeti képzésében, és ezáltal a hallgatói attitűdökben. Az eredmények azt mutatják, hogy a rendőrhallgatók között már alig található rendészeti pályán dolgozó családtag, esetükben a motivációs és a szakmai attitűdformálás más alapokról indul, és a képzés évei meghatározóak lesznek a szakmai életút szempontjából. A vizsgálat eredményeit a hallgatói toborzásban és a képzésfejlesztésben használhatja a felsőoktatási intézmény, továbbá a rendészeti szervek mint munkáltatók tájékozódhatnak, és jobban megismerhetik a pályakezdő munkavállalóikat.

A RENDÉSZETI FELSŐOKTATÁS ÁTALAKULÁSÁNAK PEDAGÓGIAI DILEMMÁI, LEHETŐSÉGEI

Fekete Márta * , Hegedűs Judit **

* Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar
fekete.marta@uni-nke.hu

** Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar
hegedusjudit@uni-nke.hu

Kulcsszavak: felsőoktatás-pedagógia; rendészeti képzés; Kreatív Tanulási Program

„Az emberi magatartás megértése nélkül képtelenek leszünk emberekkel kapcsolatos munkát végezni” (Pine & McGoldrick, 2000: 49.). Amikor egy rendvédelmi szakember hatékonyan kommunikál, problémamegoldó képessége a helyén van, képes rugalmasan alkalmazkodni különféle helyzetekhez, ismeri a társadalmi rétegeket és az azokat jellemző kulturális-emberi dinamikákat, ismeri – és tudatosan értelmezi – saját magát ahhoz, hogy megértse, egy-egy interakció során milyen folyamatok mennek benne végbe, akkor mindez a tudás képes az ő meglévő technikai készségeit (például intézkedéstaktikai-fegyverhasználati tudás) hatékonyan megtámogatni a mindennapi munkában (McDermott & Hulse, 2012). Egyes kutatások kimutatták, hogy a rendőrök csupán munkájuk 10%-ában használják az iskolában elsajátított technikai ismereteket, míg a maradék 90%-ot az teszi ki, hogy állampolgárokkal kommunikálnak, kapcsolatot építenek, preventív intézkedéseket fogantatosítanak, problémát oldanak meg, mediálnak, sőt akár még sürgősségi orvosi ellátást is biztosítanak (Goldstein et al., 1977; Mayhall, Barker & Hunter, 1995). Mindez igazolja a humán tudományok elsajátításának egyre égetőbb szükségességét a rendészetben is. Előadásunkban egyrészt bemutatjuk azokat a tantervfeljesztési munkálatokat, melyek fő fókuszába a tanulásieredmény-alapúság került, másrészt kitérünk azokra a dilemmákra, hogy milyen lehetőségeink vannak egy hierarchikusan működő képzési rendszerben a hallgatói partnerségen alapuló módszertanok bevezetésére. Ezekhez kapcsolódóan bemutatunk néhány olyan jó gyakorlatot, melyek, úgy gondoljuk, hosszútávon a hallgatók szociális kompetenciáinak fejlesztését szolgálják. A fejlesztéssel párhuzamosan a Kreatív Tanulási Program révén egyetemi szinten is komoly elmozdulás történt az általunk is képviselt irányba, ám mégis azzal szembesültünk, hogy mindennek fogadtatása nem egyértelműen pozitív sem a hallgatók, sem az oktatók körében. E tapasztalatból kiindulva fontosnak tartottuk, hogy feltárjuk az elutasítás mögött lévő tényezőket. Azt feltételeztük, hogy a hallgatóközpontú oktatás támogatásának hiánya nagymértékben összefüggésben van azzal, hogy mit gondol a hallgatókról a kolléga. Ebből kiindulva az oktatói kompetenciákat és attitűdöket feltáró kutatásunk kvalitatív részében kiemelt szerepet kapott a hallgatókkal kapcsolatos nézetek feltárása. A rendészeti képzésben részt vevő 15 kollégával készített interjúból jól körvonalazódott az, hogy a hallgatókról két markáns kép létezik ebben a körben: a hierarchikus rendben gondolkodó alá- és fölrendeltségi viszonyból kilépni nem tudó kollégák, akik nehezen tudnak azonosulni a hallgatóközpontú megközelítéssel, míg a másik körben, a generációk sajátosságait hangsúlyozó kollégák elengedhetetlennek tartják a hallgatói sajátosságok figyelembevételét, a módszertani megújulást.

Előadásunkban a képzési gyakorlat monitorozásával nem konklúziók megfogalmazására, hanem az általunk alkalmazott módszerek értékelésére, újragondolására és továbbfejlesztésére törekszünk.

A TKP2021-NKTA-51 számú projekt a Kulturális és Innovációs Minisztérium Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Alapból nyújtott támogatásával, a TKP2021-NKTA pályázati program finanszírozásában valósult meg.

OKTATÓI NARRATÍVÁK A KÖZSZOLGÁLATI FELSŐOKTATÁSBAN: A VÁLTOZÁSOK TÜKRÉBEN

Hegedűs Judit * , Fekete Márta **

* Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar
hegedusjudit@uni-nke.hu

** Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar
fekete.marta@uni-nke.hu

Kulcsszavak: *oktatói narratívák; Kreatív Tanulási Program; felsőoktatás-pedagógia*

A Nemzeti Közszerológálati Egyetem 2020–2025 közötti időszakra szóló Intézményfejlesztési Tervében az oktatásfejlesztés kiemelt szerepet kapott, melynek egyik legfőbb katalizátora a Kreatív Tanulási Program volt. A Program célja egy olyan pedagógiai, módszertani fordulat támogatása, amelynek alapján hangsúlyossá válik az egyéni sajátosságok hatékony fejlesztése és értékelése, az egyéni tanulási utak mentorálása és az oktatók oktatás-módszertani megújulása (Méhes & Korpics, 2022).

Az elmúlt években e program megvalósítása érdekében nagyon sok erőfeszítést tett az egyetem, ugyanakkor kérdésként merült fel bennünk, hogy az oktató kollégák mennyire nyitottak a Program által képviselt értékek, célok iránt, mennyire tartják fontosnak a tanulásközpontúság felé történő elmozdulást, illetve a hivatásos pályára való felkészítéssel kapcsolatban mennyire tudják összekapcsolni a hierarchikus működést a partnerközpontú oktatással?

E kérdések megválaszolása érdekében egy komplex kutatást szerveztünk, melynek során az Egyetem összes oktatóját, mestertanárát, nyelvtanárát, szakoktatóját és kiképzőjét megkerestük, kérve egy kérdőív kitöltését (N=645), mely a Kálmán (2021) által publikált oktatói kompetenciák felmérését célzó kérdéssoron alapult. Ezen kívül egy félig strukturált interjút dolgoztunk ki, melyet Egyetemünk négy karának oktatási dékánhelyetteseivel, valamint négy-négy önkéntesen jelentkező kollégával vettünk fel, így összesen 20 interjú készült.

Jelen előadásban ezen interjúk tartalomelemzésének eredményeit mutatjuk be, kiemelve interjúalanyaink fejlesztéssel kapcsolatos attitűdjeit, a saját jó gyakorlataikat, a fejlesztés előtt álló akadályokat. Különösen érdekes szempontként jelenik meg a vezetők a véleménye, akiknek a támogatása nagyban befolyásolhatja egy innováció hatékonyságát. Elemzésünk eredményeként elmondható, hogy interjúalanyaink nyitottak a megújulás iránt, annak ellenére, hogy véleményük szerint számos kolléga már amúgy is „kreatívan oktat”, a képzéseknél fontosnak tartják a karok speciális helyzetének, jellegzetességeinek szem előtt tartását. A problémák között pedig a szinte már klasszikusan felmerülő szerepütközések jelennek meg (jó oktató – jó kutató – jó adminisztrátor).

Vizsgálódásunk jelentőségét abban látjuk, hogy egy ilyen volumenű fejlesztéshez, melyet Egyetemünk oktatói, kiképzői, tanárai számára a Kreatív Tanulási Program jelent, nagyon fontos kiindulópont lehet az érintettek hozzáállásának felmérése.

A TKP2021-NKTA-51 számú projekt a Kulturális és Innovációs Minisztérium Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Alapból nyújtott támogatásával, a TKP2021-NKTA pályázati program finanszírozásában valósult meg.

RENDESZETI URBAN GO: BŰNÖS BUDAPEST

Hlavacska Gergely *, Fekete Márta **

* Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar
hlavacska.gergely@uni-nke.hu

** Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar
fekete.marta@uni-nke.hu

Kulcsszavak: gamifikáció; élménytanulás; jó gyakorlat

Az élményszerű pedagógiai módszerek, a játékosítás és a projekt módszerek oktatási környezetbe való integrálásának hasznosságáról számos nemzetközi és hazai szakirodalom beszámol (ld. pl. Csikósné, 2019; Fuertes-Camacho et al., 2019; Janet, 2009; Kyriakova, Angelova & Yordanova, 2014; Mezeiová & Bencsik, 2019; Zhylykybay et al., 2014).

A rendészeti képzésben a felsőoktatás területén mi is évről évre új módszereket próbálunk ki, hogy élményszerűvé és játékosá tegyük a tanulást a hallgatók számára. 2022 szeptemberében az NKE Rendészeti Magatartástudományi Tanszék két kollégájával a városi kincsvadászatok mintájára készítettünk egy nyomozós játékot, gyakorlatot, aminek a *Bűnös Budapest* fantázianevet adtuk.

A városi séta során a hallgatók 4–6 fős csoportokban dolgoztak, és a csoportok egymással versenyeztek. Minden csoportnak egy kihúzott témában (alvilág, gyilkosságok, rendészeti munka veszélyei stb.) rendészeti vagy bűnügyi szempontból fontos helyszíneket kellett felkeresni, megismerkedni az ott történt eseményekkel, és különböző feladatokat megoldani a helyszíneken. A csapatmunka már a tervezésnél kezdődött, hiszen a csoportok saját maguk alakították ki és tervezték meg az útvonalukat, választották ki a rendelkezésre bocsátott listából a felkutatni kívánt helyszíneket.

A hallgatók a délelőtti a helyszínek felkeresésével és az azokhoz kapcsolódó feladatok, kihívások teljesítésével töltötték. Délután pedig prezentációt készítettek az ezekhez kapcsolódó bűncselekményekről, és beszámoltak egymásnak élményeikről, reflektálva a csapatmunkára, a tervezés és kivitelezés folyamatára, a nehézségekre.

A sétát elsősorban elsőéves nappali tagozatos hallgatók számára készítettük, akiknek a rendészeti képzés egy öthetes ún. alapkiképzéssel kezdődik (Erdős, 2019; Erdős, Magasvári & Szabó, 2019). Ez az öt hét áll rendelkezésükre arra, hogy átlépjenek a civil életből a rendészet világába, ahol az elvárt magatartásforma az engedelmesség, a parancsok teljesítése, a hierarchia feltétlen elfogadása. A tanszék által megtervezett egy napos játék szöges ellentéte a megelőző öt hét rigid, szigorú keretrendszerének, ezért izgatottan vártuk a kollégákkal, hogy vajon a hallgatók hogyan reagálnak, mit kezdenek a hirtelen ölükbe hulló régi szabadságukkal.

Az előadásunkban ennek az újonnan kipróbált módszernek a tapasztalatairól számolunk be, reflektálva a továbbfejlesztési útvonalakra és a módszer felhasználásának egyéb lehetőségeire a rendészeti (és más) felsőoktatási keretrendszerben.

SZEKCIÓ- ÉS POSZTERELŐADÁSOK

GUCKLER HEDVIG ÉLETE, MŰVÉSZETI ÉS PEDAGÓGIAI MUNKÁSSÁGA

Ackermanné Kelő Kamilla

Károli Gáspár Református Egyetem Pedagógiai Kar
kelo.kamilla@kre.hu

Kulcsszavak: polgári leányiskola; katolikus nevelés; rajztanítás

A kutatás célkitűzései a következők: 1. A polgári leányiskolai nevelés cél-és eszközrendszerének bemutatása az 1920-as évek elejétől 1948-ig. 2. A társadalmi, szakmapolitikai, gazdasági változások a polgári iskolai nevelésügyre gyakorolt hatásainak elemzése. 3. Pedagóguspálya bemutatása Guckler Hedvig polgári leányiskolai festőművész-rajztanár életútján keresztül.

A dualizmus kori katolikus nőnevelés célja a későbbi vallásos életvitel, valamint a haza, az egyház és a család szolgálatában álló, az aktuális szekuláris társadalmi hatásoknak ellenálló, erős hitű katolikus identitás kialakítása. Ebben a szellemben nevelkedett és vált tanítónővé Guckler Hedvig a szegedi Római Katolikus Elemi Tanítónőképzőben, és ezt az értékrendet képviselte élete végéig tartó pedagógiai pályáján. A vesztes I. világháború traumája alól még nem ocsúdott fel a társadalom, amikor Guckler elkezdte rajztanári pályáját a Szegedi III. Kerületi Állami Polgári Leányiskolában. Az iskola elsődleges nevelési célja a nemzeti érzés és jellemformálás volt, ugyanakkor a kezdő tanárnak meg kellett találnia a modern pedagógiai elveken alapuló, egyéni képességfejlesztésre törekvő pedagógiai módszertanát is. Mindezekről az útkeresésekről (néha heves vitákról) tanúskodnak a tanári testületi jegyzőkönyvek, valamint Guckler Hedvig előadásainak fennmaradt szövegei. Guckler a Képzőművészeti Főiskola elvégzése után sem lépett a festőművészi pályára, bár rendszeresen kiállított a Nemzeti Szalonban. A polgári iskolai neveléshez az iskolatípus bezárásáig hű maradt.

Az előadás célja, hogy a feltárt értesítők, oktatásügyi, iskolai dokumentumok alapján bemutassa a polgári leányiskolai nevelés célját és eszköztárát, a tanári karon belüli sokpólusú kapcsolatrendszert, a képzés korszerűsítésének törekvéseit. Guckler Hedvig pedagógiai életútját követve felsejlik az 1923 és 1945 közötti társadalmi, pedagógiai korrajz.

A kutatás időbeli kerete: 1923–1948. A kutatómunka gerincét a „Miasszonyunk”-ról Nevezett Szegény Iskolanővérek Vezetése Alatt Álló Római Katolikus Kath. Elemi Tanítónőképző Intézet értesítői, a Szegedi III. Ker. Margit-utcai Állami Polgári Leányiskola értesítői, az iskola egyéb, levéltárakban fellelhető dokumentációi, valamint személyes emlékezések adták, mint primer források. A kutatási célhoz legkézenfekvőbb módszer az analitikus jellegű forráskutatás stratégiája. A leíró elemzés módszerével időrendben mutatom be a rajztanár életútján keresztül a polgári leányiskolai nevelés változásait, egészen az iskolatípus bezárásáig.

IJEXÁ AND MUSIC EDUCATION: THE STUDY OF AFRICAN-BASED MUSIC AS A PATHWAY TO VALORIZE MINORITY GROUPS' COLLECTIVE IDENTITIES

Adrian Estrela Pereira

Eötvös Loránd University Institute of Education
adrianestrel@student.elte.hu

Keywords: music education; postcolonial theories; collective identity

Similarly as happens worldwide, the Brazilian music context undergoes constant changes, updates and resignifications. This scenario, intrinsically connected with social, political, historical and economic atmospheres, has incorporated discussions that interrogate and challenge the social value that is attributed to African-heritage musics. Scholars with different theoretical backgrounds have been focusing on issues related to the effects of power relations in different modern societies. In the last two decades, such reflections have incorporated discussions that aim to call attention to the effect that social, political and economic relations have not only on the musical field itself but also on the perception that general society's members have regarding the value of artistic manifestations that symbolize different social groups. Focusing on Ijexá, this article aims to investigate, analyze and discuss the implications of the application of approaches to music education that were developed based on minority groups' traditional knowledge.

Strongly influenced by the perspective of the Critical Paradigm – which argues that its adepts should not only investigate a phenomenon but also contribute to the solution of the identified issues – this study has four specific objectives: 1) to present the main sociological, ethnomusicological and religious features of Ijexá; 2) to examine the intentions and effects of traditional Eurocentric approaches to music education; 3) to reflect on the connections between music, music education and collective identities; and 4) to analyze the possible social and educational impacts of the application of decolonization-oriented approaches to music education.

Sustained by the aforementioned goals, this research employs the qualitative documental analysis as its methodological approach to examine different sources of written and audio-visual materials, to gather the data, to acquire the information and to develop the knowledge that supports and guides the presented discussions. Concentrating on a particular African-based rhythm, this inquiry's critically oriented reflections intend to contribute to the ongoing scientific debate regarding the cross-feeding relation between music education and broader social sectors by investigating possible motivations and outcomes of applying educational approaches that are developed based on African-heritage music and African-heritage traditions not only for purely music-artistic reasons but also for their empowering potential, their enhancing political representativeness purpose and for their raising awareness function in fostering the establishment of truly equitable, emancipated and democratic societies.

TERMÉSZETFILOZÓFIAI GONDOLATOK A KLASSZIKUS OROSZ IRODALOMBAN

Alföldi Zoltán

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Vadgazdálkodási és Természetvédelmi Intézet
alfoldi.zoltan.peter@uni-mate.hu

Kulcsszavak: természetfilozófia; Goncsarov, Tolsztoj, Csehov; környezeti nevelés

Az olvasókra nagy hatást gyakorolnak a hazai és a világirodalom kiemelkedő alkotásai. Befolyásolják gondolkodásunkat, világnézetünket, valamint a természettel való kapcsolatunkat is. A magyar- és a világirodalom kiemelkedő alkotóinak életműveiben megjelenő természet-filozófiai gondolkodásuk összeállításának nem csupán elméleti, esztörténeti jelentősége van, hanem környezeti nevelésben megjelenő gyakorlati felhasználásuk segítheti a természeti környezetünk iránti érzékenység fejlesztését, amely hozzájárulhat egy fenntarthatóbb, harmonikusabb életmód kialakításához. Előadásomban ennek a törekvésnek első lépéseként mutatom be három kiemelkedő orosz realista író, Ivan Alekszandrovics Goncsarov (1812-1891), Lev Nyikolajevics Tolsztoj (1828-1910), és Anton Pavlovics Csehov (1860-1904) egyes műveiben megjelenő filozófiai gondolatait a természetről, ember és természet kapcsolatáról.

Ivan Alekszandrovics Goncsarov (1812-1891) Oblomov című műve (1859, magyarul megjelent: 1906) az orosz irodalom kiemelkedő alkotása, amelynek IX. fejezetében (Oblomov álma) bemutatja a természet erőit, a gyermek természet-megfigyeléseinek életet formáló elveit.

Lev Nyikolajevics Tolsztoj (1828-1910) filozófus-író az orosz- és a világirodalom egyik legnagyobb hatású gondolkodója és szerzője. Naplója, regényei és novellái a természet szeretetét, csodálatát és tiszteletét hordozzák. Így ír ezekről 1903-ban megjelent „Asszarchadon, Asszír királya” című novellájában: „Az élet egy mindenben, te csak parányi része vagy a közös életnek. És csak ebben a kis részében: magadban javíthatod vagy ronthatod, növelheted vagy csökkentheted. Csak úgy javíthatod az életet önmagadban, ha lerombolod a korlátokat, amelyek elválasztanak mások életétől, és ha más élőket magadnak tekinted és szereted őket. (...) Megsérti az életet, aki azt gondolja, hogy ez az egyetlen élet, és a saját jólétét más életek rovására növeli. (...) Az élet nem ismer sem időt, sem teret. Az élet – pillanat és ezer évnyi: a te életed és a világ összes látható és láthatatlan lényének élete – egyenlő. Az életet elpusztítani vagy megváltoztatni nem lehet; mert az élet az egyetlen dolog, ami létezik. Minden más – káprázat.” Kellogg Durland amerikai írótól 1906-ban ezt kérdezte Tolsztoj: „Olvassa...Thoreaut, Emersont [az ököfilozófia nagyjait]? A mai fiataloknak őket kellene olvasniuk.” (Durland, 1908).

Anton Pavlovics Csehov (1860-1904) számára a természet pontos ismerete az emberi lét alapfeltételei közé tartozott. A fiatal Gorkijt szigorúan bírálta, amikor összecserélte egymással a fák, a füvek, a bokrok és a madarak neveit (Peterdi Nagy, 2004). A Párbaj című novellájában (1891) a „felesleges” (vagyis a világban helyét nem találó, boldogtalan) embert így jellemzi: „...kertjében soha egyetlen fát, egyetlen szál fűvet sem ültetett, és élőlények között élve, nem mentett meg egyetlen bogárkát sem, mindig csak rombolt, pusztított és hazudott...”

A TANULÓKÖRÖK SIKERTÉNYEZŐI A HAZAI FELSŐOKTATÁSBAN

Baka József

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet
Baka.Jozsef@uni-mate.hu

Kulcsszavak: svéd tanulókör; felsőoktatás

Az előadás célja a tanulókörök felsőoktatásban való alkalmazásának vizsgálata. Az előadás arra keresi a választ, hogyan lehetne az egyetemi tanulóköröket sikerebben működtetni.

A tanulókörök, tanulókörszerű szerveződések (olvasó-, önképző- öntevékeny körök, klubok, társaságok, stb.) elsősorban a civil szférához, a társadalmi mozgalmakhoz, a közösségi művelődéshez kötődő, nem formális tanulási formák, de a hazai felsőoktatásban is van hagyományuk. Az előadás a kapcsolódó nemzetközi és hazai szakirodalmat felhasználva összefoglalja a tanulókörök fogalmi, szervezési, működési alapvetéseit és sikertényezőit. Megkísérli elhelyezni a tanulósszervezési formák, tanítási-tanulási stratégiák, módszerek komplex rendszerében. Ehhez kiindulópontként a nemzetközi szinten is egyfajta referenciaként kezelt svéd tanulókörök elméleti, szervezési, módszertani alapjait, működési gyakorlatát használja. Ebben a tanulóköri rendszerben a siker alapvető feltétele a tanulást támogató környezet, a tervezettség, szervezettség, a gondosan kidolgozott adminisztráció és a résztvevők elkötelezettsége a közös tanulás iránt, ahol a tanulás célját, tartalmát, struktúráját, tematikáját, folyamatát, a várt eredményét dominánsan a kör tagjai határozzák meg. Az előadás vázolja a tanulókör elméleti és módszertani posztulátumait, és meghatározza azokat a közös attribútumokat, amelyek révén megragadhatók specifikumaik, és elhatárolhatók más tanulási formáktól, módszerektől, illetve lehatárolja azokat a kritériumokat, amelyeknek együttes megléte szükséges a sikeres működéshez.

Az előadás vázolja a felsőoktatás stratégiai jövőképében megfogalmazott célok és a kontaktórákon kívüli tanulóköri tanulás kapcsolatát. Kitér a tanulóközpontúság, a tanulói részvételen alapuló, csoportos, kooperációra épülő módszerek jelentőségének növekedésére. Kiemeli a tanulókörök felsőoktatásba való rendszerszintű integrálásának előnyeit, szerepüket az intézményhez való kötődés erősítésében, a lemorzsolódás csökkentésében, az értelmiségi létre nevelés, a munkaerőpiaci sikerességhez való megfelelés erősítésében. Hangsúlyozza hozzájárulásukat az egyetemek tanulószervezetként való működéséhez, a szervezeti kultúra változásához.

Az előadás javaslatokat fogalmaz meg a működtetés gyakorlati megvalósítására is, az egyetemeken működő különböző szintek, tevékenységek (pl. szakkollégium, önkéntesség, TDK), a tanulókörök tartalma, a működés kidolgozása, a részvételre való ösztönzés, a tanulás eredményeinek hasznosulása, disszeminációja tekintetében. A hazai felsőoktatásban a tanulóköri, tanulókörszerű tanulás rendkívül sokszínű, sokféle formában, keretben és módon működik. Mégis, a svéd tanulókörök kidolgozott elméleti, módszertani szervezési, adminisztrációs, didaktikai tényezőinek felhasználása hozzájárulhatna a hazai felsőoktatás tanulóköreinek sikerebb működéséhez.

A KÖZÖSSÉGI MÉDIA HASZNÁLATÁNAK ÖSSZEFÜGGÉSE A TESTKÉPPEL 12–18 ÉVES KORBAN

Balogh Renáta Tünde *, Földi Fanni **, Józsa Krisztián ***

* Szegedi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar
baloghrenatha@yahoo.com

** Szegedi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar
fannifoldi94@gmail.com

*** Szegedi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar,
Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet
jokrisz@gmail.com

Kulcsszavak: közösségi média; testkép; kamaszkor

Az elmúlt években robbanásszerűen terjedtek el és lettek a mindennapjaink szerves részei a különböző internetalapú eszközök. A tinédzserek kiugróan magas arányban használják ezeket. A mai serdülők már olyan korban születtek, ahol teljesen természetesek a digitális eszközök, az online kommunikáció, a közösségi média, az influenszerek létezése. Több hazai kutatás is irányult már a közösségi média hatásainak a megismerésére (pl. Barabás, 2022; Kiss et al., 2021; Rózsa et al., 2021), a pedagógiai kontextusú hazai vizsgálatok száma azonban egyelőre még kevés. Kutatásunkkal ezért ezt a területet helyeztük a fókuszba.

Az előadás célja, hogy feltárjuk a közösségi média által közvetített információk befolyásoló hatásait, melynek középpontjába a tinédzserek testképének alakulását állítottuk.

Kutatásunk során az alábbi kérdésekre kerestük a választ: Mennyi időt töltenek a kamaszok különböző internetes platformokkal? Mennyire befolyásolja a közösségi média a testi megjelenésükről való vélekedésüket? Az életkor előrehaladtával mennyire válik fontossá a testkép formálódásában a közösségi média?

Mintánkban 152 (fiú $n = 58$, lány $n = 94$), 12–18 éves tanuló vett részt. Az összehasonlító vizsgálatok elemzésének megkönnyítése érdekében három kategóriába soroltuk életkor szerint a tanulókat: kiskamasz (12–13 évesek), kamasz (14–15 évesek) és nagy kamasz (16–18 évesek). Az adatfelvételhez online, saját fejlesztésű kérdőívet alkalmaztunk, amely 34 kérdést és állítást foglalt magába. Mérőeszközünk kérdései két csoportba sorolhatóak: az első rész az internetes platformok használatára és az influenszerek által képviselt életstílusokra irányult, a második rész a testképpel kapcsolatos állításokat tartalmazott, melyek elsősorban a testi adottságokhoz és megjelenéshez kapcsolódó önbizalomra összpontosítottak (Cronbach- $\alpha = 0,77$). Eredményeink szerint a tinédzserek többségének az internethasználata és a különböző médiakommunikációs felületen töltött ideje nagymértékű. A kamaszok és a nagy kamaszok szignifikánsan többet interneteznek (ANOVA, $F = 9,31$; $p < 0,01$), mint a kiskamaszok. Az elemzésekből az is kiderült, hogy a testi megjelenés és a mások külső megjelenésének a figyelése a közösségi médiákon keresztül az életkor előrehaladtával egyre hangsúlyosabbá válik. A kiskamaszok számára még kevésbé fontos a képeikre kapott visszajelzések, lájkok száma ($M = 1,40$; $SD = 0,73$), ellentétben a nagy kamaszokkal ($M = 2,16$; $SD = 0,90$; ANOVA, $F = 11,05$; $p < 0,01$). A testképhez kapcsolódó önbizalom hiánya összefügg a képeikre kapott lájkok fontosságával ($r = 0,35$, $p < 0,01$) és a meghatározó-

nak vélt személyek követésével ($r = 0,22$, $p < 0,05$). A lányokra szignifikánsan jellemzőbb a testképhez kapcsolódó önbizalom hiánya ($M = 2,34$ $SD = 0,06$), mint a fiúkra ($M = 1,90$ $SD = 0,19$).

Elemzéseink rámutatnak a kamaszkorban bekövetkező változásokra. Felhívják a figyelmet, hogy az ebben az időszakban látott médiatartalmak és a kapott visszajelzések milyen meghatározó befolyással bírnak az egészséges én- és testkép kialakulásában.

A kutatást a Szegedi Tudományegyetem Interdiszciplináris Kutatásfejlesztési és Innovációs Kiválósági Központ (IKIKK) Humán és Társadalomtudományi Klaszterének IKT és Társadalmi Kihívások Kompetenciaközpontja támogatta. A szerzők a Gyermeki fejlődés nyomon követését segítő mérőeszközök fejlesztése kutatócsoport tagjai.

COVID-19-CEL ÖSSZEFÜGGŐ SZUBJEKTÍV ÉS DIGITÁLIS EGÉSZSÉGÉRTÉS FELMÉRÉSE EGYETEMI HALLGATÓK KÖRÉBEN- MULTICENTRIKUS KERESZTMETSZETI VIZSGÁLAT

Bánfai-Csonka Henrietta *, Bánfai Bálint **

* Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar
hencs00@gmail.com

** Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar
balint.banfai@etk.pte.hu

Kulcsszavak: egészségértés; egyetemi hallgatók; digitális egészségértés

Az egészségértési szint felmérése fontos a járvánnyal kapcsolatos megfelelő, társadalmat érintő intézkedések meghozatalához. A védekezésben elengedhetetlen, hogy ne csak a tömegeket érintő intézkedésekkel foglalkozzunk, hanem az egyének szintjén is fel kell hívni a figyelmet a védekezés fontosságára. Mindezt az egyén egészségértési szintjéhez mérten kell megtenni, hogy a közölni kívánt információt az egyén megértse, és betartsa azt.

Kutatásunk keretén belül felmértük az egyetemi hallgatók szubjektív és digitális egészségértési szintjét a COVID-19 járvánnyal összefüggésben, valamint a szociodemográfiai, gazdasági mutatók befolyásoló hatását az egészségértésre. Összehasonlítottuk a szubjektív és digitális egészségértés felmérése során kapott eredményeket.

Vizsgálatunkat Magyarország 4 egyetemén végeztük el. A kérdőív tartalmazta a HLS-COVID-Q22 kérdőívet és a digitális egészségértést felmérő kérdőívet, kiegészítve szociodemográfiai, gazdasági és tanulmányokra vonatkozó adatokkal. A vizsgálat ideje 2022. május-április között volt.

Az egyetemekről 1274 hallgató válaszait dolgoztuk fel. A válaszadók 75%-a női hallgató volt, az átlagéletkor $25,82 \pm 8,715$ év volt. A minta 27,5% a Pécsi Tudományegyetemről, 25,3%-a az Semmelweis Egyetemről, 39,7%-a a Szegei Tudományegyetemről és 7,5% a Miskolci Egyetemről volt. A minta 43,2%-a az orvos- és egészség tudomány területén folytatta tanulmányait. A digitális egészségértés tekintetében, mind a 4 dimenzióban (információkeresés, saját tartalom generálása, megbízhatóság és relevancia) könnyűnek, vagy inkább könnyűnek találták az eligazodást a válaszadók a digitális világban. Azzal kapcsolatban, hogy milyen felületen keresnek rá leggyakrabban a vírushoz köthető információkra, elég változatos eredmények születtek. A hallgatók a különböző keresőmotorokat használják a leggyakrabban (63,8%) az információk megszerzésére, azonban a közösségi médiából való tájékozódás mértéke sem elhanyagolható (23,2%). A szubjektív egészségértés tekintetében a fő dimenzióban és az aldimenziókban is (a felmérés aldimenziót leszámítva) a válaszadók elérték a kitűnő egészségértési szintet az átlagpontszámok alapján. A HLS-COVID-Q22 eredményeit dimenzióként összevetve a szociodemográfiai adatokkal, a nem a megértés kategóriában ($p=0,003$), a településtípus származás alapján ($p=0,014$), településtípus életvitel-szerűen ($p=0,002$) szintén a megértés kategóriában, az egyetem ($p=0,02$) az összesített HL kategóriában és az alkalmazás ($p=0,034$) kategóriában, a képzési terület, tudományág ($p=0,001$) az alkalmazás kategóriában mutatott szignifikáns összefüggést. A digitális és szubjektív egészségértés eredményei között szignifikáns összefüggés volt kimutatható minden dimenzió esetén, azonban ez az összefüggés fordított arányú.

Bár a hallgatók eredményei a járványhoz kötődően jónak mondhatók, fontos feladatunk segíteni őket abban, hogy ne csak a digitális világban igazodjanak el, de a való életben is megfelelően használják ismereteiket.

A SZABAD LEVEGŐN MEGVALÓSULÓ ISKOLAI TEVÉKENYSÉGEK HÁRMAS HASZNÁRÓL... (EGY TANÍTÓJELÖLTEK KÖZÖTTI FELMÉRÉS TANULSÁGAI)

Bárdi Árpád

Károli Gáspár Református Egyetem Pedagógiai Kar
bardi.arpad@kre.hu

Kulcsszavak: egészségnevelés, egészségfejlesztés; szabad levegő; pedagógusképzés

A kisiskolások szabad levegőn való tartózkodásának jótékony hatásáról generációkon átívelő társadalmi konszenzus látszik körvonalazódni. Kint lenni a szabad levegőn, a természetben/természetközeli környezetben tevékenykedni jó. A természet közelsége – többek között – jó hatással van a gyermek egészségére, tanulására, társas kapcsolataira.

Az MTA közoktatás-fejlesztési kutatási program keretében, az MTA-PTE Innovatív Egészségpedagógiai Kutatócsoportjának tágabb fókuszú, az iskolai egészségfejlesztést fenntartható és komplex módon megközelítő programjához kapcsolódó jelen rész kutatásunkban ennek egy speciális területét vizsgáltuk.

A KRE-PK teljes tanítójelölti körét megszólító kérdőívünkben, a hallgatók 6–12 éves korú gyermekek egészségfejlesztése kapcsán megfogalmazódó véleményére voltunk kíváncsiak. Pontosabban arra, hogy ezekben hogyan és milyen mértékben jelenik meg a szabad levegőn való tartózkodás. A beérkezett válaszok (157 fő) alapján született eredmények jól mutatják, hogy a hallgatók véleménye szerint a szabad levegőn megvalósuló iskolai tevékenységek jelentős szerepet játszanak az egészségnevelésben. A kirándulások, az udvari szünet, az iskolakerti tevékenységek említése kapcsán elsősorban ezek, a mindennapi pedagógiai gyakorlatban érzékelhető „azonnali” hatását feltételezhetjük (*kiszellőztetheti a fejét, „legelhet”, kifutkározhatják és kiabálhatják magukat... stb.*), amelyek után a tantermi „komoly” tanulás várhatóan nagyobb sikerrel következhet. A közvetlenül érezhető „jó” hatáson túl, ezek egészségnevelési szempontú preventív jellege is jelentős, amelyek akár a későbbi függőségek kialakulási kockázatának csökkentését is eredményezhetik. Sőt harmadik (rejtett) hatásként a pedagógus személyes egészségére gyakorolt hatásait is meg kell említenünk. A rendszeres kinti tevékenységek életutinszerűvé válása hathatósan támogathatja a tanítók lelki egészségét, valamint akár a „kiégés” jelenségével való megküzdést is segítheti. Mindezért üdvözlendő lenne, hogy a pedagógusképzésben megjelenő egészségfejlesztési terület elmozduljon az ismeretcentrikusságból a gyakorlatcentrikusság irányába, a szabadban megvalósuló tevékenységrepertoár beépítése által.

MENTOROK VÉLEMÉNYE A VÉGZŐS TANÍTÓ SZAKOS HALLGATÓK SZAKMAI FELKÉSZÜLTÉSÉGÉRŐL

Bencéné Fekete Anikó Andrea *, **Bence-Kiss Krisztina ****

* Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet
bencene.fekete.aniko.andrea@uni-mate.hu

** Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Agrár- és Élelmiszergazdasági Intézet
bence-kiss.krisztina@uni-mate.hu

Kulcsszavak: tanítóképzés; mentorálás; gyakorlat

A tanulóból tanítóvá válás folyamata hosszú, rögzös út, összetett és sokrétű folyamat. Társadalmi elvárás a képzéssel szemben, hogy a pedagógusok gazdag készségrepertoár birtokában lépjenek át az iskola kapuját (Falus, 2004). A pedagógus, aki hivatásnak tekinteti munkáját, a pozitív erkölcsi értékek képviselője és közvetítője, a társas kapcsolatok irányítója, támogatója (Jaskóné, 2015). A személyes tapasztalatszerzés során közvetlenül, közvetetten a mentor vagy a csoporttársak reflexióinak hatására fejlődik a szakmai professzió. A gyakorlati tudás a tanítási-tanulási folyamatban a tervezés, a szervezés, az irányítás, az értékelési folyamat és a szervezeti kultúra által fejlődik. A pályára lépő pedagógusnak birtokolnia kell azt a képességet, hogy átlássa a tudomány rendszerét, a legfrissebb információkat el tudja helyezni saját ismeretrendszerében. Motivált a folyamatos szakmai önfejlesztésre, és befogadó a diákok igényeire (Sontráné, 2015). A gyakorlati képzés során a maga komplexitásában mutatjuk be a hallgatóknak az iskolai tevékenységeket, a pedagógus-szerepkört. Az oktatási, nevelési folyamat különböző szinterein olyan pedagógiai szituáció részesei lehetnek, amelyek során közvetlenül, illetve közvetetten megismerhetik a köznevelési intézmények szellemi arculatát, célrendszerünk affektív, kognitív, morális önszabályozó szféráit, sokrétű hatásrendszerét. Az iskolai gyakorlat célja, hogy elősegítse a korszerű ismeretek tudatos alkalmazását, az oktató-nevelő munkához szükséges készségek, képességek fejlődését a nevelési, a tanítási-tanulási folyamat minden szintjén (Bencéné & Szántóné, 2023).

Empirikus kutatásunk célja annak feltárása, hogy a tanító szakos hallgatóink milyen tudás birtokában teszik meg első lépéseiket a külső szakmai gyakorlaton. 2022 és 2023 tavaszán mentortanítókat (N=138) kérdeztünk meg kérdőíves módszerrel végzőseink felkészültségéről. Kutatási kérdéseink arra irányultak, hogy a hallgatók rendelkeznek-e megfelelő elméleti háttérrel és gyakorlati tapasztalattal, és milyen mértékben tudják hasznosítani a megszerzett tudásukat. Feltártuk, hogy az általunk alkalmazott gyakorlatorientált oktatási módszerek milyen mértékben tükröződnek tanítói tevékenységük során, és milyen mértékben illeszkedik a hallgatók szociális kompetenciája a munkahelyi légkörhöz. Az adatok elemzése IBM SPSS for Statistics program segítségével történt. A leíró statisztikák mellett vizsgáltuk az összefüggést az iskolák elhelyezkedésével, valamint a mentortanító által mentorált hallgatók számával.

A kutatás eredményei arra hívták fel a figyelmet, hogy a mentorok tapasztalata szerint a leendő tanítók megfelelő elméleti háttértudással rendelkeznek, a gyakorlati alkalmazás területén még több felkészítésre lenne szükség a gyakorlat során. A legnagyobb hiányosságok a szociális kompetencia területén fedezhetők fel, a kollégákkal történő viszonyulásban, a kommunikációban, illetve a csapatmunkában.

A CSURGÓI MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMI TANÍTÓKÉPZŐ INTÉZET VIRÁGKORA ÉS MEGSZŪNÉSE

Bertalan Péter Tamás

Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsészettudományi Kar
drbertalanp@gmail.com

Kulcsszavak: Somogyország; tanítóképzés; politikai lobb

Az előadás bemutatja a Csurugói Magyar Királyi Állami Tanítóképző Intézet virágkorát és megszűnésének körülményeit. Ez a küzdelem több éven keresztül zajlott. A somogyországi politikai elit mindent elkövetett az intézmény életben tartásáért.

Az előadás ritka levéltári dokumentumok alapján rekonstruálja a virágkor intézményi jellemzőit és a megszűnés folyamatát. Okadatolt reflexív módon, új paradigma-rendszer alapján közelíti meg a kutatási területet. A jelentős múlttal rendelkező intézmény évkönyvei, anyakönyvei, mint történeti források, pontos információkat adnak az intézetben alkalmazott oktatási, nevelési módszerekről, képet kaphatunk az oktatók és a hallgatók, tanítójelöltek képzettségéről, társadalmi státuszáról. Az intézmény szervezetileg a Magyar Királyi Vallás- és Közoktatásügyi Minisztériumhoz tartozott. A stratégiai irányításban fontos szerepet betöltő igazgatótanács tagjai Somogy vármegye királyi tanfelügyelője, alispán, főszolgabíró, ügyvéd, iharosi nagybirtokos, esperesplébános és az intézeti igazgató voltak. A tanács anyagi, segélyezési, felvételi ügyeket intézett, 2–3–4 alkalommal ülésezett évente.

A csurgói tanítóképző évkönyvei részletes tájékoztatást adnak a tantestület tagjairól. Megismerhetjük végzettségüket, fizetési osztályba sorolásukat, beosztásukat, milyen tantárgyakat tanítottak, feladataikat az intézményen belül. Az anyakönyvek, a Magyar Nemzeti Levéltár Somogy Vármegyei Levéltárának, az évkönyvek az egykori Kaposvári Egyetem, jelenleg a jogutódként működő Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Egyetemi Könyvtárának értékes történeti forrásai.

A kutatás egyik fontos eredménye a szakfelügyelet során a tanítókról, tanárokról, életpályájuk során vezetett minősítési lapok kiértékelése. A vizsgálat az anyakönyvekben és évkönyvekben feltüntetett foglalkozási kategóriák a szülők társadalmi státuszának vizsgálatakor a következő összegző megállapításokra ad lehetőséget. Az elkészült adatbázis szerint jelentős az iparosok és iparral foglalkozók aránya, ennél a foglalkozási kategóriánál valószínűleg az egyedül, vagy egy-két alkalmazottal dolgozó kisiparosok jelennek meg többségében. Vizsgált korszakunkban, elsősorban az irodalmi példákat ismerve megállapítható, hogy a tanítói hivatás a vidéki társadalom esetében a törpe- vagy kisbirtokos, valamint kisebb számban a nincstelen zsellérek, napszámosok gyermekei, korán árvaságra jutottak számára jelentett kitörési pontot. A rendelkezésre álló források szofisztikáltabb következtetések levonására adnak lehetőséget az állami alkalmazásban állók esetében. A közhivatalnok, közalkalmazott megnevezés elsősorban az alsó középosztály stabilabb társadalmi státuszú, állami nyugdíjjal, betegbiztosítással rendelkező foglalkozási (alacsonyabb rendfokozatú, beosztású rendőr, MÁV alkalmazott, postai tisztviselő, bírósági, iskolai altiszt, irodaszolga) kategóriáit takarja.

ÉSZREVESZEM-E, AKIT TANÍTOK? – A NOTICING FEJLESZTÉSÉNEK NEMZETKÖZI GYAKORLATA A TANÍTÓKÉPZÉSBEN

Biró Fanni

Szegedi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar
fanni.biro@gmail.com

Kulcsszavak: noticing; pedagógusképzés; tudatos észrevétel

Az angol nyelvű szakirodalomban *teacher noticing*nek nevezett pedagóguskompetenciára az utóbbi két évtizedben egyre fokozódó figyelem irányul elsősorban amerikai és német területeken. A magyar nyelven tudatos észrevételként kifejezhető képességegyüttes a tantermi történések számtalan aspektusára irányulhat, mint például a tanár-diák kommunikációra vagy a tanári közlés módszereire, de az olyan konkrét tantárgyi tartalmakra is, mint például a tanulók matematikai gondolkodásának tudatos észrevétele. Az Egyesült Államokból induló elméleti keretrendszert a rugalmas, a gyermekek gondolkodásához menet közben alkalmazkodó, a váratlan tanulási helyzeteket felismerni és kihasználni tudó pedagógus igénye tette kiemelt fontosságúvá, aminek eredményeként mára ugrásszerűen megnőtt a témát vizsgáló kutatások száma.

Előadásunk során egy szisztematikus szakirodalmi feltárás eredményeit mutatjuk be, átfogó betekintést nyújtva ezzel a tudatos észrevétel fejlesztésének nemzetközi tapasztalataiba és gyakorlatába. Célunk a magyar pedagógusképzés számára feltárni, hogy a nemzetközi szinten milyen módszerekkel és milyen eredménnyel fejlesztik a hallgatók tudatosészrevétel-kompetenciáját a képzés évei alatt.

A szakirodalmi feltárás a PRISMA protokoll módszertanát követte. A keresést a Scopus, a Web of Science és az ERIC adatbázisokban végeztük el az alábbi módon: a publikációk címében vagy absztraktjában vagy a kulcsszavak között kellett szerepelnie egyrészt a „noticing” vagy a „professional vision” kifejezéseknek, másrészt a „teacher” szónak, harmadrészt pedig a „pre-service” vagy „prospective” kifejezések valamelyikének. A következő lépésben végzett szűrés célja volt a közel ötszáz publikáció közül kiválogatni azokat, melyek kifejezetten tanító szakos hallgatók tudatosészrevétel-kompetenciájának fejlesztéséről számoltak be a matematikatanítás területén. Arra kerestük a választ, hogy a fejlesztések (1) a képzés melyik évében, (2) milyen időtartammal, (3) milyen kurzus keretében, (4) milyen eszközökkel, (5) melyik elméleti keretrendszerre építve valósultak meg, valamint arra, hogy a kutatók milyen módon mérték a fejlesztés hatékonyságát.

A feltárás eredményei rámutatnak, hogy módszertani sokszínűség jellemzi a területet, azonban ennek ellenére is kirajzolódik, hogy a tudatos észrevétel képességegyüttesének mely elemeit van lehetőség célzottan fejleszteni már a képzés évei során is. A magyar tanítóképzés számára fontos üzenet, hogy a nemzetközi fejlesztések jelentős részében hangsúlyos szerepet tölt be a videóra rögzített tanórák vagy tanítási gyakorlatok visszanezése, sőt számos kutatásban már 360 fokban rögzíteni képes kamerákkal is támogatják a hallgatók fejlődését. Előadásunk során a hangsúlyt az eredmények hazai hasznosításának lehetőségeire kívánjuk helyezni, ráirányítva ezzel a figyelmet egy ígéretes, de a magyar tudományos párbeszédközösség körében még nem meghonosodott kutatási területre.

A kutatást a Magyar Tudományos Akadémia Közoktatás-fejlesztési Kutatási Programja támogatta.

A SZÜLŐK SZABAD ISKOLAVÁLASZTÁSI SZEMPONTJAINAK VIZSGÁLATA ÉS AZOK REALIZÁLÓDÁSA

Bolla Zsolt

Pécsi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar
m2019zsolt@gmail.com

Kulcsszavak: iskolaválasztás; óvoda; elégedettség

Hazánkban az 1985. évi oktatási törvényben jelent meg először a szabad iskolaválasztás lehetősége, amit az 1993. évi is megerősített, miszerint „a szülőt megilleti a nevelési, illetőleg nevelési-oktatási intézmény szabad megválasztásának joga” (1993. évi LXXIX.tv). Az Oktatási Jogok Biztosának Hivatala megbízásából korábban végzett, országos szociológiai vizsgálat szerint nagyon sokrétű szempontok szerint választanak iskolát a szülők gyermekeiknek (Ligeti & Márton, 2003). Ezeknek a szempontoknak a megismerése kifejezetten fontos lehet egy-egy iskola megújulása vonatkozásában, hiszen ez lehet az innováció legfontosabb alapja. Az előadás egy konkrét intézmény, a Pécsi Mátyás Király Utcai Általános Iskola példáján keresztül mutatja be azt, hogy a gyermeküknek iskolát választó szülők milyen szempontok szerint döntenek egy adott iskola mellett. Az előadás továbbá arra mutat megvalósított és megvalósítható példákat, hogy milyen változtatások segítették a beiskolázás sikeressé tételét az iskola külső képének és belső, tartalmi munkájának a megújítása segítségével. A kérdőíves kutatás első fejezete arra irányult, hogy feltárja, mi befolyásolta a szülőket az iskolaválasztásnál, melyek voltak számukra a legmeghatározóbb innovációk az adott intézmény esetében. A következő kérdőív a célzottan bennünket választó szülők elvárásainak megvalósulását vizsgálta. Arra kereste a választ, hogy két év elteltével mennyire elégedettek iskolaválasztásukkal, mennyire felelt meg az intézmény előzetes szempontjaiknak. Szerepel benne az óvoda-iskola átmenet problémáinak a kezelése, az alsó tagozat stílusának, arculatának az átalakítása, a Hangol-órák bevezetése, a leterheltség csökkentése, a foglalkoztató terek, az iskolai udvar, a tantermek megújítása, a zaklatásmentesség és az inkluzív szemlélet konzisztens megvalósítása, mivel ezek jelentették a korábbi évtizedben a bezárás határára sodródott iskola megújulásának alapját.

A kutatás gyakorlati haszna az adott intézmény szempontjából egyértelmű: további innovációs lépéseket alapoz meg a szülői elégedettségi vélemények, az iskolaválasztás mechanizmusának korábbi éveknél árnyaltabb megismerése. Egyértelmű, hogy az eredmények számos szempontból tanulságosak, és hasznosíthatók lehetnek más, hasonló helyzetbe kerülő, beiskolázási nehézségekkel küzdő állami fenntartású intézmények számára is.

KODÁLY ZOLTÁN PEDAGÓGIAI KONCEPCIÓJA BÉKÉS-TARHOS „EMLÉKIRATA” TÜKRÉBEN

Czemmel Antónia Mária

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Pedagógiai Kar
mentormentor826@gmail.com

Kulcsszavak: zenei nevelés; zenepedagógia; tehetségmentés; életreform; reformpedagógia

Kutatásunk újragondolása neveléstörténeti szempontok tekintetében jelentős, hiszen egy letűnt kor megtűrt iskolakísérletét hivatott bemutatni két olyan pedagógus elgondolására építve, akik egy „*válsággal terhes korszakban az emberformálásnak, a gondolkodás alakításának elméletét is gazdagították*” (Virth, 2017: 205). A történeti pedagógia vizsgálata során a nevelés és oktatás pedagógiai jelenségeit rendszerezve összehasonító-elemző módszereket alkalmaztunk, amit igyekeztünk a korábbi kutatásokhoz (Mészáros, 1982, 1989, 1992) kötni, illetve azokat továbbgondolni.

Magyarországon 1945 után felértékelődött az oktatás szerepe: átértékelődött az iskola szerepe, fontos célként fogalmazódott meg a vidék elmaradottságának, az analfabetizmus felszámolása, továbbá az iskolai életen kívüli népművelés szellemisége is. Nagy felelősség hárult az akkori nevelőkre: remény az új, a jobb jövő megépítésére, a mindenki számára elérhető tanulás, művelődés általi igény az új magyar kultúra megteremtésére. Ehhez lelkes, tenni akaró „építőmunkásokra” volt szükség, akik kitartó, elszánt tenni akarással szerettek volna tudást átadni az elmaradott falvakban és tanya-világban is.

Békés-Tarhoson jött létre az ország első Magyar Állami Énekiskolája, ami 1945-ben csonka évvel kezdte meg működését. Kutatásunk során az intézményben folyó munkát újraértelmeztük, hiszen iskolatörténeti jelentősége már eddig is ismert volt (Csende, 1976; Gulyás, 1988), de neveléstörténeti jelentőségével még nem foglalkoztak. Éppen ezért olyan fogalmak szemszögéből vizsgáltuk az intézményt, mint az életreform és reformpedagógiai törekvések vagy a népi gondolat. Kodály Zoltán zenepedagógia koncepciója és Gulyás György töretlen nevelői hite és pedagógiai gondolatai köszönnek vissza a sajnos idillinek nem mondható iskolakísérletben. A békés-tarhosi iskolaalapítás azt a célt szolgálta, hogy felkutassa az arra érdemes zenei tehetségeket, főleg a vidéki gyerekeket, és biztosítsa számukra a tanulás, a zenei képzés és továbbtanulás lehetőségét. Az iskola megálmodója, Gulyás György célul tűzte ki a teljes ember nevelésére való törekvést, az új társadalom igényeinek, a vidék iskoláinak éneket és zenét szerető tanítók képzését. Ars poeticája volt, hogy „vidékről is lehet Európával együtt lépni”.

Kutatásunk a hazai zenei nevelés és tehetségmentés történetének memorandumát kívánja bemutatni Kodály Zoltán zenepedagógiai írásaira támaszkodva. Erre azért is van szükség, hogy így teljesebb képet kapjunk a „Magyar Állami Énekiskola” történetének intézményesülési fontosságáról, egy eszme iránti mély elhivatottságáról. Tarhos volt az az intézmény, mely egyedülként indította útjának a kodályi koncepciót és vállalkozott ezen koncepció módszertani adaptálására: „Úgynevezett „elszigeteltsége”, a népi kultúra talaján szerkesztett zenei tanterve, Kodály közelsége s az iskola *egyéni*, sajátos profilja megóvta az 50-es években egyébként országosan zajló pedagógiai dogmatizmus teljes érvényesülésétől. Lehet, hogy éppen ez lett a baja! Meg is szüntették.” (Gulyás, 1988, 20. o.)

EGY ÚJ SZAKMAI ÉLETÚT SZÜLETÉSE – PEDAGÓGUSOK A PÁLYAELHAGYÁSRÓL

Cserné Pekkel Márta

Dunaújvárosi Egyetem Informatikai Intézet
csernepm@uniduna.hu

Kulcsszavak: pályaelhagyó; pályaelégedettség; karriertervek

Hazánkban az oktatási rendszernek számos nehézséggel kell szembenéznie, de a legégetőbb a mindinkább súlyosbodó tanárhiány. A tanárhiány okait nem csupán a végzettségüket ugyan megszerző, de a szakmájukban nem elhelyezkedő személyek, illetve a pályán lévők életkorában kell keresnünk, hanem a hivatásukat feladók számában is. Sajnos napjainkban a pedagóguspálya-elhagyás jelensége mindennaposná vált. Ebben a kérdéskörben már több hazai és nemzetközi kutatás és publikáció is született (McKinsey, 2007; Bacsa & Bán 2019a, 2019b), melyekben világos képet kapunk arról, hogy a tanári hivatást arányaiban nézve sokkal többen hagyják el, mint más értelmiségi pályát. Ennek okát számos körülmény előidézheti: megváltozott munkakörülmények, esetleg költözés, betegség, a családi állapotban történt változás, magasabb végzettség megszerzése következtében más szakmai kihívások, ugyanakkor a tanári pálya elhagyásánál egyidejűleg több hatás jelentkezik, és az érzelmek is erőteljesen befolyásoló tényezők lehetnek. A döntést egyéni és intézményes szempontok is előidézhetik (Bacsa & Bán, 2021), mint például a tantestületi légkör, a társadalmi és anyagi megbecsülés hiánya, a tanulói magatartás, a szülői együttműködés hiánya, a megnövekedett munkaterhek.

Előadásunkban tudományos megalapozottsággal kívánjuk ezt a komplex témát megvizsgálni, azaz feltárni a pedagógusok pályaelhagyásának okait. Kutatásunkban a pedagóguspályát elhagyók körében végeztünk kvantitatív vizsgálatot. Strukturált interjúk készítésével, majd azok tartalomelemzésével próbáltunk igazolást nyerni hipotéziseinkre.

A pályaelhagyók aránya eltérő képet mutat az oktatás egyes területein. Szakmai kvalifikációjukat tekintve a nyelvtanárok esetében nemcsak a nyelviskolák, hanem a versenyszféra és a gazdaság egyéb területe is komoly felvevőpiacot jelent, ugyanez igaz a szakmai pedagógusokra is, akik megtalálják számításaikat a versenyszférában, a termelésben és az iparban egyaránt. Eltérést tapasztalunk a pályaelhagyók arányában a nagyvárosokban a kisebb településekhez képest, hiszen a nagyvárosok több lehetőséget kínálnak a munkavállalók számára, és ha a nemek közti eloszlást nézzük, akkor látható, hogy a férfiak magasabb arányban pályaelhagyók. További differenciálódás mutatható a speciális nevelési igényű gyermekekkel foglalkozó intézményekben dolgozók esetén (Boe, Cook, & Sunderland, 2008), illetve az oktatott tanulók életkora is jellemzően befolyásoló tényezője a pályaelhagyási tendenciáknak, hiszen a fiatalabb korosztályt tanítók közül kevesebben döntenek a pályaelhagyás mellett.

Az interjúk során többen megfogalmazták, hogy miben látják a pedagógustársadalom pályán maradásának feltételeit, melyek nemcsak hogy elgondolkodtatók, hanem mind a személyi, mind az intézményi, illetve az oktatáspolitikai résztvevőit is megszólítják. Vajon érkeznek-e válaszok ezekre a kérdésekre?

JÁTÉKMECHANIZMUSOK ALKALMAZÁSA A Z GENERÁCIÓ OKTATÁSÁBAN

Csikósné Maczó Edit

Dunaújvárosi Egyetem Tanárképző Központ
csikosne@uniduna.hu

Kulcsszavak: z generáció; gamifikáció; felsőoktatás

A Z és alfa-generációba tartozó fiatalok szabadidő-felhasználási szokásait tekintve mindennapjaik jelentős részévé váltak az online játékok. A Magyar Ifjúság 2020 kutatás eredményei szerint a 15–19 éves korosztályba tartozók legalább annyi időt töltenek képernyőzéssel (tévé, számítógép, okostelefon), mint a családjukkal és a barátaikkal együttesen, s ebből a játékokra fordított idő esetében szinte alig van különbség a hétköznapi vagy hétvégén eltöltött idő között (Fekete, 2020). A fiúk átlagosan háromszor annyit játszanak, mint a lányok; 21 éves korukra több mint 14 000 órát tudhatnak maguk mögött, ami összesítve több mint másfél évnyi időt jelent (Coulombe & Zimbardo, 2016). A Játékoslét 2020 nagymintás kutatás adatai alapján, a rendszeresen játszóknál közel negyede naponta 3 órát is játszik, amely heti viszonylatban majdnem egy félálásnak megfelelő időmennyiség (Fromann, 2022).

A túlzásba vitt videójátékok addiktív hatásaival sok kutatás foglalkozik (Aiken, 2020; Alter, 2018; Prescott, Sargent & Hull, 2018), de érdemes feltárni a játékok azon mechanizmusait is, melyek a motivációra olyan pozitív hatással vannak, hogy a felhasználókat az ismételt végzésére ösztönözik.

A gamification (játékosítás), mint kifejezés, 2003-ban látott először napvilágot, szélesebb körben azonban 2010 után vált elterjedtté, elsősorban az üzleti életben (Deterding et al., 2011). A pedagógia csak később fedezte fel magának, ami olyan játékméchanizmusok beépítését jelentette a mindennapi gyakorlatba, amellyel a tanulók motivációja fokozható és fenntartható volt, emellett felelőssé tette őket a tanulási folyamataik megtervezésében, elsősorban a pontszerzésen alapuló értékelési rendszerének köszönhetően (Prievara, 2015; Jang et al., 2015).

Az előadás egy gamifikált felsőoktatási kurzus tapasztalatait kívánja bemutatni a tárgy hallgatók értékelései alapján, melyek a kurzus végén kiadott online kérdőív válaszai alapján születtek. A kutatás a 2020/2021/2022-ben végzett évfolyamok értékeléseinek leíró és összehasonlító elemzését tartalmazza, mely rávilágít arra, hogy bár a fiatalok jelentős időt töltenek az online térben játékkal, mégis a gamificationról alig hallottak, oktatásban pedig szinte egyáltalán nem is találkoztak vele ezt megelőzően. A kurzus során végzett feladattípusok elvégzését nagymértékben ösztönözte náluk a plusz pontok szerzésének lehetősége és a szintenként elérhető jutalmak, a tárgyra való készületi idő pedig kiegyensúlyozottabb lett: az órák anyagainak feldolgozása nem korlátozódott a szemeszter végére, hanem hétről hétre valósult meg. Az előadó több év tapasztalatainak tükrében kíván beszámolni a játékosítás előnyeiről és kihívásairól egy újragondolt értékelési pontrendszer bemutatásával.

A FOGYATÉKOSSÁGGAL KAPCSOLATOS ATTITÚD HÁTTÉRTÉNYEZŐI 18–25 ÉV KÖZÖTTI EGYETEMISTÁK KÖRÉBEN – ELŐZETES KUTATÁSI EREDMÉNYEK

Csókási Krisztina *, Vass Livia **, Pusztafalvi Henriette ***

* Pécsi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar
krisztina.csokasi@gmail.com

** Pécsi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar
livivass@gmail.com

*** Pécsi Tudományegyetem, Egészségtudományi Kar
henriette.tigyi@etk.pte.hu

*Kulcsszavak: fogyatékossgal kapcsolatos attitúd; szociodemográfiai tényezők;
érzékenyítő kurzus*

A fizikai vagy mentális fogyatékossgal élőknek számos nehézséggel kell szembenéznük, melyek egyfelől a fogyatékossguk és a fizikai környezet által okozott korlátokkal függnek össze, másrészt a szűkebb és tágabb környezetük hozzájuk való viszonyulásából is származhatnak. A feléjük irányuló elfogadás jelentős mértékben csökkentheti a fogyatékossgal jelentette terheiket, míg az elutasító, negatív attitúd valódi hátránnyá alakíthatja ezeket, akadályt gördítve a szociális életük, a munkavégzésük, a tanulmányaik vagy a szabadidős tevékenységeik elé. Az oktatási környezet lehetőséget ad ugyan az inklúzióra, azonban ennek sikere jelentős mértékben függ a diáktársak fogyatékossgal kapcsolatos attitúdjától. Ennek megfelelően a vizsgálatunk célja az volt, hogy képet kapjunk arról, hogy a felsőoktatásban tanuló fiatalok hogyan viszonyulnak a fogyatékossgal élő emberekhez, és az attitúdjukra milyen tényezők vannak hatással.

Kérdőíves, keresztmetszeti kutatásunkban 382 egyetemi hallgató vett részt, akiknek az életkora 18 és 25 év közé esett (27,2% férfi, életkor: $20,53 \pm 1,52$ év). A szociodemográfiai adatok mellett információt gyűjtöttünk a fogyatékossgal összefüggő korábbi tanulmányaikról, valamint a fogyatékossgal élő emberekkel kapcsolatos tapasztalataikról. A résztvevők kitöltötték még a Többdimenziós Fogyatékossgal Kapcsolatos Attitúd Skálát, amely négy dimenzió (Negatív érzelmek, Nyugalom, Kogníció és Viselkedés) mentén méri a kerekesszékes emberekhez való viszonyulást.

Az eredményeink szerint az attitúdre nézve szignifikáns hatása van a nemnek ($t(378) = 2,26$; $p < 0,05$), míg a szülők iskolai végzettsége, a lakhely településtípusa és a szubjektív anyagi helyzet nem mutatott szignifikáns összefüggést az attitúddal ($p > 0,05$). Ugyanígy nem befolyásolta szignifikánsan ($p > 0,05$) az attitúdot az, hogy korábban volt-e fogyatékossgal élő osztálytársuk, vagy a családjukban és a szűk környezetükben él-e fogyatékossgal élő ember. Az érzékenyítő kurzuson való korábbi részvétel viszont kedvező hatással ($t(378) = -2,69$; $p < 0,05$) volt az attitúd kognitív összetevőjére.

Az eredményeink arra engednek következtetni, hogy a fogyatékossgal kapcsolatos attitúdot az alapvető szociodemográfiai változók többsége nem befolyásolja. A fogyatékossgal élő emberekkel való saját tapasztalat kedvező hatását szintén nem tudtuk igazolni; ezzel összefüggésben a jövőbeli kutatásoknak feltehetően érdemes figyelembe venni az interakciók gyakoriságát és a kapcsolat szubjektív minőségét és közelségét is. Ugyanakkor úgy tűnik, hogy az érzékenyítő kurzusoknak van mérhető hatásuk, ami elsődlegesen az elfogadóbb gondolkodásban mutatkozik meg.

NYELVI AKADÁLYMENTESÍTÉS AZ OLVASÁSTANÍTÁSBAN

Demeter Gáborné

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet
demeter.gaborne@uni-mate.hu

Kulcsszavak: nyelvfejlődés; olvasástanulás; prevenció

Minden gyermeknek joga van ahhoz, hogy megkapja a képességeinek, fejlettségének megfelelő fejlesztést; joga van a különleges gondozáshoz, joga van ahhoz, hogy rendelkezésre álljanak azok a pedagógiai feltételek, amelyek hozzásegítik őt személyiségének, képességeinek legteljesebb kibontakoztatásához.

Egyénre szabott fejlesztés akkor valósulhat meg, ha a pedagógus szakmai tudatossággal választja ki a módszereket, építi fel a fejlesztés folyamatát, és nem az átlagosnak ítélt fejlődésmentből indul ki. A pedagógiai prevenció alapelve szerint a gyermek fejlesztése nem egy probléma kialakulása után kezdődik el, hanem tudatos építkezéssel megelőzi a tanulási kudarc kialakulását.

Az olvasástanítás folyamata sem az iskoláskor éveiben kezdődik. Az a gyermek lesz sikeres és motivált olvasó, aki rendelkezik az olvasási készséget közvetlenül megalapozó funkciók, készségek megfelelő szintű fejlettségével. Mivel az olvasástanulás kiemelkedő szerepet játszik valamennyi tantárgy elsajátításában, alapfeltétele a megismerő folyamatoknak, a szocializáció teljes folyamatának is.

A nyelvfejlődés és az olvasás kapcsolatát idegtudományi alapon vizsgáló nemzetközi (Goswami, 2003; Shafer et al., 2000, Shaywitz & Shaywitz, 2005) és hazai (Blomert & Csépe, 2012; Csépe, 2006, Csépe, et al., 2008) kutatások eredményei azt mutatják, hogy az olvasás alapozó szakaszában alkalmazott intenzív tréningprogramok, amelyek a fonológiai készségfejlesztésre, a beszédhangok diszkriminációjára, a nyelvi tudatosság kialakítására helyezik a hangsúlyt, az olvasás agyi hálózatát érintő átalakuláshoz, a fonémareprezentáció stabilizációjához vezetnek (Csépe, 2006). A kutatási eredmények segítségével felépíthető az olvasástanítás preventív szakaszának eszköztára – diagnosztikai és fejlesztési szempontból is.

Az előadás a hazai és nemzetközi kutatások eredményeire építve gyűjti össze és rendezni folyamatba az olvasni tudás alapköveinek tekinthető készségek mérésének és fejlesztésének módszereit, eszközeit. Az összefüggések feltárása elősegíti a preventív pedagógiai tudatosságot: a nyelvfejlődést kísérő akadálymentesítés folyamatát.

PÉLDAKÉPEK A KÉT VILÁGHÁBORÚ KÖZÖTTI OKTATÁSI RENDELETEKBEN MAGYARORSZÁGON (1920–1938)

Dergez Ildikó

Pécsi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar
dergez.ildiko@gmail.com

Kulcsszavak: példakép; oktatási rendeletek; Horthy-korszak

A 20. század elején komoly megrázkódtatás érte Magyarországot. Az első világháború vége, a Monarchia felbomlása, a két forradalom 1918–919-ben, valamint a trianoni békeszerződés (1920) komoly veszteségeket okozott. Ennek hatására Magyarország meglehetősen elszigetelt helyzetbe került. Az ország alkotmányos monarchiaként működött tovább, a király nélküli királyságot Horthy Miklós kormányzó vezette. A korszak vezető politikusai felismerték, hogy az elszigeteltségből – és a kilátástalannak tűnő belső veszteségélményből – való kitörés egyik eszköze az oktatás lehet. Ebben hatalmas nehézséget jelentett, hogy sok kiváló felsőoktatási intézmény került a békeszerződés miatt a határ túloldalára, amely magával hozta az oktatási rendszer átalakítását is.

Az oktatást és annak rendszerét ebben az időszakban Klebelsberg Kuno és Hóman Bálint miniszterségével lehet legjobban bemutatni. Mindketten egyaránt 9–9 évig álltak a Magyar Királyi Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium élén. Stabil pozíciójuk miatt személyük alkalmas lehet arra, hogy összehasonlítsuk miniszteri tevékenységüket és a hivatali idejük alatt kiadott oktatási rendeleteket, illetve az általuk képviselni kívánt ideákat.

Az elérni kívánt belső – morális – célok egyik lehetséges jellemzési pontját a korszakban hivatalosan kijelölt példaképek jelenthetik. Ennek fókuszában kívánom vizsgálni a korszakban kiadott oktatási rendeletekben megjelenő példaképeket. Céлом, hogy egy összefoglaló képet mutassak be a diákság elé állított szereplőkről és eseményekről. Vizsgálatom tárgyát nem a végrehajtás pontos rekonstrukciója és annak módjai, hanem a rendelet szándékának bemutatása jelenti.

A példaképek vizsgálatánál figyelembe kell venni, hogy az oktatási rendszer résztvevői – az ott dolgozó személyek és diákok – sem mentesültek saját korszakuk politikai helyzetétől. Nem meglepő, hogy a hagyományos minták (történelmi személyek, események) mellett megjelentek aktuális tematikák is, mint például a trianoni békeszerződés, vagy a háborúban elesett katonák emlékezete. Utóbbiak áldozatvállalása és hazafias-sága szinte kézzel fogható példaként jelenhetett meg a diákság számára, esetleges érintettségük miatt ez az „élő emlékezet” tovább erősíthette a képet. A kormányzat ugyanakkor komoly lépéseket tett ennek hivatalos megerősítésére is, amelynek eredményeit a kiadott rendeletek tartalmazták.

Előadásomban a trianoni békekötés által kijelölt határokon belüli magyar oktatási rendszert kívánom vizsgálni a rendeletek alapján. Az időintervallum (1920–1938) a békekötéstől az első bécsi döntésig (1938) terjed, így csak az anyaországban jellemző folyamatokra kívánok utalni.

THE FACETS OF MENTORING IN INSTRUMENTAL MUSIC TEACHER TRAINING

Édes Csilla

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Pedagógiai Kar
edescsilla@gmail.com

Keywords: occupational identity development; instrumental music teacher; mentorship

In the past decade the role of mentors in teacher training have been discussed widely in Hungarian educational research. Due to the growing academic interest in the field, it can be claimed that mentoring has been taken to educational policy level (Falus, 2010; Stéger, 2010; Kotschy et al., 2016; Révai, 2018). However, the description of music teacher experiences and studies of music teacher mentors are relatively scarce. This paper reports on a small-scale qualitative study which seeks to present mentor views of instrumental music teacher education. The study was designed to investigate how mentors working in music schools and music secondary schools perceive their role to help the socialization and the development of the occupational identity of their mentees and how they compare it to mentor roles in general classroom teacher training.

Two documents (reflective mentor journal and a case study of a mentoring process) from each of the 10 participants' mentor portfolio were analysed, then semi-structured interviews were conducted. We engaged in data integration and interpretation of study findings to reveal a description of current mentoring practices and beliefs. In addition, mentors' notes taken on their students' progress, and informal discussions with participants were used to confirm the themes emerging from the interviews and the document analysis.

The findings indicate five dichotomies permeating the music teacher trainers' understanding of their roles as mentors of future teachers: artistic versus pedagogical skills, knowledge versus instincts, master course style instruction versus continuous skills development, 'lone wolves' versus group mentoring, classroom skills versus one-to-one skills, training music lovers in music schools versus preparation of students for music careers. The paper concludes by looking at the implications of the modest findings and suggests possible changes in the content, activities, and organisation of teaching practice in the future.

AZ OLVASÁS ALATTI EEG, A TANULÁSI STÍLUS ÉS A FÁRADTSÁG KAPCSOLATA

Emri Zsuzsa *, Antal Károly **

* Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Természettudományi Kar
emri.zsuzsa@gmail.com

** Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Természettudományi Kar
antal.karoly@uni-eszterhazy.hu

Kulcsszavak: EEG; tanulási stílus; figyelem

A hordozható EEG készülékek az oktatási és tanulási folyamat követéséhez ideálisak, mert folytonos monitorozást tesznek lehetővé, és magát a folyamatot alig zavarják meg. Az automatikus kiértékelés eredményei viszont nem jelzik egyértelműen az oktatás, tanulás minőségét, mivel egy-egy EEG hullám több kognitív folyamathoz is köthető: az alfa aktivitás növekedése jelezheti az éberségi szint csökkenését, az elmélyülést, az erőteljes koncentrációt, sőt a rutinos feladatvégzést is, az alany feladatmegoldási preferenciájától, fáradtságától függően.

Jelen kísérletünkben a fáradtság és a tanulási stílus hatását néztük az olvasás alatti EEG-re és a szöveggel kapcsolatos feladatok megoldásának (feladatmegoldás) sikerességére. Négy száz szavas regényrészletet használtunk, amelynek elolvasása és 10 perccel későbbi felidézése akár alacsony figyelmi szint mellett is teljesíthető, nem jár nagy kognitív terheléssel. A méréshez 14 csatornás Emotiv EPOC EEG készüléket használtunk, amivel 25 egyetemista EEG aktivitását rögzítettük olvasás alatt. Alap aktivitásként csukott és nyitott szemű relaxáció alatti aktivitásukat használtuk. Minden résztvevő kitöltött egy tanulási stílus-kérdőívet is. A résztvevők normál tanmenetet követtek, nem volt tantárgyi vagy írásbeli számonkérés alóli felmentésük, de 5 résztvevő korábbi tanulmányai alatt diszlexiásnak számított. A kiértékelésnél a preferált tanulási formát, a feladatmegoldás sikerét, a fáradtságot, a teljesítmény önértékelését és az olvasás sebességét vettük figyelembe az EEG aktivitások mellett.

A korábban diszlexiás csoport elkülönült a többiekétől: lassabban olvastak, a tanulási stílus-kérdőívben kevesebbszer választották az olvasást, és többször az ábrák segítségével történő feladatmegoldást, mint a kontrollcsoport, viszont a feladatmegoldás eredménye nem mutatott különbséget. A diszlexiás csoportban a relaxációhoz képest jobban nőtt az olvasás alatt a béta aktivitás, erőteljesebben kellett az olvasásra figyelniük. Az összes résztvevő adatait figyelembe véve a feladatmegoldás eredményével semelyik EEG vagy egyéb tényező sem korrelált. A fáradtság a bevonódás mértékével fordítottan korrelált, ha csak a kontrollcsoportot néztük, akkor a fáradtság alacsonyabb alfa aktivitással és figyelemmel is járt. A teljes csoportban ezek a korrelációk a diszlexiásak olvasás alatti eltérő EEG aktivitása miatt nem érvényesültek. Az olvasást mint tanulási stílust preferálók jobban figyeltek olvasás közben, és gyorsabban elolvasták a szöveget.

Összességében egy könnyebb feladatnál a fáradtság hatása az EEG aktivitáson már akkor érzékelhető, amikor a feladatmegoldás sikerét még ez nem befolyásolta jelentősen. A diákok preferált tanulási stílusával egyező feladatra, úgy tűnik, jobban tudnak figyelni. Az eredmények arra is felhívják a figyelmet, hogy tanulási nehézségekkel rendelkező tanulók aktivitásai a többiekétől eltérő jellegzetességeket mutatnak, még akkor is, amikor a tanulási probléma már nem akadályozza a diákok normál tanrend szerinti oktatását.

APPLIKÁCIÓK A NYELVI FEJLŐDÉS MEGSEGÍTÉSÉRE

Erdős Zsófia *, Szili Katalin **

* Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet
erzsof7@gmail.com

** Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet
szili.katalin@uni-mate.hu

Kulcsszavak: innováció; logopédia; applikáció, pszözetápia, nyelvi elmaradás; diszlexia prevenció

Az IKT eszközök fejlődése gyors innovációkat eredményez, ezek átszövik a társas kapcsolatokat, a kommunikációnak minden formáját, az együttműködés rendszereit, a tudás megosztását, valamint szerzését. Az oktatás hatékonysága kapcsán is egyre többet lehet hallani az IKT előrelépéséről, mégis számos kiaknázatlan lehetőséget rejt magában, ami új kihívások elé állítja a pedagógusokat (Molnár, 2008). A 21. század logopédusa széles körű, multidiszciplináris ismeretekkel rendelkezik. Munkájában nagy szerepet kap a megelőzés, a korai fejlesztés, a kezelés és az utógondozás (Vassé, 2001). A tiszta beszéd kialakítása mellett a nyelvi kifejezőképesség, az írás-olvasás megfelelő elsajátításához is prevenció támogatást nyújt. A logopédiai terápiák során, a többé-kevésbé ismétlődő tevékenységekben a technológiaalapú eszközöknek motiváló erejük lehet, és hatékonyan képesek kiegészíteni a monoton gyakorlást (Szili & Illésiné, 2013). Ugyan az online oktatás nagymértékben bővítette a (gyógy)pedagógusok IKT-kompetenciáját, ismerik a tanítás, a fejlesztés folyamatában alkalmazható különböző weboldalakat, feladatszerkesztőket, online oktatási tartalmakat, online játékokat, azonban a tanítási tevékenységben használható applikációkat nem (Szili, 2022).

Az előbbieken említettek miatt kutatásunk különböző applikációk (n=15) integrálásáról nyújt képet, több logopédiai terápia aspektusából (nyelvi elmaradás, pszözetápia, diszlexiaprevenció). Elemzésünkben a gyermekek/tanulók nyelvi kifejezőképességének fejlesztésére alkalmas szoftvereket vizsgáltuk, tág életkori intervallumra vonatkozóan. Legfőbb célkitűzésünk annak kiderítése volt, hogy milyen alkalmazásokat milyen céllal lehet felhasználni, ugyanakkor melyek azok a feltételek, szempontok, amik meghatározzák ezek működését. Részcélként fogalmaztuk meg a programokban rejlő további készség-, képességfejlesztés lehetőségének feltárását; az applikációk nyelvezetének, használhatóságának vizsgálatát; a költségek tanulmányozását; a zavaró tényezők feltérképezését; a visszacsatolási és értékelési jelzések felmérését. Kutatási kérdéseinket ezen gondolatok mentén állítottuk össze, melyeket legfőképp a különböző terápiákba való alkalmazás szempontjából fogalmaztuk meg.

Az eredmények megerősítették az applikációk sokszínűségét és felhasználhatóságát. Kellő szakmai felkészültséggel és kreativitással a vizsgált alkalmazások mindegyike használható valamely logopédiai terápia során. Bár az applikációk sokrétűen alkalmazhatók, didaktikailag még sok fejlesztést kívánnak, ugyanis a terápiák egyes lépéseit figyelembe véve lényegesen elmaradottak.

STUDENT TEACHERS' EXPERIENCES IN GAME-BASED LEARNING

Fatma Nur

Eötvös Loránd University Faculty of Education and Psychology
fatmanur.barcin@gmail.com

Keywords: student teachers` experiences; game-based learning; higher education

This article explores the use of digital games in digital game-based learning experiences by student teachers. In the 21st century world, the internet and social media have been integrated into every aspect of our lives, and the infinite nature of technology has increased the importance of constraint frameworks. The use of technology in the current period has made it a necessity for educators to have self-efficacy at the level of digital literacy.

However, the integration of ICT in education in real applications and the lack of competence in teaching practices in schools has been an observation. Swain (2006) mentioned that the technology integration course may not be enough to fully support teacher candidates in integrating technology into real applications, but it can help develop their skills and beliefs about technology. Technology integration requires changes in the beliefs of the actors. What are the real practical benefits of motivating student teachers to play games in the game-learning course? Choy et al (2009) stated that the practice of digitalisation should be transferred to address the integration of educators` competencies and practices in schools. This research, the effect of the students who graduated from the faculty of teachers who completed the digital game-based learning course training on their real-life experiences was observed. The research conducted with the narrative method, with the answers given by the student teachers who graduated from 10 different teaching fields to the research questions, reached the conclusion that digital games have an important interaction with real-life skills. Educators` thoughts on the use of digital games as an educational tool will give us an idea about the skills in their own experience and the relationships of students with their teachers` real-life experiences.

The paper was funded by Eötvös Loránd University.

A TANULÓI KOMPETENCIAFEJLESZTÉS LEHETŐSÉGEI ÉS KORLÁTAI A TÖRTÉNELEMTANKÖNYVEKBEN

Fodor Richárd

Pázmány Péter Katolikus Egyetem Vitéz János Tanárképző Központ
fodor.richard.ppke@gmail.com

Kulcsszavak: történelemdidaktika; tankönyvkutatás; multiperspektivikus kompetencia

A huszonegyedik század harmadik évtizedének globális jelensége, hogy a korábban tapasztaltaknál is jelentősebb mértékben kérdőjeleződnek meg a demokratikus normák, csökken a bizalom a tankönyvekben megjelenő tartalmak és interpretációk iránt. A kutatás fókuszát adó multiperspektivikus tanulói kompetencia természetes történelemdidaktikai reakcióként értelmezhető a demokratikus és történészszakmai normákkal összeegyeztethetetlen „egyetlen igazság” közvetítésének gyakorlatával szemben. A „zárt narratívák” alkalmazása és az „objektív múlt” megismerése során a diákok a tanulási folyamat passzív befogadóivá válnak. A köznevelés tantermeiben emiatt szerepet kell kapjon a történeti múlt interpretációinak aktív részvételre motiváló szempontja.

Az előadás egy didaktikai tankönyvkutatás részeredményeit mutatja be. A kutatás kontextusát két archetipikus oktatási rendszer jelenleg érvényes, történelem tantárgyra vonatkozó tartalomszabályozási környezetének összehasonlítása adja. A tantervek és kimeneti vizsgakövetelmények összehasonlítása Anglia és Magyarország esetében is több ponton azonosítja a multiperspektivikus tanulói kompetenciafejlesztés célját.

A tankönyvvizsgálati módszertan alapja F. Dárdai (2006) és Vajda (2018) adaptált vizsgálati rendszere, amelyet a történelem kerettanterv nyolc témájának összehasonlítása egészít ki. A témák között egyenlő arányban magyar történelemre és egyetemes történelemre vonatkozó kiemelkedő jelentőségű események szerepelnek az őstörténet-től az európai integráció folyamatáig. A vizsgált tankönyvek minden szerkezeti egységét érintő elemzések a szerzői szöveg és a didaktikai apparátus, azaz az írott és vizuális források, illetve kérdések és feladatok sorát tekintik át. A tankönyvek holisztikus elemzése mellett a nyolc mélységelvű vizsgálat lehetőséget nyújt a tartalomorientált specifikus elemzésekre is. A vizsgálati minta a 2020-as Nemzeti alaptantervhez illeszkedő három validált magyar történelemtankönyv-sorozat, az Oktatási Hivatal A és B kódjelű könyvei és a Katolikus Pedagógiai Intézet Szent Imre tankönyvsorozata.

Az előadás a magyar tankönyvek eredményeit Angliában a Hodder Education és az Oxford University Press által kiadott kötetek sajátosságaival hasonlítja össze.

A kutatást a Mathias Corvinus Collegium támogatta.

COMPASS TO HISTORY AND CIVIC EDUCATION IN EUROPE

Fodor Richárd *, Tóth Judit **

* Pázmány Péter Katolikus Egyetem Vitéz János Tanárképző Központ
fodor.richard.ppke@gmail.com

** Pécsi Tudományegyetem Klinikai Vizsgálatok Koordinációs Központja
tothjudit1995@gmail.com

Keywords: history teaching; civic education; comparative analysis; content regulation

Learning about the past, presenting the history of human communities, individuals and constructing narratives became an important tool already with the emergence of the first civilizations and later, one of the top priorities of nation states. In Central Europe, the change of regime, the end of the bipolar world and the establishment of new democratic arrangements amplified the importance of teaching history and establishing an independent subject focusing on democratic skills. The institutions of the European Union and UNESCO have launched several programmes to explore and shape the European image of history teaching. Among other things, these led to the introduction of citizenship education in England from 2002, based on a report named after the British professor Bernard Crick (Advisory Group on Citizenship, 1998).

In the emerging civic competence, independent thinking, activity, critical, objective student attitudes play an important role, which sees the role of student participation not in the future, but already in the current nature of the present (Kaposi, 2019). By the initiative of France in 2020, the Council of Europe established the Observatory on History Teaching in Europe, a cooperation between Member States aimed at researching, regularly analysing, and summarizing the history and civic education of the member states. Hungary has had observer status in the organization since 2022, which will release its first review report in 2023.

The poster presentation summarizes the first results of an exploratory research focusing on the international context of history and civic education. The applied research methodology includes the detailed scrutiny of the content regulatory system of seven European states. The document analysis highlights the different approaches towards the subjects in focus and identifies their position in the curricula.

The most significant aspects include the structure of national content regulation, time frame of mandatory history and civic education, levels, and compulsory nature of history education, declared key competences, geographical and temporal focuses.

The most significant result of the ongoing research is the special and distinguished role of history education in the Hungarian system compared to Slovakia, Check Republic, Poland, France, Ireland, Scotland, and England.

The paper was funded by Mathias Corvinus Collegium.

ÓVODÁSKORÚ GYERMEKEK DIGITÁLIS ESZKÖZHASZNÁLATA ÉS ONLINE JELENLÉTÜK VIZSGÁLATA

Gados Noémi *, Janek Noémi **

* Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanító- és Óvóképző Kar
gadosnoemi@student.elte.hu

** Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanító- és Óvóképző Kar
janek.noemi@tok.elte.hu

Kulcsszavak: internet; okoseszköz; digitális pedagógia; kisgyermekkor

Jelen kutatás az óvodáskorú gyermekek digitális eszközhasználatát, internetfogyasztással kapcsolatos ismereteit mutatja be. A vizsgálatban részt vevő gyermekek 2015 után születtek, az alfa-generáció tagjaiként egy olyan világban nevelkednek, ahol a digitális eszközök csupán karnyújtásnyira vannak tőlük. Mindennapi életük részét képezik, hiszen szüleik révén akár már magzati korban megjelenhetnek különböző internetes platformokon.

A kutatás célja az óvodáskorú gyermekek internet-, és eszközhasználatának megismerése és a témával kapcsolatos ismereteik körüljárása. A vizsgálatban 55 gyermek és 55 szülője vett részt. A mintában szereplő gyermekek közül 9-en négyévesek, 23-an ötévesek, 18-an hatévesek és 5-en hétévesek voltak. A kutatás kifejezetten a gyermeki tevékenységekre, ismeretekre fókuszál, amelyet kvalitatív és kvantitatív módszerek együttes használatával tártunk fel. A gyermekek megfigyelése félig strukturált interjúval egészült ki, mely által mélyebb rálátást nyerhettünk a gyermeki gondolkodásra. A vizsgálat ezen része tartalmazott egyrészt gyermekrajzokat, azok elemzését, másrészt képek, ikonok bemutatását, amiknél az volt a gyermekek feladata, hogy felismerjék, megnevezzék a látott elemeket; harmadrészt pedig egy okostelefon gyermeki működtetését, annak tapasztalatainak lejegyzését. Mindezen vizsgálati módszerek egy szülőknél szánt kérdőívvel összevetve mutatják be a kutatás tapasztalatait, összefüggéseit, eredményeit.

Az eredmények a kutatás főbb kérdései mentén értelmezendők: (1) Hogyan jelenik meg a kontroll a gyermekek eszközhasználatában? (2) Milyen ismerettel rendelkeznek a szülők gyermekeknek szánt alkalmazások terén? (3) Mit gondolnak a gyermekek az internetről? (4) Milyen internetes tartalmakat ismernek a gyermekek? (5) Milyen ismereteik vannak a gyermekeknek az okoseszközökről?

A szülők által gyermekeik számára engedélyezett legnépszerűbb digitális eszköz a televízió volt, melyet a tablet, okostelefon követ. Legnépszerűbb alkalmazásnak a YouTube bizonyult, ezt követték a televíziós tartalmak (streaming szolgáltatók, mesecsatornák), majd pedig a Play áruház.

A megkérdezett gyermekek szerint az internet egy olyan „eszköz”, ami a tévén, tableten, telefonon van, árammal működik, lehet vele mesét, filmeket, videókat nézni, játékokat letölteni, kapcsolatokat fenntartani.

A kapott eredmények alapján a kutatás legfontosabb eredményének a gyermeki tanulás sajátosságai tekinthetők, hiszen a gyermekek rendszeres használat nélkül, pusztán a látott ingerek alapján is képesek fogyasztani a digitális tartalmakat. Minél kevésbé kontrollálják a szülők a gyermekek eszközhasználatát, minél több eszközt birtokolhatnak, annál több ismeretük van a digitális világról, az internetről. Az elsősorban vizuális ingerekre épülő eszközök felépítésükben hasonló sémákat alkalmaznak, melyek az írni-olvasni nem tudó gyermekek számára is követhető jelrendszert hoznak létre, ezáltal tudatosan képesek elindítani videókat, játékokat letölteni.

A FELNŐTTKORÚ FOGYATÉKOS SZEMÉLYEK MUNKAERŐPIACI HELYZETÉNEK VIZSGÁLATA A TÖBBSÉGI TÁRSADALOM VÁLASZADÓINAK VÉLEMÉNYE ALAPJÁN

Gelencsérné Bakó Márta

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet
gelencserne.bako.marta@uni-mate.hu

Kulcsszavak: fogyatékos felnőtt populáció; munkaerőpiac; társadalmi integráció

A társadalmi integráció fontossága régóta meghatározó kérdésként merül fel a tudományos világban és a mindennapokban egyaránt. Számos szakkönyv és a témával kapcsolatos publikáció fogalmazza meg e terület fontosságát több terület feltárásával: a munka világa vagy az élethelyzet tekintetében. Ezek ismeretében szakemberként fogalmazódott meg bennem, hogy a többségi társadalom tagjai milyenek látják a fogyatékossgal érintett felnőttek életét, munkaerőpiaci lehetőségeit.

A téma megalapozottságát az elméleti keret biztosítja, mely során fontos megemlíteni a jelenleg hatályos törvényeket, rendeleteket. Feltártam továbbá a fogyatékos felnőttek munkaerőpiaci helyzetére vonatkozó hazai, illetve nemzetközi szakirodalmakat (többek között Kiss et al., 2013; Radványi, 2013; Sebők, 2018), valamint elemeztem a KSH és az Eurostat Statistics Explained: Disability adatait.

Kutatásom célja olyan információk gyűjtése, melyek által minél szélesebb körű képet kapok arra vonatkozóan, hogy a válaszadók milyen információkkal rendelkeznek a fogyatékos felnőttek élethelyzetéről, bevonódásuk lehetőségéről a felnőttképzésbe, a munka világába.

Kutatási kérdéseim a következők: (1) A fogyatékos személyekre vonatkozó ismereteiket a válaszadók milyen információs csatornán keresztül szerzik? (2) Tapasztalható-e különbözőség a fogyatékos elfogadása tekintetében az életkor, az iskolai végzettség vagy az érintettség vonatkozásában? (3) Mi a véleménye a válaszadóknak a fogyatékos felnőttek munkaerőpiacon történő elhelyezkedéséről? (4) Milyen mértékben látja megvalósítottának a válaszadó az akadálymentesítést a saját munkahelyén?

A kutatás kvantitatív módszertan alkalmazásával valósult meg online formában a válaszadók kérdőíveinek (n=272) elemzésével leíró és matematikai statisztikai számításokkal. A kutatás nem reprezentatív, de a kérdőíves vizsgálat egységes képet mutat a válaszadók ismereteiről, hozzáállásáról a fogyatékos felnőtt populáció munkaerőpiaci helyzetére vonatkozóan.

A válaszok alapján megállapítható, hogy a kérdőívet kitöltők többsége a médian keresztül szerzi a fogyatékos személyekkel kapcsolatos információit, azonban fontosnak tartják a minél több, hiteles forrás megjelenését. A megkérdezettek jelentős többsége elfogadó, de ismereteik hiányosak, ami a sikeres társadalmi integráció megvalósulását nehezítheti. Az eredmények felhívják a figyelmet a téma interdiszciplináris voltára. Megfogalmazódik az igény a többségi társadalom részéről a területtel foglalkozó ágazatok praxisai számára a hiteles és objektív informálásra, a lakó- és munkahelyi közösségek specializált tájékoztatására.

Hosszú távú célom, hogy további kutatásokkal igazoljam a téma beépítésének, megismerésének fontosságát a diszciplínák mellett a társadalmi edukációba.

A MEDITÁCIÓ ÉS A RELAXÁCIÓ SZEREPE EGYETEMI HALLGATÓK KÖRÉBEN

Gép Zsuzsanna

Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kar
gepzs@gamma.ttk.pte.hu

Kulcsszavak: jóga; meditáció; relaxáció

Gyorsuló világunkban nő a jelentősége a stressz csökkentésének, a jóllét növelésének, amiben a meditáció és a relaxáció fontos szerepet játszhat. Mind az oktatásban, mind a nevelésben meglehetősen kevés azon eszközök és módszerek száma, melyek segítségével minden szereplő (tanár, diák, szülő) tehermentesíthetné mindennapjait. A jóga, a meditáció és a relaxáció rendszeres gyakorlásának a fizikai és mentális állapot (pl.: koncentráció, légzés, well-being) javulására gyakorolt kedvező hatását számos hazai és nemzetközi kutatás alátámasztja.

Saját empirikus vizsgálatunkban ezeket, a szakirodalomban hivatkozott, kedvező hatásokat kívánjuk igazolni hazai felsőoktatási környezetben. Továbbá a fiatalok jóga-val, mint mozgásformával kapcsolatos attitűdjét igyekszünk felmérni. Vizsgálatunk, melyet egyetemi hallgatók körében végeztünk, egy keresztmetszeti online kérdőíves felmérés volt, amelyben 324, különböző képzésben részt vevő hallgató (87 férfi, 237 nő, $M=31.6$ év) vett részt. A kérdőív a szociodemográfiai kérdések mellett a fizikai aktivitásra (sport, jóga, relaxáció, meditáció) és a mentális jóllétre is válaszokat keresett. A kapott eredmények feldolgozása a Jamovi, nyílt forráskódú statisztikai szoftver segítségével történik.

Eredményeink szerint a kitöltők között a rendszeres jógázók aránya 20,4%, a rendszeres meditálók aránya pedig 18,8%. Azok, akik rendszeresen végeznek relaxációs gyakorlatokat, a válaszadók 33,6%-át adják. A jógát mint tevékenységi formát a válaszok alapján a felmértek 69%-a jelölte izgalmasnak, azaz az egyetemi hallgatóság pozitív attitűdje nyilvánvaló, annak ellenére, hogy a rendszeres jógázók aránya lényegesen alacsonyabb.

Előadásunkban mindenekelőtt arra helyezzük a hangsúlyt, hogy az egyetemi hallgatók attitűdje milyen a meditáció, a jóga és a relaxáció vonatkozásában, illetve ez milyen szociodemográfiai változókkal áll kapcsolatban (korrelációs vizsgálat).

Kutatásunk folytatásában azt a központi hipotézisünket kívánjuk empirikusan igazolni, miszerint a jóga, a relaxáció és a meditáció, valamint a jóllét között pozitív kapcsolat áll fenn.

SYSTEMATIC LITERATURE REVIEW ON PARENTS` INFLUENCE AND PERCEPTION OF CHILDREN`S SCHOOL READINESS

Giczi Barnabásné Fehér Ágnes

Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar
feher.agnes@uni-sopron.hu

Keywords: early childhood; school readiness; parents

A large body of research has shown that school readiness has an impact on a child's school performance and later on their academic and social performance (Duncan et al., 2007; La Paro & Pianta, 2000). The development of multifaceted school readiness is highly influenced by the parent`s and their perception of school readiness (Barbarin et al., 2008; Öngören, 2021).

The purpose of my research was to identify studies that have examined the impact and/or perceptions of parents on school readiness over the past 5 years in order to compare them with each other.

A systematic literature review was conducted to examine those articles which were focused on the impact and or perceptions of parents on children's school readiness from 2019 to 2023. I have searched my keywords in the international databases of Web of Science, Scopus and ERIC which resulted in a total of 720 items. Based on the inclusion and exclusion criteria, the title, abstract and full text were examined, and 13 relevant publications were identified and reviewed in detail. Parental involvement, parenting style as well as children's self-regulation skills tend to have an impact on school readiness (Polat & Dilan, 2022; Xia et al., 2019; Yong & Abdullah, 2022).

The results of Dunaway et al., (2021) and Puccioni et al (2019) show that parents emphasise cognitive areas, while Miller & Kehl (2019) found that parents agreed with teachers that health, happiness and social skills are more important than cognitive skills. Results from Jose et al., (2022) and Dunaway et al., (2021) show that parents` perceptions of school readiness are highly correlated with their level of independence. Miller & Kehl`s (2019) results show that parents with higher educational level perceive cognitive skills as less important in school readiness than parents with lower educational level. According to Puccioni et al. (2019), parents who place more emphasis on children`s academic and behavioural skills before they enter kindergarten tend to raise children with higher academic achievement, self-regulation and social skills. Based on the results, parental insensitivity, lack of parental warmth, mothers' depression, children's negativity, insecure attachment style, and parental incarceration experienced by the child have negative influence on the different key competencies underlying a school readiness (Han & Ko, 2021; Oh et al., 2022; Shim & Lim, 2021; Testa & Jackson, 2021). Research published in the last five years has confirmed and added new aspects to previous research. Research examining parental impact and/or perceptions of school readiness from different perspectives has consistently attributed with enormous importance to parental characteristics, parents` perceptions of school readiness and the practices associated with it. Parents` perceptions of school readiness fundamentally determine their school readiness activities with their children, and for this reason, parental perceptions of school readiness and parental impact are intertwined in this regard.

BIOKERT ÉS „LASSÚ ÉLET” – FENNTARTHATÓSÁGRA NEVELÉS EGY BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLEN VÁRMEGYEI ÓVODÁBAN

Hajduné Holló Katalin Szilvia

Egerlövő-Borsodivánka Napköziotthonos Óvoda,
MTA-MATE Kora Gyermekek Korcsoport

hollok16@gmail.com

Kulcsszavak: fenntarthatóság; óvodakert; szemléletformálás

A fenntarthatóság pedagógiája túlmutat a környezeti nevelésen. Egész életen át történő, formális, nonformális és informális tanulási folyamat, mely kisgyermekkorban kezdődik. A fenntarthatóságra nevelés során egy valós problémára összpontosítunk, és azt a helyi lehetőségek figyelembevételével, különböző szemszögből közelítjük meg (Havas, 2001). A probléma kritikus vizsgálata a szokások felülvizsgálatát is megköveteli. A változás pedagógiájának egyik fő célja, hogy a közös tudáshoz vezető folyamat bejárásán keresztül szemléletváltást készítsen elő. A fenntarthatóságra nevelés elmélete és gyakorlata soha nem lesz befejezett és másolható, az új kihívásoknak megfelelően, a helyi viszonyokhoz igazítva kell a saját megoldásokat megtalálni (Réti, 2008).

Óvodánkban a szomszédos önkormányzati telek hasznosításában láttuk meg a lehetőséget. A 2000 m²-es területen kialakított biokert a fenntarthatóságra nevelés ideális színtere, kedvező feltételeket teremt az óvodás gyermekek testi, lelki, értelmi fejlesztéséhez, ökológiai szemléletük formálásához. A nagyméretű óvodakertet a szülők és a helyi közösségek bevonásával gondozzuk. A felnőttek örömmel, aktívan vesznek részt fejlesztési törekvéseink megvalósításában. A vegyszermentes kertművelés szerves része az óvodai életnek. A napi rendszerességgel végzett munka jellegű tevékenység a gyermekek önkéntes cselekvő aktivitását feltételezi, a tapasztalati úton történő tanulás, a környezeti és etikai tudatosság, valamint a fenntartható fejlődéssel összhangban lévő értékek, készségek és viselkedés alakításának lehetőségeit kínálja.

Intézményünkben a jövőbeni tudatos életforma szokásainak alapozása élményszerűen és „lassan” történik. A Slow Living (lassú élet) program óvodai adaptációja az innovatív szemléletű környezetvédelemre, a fogyasztási szokások alakítására, a hagyományok ápolására, a helyi kulturális és emberi értékek megőrzésére is kiterjed. Az óvodás gyermekek a jövő fogyasztóiként már ebben az életkorban megismerkedhetnek hagyományos, de számukra új ízekkel. A Slow Food (lassú étel) programelem „íz-óráival”, a helyhez kötődő, saját kertünkben termelt élelmiszerek fogyasztásával a lassú, odafigyelő, hagyományos és nemes táplálkozásra, a takarékosagra, valamint a szezonális fontosságára irányítjuk a gyermekek figyelmét. A megtermelt zöldségeket, gyümölcsöket, gyógy- és fűszernövényeket befőzéssel, szárítással, fagyasztással tartósítjuk, a fel nem használt termékeket a településen élő családoknak ajándékozunk.

A konferencián az óvodakert pedagógiai hasznosulását és a Slow Living program intézményi implementációját kívánom bemutatni.

A kutatást a Magyar Tudományos Akadémia Közoktatás-fejlesztési Kutatási Programja támogatta.

FORRAI KATALIN MÓDSZERTANI ALAPELVEINEK NEMZETKÖZI ADAPTÁLHATÓSÁGA

Hegedűsné Tóth Zsuzsanna

Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanító- és Óvóképző Kar
toth.zsuzsanna@tok.elte.hu

Kulcsszavak: óvodai ének-zene módszertan; dokumentum- és tartalomelemzés; óvodapedagógia

A nemzetköziesítést sürgető felsőoktatás kapcsán releváns kérdésként merül fel, hogy hogyan adható át a világ minden tájáról érkező hallgatók számára Forrai Katalinnak a kodályi elveken alapuló (Mészáros, 1988; Morva, 2011), óvodások ének-zenei nevelésével kapcsolatos módszertana. Melyek a hagyományosnak tekinthető magyar módszertan azon sarkalatos pontjai, melyek külföldi óvodapedagógus-jelöltek számára is alapelveként adhatók át? Hogyan ragadható meg a hazai ének-zenei nevelés módszertana más kultúrkörnyezetből, nem Kodály országából érkezők számára? 1964-től, az ISME (International Society for Music Education) magyarországi konferenciáját követően Kodály Zoltán és tanítványai bejárták a világot, hogy átadják tudásukat (Szőnyi, 1979). 1967-68-ból és 1988-ból számos levél marad fenn Forrai Katalin kecskeméti archívumban őrzött (LFZE Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézet Könyvtár és Archívum) hagyatékában, melyek tartalomelemzése során feltárható, hogy milyen szakmai, módszertani kérdések foglalkoztatták a módszer adaptálására kész, magyar nyelven levelező japán Hani Kjókot és az amerikai Jean Sinort.

A levelek tükröznek olyan nehézségeket, mint például a különböző kultúrák gyermekdalainak ritmus-, dallam- és mozgásvilága, szociokulturális (társas viselkedésbeli) és pedagógiai módszertani kultúrabéli eltérések. Egyúttal azt is megmutatják, hogy a módszertan mely pontjai azok, amelyek minden nép gyermekeinek nevelésekor, az adott nemzet zenei kultúrájából válogatva következetesen megtarthatók. Például ideális hangmagasság megválasztása, a dallamilag egyszerű és letisztult formavilágú zenei anyag megtalálása, az élő zenei közvetítés jelentősége, a dalos játékok közösségi élménye.

A prezentáció során a két adaptált műbe (Forrai, 1974; Vargha, Vikárné, 1957) történő elemző betekintés is példázza, hogy hogyan valósulhat meg Forrai Katalin módszertanának átadása, illetve átvétele.

A kutatást az Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanító- és Óvóképző Kar támogatta.

A HIT- ÉS ERKÖLCSTAN-OKTATÁSBAN ALKALMAZOTT JÁTÉKOS MÓDSZEREK SZEREPE ÉS HATÉKONYSÁGA

Hetesi Edit

Pécsi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar
hetesiedit88@gmail.com

Kulcsszavak: játékos módszer; hittan; játékpedagógia

A kutatási téma aktualitását két tényező határozza meg. (1) A hit- és erkölcsstan 2011-től kötelezően választható tantárggyá vált az általános iskolai oktatásban 1–8. osztályban. (2) A játékos módszerek alkalmazása egyre szélesebb körben elterjedt az iskolai oktatás és tantárgy-pedagógia számos területén, így érdekes megvizsgálni a játékos módszerek szerepét a hit- és erkölcsstan oktatásában is.

A kutatás célja, hogy megvizsgálja a játékos módszerek alkalmazásának relevanciáját, újszerűségét és hatékonyságát a hittan oktatásban, különös tekintettel a pedagógiai célok megvalósulására, a diákok személyiség- és képességfejlődésére, illetve a tanári attitűdre.

Kutatási kérdéseink a következők voltak: (1) A hittanórán alkalmazott játékok milyen pedagógiai célok megvalósulását segítik? (2) A hittanórán alkalmazott játékos módszerek milyen hatással vannak a diákok személyiség- és képességfejlődésére? (3) Hogyan hat a játékos módszerek alkalmazása a tanári attitűdre és a kompetenciaterületek fejlődésére?

Kutatási kérdéseink alapján három hipotézist fogalmaztunk meg: (1) A játékos módszerek hittanórai alkalmazása segíti a pedagógiai célok megvalósulását. (2) A játékos módszerek hittanórai alkalmazása elősegíti a diákok személyiség- és képességfejlesztését. (3) A játékos módszerek hittanórai alkalmazása pozitív hatással van a tanári attitűdre és a kompetenciaterületek fejlődésére.

Az elméleti és az empirikus kutatás szisztematikus szakirodalmi áttekintését követően egy kérdőíves felmérést végeztünk el. Ez utóbbi online kérdőív segítségével valósult meg, melyet véletlenszerűen választott magyarországi hittanárok töltöttek ki. A kutatási adatok elemzése során statisztikai elemzési módszereket használtunk annak érdekében, hogy meghatározzuk a játékos módszerek hatékonyságát és relevanciáját a hittan oktatásban.

Eredményeink alapján megállapítottuk, hogy az alkalmazott játékok a hittanórán segítenek a pedagógiai célok megvalósulásában, mivel lehetővé teszik a diákok számára, hogy interaktív módon vegyenek részt a tanulási folyamatban, ami a tudás elsajátítását és az információk jobb megértését segíti elő. A játékos, interaktív módszerek ösztönzik a diákokat a problémamegoldásra, a kritikus gondolkodásra és a kreativitásra. Ezek a képességek meghatározóak a diákok személyes élete és a vallással, hittel kapcsolatos ismeretek és készségek elsajátítása szempontjából is. Az interaktív játékok továbbá segítenek a diákok személyiség- és képességfejlődésében. A diákok motivációját növelik, segítenek a koncentráció javításában és az együttműködési képesség kialakításában. Az olyan játékok, amelyek a kreativitást ösztönzik, segíthetnek a diákok önálló gondolkodásának és logikai képességeinek fejlesztésében. Az alkalmazott játékoknak azonban nemcsak a diákok számára lehet pozitív hatása, hanem a tanárok számára is azáltal, hogy lehetővé teszik, hogy változatosabb és érdekesebb órákat tartsanak, segítsenek a diákok motiválásában és elköteleződésében a hittan, a vallás és az erkölcsi értékek iránt, ezáltal személyesebbé és hatékonyabbá tegyék a tanulási folyamatot.

A KÖRNYEZETISMERETI TARTALMAK TANTÁRGYKÖZI BEÉPÍTÉSÉNEK JÓ GYAKORLATAI AZ ÁLTALÁNOS ISKOLA 1–2. OSZTÁLYÁBAN

Hevérné Kanyó Andrea *, Schlichter-Takács Anett **

* Magyar Agrár-és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet
heverne.kanyo.andrea@gmail.com

** Magyar Agrár-és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet
schlichter-takacs.anett@uni-mate.hu

Kulcsszavak: környezetismeret; 1–2. osztály

Az elmúlt években számos változást figyelhattunk meg az oktatásban. Átalakultak a tankönyvek, változott az átadandó tudás mennyisége és minősége, lezajlott a Nemzeti alaptanterv és a hozzá tartozó kerettantervek módosítása. A minden tantárgyat érintő oktatási reform a környezetismeret kapcsán is jelentős változásokat eredményezett.

A környezetismeret korábban az alsó tagozat mind a négy osztályában oktatott, a magasabb szintű természettudományokat előkészítő tantárgy volt. Erre épült 5–6. osztályban a természetismeret (NAT, 2012, Kerettanterv, 2012). A 2020-as NAT alapján a környezetismeret külön tárgyként csak 3–4. osztályban kerül bevezetésre (heti 1-1 órában), 1–2. évfolyamon elsősorban a magyar nyelv és irodalom tanulási területének tudásbővítést és olvasásfejlődést segítő olvasmányai (1–2. évfolyam) ágyazva jelentkeznek, esetleg egyes tartalmi elemei más tantárgyakba is integrálhatók. Tanításának célja is megváltozott, az ismeretátadással szemben a készségfejlesztés került fókuszba (NAT, 2020). A módosított alaptanterv célja egy a korábbinál koherensebb, jobban egymásra épülő tanterv kialakítása, gyakorlatorientáltabb, a természettudományos gyakorlati készségeket fejlesztő tananyag kidolgozása, a tanulók környezethez és természethez kötődő pozitív gondolkodásának és attitűdjének fejlesztése (NAT, 2020, idézi Angyal, 2020). A pedagógusok számára ugyanakkor mindez nagy kihívást jelent. Első és második osztályban fel kell ismerniük a tantárgyközi lehetőségeket, kapcsolódási pontokat (matematika, olvasás, etika), adott esetben együtt kell működni kollégákkal, mindez komplexebb szemléletet, rugalmasságot, nyitottságot követel. A már jól megszokott frontális osztálymunka sem elég, biztosítani kell a gyerekek számára a felfedezés örömet, a cselekvő tapasztalatszerzést, hogy az ismeretanyag valóban a fejlesztés eszközévé válhasson (Konrád, 2020).

Kutatásunk célja, hogy megvizsgáljuk, hogyan sikerült megbirkóznia a pedagógusoknak a környezetismeret tantárgyat érintő változásokkal. Kíváncsiak vagyunk arra, hogy mennyire sikerült alkalmazkodniuk a NAT komplexebb szemléletéhez, milyen megoldási stratégiák születtek az általános iskola 1–2. osztályában a környezetismereti tartalmak tantárgyközi beépítésére.

Kutatási módszernek a kérdőíves megkérdezést választottuk. Saját szerkesztésű online kérdőívet alkalmaztunk. A kérdőívek kitöltése folyamatban van, az eredményeket a konferencián szeretnénk bemutatni.

NYELVFEJLŐDÉS ÉS TÖBBNYELVŰSÉG

Horváth Mariann

Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar
horvath.mariann@btk.ppke.hu

Kulcsszavak: nyelvfelődés; többnyelvűség

A nyelvelsajátítás folyamata ép hallás és megfelelő, ingergazdag környezet hatására spontán megindul. A gyermek megkísérli utánozni a környezetében lévő családtagokat. Végigmegy a hangadás, gógicselés, gagyogás lépcsőfokain. Ez az út azonban nehézségekkel kikövezett, ha két vagy több nyelvvel kerül kapcsolatba a kicsi.

Napjainkban a népvándorlás, a migráció, a háborús helyzet vagy egyéb ok miatt többen hagyják el hazájukat, és kezdenek új életet egy idegen országban. Ezek a gyermekek az oktatási intézményekben nyelvi nehézségekkel küzdenek meg. Az óvodapedagógusok, tanítók, tanárok türelemmel, odafigyeléssel próbálnak segíteni, de néhányszor a verbális kommunikáció fejlődése nehézségekbe ütközik.

A többnyelvűség esetén lényeges, hogy szimultán vagy szukcesszív kétnyelvűségről beszélünk. Emellett fontos vizsgálni a nyelvi szintek fejlődését is. Például mindkét nyelv esetében megjelennek-e ugyanazok az artikulációs hibák, milyen a szókincs gyarapodása, az aktív szókincset hogyan használja a gyermek. A grammatikai struktúrák alakulása és a hibák megjelenése között kimutatható-e összefüggés. Lassabb ütemű nyelvelsajátítás jellemzi-e a gyermeket, vagy nyelvfelődési zavar gyanúja merül fel bennünk. Milyen kritériumok alapján tudjuk elkülöníteni a két jelenséget?

A fenti kérdések megválaszolása laikusok számára is fontos, azonban a szakemberek egy diagnosztikai protokollt tartanak lényegesnek. A köznevelési rendszerben dolgozó logopédusok hogyan és milyen diagnosztika mentén kezeljék a két- vagy többnyelvű gyermekeket? A jelenlegi jogszabályi háttér előírja a három- és ötéves gyermekek kötelező logopédiai szűrését, így a két- vagy többnyelvű óvodások nyelvi mérését is meg kell valósítani. A gyakorlatban használt mérőeszközök azonban a magyar nyelvhez kapcsolódnak.

Az előadás fókuszában az óvodáskorú két-, illetve többnyelvű gyermekek vizsgálóeljárásai közül egy kérdőíves módszer (SBE-2-KT), valamint egy receptív beszédmegértést, szókincset vizsgáló számítógépes program (SCREEMIK2) áll. Az előadás végén a kétnyelvű gyermekek ellátásának javaslati szerepelnek.

A SZEGEDI GYÓGYPEDAGÓGUS-HALLGATÓK ÁLTALÁNOS ÉLETCÉLJAINAK JELLEMZÉSE

Hosszu Timea * , Mihálka Mária **

* Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar
meggyesne.hosszu.timea@szte.hu

** Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar
mihalka.maria@szte.hu

Kulcsszavak: életcélok; gyógypedagógia; aspiráció

Az életcélok az egyének pszichés működésének jövőre orientált oldalát vetítik előre, melyek a környezeti és a kulturális hatásokra adott válaszként értelmezhetők. Az életcélok arra vonatkoznak, amit az ember a legfontosabbnak tart az életben. Ezek lehetnek például a gazdagság, a munka, a tudás és a teljesítmény, az emberi kapcsolatok. Azt, hogy az általános életcélok és törekvések (az aspirációk) milyen kapcsolatban állnak az aktuális magatartással, az öndeterminációs elmélet vizsgálja. Az elmélet szerint megkülönböztethetők extrinzik és intrinzik életcélok. Az extrinzik célok valamilyen külső megerősítéssel, míg az intrinzik célok valamiféle belső megerősítéssel kapcsolatosak.

Jelen előadás a szegedi „Gyógypedagógus-hallgatók tanulási szokásaival, életcéljaival, egészségével kapcsolatos vizsgálat – 2023” című kutatásunknak az általános életcélokra vonatkozó részeredményeit közli. A mintába a szegedi gyógypedagógus-képzés hallgatói kerültek be (N = 197), vizsgálatunk nem reprezentatív.

Kérdőíves vizsgálatunkban az általános életcélok felmérésére a Skawran-listát használtuk fel, mely 14 életcélt jelenít meg. Az adatok feldolgozását és elemzését IBM SPSS 20.0 program segítségével végeztük. Az életcélok jellemzőit leíró statisztikával, korrelációs vizsgálattal értékeltük.

Főbb kutatási kérdéseink: Milyen általános életcélokat fogalmazznak meg a gyógypedagógus hallgatók? Életcéljaik mennyire intrinzik, illetve extrinzik irányultságúak? Mutatnak-e összefüggést az életcélok a társadalmi státusszal?

Eredményeink alapján a gyógypedagógus-hallgatók legfontosabb három aspirációja: a boldog családi élet (4,81), a másokon való segítség (4,72), és a békesség megtalálása (4,71). Ahogy más segítő szakmákra is jellemző, a gyógypedagógus-hallgatók esetében „a hatalomra tegyek szert” törekvés szintén rendkívül csekély aspirációs átlagértéket ért el (2,00). A legfontosabb hosszú távú életcéljaik között hangsúlyosan az intrinzik életcélok jelennek meg, melyek a közösség javát szolgáló törekvések. Az életcélok és a társadalmi státusz között pozitív irányú gyenge, illetve közepes erősségű összefüggést találtunk. A következő aspirációkban mutatkozott összefüggés a társadalmi státusszal: „nagyon okos, képzett legyek” ($r = 0,185$; $p < 0,009$); „kalandos életem legyen” ($r = 0,249$; $p = 0,000$); „boldog családi életem legyen” ($r = 0,308$; $p = 0,000$); „segítsek másokon” ($r = 0,213$; $p < 0,003$); „élvezzem az életet” ($r = 0,296$; $p = 0,000$); „békességet találjak” ($r = 0,215$; $p < 0,002$).

Az intrinzik életcélok kedvezőek az emberi kapcsolatok, a közösségek jó működése, illetve a szakmai szocializáció szempontjából, ezért érdemes támogatni megvalósulásukat, hisz ezek megerősítése a hallgatók belső erőforrásainak szinten tartására és fejlesztésére irányul.

KÉZ A KÉZBEN LEHET CSAK EGYÜTT CSINÁLNI” – ÓVODA- PEDAGÓGUSOK ÉS GYÓGYPEDAGÓGUSOK NÉZETEI AZ EGYÜTTNEVELÉSRŐL ÉS A PEDAGÓGUSI SZEREPEKRŐL

Janek Noémi Viktória *, Márkus Eszter **

* Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanító- és Óvóképző Kar
janek.noemi@tok.elte.hu

** Eötvös Loránd Tudományegyetem Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar
markus.eszter@barczy.elte.hu

*Kulcsszavak: együttnevelés; pedagógusszerepek; óvodapedagógus; gyógypeda-
gógus*

Az együttnevelés hazánkban immáron több évtizedes gyakorlatra tekint vissza. Legfontosabb tényezőiként emelhetjük ki a személyi feltételek meglétét, valamint a gyógypedagógus támogató szerepét és a vele kialakított partneri kapcsolatot. Az elmúlt 15 évben több kutatás is irányult a személyes tényezők, az együttműködés és az együttneveléssel kapcsolatos helyzetkép feltárására, azonban mindegyik szinte ugyanazon következtetésre jutott: az együttnevelés ugyan megvalósul, ám az együttműködésen alapuló partneri kapcsolat már kevésbé jellemzi az intézmények mindennapi gyakorlatát.

Mindezekből kiindulva célként tűztük ki egy nagyobb mintás kutatás elővizsgálataként, hogy megismerjük, hogyan vélekednek napjainkban az óvodapedagógusok és gyógypedagógusok az óvodai együttnevelésről és a különböző pedagógusi szerepekről.

Arra kerestünk válaszokat, mely tényezők támogatják vagy gátolják a sikeres együttnevelés gyakorlatát, milyen nyílt, illetve rejtett elvárások figyelhetők meg a saját és a másik pedagógus személyével, szerepével kapcsolatban. A mintába három budapesti kerület óvodájából 15 fő került be, köztük hat óvodapedagógus, hat gyógypedagógus és három intézményvezető. A vizsgálatot a szóbeli kikérdezés módszerével végeztük, amit nézetkutatáshoz alkalmazott módszerekkel egészítettünk ki. A kapott adatokat tartalomelemzéssel vizsgáltuk fő kódcsaládok és alcsoportok megalkotásával.

Kutatásunk főbb eredményei között említhető az együttnevelésről alkotott nézetek négy fő kódcsaládjának megalkotása, amelyek további alcsoportjai rendszerezett módon nyújtanak rálátást az együttnevelés gyakorlatának főbb siker- és hátráltató tényezőire. Ezek megerősítik, hogy az együttnevelés legfőbb tényezőjének a személyi feltételek meglétét tartják, amit az érzelmi odafordulás és a szakértelem dimenziói mentén értelmezhetünk. A hátráltató tényezők között elsősorban azon objektív feltételeket említhetjük, melyek a csoport létszámára és összetételére vonatkoznak. A pedagógusi szerepekre vonatkozó vélekedések vizsgálatát szintén kódolással végeztük, az adatok a szakirodalomban szereplő csoportosítás mentén kerültek elemzésre. A különböző szerepek kategorizálása jól rámutat azon tulajdonságokra és kompetenciákra, amiket az együttnevelést végző pedagógusok saját maguktól és egymástól elvárnak. Az óvodapedagógustól a szeretetteljes, elfogadó és befogadói attitűd, a gyógypedagógustól pedig a szakértelmen alapuló, terapeuta-nevelő és tanácsadói szerep meglétének fontossága látszik körvonalazódni. Végezetül összevetettük az együttnevelés és a pedagógusi szerepek során alkotott kódokat, amik tovább árnyalták a sikeres együttnevelés kritériumait és a különböző szerepelvárásokat.

Eredményeink azon túl, hogy ráerősítenek a korábbi kutatások eredményeire, olyan szempontokra világítanak rá, melyek egy nagyobb mintás vizsgálat előzményeként értelmezhetők. Emellett pedig a pedagógusképzés számára nyújthatnak információt az együttneveléshez szükséges pedagógusi kompetenciák tekintetében.

AZ ISKOLAPSZICHOLOGIA MÚLTJA, JELENE ÉS JÖVŐJE EGY DÉL-DUNÁNTÚLI MŰSZAKI TECHNIKUMBAN

József István

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet
dr.jozsef.istvan@gmail.com

Kulcsszavak: konzultáció; tanácsadás; csoportmunka

Hazánkban a 60-as évek második felétől kezdődően jött létre az igény az iskolapszichológusok jelenlétére az oktatási, nevelési folyamatban. A kezdeményezés pár év alatt elszikkadt, alig néhány iskolában létesítettek iskolapszichológusi státuszt. A 80-as években jelent meg újra az elvárás a pszichológusok jelenlétére az iskolákban, de a folyamat az igényekhez képest rendkívül lassú volt.

Mivel a gyökeresen megváltozott társadalmi változások nem minden esetben vitték pozitív irányba a köznevelésben zajló folyamatokat, az intézményekben egyre több olyan probléma halmozódott fel, amelyek megoldását a pedagógusok elsősorban kompetenciahiány miatt nem tudták felvállalni. Megfogalmazódott az igény iskolán kívüli szakemberek bevonására, mivel az iskolai élet szinte valamennyi történéseinek van pszichológiai vonatkozása. Az iskolapszichológus nemcsak nélkülözhetetlen eleme lett az iskolák életének, hanem feladatköre az idők során egyre sokrétűbb lett, a feladatok kialakítását a társadalmi változások és igények, illetve az egyéb más, gyermekeket segítő intézmények létrejötte befolyásolta.

Az iskolákat korábban is segítő háttérintézmények az alaprendeltetésükből fakadóan nem alkalmasak ennek az igénynek a kielégítésére, ezért sok helyen az iskolák anyagi lehetőségeiket latba vetve próbálták pszichológust szerezni. Nagyon nagy baj esetén – mint például Kaposváron – az önkormányzat is besegített a probléma kezelésébe. 2007-ben a kaposvári Bárczi Gusztáv Módszertani Központ felállított egy kettős végzettséggel (pszichológus és pedagógus) rendelkező szakemberekből álló hálózatot.

A kaposvári iskolapszichológus hálózat a város valamennyi középiskolájában lefedte az iskolapszichológusi teendők ellátását. Mára a Köznevelési Törvény alapján kötelező az iskolapszichológus alkalmazása az intézményekben, így az iskoláknak már nem pár órában vezényelt külső szakember szolgáltat, hanem a „saját” szakember.

A szerző, aki 25 éve dolgozik iskolapszichológusként, egy dél-dunántúli középiskolában mutatja be az iskolapszichológia múltját, jelenét, bemutatva a jövőben rejlő lehetőségeket.

A GYAKORLATI KÉPZÉS MEGÚJÍTÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI

Kállay Zsófia

Semmelweis Egyetem Pető András Kar
kallay.zsofia@semmelweis-univ.hu

Kulcsszavak: gyakorlati képzés; innováció; reflexió

A szakemberképzés egyik kulcsfontosságú területe a gyakorlati képzés. A Semmelweis Egyetem Pető András Kar gyakorlati képzésének összetettségét az adja, hogy a konduktor alapszak mellett a hallgatók három – óvoda, iskola, pedagógiai rehabilitáció – specializációból választhatnak. A képzés 43%-a gyakorlat, mely 1440 órát jelent 8 szemeszter alatt. Az elmúlt időszakban történt változások, az összhallgatói létszám radikális növekedése, a gyakorlóterületek számának csökkenése, a neveltek létszámának és összetételének változása a képzés megújítását sürgették.

Az előadás olyan komplex képzésfejlesztési folyamatba nyújt betekintést, amelyben a Kar minden, gyakorlati képzésben érintett területe részt vett: intézményegységek, gyakorlatért felelős és a Kar intézeteit képviselő oktatók, hallgatók évfolyamonként és specializációnként. A képzésfejlesztési munka egyik alapvetése az volt, hogy a hallgatók a gyakorlatban ténylegesen megvalósuló konduktori tevékenységre alkalmassá váljanak a Képzési és Kimeneteli Követelmények mentén, és mellette a konduktív nevelésben részt vevők nevelési folyamata is megfelelő minőségben biztosítva legyen. További kiindulópont a megvalósulásra adott folyamatos reflexió volt a fejlesztésbe bevont gyakorlatvezetők, oktatók, hallgatók részéről, akik nemcsak a reflexió alapját szolgáló gyakorlatot adták, hanem a fejlesztés minden mozzanatának aktív szereplőjeként jelentek meg, reflektálva a saját munkájukra, a hallgatók, oktatók tevékenységére, annak megvalósíthatóságára, illetve a fejlesztés folyamatára makro- és mikroszinten.

A fejlesztés a gyakorlóterületek képzést érintő SWOT analízisével indult, majd a lehetőségek, a megoldási tervek és az ütemterv kidolgozása következett. A legsürgetőbb kérdések között merült fel: hogyan lehet a hallgatók gyakorlóterületi létszámát optimalizálni, van-e lehetőség a gyakorlati beszámolók összehangolására, a gyakorlóterületek kihasználásának észszerűsítésére, új tartalmak, új gyakorlóterületek beépítésére. Nehézségként és veszélyként jelent meg, hogy egy időben sok hallgató vesz részt a gyakorlaton, ezért nincs elég lehetőségük megtapasztalni a saját képességeiket, a foglalkozásokat többségében hallgatók tartják, emellett megnövekedett az írásbeli munkák, hospitálási naplók, portfóliók száma, ami a gyakorlatvezetőknek, oktatóknak ad több feladatot.

A sokéves munka tapasztalatai azt mutatják, hogy hatalmas lehetőségek rejlenek a folyamatos reflexióra épülő képzésfejlesztésben. Egyik tanulsága az volt, hogy a fejlesztésbe szükséges minden szereplő bevonása. Ez lehetőséget ad a képzés egész rendszerének megismerésére, a specialitások és mellette az egységesség kialakítására. Számátlan megújításra alkalmas lehetőség került felszínre. Atalakításra került a gyakorlatok órarendi helye, tartalma, a beszámolók rendje, az értékelési szempontrendszer egységesítése megtörtént. A képzésfejlesztés mellett a folyamatnak fontos hozadéka volt a közösségépítés megvalósulása.

A DISZLEXIÁS TANULÓK IDEGENNYELV-OKTATÁSA TÖBBSÉGI ISKOLÁBAN TANÍTÓ NYELVTANÁROK SZEMSZÖGÉBŐL

Kálmán Kata Csenge * , Tóth-Szerecz Ágnes **

* Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet
katacsenge@gmail.com

** Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet
toth-szerecz.agnes@uni-mate.hu

Kulcsszavak: diszlexia; idegennyelv; nyelvoktatás

Kutatásunk során a sajátos nevelési igényű tanulók, azon belül is a diszlexiás tanulók idegennyelv-oktatásának vizsgálata történt meg többségi általános iskolákban tanító nyelvtanárok szemszögéből. A tipikus fejlődésű tanulóknak is komoly nehézségeket okozhat egy idegen nyelv elsajátítása, így a tanulási zavarral küzdő diákok kapcsán ennek hatványozott a jelentősége. Felmérésünk során főként a pedagógusok tájékozottságát, nyitottságát, szakmai felkészültségét vizsgáltuk a témával kapcsolatban.

Kvantitatív kutatásunk anonim kérdőív segítségével valósult meg, a kérdőívek felvétele általános iskolák, illetve online csoportok felkeresésével történt. Célcsoportunkat az idegen nyelvet oktató pedagógusok adták, akik a többségi oktatásban tevékenykednek. A kérdőívben explicit módon zárt és nyílt kérdések is megtalálhatóak annak érdekében, hogy minél sokrétűbb, minél érdekesebb eredményekhez jussunk, eszközül szolgálva arra, hogy megismerjük az idegen nyelvet tanító pedagógusok véleményét.

Eredményeink alapján a pedagógusok nem érzik elég felkészültnek magukat a tanulási zavarral rendelkező gyermekek idegennyelv-oktatására, de többségük sokrétűen, változatos eszközökkel igyekszik könnyebben elsajátíthatóvá tenni a tananyagot a diszlexiás tanítványaik számára is. Leggyakoribb elemként a vizuális szemléltetést, többletidő biztosítását, könnyített feladatvégzést alkalmazzák segítségül. A kitöltők jelentős része fokozottan nagy figyelmet fordít a diszlexiás tanulók megfelelő, differenciált oktatására, s számos olyan programot soroltak fel, amelyek megkönnyíthetik a tanítást. Ennek ellenére kevésbé érzik hatékonynak a módszereket, több információra lenne szükségük a tanulási zavarral rendelkező diákok specifikumairól. A válaszadók többnyire autodidakta módon tájékozódtak a témában, így szívesen vennének részt célszerűen szervezett továbbképzéseken. Az idegen nyelv értékelése alóli felmentésről megoszlanak a vélemények, ám a legtöbben biztosak ennek létjogosultságában, ám több kritika is érkezett.

Ahhoz, hogy a pedagógusok minél sokszínűbb módszertani repertoárral rendelkezessenek, és minden tanuló számára optimális módszert tudjanak biztosítani, sokkal több szakmai továbbképzésre, workshopra lenne szükség, illetve a felsőoktatási tanulmányokba is bele kellene vonni a sajátos nevelési igényű gyermekek specifikumainak átadását.

MAGASABB SZINTŰ KOHERENCIAÉRZET MINT ERŐFORRÁS – ÁTÁLLÁS ÉS VISSZATÉRÉS – OKTATÁS A DIGITÁLIS TÉRBEN ÉS A TANTEREMBEN

Karácsony Iлона

Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar
ilona.karacsony@etk.pte.hu

Kulcsszavak: digitális oktatás; koherenciaérzet; átállás–visszatérés

Kutatásunk célja középiskolai tanulók válaszain keresztül az online oktatásra való átállás, illetve a tantermi oktatáshoz való visszatérés megélésének megismerése, illetve ennek a diákok koherenciaérzetével való kapcsolatának feltérképezése volt.

Kvantitatív, keresztmetszeti felmérésünk egy Vas vármegyei gimnázium tanulóit érintette. A saját szerkesztésű és a SOC-13 kérdéseit tartalmazó papíralapú mérőeszközökre adott válaszok (n=150) feldolgozásához chi-négyzet próbát, ANOVA próbát és t-próbát alkalmaztunk ($p < 0,05$).

A tanulóknak komoly kihívásokkal kellett szembenéznie a Covid-járvány miatt bevezetett digitális oktatás során, melyet több nemzeti és nemzetközi kutatás is megerősített.

Kutatásunkban a digitális oktatás megkezdéséhez a diákok közel 100%-a rendelkezett a megfelelő eszközökkel, 80%-uk informatikai tudása jónak volt mondható, de már csak 60% volt azok aránya, akik az online oktatással kapcsolatos információkat elegendőnek vélték. A diákok 29,8%-ának a digitális oktatásra való átállás nehéz volt, a jelenléti oktatásra való visszatérés viszont már a diákok 55%-ának jelentett problémát. A digitális oktatás során a tanulók fele (55%) azt érezte, voltak tanulási hiányosságai, amit főként azok jeleztek, akiknek nehéz volt az átállás az online oktatási formára, leterhelve érezték magukat ($p < 0,05$). A tanulók informatikai tudása nem befolyásolta a digitális oktatásba való belépésüket, illetve tanulásukat ($p > 0,05$), ellenben, ha a diákok kevés információ birtokában voltak ezzel kapcsolatban, akkor már nehezebb volt az átállás, és úgy érezték, tanulási hiányosságaik is jelentősebbek ($p < 0,05$). Az alacsonyabb koherenciaérzettel rendelkezők nehezebben birkóztak meg az online oktatásra való átállással, leterheltebbnek is érezték magukat, tanulási hiányosságaik is voltak, valamint nagyobb arányban jelezték, hogy kevés volt az az információ, amivel ők az átálláshoz rendelkeztek ($p < 0,05$), de a tanterembe való visszatérés nem okozott problémát ($p > 0,05$). A tanulók 25,2%-ának osztálytársai, 23,8%-ának tanárai felé negatív irányban változott a kapcsolata. A tantermi oktatásra való visszatérés főként azoknak okozott nehézséget, akik jobb tanulók voltak, hiányosságaik voltak, illetve tanáraikkal való kapcsolatuk negatív irányba változott.

Összességében megállapítható, hogy minden harmadik diáknak nehéz volt az átállás az online oktatásra, de már a tanterembe való visszatérés minden második diáknál okozott problémát. A tanulók számára az átállást segítheti a koherenciaérzet növelése, amit jellemzőbben az új helyzethez kötődő információk szélesebb körű és többcsatornás átadásával lehet elősegíteni. A digitális térben lévő oktatás során is, az online platform adta lehetőségekkel élve, fel kell ismerni a tanulók tanulási hiányosságait, és segíteni kell ennek megoldását főként a személyes kapcsolatok (kortársak, tanárok), a közösséghez való tartozás megerősítése révén, ami kedvezően befolyásolhatja a jelenléti oktatáshoz való visszatérést.

A TANULÁST KÖNNYÍTŐ PROGRAM HATÉKONYSÁGÁNAK VIZSGÁLATA AZ ISKOLAÉRETTSÉG TÜKRÉBEN

Kárpáti Anikó

Csodapadlás Alapítvány
karpati.aniko.tkp@gmail.com

Kulcsszavak: óvodáskor; iskolaérettség; komplex szemléletű fejlesztés

Számos kutatás és tanulmány igazolja, hogy az első osztályt megkezdő tanulóknál az iskolaérettséghez szükséges képességek rendszere jelentős egyéni különbségeket mutat (Csapó 2013). Ez a belépő állapot, érettségi szint meghatározza a későbbi tanulmányi eredményességet. Az egyéni érési különbségek mellett meghatározó a gyermek szocio-kulturális környezete, a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekeknél kulcskérdés, milyen fejlesztő támogatásban részesülnek hátrányaik csökkentése érdekében ezen szenzitív időszak alatt.

Az előadásban egy innovatív, komplex fejlesztési folyamat hatékonyság-kutatásának mérési eredményeit mutatom be. E program a hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztését célozta meg. A vizsgálatba egy óvodai csoportba járó gyermekek kerültek. Fontos szempont volt, hogy az óvoda által biztosított feltételek mindenkinél azonosak legyenek. 10–10 fő képezte a kontroll és fejlesztésben részt vevők csoportját (N:20, átlagéletkor 6,2 év, szórás 0,49 év). A foglalkozásokon részt vevők heti rendszerességgel 50 perces foglalkozásokon vettek részt októbertől májusig. Az óvodásokkal egy kaposvári tagóvodában, szakképzett oktatók, kidolgozott tematika alapján haladtak. A vizsgálat-hoz e fejlesztési programhoz kidolgozott iskolaérettségi vizsgálatra irányuló mérőlapot alkalmaztunk: óvodások 5 fő terület képességszintjét vizsgáltuk ugyanazzal a mérőlappal be- és kimeneti méréskor. I. Idegrendszer érettség (8 item), II. Nagymozgás (4item) III. Finommotorika (8 item), IV. Olvasási képességek (fonológiai tudatosság: 10 item, vizuális, auditív memória: 12 item), V. Matematikai képességek (12 item). Az óvodások iskolaérettségi vizsgálatának bemeneti mérése során, és a kontrollcsoport esetében is 31%-os teljesítmény mutatkozott. Kimeneti vizsgálat során a fejlesztésben részesülő csoport esetében 74%-os, a kontrollcsoport esetében 48%-os teljesítmény volt tapasztalható. A fejlesztésben részesülő csoportnál 43% pont, a kontrollcsoportnál 15% pont fejlődés volt mérhető. Fontos kiemelnünk, hogy az előbbi csoport esetében 1 gyermek kivételével (ő speciális általános iskolában kezdi az 1. osztályt) minden óvódás elérte a 70%-os iskolaérettségi minimum határt. A kontrollcsoport esetében, a „spontán érése” hagyva, a gyerekek közül 1 fő érte el az iskolaérettségi szintet, a többiek átlag 25% pont lemaradást mutattak, ami nagymértékben veszélyezteti sikeres iskolakezdésüket.

Sok szakembernek komoly szakmai dilemmát okoz, hogy a nagycsoportos óvodásokat milyen mértékben és módszerrel készítsék fel az iskolára, fel kell-e őket készíteni, vagy teljes mértékben spontán érésükre hagyatkozzanak.

Jelen mérési adatokból arra következtethetünk, hogy amíg az iskola alapelvárásokra épít, és ha a tanmenet nem biztosít lehetőséget, hogy a „sokféle” képességekkel érkező gyerekeket közel azonos szintre juttassa, addig a sikeres iskolakezdés eredményesen megtámogatható egy gyerekcentrikus komplex iskola-előkészítő programmal, mint amilyen a Tanulást Könnyítő Program módszere.

A kutatást a Csodapadlás Alapítvány támogatta.

A CIRCUMLARYNGEALIS MASSZÁZS HATÁSA HIVATÁSOS KOMMUNIKÁTOROK KÉPZÉSÉBEN

Kelemen Márta *, Somosi Ambrus **

* Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Pedagógiai Kar,
Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Rippl-Rónai Művészeti Intézet,
Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar
markelemen@yahoo.com

** Színház- és Filmművészeti Egyetem
somosiambrus@gmail.com

Kulcsszavak: beszédtechnika; pedagógus hanghigiéné; laryngealis masszázis; félig zárt fonáció; logopédusképzés

A 27/1996. (VIII. 28.) NM rendelet értelmében Magyarországon a pedagógusok körében előforduló hangképzési probléma foglalkozási ártalomnak minősíthető. A pedagógusok hangképzési problémái az oktatás minőségét veszélyeztethetik, a hiányzások állandósulása és a hang betegségének súlyosbodása pedig egzisztenciális problémákhoz vezethetnek (Jardim, Barreto & Assuncao, 2007; Van Houtte et al., 2011). Több tanulmány leszögezte, hogy kiugró arányú a pedagógusok körében a hangképzési problémák előfordulása, aminek hátterében a foglalkozással kapcsolatos hanghasználat tartós diszfunkciója és a kedvezőtlen környezeti faktorok húzódnak meg (Jardim, Barreto & Assuncao, 2007; Van Houtte et al., 2011). A 2011. évi CXCV. köznevelési törvény alapján a pedagógusok napi óraterhelése minimum 5–6 órányi aktív hanghasználatot feltételez. A színművészek és hivatásos énekesek számára a hangegészség-károsodás a próbafolyamatokon és előadásokon való részvétel nehezítettsége miatt szintén jelentős, komoly veszélyeket rejt (Prebil et al., 2019). Horváth (2011) szerint, ha a hivatásos megszólalók rendszeresen átlépik a napi négy órás beszédidőtartamot, a hangtúlerőltetés miatt hangképzési zavarok tüneteit mutathatják. A hangképzőszervi károsodások megelőzéséhez feltétlenül szükség van a beszédszervek épségére, az optimális környezeti feltételekre és a kifogástalan beszédtechnikai felkészültségre (Frint, 1991).

A fenti problémafelvetés indukálta, hogy kutatásunkkal a bárki által elsajátítható circumlaryngealis masszázis hatását vizsgáljuk logopédia és színművész szakos hallgatók körében, összekapcsolva a váll-, nyakrégió lazítógyakorlataival, illetve egyszerű, félig zárt fonációs gyakorlatokkal. A circumlaryngeális masszázis egy manuálterápián alapuló, önmagunkon végezhető technika, melynek hatására ellazíthatók azok a nyak- és gégeizmok, melyek izomtónusa a nem megfelelő hangképzés, pszichés vagy környezeti körülmények okán megemelkedett. A módszer hatékonyan alkalmazható a hiperkinetikus diszfóniák és fokozott hangterhelés esetén, mert elősegíti a gége ellazulását (Roy, Ford & Bless, 1996). A Kim (2021) által publikált metaanalízis rávilágít, hogy a gégemasszázs pozitív hatással van a hang minőségére és az artikulációra.

Az elvégzett empirikus, kérdőíves (pre- és post circumlaryngealis hangönértékelési státusz) vizsgálatok kvantitatív (SPSS) és kvalitatív elemzési eredményei alapján elmondható, hogy a szakirodalmi adatok valós és hűsbavágó problémakört tárnak fel, amire a laryngealis masszázis hiánypótló és hathatós megoldást ad. A gyakorlatsor bemutatása, illetve a kutatásban részt vevő hallgatók válaszainak elemzése mellett a konferencia vállalkozó résztvevői az intenzív hangterhelés tüneteinek enyhítését célzó gyakorlatsor hatását saját élményen keresztül is megtapasztalhatják; így a gyakorlat a hivatásos kommunikátorok képzésben is elfoglalhatja méltó helyét.

AZ EMBERI ERŐFORRÁS TANÁCSADÓ MESTERSZAKOS HALLGATÓK SZAKMAI GYAKORLATÁNAK VIZSGÁLATA A „GÖDÖLLŐI ISKOLÁBAN”

Kenderfi Miklós

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet
kenderfi.miklos.mate@uni-mate.hu

Kulcsszavak: emberi erőforrás tanácsadás; szakmai gyakorlat

A bolognai folyamat eredményeképpen létrejött felsőoktatás strukturális átalakítása-kor a munkavállalási tanácsadó és a humánszervező szak tapasztalataira és eredményeire építve indult el 2008-ban az Emberi erőforrás tanácsadó mesterszak. Hazánkban a tanácsadó képzés a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetemnek és jogelődjeinek (SZIE, GATE) köszönhetően tekint vissza a leghosszabb múltra. Már a szakirodalomban is megjelenik a „Gödöllői Iskola” elnevezés (Borbély & Pecze, 2021), mely a területen 30 év alatt felhalmozott szellemi tőkét és szemléletet jelzi.

A tanácsadó hallgatók a szakképzettség felé vezető úton mindösszesen 170 óra szakmai gyakorlatot teljesítenek a képzést meghatározó dokumentumoknak megfelelően. Az érintettek jellemzően önállóan menedzselik ezt a tevékenységet a képzésért felelős munkacsoport felügyelete mellett. Az utóbbi években a Gödöllői Iskola elkötelezett oktatói lehetőséget kívántak adni a professzió szempontjából releváns tapasztalatszerzésre különféle szakmai alkalmak szervezésével, kiemelten a csoportfoglalkozások vezetésére. Mindezeknek megfelelően a hallgatók a szakmai gyakorlat teljesítése szempontjából alapvetően két csoportot alkotnak: a MATE által irányított szakmai gyakorlaton (is) részt vevők, illetve az azt önállóan szervezők.

Az empirikus munkánk során arra vállalkozunk, hogy megvizsgáljuk az Emberi erőforrás tanácsadó mesterszakos hallgatók külső szakmai gyakorlathoz kapcsolódó személyes gyarapodását, illetve a szakma terminológiájával egyéni hozadékát. Célunk egy pilot kutatási projekt első eredményeinek bemutatása, amely a szakmai gyakorlat során megjelenő tanulási tevékenység sajátosságait, tapasztalatait tárja fel, különös tekintettel a két vizsgálati csoport közti különbségekre. A Nghia & Duyen (2019) által kidolgozott Internship-related Learning Outcomes kérdőív alkalmazásával készült vizsgálatunkba 159 főt vontunk be, akik között voltak végzett tanácsadók és még hallgatói státuszban lévő, de a szakmai gyakorlatukat már teljesítették egyaránt.

Kutatásunk során kitüntetett figyelemmel fordultunk a tanácsadó professzió szempontjából releváns képességek (Benyák & Fehér, 2019) feltárására, azok fejlődésére.

„ELTÚNT IDŐNK NYOMÁBAN” AZ IDŐFAKTOR SZEREPE – IDŐBEOSZTÁS VIZSGÁLATA A 14–20 ÉVES, ZENÉSZNEK KÉSZÜLŐ KOROSZTÁLYBAN

Kéringér Gábor

Pécsi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar
akrobag@gmail.com

Kulcsszavak: sportolási szokások; időfaktor; zenei munkavégzés

Munkám közvetlen előzménye az a 2019-ben elkészített és publikált kérdőíves felmérés, mely egy adott intézmény keretén belül vizsgálta a 14–20 éves, zenésznek készülő korosztály mozgási, sportolási szokásait, illetve annak hatását haladásukra, teljesítményükre. Megközelítésében szakít az eddigi hagyományokkal: a méltán elismert megelőző, kontrolláló és korrigáló, specializált zenei munkaképesség-gondozás (Kovács-módszer) kétségkívüli eredményét szem előtt tartva a „valós” sport – vagyis a „meghatározott szabályok szerint, időtöltésként vagy versenyszerűen folytatott testedzés” (Nádori, 2005) – irányából indul ki.

Előadásom gerincét a 14–20 éves zeneművészeti szágimnáziumi tanulók szakmai előmenetele, illetve sportolási szokásaik erre ható vizsgálata teszi ki, ugyanakkor kutatásom hangsúlyos részeként jelenik meg az időfaktor szegmense. Előadásomban a zenésznek készülő fiatalok időbeosztását vizsgálom, kezdve a valószínűsíthető oksági tényezőkkel: a valós kötelezettségek teljesítésével és a zenész társadalom időbeosztási és energiaráfordítási stratégiai irányjaival, melyek sajnálatos módon gyakran munkánk akadályozó tényezőivé válnak.

Hipotéziseim a következők voltak: (1) A zenésznek készülő szágimnáziumi tanulók kevés időt fordítanak a fizikai aktivitásra, sportolásra. (2) A muzsikusként készülő fiatalok időbeosztása önmagában nem indokolja a fizikai inaktivitást. (3) A nem, vagy ritkán sportoló szágimnáziumi tanulók között gyakoribbak a zenész munkát gátló, vagy akadályozó nehézségek.

Mindezt igazolni látszanak kérdőíves kutatásom eredményei: mintánk mozgással, sportolással eltöltött ideje elmarad a mégoly gyenge országos korosztályos mutatóktól. Önmagában azonban e tény még nem világítana rá a helyzet súlyosságára. Ezért vizsgálatunkban külön-külön, majd összefüggéseiben összehasonlítottuk az adott tanintézményben naponta eltöltött időt a hangszeres gyakorlással, illetve a közismereti tárgyak tanulásával eltöltött időt, valamint az előadói tevékenységek gyakoriságát a sportolási szokásokkal (annak heti mennyiségével és alkalmankénti intervallumával). E relációkban jelen kutatás is rávilágít: a fiatal, zenésznek készülő korosztály esetében nem magyarázható bármely „kötelező” tényező magas prioritásával a sportolási inaktivitás mértéke. Ennek jelentősége a sportolási szokások és észlelt panaszok relációjában megmutatózó összefüggésekben csúcsosodik ki: a jelentkező problémák többsége a vizsgálati szintek mindegyikén a sportolási kedvvel rokonítható eltéréseket jelez az észlelt panaszok tekintetében.

Összességében elmondható: a kutatás során jelentős „idődeficit” nyomaira bukkantunk, mely során a minta jelentős része (összességében csaknem harmada) kutatásunk szempontjából nem tud számot adni eltöltött ideje jelentős részéről. Se nem gyakorol, se nem tanul, sem pedig nem sportol.

A NÉMET DUÁLIS KÉPZÉS NYOMÁBAN

Király Brigitta

Pécsi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar
kiralybrigitta67@gmail.com

Kulcsszavak: szakképzés; duális képzés; mezőgazdasági képzés

Magyarországon 2020. szeptember 1-jétől radikálisan megváltozott a szakképzési rendszer. Teljesen új terminológiát, képzési struktúrát, intézményi rendszert, finanszírozást, tantervi szabályozást vezettek be, amit a német, az osztrák és a svájci duális modellek mintájára alakítottak ki. Vajon miért e három ország szakképzését választották mintául a magyar törvényalkotók?

Jelenlegi kutatásom célja, hogy dokumentumelemzéssel megvizsgáljam a német szakképzési modellt, és összehasonlítsam az újonnan létrejött magyar szakképzési rendszerrel.

Kutatásom fő kérdései: Miért válhatott mintává a német duális szakképzési modell Európában? Mik a német szakképzési modell erősségei? Hogyan szabályozzák a német szakképzést? Mi a törvényi és rendeleti háttere? Kik finanszírozzák és milyen arányban a szakképzést? Hogyan épül fel a képzés? Hogyan képes a szakképzés alkalmazkodni a munkaerőpiac változásaihoz? Milyen általánosan művelő tantárgyakat oktatnak és milyen óraszámban? Mennyire érvényesül a tanulási eredményeken alapuló szemlélet a német szakképzésben? Mennyire átjárható a szakképzési rendszer? Biztosítja a szakképzésben részt vevőknek a továbbképzés vagy pályamódosítás lehetőségét? Hogyan lehet adaptálni eltérő környezetbe a német modellt?

Kutatásom során elemeztem a német oktatási rendszer sajátosságait, a szakképzési rendszer szerepét, megítélését az oktatási rendszerben. Vizsgáltam továbbá az oktatott ágazatokat, az oktatás jellegzetességeit: a képzési időt, a képzők jelentőségét, az oktatott tantárgyak összetételét, különös tekintettel az anyanyelv és kommunikáció tantárgy, valamint az idegen nyelv(ek) jelenlétére és tananyagtartalmára. Megvizsgáltam a tanulói munkaszerződések törvényi hátterét, tartalmát, majd a képzések sikerességének – igen alacsony a lemorzsolódás – és eredményességének – alacsony a bukási ráta – okait kutattam. Végül kutatásomat leszűkítettem a bajorországi és a magyar mezőgazdasági szakképzésre. Összehasonlítottam a bajor és a magyar szakmai írásokat, szakmai programokat, programtanterveket, képzési és kimeneti követelményeket.

Összegezve a kutatási eredményeimet megvizsgáltam, milyen lehetőségeket nyújt szakmai téren ez az új modell, hogyan tudnánk jobban kiaknázni a németországi tapasztalatokat.

SPACE AND PEDAGOGY IN THE LIGHT OF TRANSITION FROM KINDERGARTEN TO SCHOOL

Kissné Zsámboki Réka

Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar
kissne.zsamboki.reka@uni-sopron.hu

Keywords: space and pedagogy; learning and teaching at early years; transition from kindergarten to school

Generally, the concept of space is decidedly unproblematic: space is simply where things happen. It is a container in which objects and subjects are ‘situated’ or ‘located’ (Pile & Thrift, 1995). Space in the pedagogical environment is not only neutral architecture, where teaching, learning and social interactions take place, but also one of the most important factors of cognitive, social and emotional learning, much more than pure material structure surrounding children and teachers.

This paper focuses on pedagogical spaces that makes the difference by analysing the impact, the significance and the features of the pedagogical spatial structure on children`s learning in the light of the transition from kindergarten to school. Referring to the current and previous domestic and international literature, research results we would like to interpret reform- and alternative pedagogical good practices on the topic by seeking answers to the research questions (1) how teachers shape the spaces of kindergarten and school (first grade), (2) how the characteristics of the pedagogical environment surrounding the kindergarten child are reflected in the school space structure, (5) what innovative solutions/objects, tools and equipment are used to create the spatial structure of the kindergarten and first grade, (6) what pedagogical objectives can be served by the innovative solutions/objects, tools and equipment used in the educational work. The research is carried out by documentary analysis (ECEC Core Curriculum, National Core Curriculum) and by analysing pictures and photos of the spatial structures and pedagogical equipment of classrooms in early childhood education and primary schools (first grades) in Hungary and abroad.

The research results are presented in the context of the complex pedagogical problem of the transition from kindergarten to school, based on the results of our previous empirical research. The future practical implementation of the results can effectively support the development of a conscious and innovative spatial structure, the use of age-appropriate teaching-learning methods for children entering school and the successful school transition and socialisation.

AZ OLVASÁSI ELŐKÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSÉT SEGÍTŐ ONLINE FELZÁRKÓZTATÓ PROGRAM AZ ÁLTALÁNOS ISKOLÁK ELSŐ ÉVFOLYAMA SZÁMÁRA

Kiss Renáta *, Szili Katalin **, Mokri Dóra *, Molnár Gyöngyvér ******

* Szegedi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar
kiss.renata@edu.u-szeged.hu

** Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet
szili.katalin@uni-mate.hu

*** Szegedi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar
mokri.dora@gmail.com

**** Szegedi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar
gymolnar@edpsy.u-szeged.hu

Kulcsszavak: olvasásfejlesztés; fonológiai tudatosság; számítógép-alapú fejlesztés

A fonológiai tudatosság szerepe az olvasás elsajátításában, valamint kapcsolata a későbbi olvasási képességgel széles körben vizsgált terület (Stanley et al., 2018). A fonológiai tudatosság, valamint az olvasási előkészítési folyamatok fejlesztését megelőző pontos diagnózissal és személyre szabott differenciált fejlesztéssel viszont hatékonyabbá tehető. A technológiaalapú mérések és fejlesztések individualizálhatók, a tanulók személyre szabott feladatokat és teljesítményükre vonatkoztatva azonnali visszajelzést kaphatnak, így a fejlesztő programon keresztül saját tanulási útjukat járhatják be (Csapó & Molnár, 2019). Hazánkban a számítógép-alapú fejlesztőprogramok a hallási és artikulációs nehézségekkel, diszlexiával vagy diszgráfiával küzdő tanulóakra összpontosítanak, így hiányterületnek számít az ép, ámde elmaradással küzdő gyermekek differenciált, technológiaalapú fejlesztése.

Jelen kutatás célja ennek a hiánynak a pótlása egy online, az első évfolyamos tanulók számára kifejlesztett, olvasási előkészítési fejlesztő program segítségével, mely nem igényel folyamatos pedagógusi jelenlétet. A kvázi-kísérleti vizsgálatban 306 első osztályos tanuló vett részt ($M_{kor}=6,55$, $SD=0,59$). A kísérleti ($N=153$) és kontrollcsoport ($N=153$) kialakítása során figyelembe vettük az előteszten nyújtott teljesítményt, a tesztben töltött időt, valamint a tanulók osztályát is, utóbbival kiküszöbölve az olvasástanítási módszertan különbözőségeit. A tanulókat a fejlesztőprogram végén utóteszttel, majd 3 hónappal később késleltetett utóteszttel mértük. Mind az utóteszten ($t=-5,30$, $p=0,00$), mind a késleltetett utóteszten ($t=-9,27$, $p=0,00$) a kísérleti csoport szignifikánsan jobb teljesítményt nyújtott. A legszembetűnőbb fejlődést a leggyengébb, képességeik szerint az alsó harmadba tartozó tanulóknál tapasztaltuk (Cohen $d=0,99$). A hatásméret a késleltetett utómérés kapcsán viszont már csökken.

A kutatás az online, személyre szabott fejlesztőprogram alkalmazhatóságán túl rávilágít arra is, hogy a fonológiai tudatosság, valamint az olvasási előképességek folyamatos fejlesztésére van szükség. A program hatására gyors fejlődés érhető el, melynek hatása a fejlesztőprogram befejeztével, a késleltetett utómérés eredményei alapján, nem tartható fenn maradéktalanul.

A kutatást a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alap, az OTKA K135727 támogatási program és a Magyar Tudományos Akadémia Közoktatás-fejlesztési Kutatási Programja (KOZOKT2021-16) támogatta.

A „SZOVJET MINTA” EGYEDI ÉRTELMEZÉSE AZ 1950-ES ÉVEK PRESZKOLÁRIS NEVELÉSÉT MEGHATÁROZÓ DOKUMENTUMOKBAN

Kóger Yvetta

Pécsi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar
yvetta.koger@gmail.com

Kulcsszavak: óvodatörténet; szocialista óvoda; kvalitatív tartalomelemzés

Az egyetemes neveléstörténet viszonylag fiatal nevelési intézménye az óvoda. A magyarországi óvodai nevelés története is csak alig kétszáz éves múlttal rendelkezik. A kisdédóvás kezdete és a dualizmus időszaka óvodatörténeti szempontból viszonylag széleskörűen kutatott terület, hiszen az európai közvélemény is elismerően tekintett a magyar óvodapedagógiai eredményeire. A hazai óvodáztatás alakulási folyamatában 1948-tól egy átmeneti periódusról beszélhetünk, amikor is az ún. szocialista óvoda formálódott. Az addigi óvodapedagógiai hagyományok megszakadtak, és az új elveknek való megfelelés következménye lett az élet minden területét átható hiperközpontosított homogenizálásra törekvés a szovjet minta másolásával. Az ötvenes évek magyar óvodáügyének kellő kutatói távolságból végzett elemzése még a kevésbé feltárt és feldolgozott területek közé tartozik a neveléstörténeti kutatások palettáján. E kutatás a hivatalos pártállami irányítás oldaláról vizsgálja az óvoda, mint preszkoláris intézmény szerepét az épülő szocialista rendszer legitimitációját segítő köznevelésben.

A kutatási dimenziók orientálta forráskutatás során az óvodapolitikai dimenzió által kijelölt elsődleges források közül az óvodai nevelésre vonatkozó útmutatók is látótérbe kerültek. A szocialista blokk óvodáinak életét meghatározó első központi tartalmi szabályozók az 1950-es évek közepén kerültek kiadásra. A kutatás rávilágít az egységesítő törekvések mellett érvényesülő eltérő vonásokra két szocialista ország, Csehszlovákia és Magyarország vonatkozásában. Célzott mintavétellel három dokumentumot (N=3), a *Nevelőmunka az óvodában* című útmutatót, a csehszlovákiai magyar óvodák számára kiadott *Módszertani utasítást* és a szlovák nyelvű *Tanterv az óvodák számára* című kiadványt vontunk vizsgálat alá. Az adatkorpusz feldolgozása tartalmilag strukturáló kvalitatív tartalomelemzéssel, a MAXQDATM számítógépes szoftvertámogatásával történt, fókuszba helyezve az esetorientáltságot. A kódoláshoz kombinált (deduktív-elméletvezérelt és induktív-adatvezérelt) kódolási logikával felállított kategória-rendszert használtunk. A kódolás megbízhatóságát kettős kódolással, esetünkben intrakódolással biztosítottuk. A kutatás befejező lépése egy komparatív elemzés, mely a dokumentumok manifeszt és látens tartalmaira egyaránt fókuszál. Az eredmények megerősítették, hogy habár az ideológiailag vezérelt aktuál- és oktatáspolitikai döntések a szovjet minta elsődlegességét hangsúlyozták, mégis megjelenhettek egyedi vonások, eltérő hangsúlyok az egyes országok óvodai nevelését irányító utasításokban.

A kutatás eredményei nyomán tovább differenciálódhat a szocialista pedagógiai múlttól, az ötvenes évek óvodájáról való tudásunk.

A kutatás a Kulturális és Innovációs Minisztérium ÚNKP-22-3-ii kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának a nemzeti kutatási, fejlesztési és innovációs alaphól finanszírozott szakmai támogatásával készült.

VÁLTOZÁSOK A SZAKKÉPZÉSBEN

Kolacsek Sándor

Dunaújvárosi Egyetem Bánki Donát Technikum
hungaricumkola@gmail.com

Kulcsszavak: digitális kompetencia; pandémia; szakképzés

2020-ban a pandémia hatása gyökeres változást idézett elő az oktatási rendszerben és a szakképzésben is. A bevezetett korlátozások és iskolabezárások hatására a távoktatás és a módszertani kereteit meghatározó digitális pedagógia, valamint az online kontextus kulcsfontosságúvá vált (Szűts, 2020). A szülők, diákok és az intézményvezetők mellett a tanároknak is meg kellett küzdeniük a plusz teherrel. Átalakult a középiskolai tanárok digitális kompetenciája. A „Z” és az alfa-generáció iskolában való megjelenésével már nem kérdőjelezhető meg a digitális és infokommunikációs eszközök szükségessége az oktatásban. „Az elektronikus tér és eszközeinek komplexitása befolyásolja és meghatározza a mindennapjainkat” (Racsko, 2017). Fontosabb kérdés volt, hogy miként lehetne az iskolák digitális transzformációját megvalósítani, rövid idő alatt. Számos keretrendszert dolgoztak ki a digitális kompetenciák fejlesztésére a szakképzésben, de az igazi kihívás a pedagógusok módszertanának és szemléletének a formálása (Buda, 2017). Ennek következtében elodázhatatlanná vált az oktatási intézmények és a pedagógusok digitális tanulás szervezésre történő átállása. Ez óriási lehetőség és egyben felelősség is. A helyzet nagy kihívás elé állította azokat a tanárokat, akik még inkább a hagyományos pedagógiai, herbarti, frontális módszertan hívei voltak, valamint azoknak, akik a modern és a hagyományos módszerek között ingadoztak. Ők most lehetőséget kaptak, hogy jelenléti vagy online továbbképzéseken megismerkedjenek a digitális pedagógia eszközeivel (Thékes, 2020).

Előadásomban az elméleti alapok bemutatása mellett összefoglalom a digitális oktatás folyamatának, jelenségeinek az általam vélt negatív, illetve pozitív hatásait. A digitális oktatási rend szakképzésbeli bevezetésének a nehézségeit, valamint a mindennapi oktatásban betöltött szerepét a vészhelyzet elmúlása után. Szakmai tanárként erőteljesen érezhető volt a szakképzés kilátástalannak tűnő helyzete. A rendelkezésre álló tananyagforrások, az idősebb generációhoz tartozó oktatók digitális inkompetenciája, illetve a diákok önálló tanulási képességének a hiánya. A már korábban is alkalmazott IKT eszközök használata önmagában kevés a pedagógia hatékonyságának növelésére. A hatékony digitális oktatás a hagyományos tanár- és diákszerepek átalakulásával valósulhat meg, előtérbe helyezve a konstruktív és készségfejlesztő megközelítést. A pandémia alatt végzett digitális oktatás a tanár és a diák digitális kompetencia szintjén is múlik, ez a feltétele a tananyag maradéktalan átadásának a meghatározott időkereten, tanmeneten belül. A gyakorlati képzés egyelőre elképzelhetetlen a jelenléti oktatás nélkül. Olyan virtuális teret, szimulációs eszközt kell kialakítanunk, amelyekkel lecsökkenthető a szaktanterekben, tanműhelyekben eltöltött idő, könnyen fenntartható a diákok figyelme, és nem mellékesen megkönnyíti a szaktanárok munkáját.

A 6–12 ÉVES GYERMEKEK VÍZI MŰVELTSÉGÉT VIZSGÁLÓ ELJÁRÁSOK SZISZTEMATIKUS IRODALMI ÁTTEKINTÉSE

Kovács Zsófia*, Léa Mekkaoui, François Potdevin***,
Prisztóka Gyöngyvér******

* Budapesti Gazdasági Egyetem Sport Iroda
kovacszofoia0224@gmail.com

**Univ. Lille, Unité de Recherche Pluridisciplinaire Sport, Santé, Société
eurasport@univ-lille.fr

***Univ. Lille, Unité de Recherche Pluridisciplinaire Sport, Santé, Société
eurasport@univ-lille.fr

**** Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kar
gyongy@gamma.ttk.pte.hu

Kulcsszavak: vízi műveltség; motoros teszt; vízbiztonság és úszáskompetenciák

A gyermekeket és a fiatalokat különösen érinti a vízbefulladás veszélye, míg a fizikai tevékenységbe, a vízi tevékenységekbe való korai bekapcsolódásuk több szempontból is kulcsfontosságú tényező jövőbeli életútjukban. A WHO (2014) egyik kiemelt „közösség alapú” akciótérve az úszás, az alapfokú vízi műveltség oktatása és a biztonságos mentési ismeretek átadása 6–12 éves korig. Stallman és mtsai (2017) szerint a vízbefulladás leküzdésének kihívása a gyermekek vízügyi kompetenciáinak fejlesztése, amely motoros készségek, attitűdök és ismeretek összessége a vízi környezetben, a vízben és a víz körüli viselkedéssel kapcsolatosan. Ez alapján a motoros, pszichológiai, szociális és kognitív dimenziókban történő vizsgálatok szükségesek a beavatkozások helyi vagy országos szintű irányításához.

Célunk komplex kutatásunk egyik részegységének bemutatása, amelyben a motoros készségek felmérésére fókuszálunk. Módszerünk szisztematikus áttekintésen alapul. Ennek lényege, hogy az előre meghatározott öt adatbázison belül, a 2022-ig olyan, angol nyelven publikált tanulmányokat azonosítottuk, amelyek a 6-12 éves gyermekek vízi műveltségén belül (Aquatic Literacy) a motoros dimenziójuk értékelését végzik. A kutatási kérdés meghatározásához SPIDER (Cooke et al., 2012) módszert használtunk, a PRISMA ellenőrzőlista segítségével dolgoztunk.

Az eredmények azt mutatták, hogy viszonylag kevés motoros teszttel végzett vizsgálatot (n=21) publikáltak angol nyelven, és még kevesebb volt közülük a validált. A tanulmányok részben utaltak egymásra, azonban nem egyeztek meg abban, hogy melyik oktatási megközelítés előnyösebb a másikonál. Az „Aquatic Literacy” elméleti keretén alapuló, a népszerűsítésre és értékelésre szolgáló pedagógiai eszközök kidolgozása segíthet tisztázni azt a kérdést, hogy „hogyan tanítsuk” a fiatalokat a vízi balesetek és a fulladás megelőzésére, a vízi környezetben történő magabiztos mozgásra, sportolásra, ezzel is elősegítve az iskolások hosszú távú fizikai tevékenységekbe való bevonását (Mekkaoui et al, 2022). A szisztematikus áttekintésen alapuló vizsgálatok nemzetközi szinten is segítik (újra)strukturálni a vízi műveltség fogalmát, a nemzetek közötti közös értelmezését, tartalmi mutatóinak egységes elfogadását. Hazai viszonylatban ez azzal az előnnyel jár, hogy hatékonyabbá és gyorsabbá teheti a vízbiztos cselekvés készség-szintű tudásának átadását az iskolai úszásoktatás keretein belül.

TEHETSÉGGONDOZÁS ÉS INNOVÁCIÓ A MINŐSÍTETT TEHETSÉGGONDOZÓ MŰHELYEKBEN

Kovács Zsolt

Nemzeti Tehetség Központ
kovacs.zsolt@ntk.hu

Kulcsszavak: tehetséggondozás; mintaintézmény; Minősített Tehetséggondozó Műhely

A Nemzeti Tehetség Program 2015–2016. évi cselekvési programja megfogalmazta egy új tehetséggondozó mintaintézményi szerepkör és hálózat, a Minősített Tehetséggondozó Műhelyek (MTM) igényét. Az MTM-hálózat kialakítását kettős cél vezette. Az első az volt, hogy a tanulók a képességeiknek és igényeiknek megfelelő fejlesztésben részesüljenek, valamint – régiós szinten – egyenlő esélyük legyen módszertanilag megalapozott, magas szakmai színvonalú tehetséggondozó szolgáltatások elérésére. A hálózatnak hasonlóan fontos célja a tudásmegosztás. Az MTM-ek megosztják tapasztalataikat és jó gyakorlataikat, valamint szakmai tanácsadást nyújtanak velük együttműködésben álló intézmények pedagógusai, egyéb szakemberek és a szülők számára. A 2017-ben létrejött, a Nemzeti Tehetség Központ támogatásával és vele együttműködésben tevékenykedő hálózatnak jelenleg 43 tagja van – Kaposváron két intézmény viseli az MTM-címet.

A fenti célok elérésének érdekében az MTM-ek komplex tehetséggondozó programot működtetnek. Ennek legfőbb sajátossága, hogy a tehetséggondozás tervezetten és rendszer szinten illeszkedik az intézmény munkájába. Az MTM-ek tehetséggondozó rendszerének egyik legsikeresebb eleme az egyéni tehetségmentorálás. Ez annak köszönheti hatékonyságát, hogy a fejlesztés teljességgel a mentorált egyéni szükségletéhez igazodik, valamint annak, hogy a mentori segítség nem korlátozódik a tanulmányokra, hanem kiterjed a tanuló érzelmi és társas készségeinek fejlesztésére is. Az MTM-ek kiemelkedően tehetséges tanulóikat ösztöndíjjal is támogatják, ami egyrészt jelentős segítség a tanulók tehetséggondozásában, másrészt fontos motivációs eszköz az MTM-ek tehetséggondozó rendszerében. Az MTM-ek tudásmegosztó tevékenységének kiemelt fórumai az általuk éves rendszerességgel megrendezett, tehetség szakmai témájú MTM műhelybeszélgetések. Az ezeken érintett kérdések igencsak változatosak: a tehetséggondozó folyamat elemei (pl. tehetség szűrés, -azonosítás); tehetségfejlesztő módszerek, eszközök (több intézmény osztotta meg tapasztalatait a robotika terén); a szervező MTM tehetséggondozó jó gyakorlata. A horizontális tanulás és a hálózati együttműködés terei az MTM-ek – szintén évente tartott – országos szakmai műhelyei. Az MTM-ekben dolgozó pedagógusok munkáját tehetséggondozó tematikájú képzési lehetőségek segítik.

Az előadás az MTM-programfelelősök félévente elkészített szakmai beszámolóit, az éves monitoringok, valamint a 2018–2021 között éves rendszerességgel megvalósított követő kutatás eredményei alapján értékeli az MTM-ek tehetséggondozó tevékenységének a Nemzeti Tehetség Központtal együttműködésben megvalósuló elemeit a következő szempontok alapján: 1. hogyan ösztönzik ezek a tevékenységek az MTM-ek tehetséggondozó rendszerét és gyakorlatát; 2. milyen lehetőségei vannak a hálózatos együttműködésnek; 3. miként tudnak az MTM-ek a tehetséggondozás terén az innováció motorjai lenni; 4. mely irányokba fejleszhető tovább a hálózat.

A kutatást a Nemzeti Tehetség Program Kulturális és Innovációs Minisztérium támogatta.

A FIGYELEM ÉS A VIDEOJÁTÉKHASZNÁLATI-ZAVAR ELŐFORDULÁSA ADDIKTÍV ZAVAROKKAL ÉRINTETTEK ESETÉN

Krupa Mónika

Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar
krupamoni@gmail.com

Kulcsszavak: addiktív zavarok; ADHD; önértékelés

A korábbi analitikus megközelítés szerint az addiktív zavarok mint megküzdési stratégiák jelentek meg (Demetrovics, 2014). Az „öngyógyítási” elmélet (Khantzian, 1985) szerint az érintett attól függően fog valamilyen szert használni, hogy milyen önszabályozási vagy érzelmszabályozási problémái vannak, ezzel maladaptív módon megoldva azokat.

Kutatási célunk az alacsony önértékelés, a videojátékhásználati-zavar és az addiktív magatartás összefüggésének vizsgálata volt, mely új területként egyúttal a neveléstudományban releváns kérdéssé léphet elő.

Ezen vizsgálatban a videojátékhásználati-zavar és a kémiai szerhasználat lehetséges rizikótényezőjeként az alacsony önértékelés, a figyelemzavar és a hiperaktivitás tüneteinek megléte áll a fókuszpontban (Király et al., 2017).

Hipotézisünk szerint várhatóan a kezelésben lévő addiktológiai betegek között az ADHD tüneteit mutatók többen lesznek, mint az átlag populációban (Kapitány-Fövény, 2021). Az önértékelésük alacsonyabb lesz, és közöttük magasabb lesz a videojátékhásználati-zavar aránya.

A 2023 januárjában indult felmérés során az adatgyűjtés papíralapú tesztkitöltés formájában történt. Összesen 33 fő kezdődő felépülésben lévő, addiktológiai problémával érintett és kezelt felnőtt alany került a mintába. Az alanyok beválasztása a mintába a rehabilitációs klinikai osztályon történt önkéntes jelentkezéssel. 13 nő és 20 férfi töltötte ki a teszteket, 27–64 év közöttiek voltak ($M=46,61$, év $SD=9,13$). Az alkalmazott tesztek: Rosenberg Önértékelés Skála (RSES), Felnőtt ADHD Önértékelő Skála (ASRS), A Tíz-tételes Internetesjáték-használati Zavar Teszt (IGDT-10).

Határérték feletti ADHD tüneteiket a teljes minta 42,4%-a mutatott. Az IGDT10 magasabb összpontszámot mutatott az ADHD tüneteivel érintett mintán ($M=1,64$, $SD=2,56$), míg a Rosenberg-teszt eredménye szignifikánsan alacsonyabb lett ($M=11,64$, $SD=5,07$).

A felnőtt addiktív zavarral kezelt egyének között magasabb volt az ADHD tünetek aránya és alacsonyabb az önértékelés, ami nem csupán a kémiai addiktív, hanem a viselkedési addiktív zavar lehetséges veszélyforrása is, miként tanulmányok feltételezik (Kapitány-Fövény, 2021). Az iskolai prevenciós és pedagógiai munka nem nélkülözheti az önértékelés, figyelemzavar és hiperaktivitás tüneteiben rejlő kockázati tényezők ismeretét (Dallos & Balázs, 2014) és az ehhez kapcsolódó önértékelés helyes mértékének erősítését, illetve az ADHD tüneteinek felismerését már gyermek- és serdülőkorban, így jelentős kutatási dimenzió lehet a neveléstudomány területén.

FELSŐOKTATÁSBAN TANULÓ DISZLEXIÁS HALLGATÓK MEGLÁTÁSAI MOODLE FELÜLETEN MŰKÖDŐ TÁVOKTATÁSI TANANYAGOKRÓL

Kubinger-Pillmann Judit *, Györe Géza **

* Pannon Egyetem Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kar
kubinger-pillmann.judit@mftk.uni-pannon.hu

** Pannon Egyetem Modern Filológiai és Társadalomtudományi Kar
gyore.geza@mftk.uni-pannon.hu

Kulcsszavak: felsőoktatás; diszlexia; távoktatás, tipográfia; tananyagszerkezet; eredményes tanulás

A felsőoktatásban is fontos és sürgető kérdés, hogy miként történhet meg a diszlexiás hallgatók tanulásmódszertani támogatása, és ez a segítség milyen metodika mentén valósulhat meg távoktatási keretek között.

Kutatásunk fő célkitűzése, hogy a felsőoktatásban tanuló diszlexiás hallgatóink számára olyan távoktatási tananyagokat fejlesszünk, amelyek tanulásmódszertani szempontból hatékonyan támogatják a hallgatók tanulási folyamatát.

A kutatás két alapkérdése: (1) A felsőoktatásban tanuló diszlexiás hallgatók milyen elvárásokat fogalmaznak meg egy általuk ideálisnak tekintett távoktatási tananyaggal kapcsolatban (tipográfiai, szerkezeti, oktatási segédanyagok műfaja stb.)? (2) A felsőoktatásban már meglévő távoktatási tananyagok miként fejleszthetők tovább úgy, hogy a diszlexiával küzdő hallgatók számára könnyebben használhatóak legyenek?

A kutatás során számba vesszük azokat az online tananyagokat, amelyek a felsőoktatásban tanuló diszlexiás hallgatók hatékonyabb tanulását támogatják, és kutatjuk a célcsoport számára megfelelő oktatási segédanyagok műfaját, valamint a tanulási eredményességüket növelő tipográfiai és tananyagszerkezeti megoldásokat.

A kutatás során agilis módszertant alkalmazunk, és a célcsoporttal történő kapcsolattartásban előnyben részesítjük a szóbeliséget. A kutatás során a következő módszereket használjuk: forráselemzés, interjúzás (zárt és nyílt kérdések egyaránt), távoktatási tananyag elemzés.

A kutatás jelen fázisában megtörtént a szakirodalmi előzmények feltárása és a kutatásban részt vevő diszlexiás hallgatókkal való interjúzás első fázisa, ahol a célunk az volt, hogy feltérképezzük, hogy a kutatásban részt vevő diszlexiás hallgatók miként körvonalaznak egy számukra jól, eredményesen használható távoktatási tananyagot, főként a tipográfiai megoldásokra és a tananyagszerkezeti kérdésekre fókuszálva, valamint most zajlik a már használatban lévő, de még nem célzottan diszlexiás hallgatók számára készült távoktatási tananyagok tesztelése a célcsoport körében. Előadásunkban részeredményeket már tudunk közölni a tesztelésről is.

A kutatás hosszútávú célja, hogy a felsőoktatásban tanuló diszlexiás hallgatók számára olyan távoktatási tananyagokat biztosítsunk, amelyek segítségével valóban eredményesebben tanulhatnak, ezáltal sokszínűbb képzési kínálat állhat rendelkezésükre.

GENDER DIFFERENCES IN TEST ANXIETY AND SCHOOL PERFORMANCE AMONG FRESHMEN UNIVERSITY STUDENTS IN SZEGED INPUT MEASUREMENT

Lakatos Kristóf

Szegedi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar
lakat9@vipmail.hu

Keywords: specific anxiety theory; test anxiety; school performance

Gender differences in school performance is observable in the education system (e. g. Spinath et al., 2014). Among many reasons of this phenomenon, it is argued that test anxiety (Wren & Benson, 2004) in context of specific anxiety theory (Sarason, 1950) can also predict test results in schools. The curvilinear nature of the relationships between school performance and anxiety is mentioned in different circumstances (Kissné Várkonyi, 2010), basically following the heritage of Yerkes-Dodson law (Yerkes & Dodson, 1908). According to contradictory studies (e.g Wood et al., 2016), it is argued that with the right circumstances, linear negative relationship between test anxiety and school performance could also be observable.

Investigating the data of 1538 freshmen students (782 female and 736 male participants, age $M=21.89$, age $SD=65.27$) in the University of Szeged in the Input Measurement, we hypothesize 1., there is gender difference in test anxiety in the favor of the men; 2., there is gender difference in school performance (Hungarian, mathematics, language, history elective subject); and 3., the test anxiety predicts the results of the tests (Hungarian, mathematics, language, history, elective course). For the process, the Children Test Anxiety Scale (Wren & Benson, 2004) had been used, as answering the questions of the assessment was non-obligatory, only 1052 students fulfilled it (539 female and 513 male participants).

The results of the subjects measured in percentage. H1., There is a significant difference both in test anxiety between the males and females ($t(1050)=-6.19$, $p<.001$) and in its three subscales, thoughts ($t(1051)=-5.32$, $p<.001$), off-task behaviour ($t(1050)=-5.62$, $p<.001$) and autonomic reactions ($t(1050)=-6.58$, $p<.001$), female participants experiences higher test anxiety. H2., There are significant differences in the results of Hungarian ($t(1515)=-11.705$, $p<.001$), mathematics ($t(1444)= - 2.31$, $p=.02$), history ($t(1420)=-2.80$) and elective subject ($t(1428)=-2.64$, $p<.01$) in favor of the female participants. H3., Only the elective subject is predicted by test anxiety ($F=5.50$, $R^2=.004$, $p=.02$), however in a very small explained variance. The H1 is rejected, female participants experience more test anxiety than male participants. H2 is accepted, female participants outperform male participants in most subjects (except for language). H3 is rejected, in most cases, test results are not predicted by test anxiety. However, there is no relationship between school performance and test anxiety those who experience more test anxiety have better results (the female participants). It is argued that in right circumstances (e.g. in a situation of higher stakes), in the context of self-determination theory (Ryan & Deci, 2017), with a motivational method, a linear negative relationship can be reached between test anxiety and school performance- therefore higher motivation can cause less test anxiety and better school performance.

RELATIONSHIP BETWEEN DESIRED LEVEL OF ACADEMIC SUCCESS, TEST RESULTS AND TEST ANXIETY IN SZEGED INPUT MEASUREMENT

Lakatos Kristóf

Szegedi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar
lakat9@vipmail.hu

Keywords: self-determination theory; specific anxiety theory; desired academic success

Socialization, like number of owned books at home (Heppt et al., 2022), parental academic level (Pishghadam & Zabihi, 2011) and especially the desired level of academic success (Chun et al., 2022) are important in the context of academic success of a person. By the concept of Self-determination Theory of motivation (Ryan & Deci, 2017), intrinsically more motivated people basically experience less anxiety and perform better in school environment (Wood et al., 2016). It is argued, that this is true in the context of the desired level of academic success too: there is a negative linear relationship between it and test anxiety (Wren & Benson, 2004), which is according to the specific anxiety theory (Sarason, 1950) a personality trait, manifested in exam situations.

Investigating the data of 1538 freshmen students (782 female and 736 male participants, age $M=21.89$, age $SD=65.27$) in the Input Measurement of University of Szeged, we hypothesize that 1., the desired level of academic success and test anxiety negatively correlate; 2., the desired level of academic success, the number of owned books and the parental academic level positively predicts the results of the input measurement; 3., test anxiety predicts the results of the input measurement. For the process, the Children Test Anxiety Scale (CTAS; Wren & Benson, 2004) had been used, answering the questions for the assessment was non-obligatory.

The results of the subjects measured in percentage, the desired level of academic success (BA, MA, PHD or „do not know”), the parental (mother’s) academic level (8 different levels) and the number of owned book (9 levels from 1: <50 to 9:>1000). were self-declared. The results suggest that H1 (accepted): the desired level of academic success and test anxiety negatively correlate ($r=-.06$, $p=.01$), however on a very low level; H2 (accepted): the desired level of academic success, the number of owned books and the parental academic level positively predicts the results of the input measurement (mathematics ($F(1441)=25.94$, $R^2=.05$, $p<.01$), Hungarian ($F(1464)=35.26$, $R^2=.07$, $p<.01$), language ($F(1438)=26.14$, $R^2=.05$, $p<.01$), history ($F(1422)=34.76$, $R^2=.07$, $p<.01$) and elective subject ($F(1430)=14.26$, $R^2=.03$, $p<.01$)), H3 (rejected): test anxiety does not predict the results of the input measurement. However, the results suggest that the background variables predict the test results of input measurement, the test anxiety and the desired level of academic success correlate in a very low level. Test anxiety do not predict the test results. Limitation and future steps are considered: it is argued that with the right circumstances (with higher stakes), higher level of relationship can be achieved between the desired academic success and test anxiety. It is also suggested, that with a simple motivational method the desired level of academic success can be improved and, in that context, the test results will be also improved.

SZAKMAI GYAKORLAT A ROMANI NYELVI MŰHELYBEN

Lakatos Szilvia

Pécsi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar
lakatosszilvi@gmail.com

Kulcsszavak: romani nyelv; romani nyelvi műhely; gyakorlat

A Romológiai Kutatóközpont a PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszéken belül alakult 2012-ben. Célja, hogy a hazánkban és nemzetközi színtereken a roma, cigány népe sséggel foglalkozó kutatásokat nyomon kövesse, strukturálja, értelmezze. A kutatóközpont keretein belül három műhely kezdte meg munkáját, melyek közül a nyelvi műhelyek a hazánkban elismert két cigány nyelv köré szerveződtek. Előadásomban a Romani nyelvi műhelyt szeretném röviden bemutatni (Cserti Csapó, 2018). A beás és romani nyelvi műhelyek létrehozásának célja azoknak a korpusztervezési feladatoknak az elvégzése, amelyek során e nyelvek alkalmassá válnak a pontos és árnyalt kifejezésre, a nyelvtervezési, nyelvújítási stratégiák meghatározása egy egységes norma, egyfajta nyelvi állandóság kialakulása érdekében a helyesírás, a nyelvtani és kiejtési szabályok területén egyaránt. További cél a romani és a beás nyelvek tudatos és szándékos alakítása, a szókincs-gazdagítási, -bővítési módok eldöntése (Orsós, 2012). A műhely a romani nyelvvel foglalkozó szakemberek számára lehetőséget teremt a magyarországi romani nyelv nyelvfejlesztésében időszerű kérdések megvitatására, illetve munkásságuk bemutatására. A Romani nyelvi műhely egyik legaktuálisabb feladata az oktatási segédanyagok elkészítése és megismertetése az érdeklődőkkel. A műhely további feladatai között szerepel a szakmai hálózat bővítése, nyelvvizsgaközpont létrehozása, országos dialektusvizsgálat lebonyolítása, módszertani képzések megvalósítása. A nyelvi műhely a Romológia BA szakos hallgatók számára lehetőséget nyújt az 5. és a 6. szemeszterben a gyakorlat teljesítésére is. A romológus hallgatóink nem tanárjelöltek, azonban nagyon fontos feladatuk van a romani nyelv és a roma, cigány kultúra fejlesztése területén. A diákok a gyakorlat során bekapcsolódhattak a nyelvi műhely tevékenységeibe, így például a romani mondókáskönyv megalkotásába, oktatási segédanyagok elkészítésébe, a romani nyelvi konferencia szervezésébe stb. A gyakorlatot egy prezentációval zárják, ahol bemutatják az elvégzett tevékenységüket. A nyelvi műhely hosszú távú célja, a romani nyelv sztenderdizációjának megalkotása és a romani nyelvtanárképzés elindítása. A közös gondolkodásba, illetve a munkába a romológusokat is szeretnénk bevonni (Lakatos, 2012).

EGYÜTTMŰKÖDÉSEN ALAPULÓ TUDÁSMEGOSZTÁSI LEHETŐSÉGEK AZ ÓVODAPEDAGÓGUSOK SZAKMAI MUNKÁJÁBAN

Lantos Tünde

Pécsi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar
tunde.lantos@gmail.com

Kulcsszavak: óvodapedagógus; szakmai fejlődés; tudásmegosztás

Az óvodapedagógusok munkáját a körülöttük lévő világhoz való kapcsolódási szálak, a változásokhoz való alkalmazkodás közvetlenül befolyásolják. Az egy-egy emberre korlátozó, személyes tudás helyett a megosztott tudás került a középpontba (Tomka, 2009). A pedagógusok tanulási folyamatában előtérbe kerül az egymástól tanulás, az együtt-tanulás, a kollaboráció alapvető értéke. Az együttműködésre épülő tanulás szinte kivétel nélkül szerves része a nemzetközi szinten kiemelkedően teljesítő oktatási rendszereknek (OECD, 2009). Az együttműködésen alapuló tudásmegosztás azonban alapvető szemléletváltást feltételez. Jelen kutatás is az óvodapedagógusok körében történő tudásmegosztásra fókuszál. A kutatás célja annak feltárása, hogy megismerjük a szervezeten belüli tudásmegosztás lehetőségeit az óvodapedagógusok szakmai együttműködése kapcsán. A minta nagysága $N=401$ fő. Összetételét tekintve a pályakezdőtől a több évtizedes szakmai gyakorlattal rendelkező óvodapedagógusig. A kutatás módszere a kérdőíves kikérdezés (Babbie, 2008), mely az online térben működő szakmai csoportokon keresztül vált elérhetővé az óvodapedagógusok számára.

A kutatásomban elsőként arra kerestem a választ, hogy: (1) Az óvodapedagógusok fontosnak tartják-e szakmai munkájuk fejlődése érdekében az egész életen át tartó tanulást? (2) A szakmai fejlődés érdekében milyen jelentőséggel bír a tudásmegosztás? (3) Milyen lehetőségek biztosítottak az együttműködésre? (4) Van-e különbség a pályakezdő és a többéves szakmai tapasztalattal rendelkező kollégák együttműködése, az egymástól tanulás fontossága között? A kutatás rávilágít arra, hogy hangsúlyos az óvodapedagógusok szakmai fejlődésében a szervezeten belül megvalósuló tanulás, tudásmegosztás. Az együttműködéshez kiépített bizalomra, annak folyamatos ápolására, fenntartására van szükség. Egyre több nemzetközi és hazai kutatás központi kérdése, hogy mi szükséges a jól működő, eredményes oktatási intézményhez (Barber & Mourshed, 2007; Csapó, 2004). Egy jól működő szervezetben a pedagógus kollégák tisztelik egymást, egymással szoros szakmai kapcsolatban vannak. Egymástól tanulnak, motiváló környezetet teremtenek egymás számára. A tudásmegosztás támogatja a szervezeti szint megerősödését, lehetővé teszi az intézményen belül rendelkezésre álló tudás hasznosulását.

Kutatásom folytatásaként, a jövőbe tekintve fontosnak tartom az óvodapedagógusok szakmai fejlődése érdekében olyan tanulási lehetőségek, jó gyakorlatok megismerését, továbbítását, amelyek hozzájárulnak az óvodapedagógusok együttműködésén alapuló tudásmegosztásához.

STUDENTS` PARTICIPATION IN THE LIFE OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Laura Alzmeter

Eötvös Lorand University Faculty of Education and Psychology
lauralzmeter@student.elte.hu

Keywords: higher education institutions; international students; decision-making

The growth of individuals exists at all stages of life; consequently, being part of a higher education institution develop the knowledge of students and improve their skills. Additionally, the participation in various activities of higher education institutions helps individuals expand their social networks and connect them with others, while supporting them to pursue their interests. As a result of this involvement, students strengthen their sense of belonging to the institution and its community.

Higher education institutions provide an academic life to students where disciplines prepare students to fulfil a range of crucial knowledge, abilities, and fundamental behaviours to be used while pursuing their studies. Nonetheless, universities teach students dependable information and abilities together with values, preparing them for life on both the academic and social levels (Bergan et al., 2004).

From this academic life provided by the university, starts the social life of the higher education institution; students have the opportunity to be involved in a variety of activities by joining sports clubs, participating in the university events (Astin, 1984). Other ways to participate in the life of higher education institutions could be enhanced in the dormitories or the clubs of fraternities and sororities (Kelley & Boatner, 2022), in addition to applying for a student job on campus or student government organizations (Banta & Kuh, 1998; Ahren, 2009).

With the involvement of individuals in the student unions, students have the opportunity to participate in the governance of the higher education institutions, alongside with the managerial and academic body, and get involved in the decision-making process (Carey, 2013).

Under the scope of our research, our presentation gives an insight into the several approaches to defining the participation of local and international students in the life of higher education institutions, whether from a general perspective or from a close perspective to the decision-making.

A TANÁROK MEGHATÁROZÓ SZEREPE A LÁTÁSSÉRÜLT DIÁKOK INTEGRÁCIÓJÁBAN

Lendvai Lilla

Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar
lendvai.lilla@ppk.elte.hu

Kulcsszavak: látássérült diákok; pedagógusok; integráció

A pedagógusoknak jelentős szerepük van a diákok integrációjában, a látássérült tanulók látó közösségbe való bevonásához szükséges megfelelő tudásuk és attitűdjük kulcsfontosságú. A látássérült diákok általában peremhelyzetbe kerülnek az integrált csoportokban. A pedagógusok feladata az ő segítségük, valamint a látó diákok és a szülők felkészítése, illetve a csoporton belüli konfliktusok és a bullying kezelése is. Mivel a pedagógusok konfliktuskezelési módjait a diákok normatívnak tekintik, valamint másolják is azokat, ezért meghatározó, hogy hogyan reagálnak egy-egy ilyen helyzetben.

Vizsgálatunk célja az volt, hogy feltárjuk, a látássérült személyek hogyan élték meg az oktatási intézményekben töltött éveiket, illetve milyen hatással voltak rájuk a pedagógusok viszonyulásai. Kutatási kérdéseink a következők voltak: „Milyen módon jelennek meg a látássérült személyek tapasztalataiban és percepcióiban az egyes oktatási intézményekben szerzett tapasztalatok? Hogyan emlékeznek vissza, mi jellemezte a pedagógusok attitűdjét?” Jelen kutatás retrospektív vizsgálat volt. 2016 és 2017 között 31 felnőtt látássérült személlyel (vak, aliglátó és gyengénlátó) vettünk fel félig strukturált interjúkat, akik között szerepelt veleszületett és szerzett látássérüléssel élő személy is. A 31 főből 18 nő és 13 férfi volt, átlagéletkoruk pedig 32,8 év volt. Egy fő kivételével mindannyiuknak volt szegregált és integrált intézményben szerzett tapasztalata is. Az interjúkat kvalitatív tematikus elemzéssel elemeztük.

A vizsgálat résztvevőinek diákévei alatt az integráció még kezdetleges volt, az intézmények nem rendelkeztek a szükséges tárgyi és személyi feltételekkel.

Eredményeink szerint a pedagógusok – különösen az osztályfőnökök – felelőssége lett volna a látássérült tanulók integrálásának segítése, azonban nem rendelkeztek az ehhez szükséges tudással és tapasztalattal, így a látó diákokat sem tudták felkészíteni a látássérült diák érkezésére. A támogató tanári attitűd segíthette volna az interjúalanyokat a sikeres kortárskapcsolatok kiépítésében, ám ez a tudatos és pozitív viszonyulás jellemzően hiányzott. A pedagógusoknak általában nem sikerült a látássérült diákokat az osztályközösség egyenrangú tagjaiként bevonniuk a közös tevékenységekbe. Az interjúalanyok főként azt érzékelték, hogy kötelező volt az osztálytársaknak őket a tanterembe kísérniük, de más jellegű megsegítést ritkán kaptak, a pedagógusok nem biztosították számukra a szükséges támogatást és információkat. Fontos tapasztalat volt továbbá, hogy a pedagógusoknak ügyelniük kellett volna arra is, hogy a hátrányos megkülönböztetés mellett a pozitív diszkrimináció is kártékony hatással bírt. Több esetben a látó diákok szüleinek ellenséges viselkedése tovább nehezítette az interjúalanyok beilleszkedését, amit az osztályfőnökök támogatásra tett kísérletei sem tudtak hatékonyan feloldani.

Összességében vizsgálatunk eredményei is igazolják, hogy a pedagógusok integrációban betöltött szerepe meghatározó.

A kutatás költségeit az ELTE PPK doktori konzorciumi pályázata fedezte.

A PEDAGÓGUSOK COVID-19 ALATTI SZERVEZETI KOMMUNIKÁCIÓVAL KAPCSOLATOS MEGÉLÉSEI

Lendvai Lilla *, Dóczi-Vámos Gabriella **

* Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar
lendvai.lilla@ppk.elte.hu

** KÖZünk van hozzá?! Program
gab.vamos@gmail.com

Kulcsszavak: pedagógus; szervezeti kommunikáció; COVID-19

Az iskolai szervezeti struktúrában az iskolavezetés és a kollegiális kapcsolatok nagy jelentőséggel bírnak. A hatékony és kiszámítható működéshez nélkülözhetetlen ezekben a kapcsolatokban a bizalom és a megértő kommunikáció, melyek pozitív hatást gyakorolnak a pedagógusok lelki egészségének alakulására. Különösen nagy ezek jelentősége az olyan kiszámíthatatlan és stresszel terhelt helyzetekben, mint a COVID-19-világjárvány volt.

A pedagógusoknak 2020 tavaszán egy hétvége alatt kellett átállniuk jelenléti oktatásról online oktatásra. Jelen vizsgálat egyik célja volt feltárni, hogy a pedagógusok szerint mi jellemezte ekkor intézményük szervezeti kommunikációját. Kutatási kérdéseink ennek megfelelően a következők voltak: „Milyen élményeik vannak a pedagógusoknak a COVID-19-világjárvány miatt bekövezett online oktatással kapcsolatban? Hogyan értelmezik a szervezeti kommunikáció alakulását?” A mélyebb feltárás érdekében interpretatív fenomenológiai analízist alkalmaztunk. Félig strukturált interjúkat vettünk fel 2020. április 14–22. között. A mintát egy budapesti intézmény általános iskolásokat tanító 6 pedagógusa képezte (átlagéletkor=39,2 év). Az interjúalanyok között szerepelt osztályfőnök (2 fő), valamint szaktárgyat (3 fő) és készségtárgyat (3 fő) tanító pedagógus is. A résztvevők közül 2 fő tanított alsó tagozaton, 3 fő felső tagozaton, 1 fő pedig mindkét tagozaton.

Eredményeink szerint a váratlan online átállás jelentősen megterhelte a szervezeti kommunikációt. A megkérdezett pedagógusok egyetértettek abban, hogy a vezetőség rendkívül nehéz helyzetben volt, azonban hiányosságokat tapasztaltak az intézmény vezetőinek segítő közreműködésében és megfelelő koordinálásában, a kollégák pszichés jóllétének feltérképezésében, illetve az emberi és szakmai támasz nyújtásában is. A helyzet nem megfelelő kezelése váratlanul érte őket, a kommunikációhiányt meghatározó hibának tartották, amelyet konkrét javaslatok nélküli, a pedagógusi kezdeményezésekre vonatkozó tiltás váltott fel.

A kollégákkal való viszony és kommunikáció jelentősége ezért fokozott súllyal bírt. A pedagógusok eltérő igényeket fogalmaztak meg azzal kapcsolatban, hogy erőteljesebb lelki támaszra vagy épphogy kevésbé szoros kapcsolattartásra lenne szükségük. Ugyanakkor úgy látták, hogy az alsó és a felső tagozaton tanító pedagógusok közötti távolság az átállás idején tovább nőtt. Jellemző volt, hogy a személyes kontaktusok hiánya miatt az információáramlás nem volt megfelelő, és az online oktatás során az interjúalanyok kisebb közösségekben tudtak csak információt cserélni. A felső tagozaton tanító pedagógusok között szélesebb körű együttműködés valósult meg, míg az alsó tagozaton tanítók esetében főként az osztályfőnökök és a napközis pedagógusok kettősei között volt erős a kooperáció, lelki és technikai segítségnyújtás szempontjából egyaránt.

Összességében elmondható, hogy a résztvevők a vezetőség nem megfelelő kommunikációját, valamint a kollégák közötti kapcsolatok jelentőségét hangsúlyozták.

Az adatfelvétel a To be or not to be well? – Drama and Theatre in Education című projekt keretein belül valósult meg, melyet az Európai Bizottság támogatott. Az itt megjelentek nem szükségszerűen tükrözik az Európai Bizottság nézeteit. A projekt 2019. szeptember 1. és 2022. január 31. között zajlott. Kódszáma: 2019-1-HU01-KA201-06127.

THE IMPACT OF TIE ON TEACHER WELL-BEING: RESEARCH REPORT

Lendvai Lilla *, Dóczi-Vámos Gabriella **

* Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar
lendvai.lilla@ppk.elte.hu

** KÖZünk van hozzá? Program
gab.vamos@gmail.com

Keywords: teacher's well-being; drama; TiE

Teachers play a crucial role in shaping society, their well-being is a central question in education. However, Drama and Theatre in Education (TiE) give priority to working with students, and so in the literature, there is very little research that supports and explores the psychological well-being of teachers through these pedagogical and artistic means. This present research investigated the impact of TiE on teachers' well-being in the Hungarian context, which was one cultural aspects of an international cooperation of 4 theatre in education organisations. The field work lasted from September 2019 until November 2020.

Our case study was an arts-based participatory action research. The sample included 33 out of 36 staff members of a primary school in Budapest. More than half of the staff have worked in the institution for 0-5 years. The organisational questionnaire was filled by 33 teachers, out of whom 6-15 participated in the workshop sessions. Observations of the workshops were analysed using qualitative content analysis, a SWOT analysis was also carried out and at the end of the closing session participants completed a Flow questionnaire.

The results of the organisational questionnaire showed that organisational trust and the community functioned well, but the qualitative aspects revealed the problems in the organisation in depth, as well as individual struggles related to the career. Observations show inadequate communication between team members, a divided faculty, ineffective organisational communication and a lack of trust in the leader. However, participants expressed that the community is characterised by good collegial relationships. They also formulated that burnout is a real concern for them what made building and strengthening trust among staff member key topics throughout the sessions. Participants expressed their need for stronger motivation and for further education and training. In addition, by the end of the sessions they identified the need for closer cooperation within the staff, for the common formulation of problem areas and for setting common organisational goals. Such was a more partner-like, democratic and transparent way of working with the Director, which would require joint action.

As a result of the sessions, cooperation between teachers and communication with students improved, and participants gained new knowledge about TiE and the drama method. They recognised that individual difficulties are in fact problems for the whole community, and that the strength of the community is a decisive factor in problem solving. This led to the formulation of joint proposals and goals. Following the series of sessions, the teachers were able to identify challenging pedagogical situations, to articulate their difficulties while seeing them in their complexity. The sessions proved to be opportunities for participants to empower themselves, to open up emotionally, provide community support and use the power of community to develop solutions.

A To be or not to be well? - Drama and Theatre in Education was funded by the European Commission. The views expressed in this poster do not necessarily reflect those of the European Commission. The project ran from 1 September 2019 to 31 January 2022. Code number: 2019-1-HU01-KA201-06127.

**A RENDSZERES FIZIKAI AKTIVITÁS MEGVÁLTOZÁSA A
KORONAVÍRUS-JÁRVÁNY MIATT BEVEZETETT KORLÁTOZÁSOK
ALATT A 15–18 ÉVES KOROSZTÁLYNÁL
A DÉL-NYUGAT MAGYARORSZÁGI RÉGIÓKBAN 2020 TAVASZÁN**

Lukács-Horváth Marianna

Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar
mariann988@gmail.com

Kulcsszavak: koronavírus, COVID-19; fizikai aktivitás; sport

A 2019-es év végén Wuhanban megjelent új típusú koronavírus-járvány, amely COVID-19 néven világgjárvánnyá nőtte ki magát, jelentős mértékben megváltoztatta az emberiség életét, szokásait, fizikai aktivitását és mentális egészségét. 2020. március 11-én egész Magyarország területére veszélyhelyzetet hirdettek ki (40/2020. III.11 Kormányrendelet). A kihirdetett veszélyhelyzet egyik intézkedése volt a tanulók intézménylátogatási tilalmának bevezetése, és a tanórák online keretek között történő megtartása. Az intézkedések között a 2020. március 28. és április 11. között bevezetett kijárási korlátozás is nagymértékben befolyásolta az emberek fizikai aktivitását.

Vizsgáltuk dél-nyugat dunántúli vármegyék (Somogy, Tolna és Baranya vármegye) azon 15–19 éves korosztályú tanulóit, akik ezen időintervallumban online oktatásban részesültek.

Az adatgyűjtésünk során önkitöltős kérdőíves vizsgálatot alkalmaztunk. A végleges minta az adatrögzítés után a következőképpen alakult: 3 vármegye 27 kiválasztott közép fokú intézményéből összesen 900 kérdőív érkezett. Az adattisztítást követően 868 kérdőív adatai álltak rendelkezésünkre.

A megkérdezettek 33%-a nem végezett egyéb sporttevékenységet az iskolai testnevelésórán kívül a COVID-19 kijárási korlátozás előtt, alatt és után sem. Azok a válaszadók, akik a járványt megelőzően sportoltak (35,5%), sportolási szokásaikat nem változtatták meg a járványidőszakban. A kutatásba bevont középiskolások 12%-a jelezte, hogy jelentősen, 4,5%-a pedig részben módosította sportolási szokásaikat. Pozitív változásként leírható, hogy a tanulók közel 8%-a más mozgásformát alkalmazott, 2%-a pedig elkezdett mozogni, 5%-a pedig többet sportolt, mint azelőtt. A fizikai aktivitás mértéke a korlátozások ideje alatt csökkent közel 27%-kal. Nőtt az ülésel-fekvéses eltöltött idő, megszűnt az iskolába való közlekedés, a szabadidős aktivitások száma csökkent. A házimunkával, kertben történő fizikai aktivitások száma nőtt (17%). A válaszadók legalább napi 30 perc fizikailag aktív tevékenységet folytattak. A fizikai aktivitás mértékének a vizsgálata a sportolási szokások bevonásával, az ülés-fekvéses időtartam megkérdezésével, valamint a fizikai aktivitás milyenségével és gyakoriságával történt.

Összességében elmondható, hogy a COVID-19 okozta változások miatt bevezetett korlátozások jelentős hatást gyakoroltak a fiatalokra, mind a versenyszerű, mind a rekreációs sport és fizikai aktivitás terén. Az elemzés során a nemek között szignifikáns különbséget nem találtunk. A tanulók fizikai aktivitásának elmaradása leginkább a „munkavégzés” hiányát jelentette, ami esetükben az iskolába való járás és a közös szabadtéri programok voltak.

VÉLEMÉNYEK AZ OLVASÓRÓL ÉS AZ OLVASÓVÁ NEVELÉSRŐL REFORMKORI LAPJAINKBAN

Maisch Patrícia

Pécsi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar
maisch.patricia@pte.hu

Kulcsszavak: olvasástörténet; olvasóvá nevelés; művelődéstörténet

A 18–19. század fordulójának közéleti diskurzusában a neveléssel és művelődéssel, valamint a nyelvújítással és a nemzeti érzület kimunkálásával kapcsolatos vitacikkek között marginalizáltan ugyan, de megjelenik az olvasóvá nevelés kérdése is. A főként, de nem kizárólagosan a női olvasást érintő írások részletesen tárgyalják és illetik kritikával a reformkorban hazánkban még csak halványan megjelenő olvasói lázat, az olvasóvá nevelés – a magyar nyelv ügyének szempontjából is – jelentékeny szerepét. Mindeközben a (női) olvasással kapcsolatos vélekedések is folyamatosan formálódnak, s a századfordulótól az 1840-es évek végéig a tiltó narratívát a megkötésekkel támogató álláspont váltotta fel. Ez a tematizálódó folyóirat-kiadások tendenciájában is markánsan tetten érhető. Jelen előadás két reformkori tudományos folyóirat dokumentumelemzésével kapcsolódik az olvasás és az olvasóvá nevelés korabeli narratíváinak feltérképezéséhez, rámutatva a sajtó, mint nevelési színtér jelentőségére és szerepére. A Tudományos Gyűjtemény és a Felső Magyar Országai Minerva nevelés- és művelődéstörténeti vizsgálatai nem előzmény nélküliek.

A kutatásban ezekre (főként Fehér Katalinnak a 2000-es évek elején közölt publikációira) támaszkodva igyekszem a nők olvasóvá nevelése kapcsán folytatott eddigi kutatásaim vertikumát tágítani.

A kutatás hipotézise, hogy a vizsgált folyóiratok egyfajta népnevelő missziót is folytattak (melyben fontos szerep tulajdonítható a két lap főszerkesztőinek), s hogy az olvasói szokásokkal foglalkozó – sok esetben vitaindító jellegűnek szánt – írások nem csupán a női olvasók felé fogalmaztak meg tanácsokat, hanem az (új) olvasóközönség további rétegeinek is igyekeztek iránymutatást adni mind az olvasási technikákat, mind pedig az olvasásra ajánlott műveket illetően. A téma szakirodalmi bázisát a (nő)neveléstörténeti kutatások mellett a művelődéstörténeti és olvasástörténeti publikációk, valamint a vizsgált folyóiratokkal kapcsolatos eddig feltárt anyagok adják.

A kutatás eredményei várhatóan illeszkednek a reformkor nevelés- és művelődéstörténeti ismereteihez, új szempontokkal és adalékokkal bővítve azokat.

A SZEGEDI GYÓGYPEDAGÓGUS-KÉPZÉS HALLGATÓINAK EGÉSZSÉGE, EGÉSZSÉGMAGATARTÁSA

Mihálka Mária *, Hosszu Tímea **

* Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar
mihalka.maria@szte.hu

** Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar
meggyesne.hosszu.timea@szte.hu

Kulcsszavak: egészség; egészségmagatartás; étellel való elégedettség

A Covid-19 járvány hosszútávú hatást gyakorolt társadalmunk életére. Előadásunk célkitűzése, hogy megismerjük a szegedi gyógypedagógus-hallgatók a Covid-19 járvány után hogyan tekintenek egészségükre, mindazon tényezőkre, amelyek befolyásolják azt, továbbá, hogy feltárjuk, hogyan ítélik meg saját egészségi állapotukat, egészségmagatartásukat a testi, mentális, lelki és társas egészségdimenziók hangsúlyozásával.

A kutatás elméleti kereteit a funkcionális és a percepcionális egészség-modell, az Egészségügyi Világszervezet, az Ottawai Charta pozitív egészség megközelítései, valamint a holisztikus egészségfogalom jelölik ki. A holisztikus egészségfogalom az ember „egész”-ségét helyezi a középpontba, úgy tekint az emberre, mint egészre, egyszerre feltételezi a testi, szellemi, lelki egészség egységét és azok kölcsönhatását.

A szegedi gyógypedagógus-hallgatók nem reprezentatív mintája szerepelt az adatgyűjtés forrásaként (N=197; 18–52 évesek, átlagéletkor=24,19 év; 97% nő). Az egészségi állapotot, az egészségmagatartást az ELEF 2014 kérdőív kérdései által, a pszichoszomatikus tüneteket Pikó kérdései, az étellel való elégedettséget a Diener-féle skála, az egyéb területeket saját kérdések segítségével mértük fel. A leíró elemzéseken túl korrelációelemzést alkalmaztunk az adatok értékeléséhez.

Eredményeink alapján a hallgatók 17,3%-a nagyon jónak, 52,3%-a jónak tartja egészségi állapotát. 43,1%-uk úgy ítélte meg, hogy nagyon sokat, 52,3%-uk pedig úgy ítélte meg, hogy sokat tehet az egészségéért. A pszichoszomatikus tünetek közül érintettek a fejfájásban, hát- és derékfájásban, alvászavarban, fáradtságban. 16,8%-uknak nagyon fontos, 49,7%-uknak fontos az egészséges táplálkozás. 21,8%-uk dohányzik, 23,8%-uk hetente, 38,6%-uk havonta néhányszor, illetve ritkábban fogyaszt alkoholt. 23,9%-uk egy-kettő, 58,4%-uk három-öt személyre számíthat személyes problémája esetén. Az étellel való elégedettség összefüggést mutat az egészségi állapottal ($p < 0,001$), a pszichoszomatikus tünetekkel ($p < 0,001$). A kutatás elméleti és oktatási relevanciáját erősíti, hogy a szegedi gyógypedagógus-hallgatók egészségét, egészségmagatartását jellemző eredmények kedvezőtlenebb helyzetet mutatnak az átlagpopuláció jellemzőihez képest, mely azt erősíti, hogy szükséges a hallgatók egészségnevelése, egészségtudatos szemléletének elmélyítése. Leendő pedagógusként nagy a felelősségük a rájuk bízott gyermekek egészségnevelésében. Ebben a munkafolyamatban a pedagógus mintanyújtása példaértékű, ezért felelősségvállalásuk kettős terhet jelent.

A kutatást a Magyar Tudományos Akadémia Közoktatás-fejlesztési Kutatási Programja támogatta.

PROFESSIONAL DEVELOPMENT THROUGH PROFESSIONAL LEARNING COMMUNITY FOR TEACHER EDUCATORS IN MYANMAR TEACHER EDUCATION

Moet Moet Myint Lay

Eötvös Loránd University
moemoe.sg777@gmail.com

Keywords: professional learning community; continuous professional development; teacher educator

One of the concepts in education that are currently receiving the most attention is professional learning communities. To successfully teach in the modern educational environment, teachers must have a solid understanding of teaching and learning, a strong understanding of content, and a strong ability to connect life experiences with the curriculum. This procedure requires professional learning, which is crucial. According to some researchers, while teachers could support one another in their endeavors, the PLC allows them to build a community where they can collaborate to advance educational goals and improve schools. The PLC practices include several distinguishable elements, including the sharing of values, the application of learning strategies as a group, the mutual sharing of learning practices, and ultimately co-leadership that is constantly supportive of one another.

This study explored the professional learning community and professional development of Myanmar teacher educators to develop an understanding of teacher educators' professional growth and learning community in Myanmar teacher education. This study used a quantitative research approach.

The questions explored in this study of 56 participants of teacher educators from six education colleges were: (1) Do teacher educators perceive their school as a professional learning community for professional development? (2) What are the current professional learning practices in the continuous professional development of teacher educators in Myanmar? (3) Is there a relationship between professional learning communities, leadership, and professional development?

Findings also showed that teachers confirmed that their college was a learning organization. They noted effective leadership that prioritized job-integrated professional development that was decided by the teaching staff. In addition, they claimed that being a learning organization helped them focus their efforts where they were needed and that, although the teachers don't always make decisions right away, when they do, they generally tend to work. Based on the findings, participants consider sharing knowledge and collaboration to be essential and beneficial to their learning and knowledge creation. In the study, the researcher concluded that PLC plays a significant role in the teaching and learning culture in the school community; the relationship between PLC practices and teachers' development is seen as a positive development and plays an essential role in determining schools' and students' overall success.

The paper was funded by Eötvös Loránd University.

DIÁKOK RÉSZVÉTELE A TASZÁRI REPÜLŐTÉR 1944-ES ÉPÍTÉSI MUNKÁIN AZ OKTATÁSIRÁNYÍTÁS NÉZŐPONTJÁBÓL

Mohr Szilárd

Pécsi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar
mohr.szilard@gmail.com

Kulcsszavak: világháború; Taszár; munkaszolgálat

A munkaszolgálat fogalmát általánosságban a zsidókat érintő kirekesztő intézkedésekhez kapcsoljuk, amelynek jogi alapjait az 1939. évi II., a honvédelemről szóló törvényekben fektették le. Valójában a munkaszolgálat szót a korszakban nem kizárólag e tevékenységre használták, ez alatt értették például a diákok által elvégzett, a honvédelem és a háború miatt szükséges, az iskolán kívül végrehajtott, jellemzően fizikai munkákat is. A munkaszolgálat gyökerei a második világháborúnál vagy az említett törvénynél jóval régebbre vezethetők vissza. Már az első világháború alatt megfogalmazódott Európa-szerte a „munkatáborok eszméje”. Elsősorban azért, hogy a jövedelem nélkül maradt állampolgároknak segítséget nyújtsanak. Később, az 1930-as évek Németországában ezt módosították, és kifejezetten a 18 és 25 év közötti fiataloknak (főként egyetemistáknak) szerveztek olyan táborokat, ahol előre kijelölt (gazdasági) célokért dolgoztak. Az évtized második felére ezek Magyarországon is megjelentek, ugyancsak elsősorban a felsőoktatásban részt vevő hallgatók körében. A háború alatt erre az eszmiségre és a közben kialakuló jogszabályi környezetre alapozva vonták be (kezdetben) a 18 év fölötti fiatalokat a munkaszolgálatba, illetve honvédelmi munkaszolgálatba. Időközben a háborús körülmények miatt a gazdaságnak egyre nagyobb szüksége lett a kieső munkaerő pótlására, míg a honvédelemnek a civil erőforrások bevonására, ezért a munkaszolgálatban való részvétel korhatárát is leszállították. E folyamatban értelmezhetők a vizsgálat fókuszában megjelenő események is. A Magyar Királyi IV. Honvéd Hadtestparancsnokság 1944-ben egy felhívást tett közzé diák munkáscsoportok alakítása érdekében. A cél 500, 17. életévét betöltött diák toborzása volt a taszári reptér építéséhez Baranya, Somogy és Tolna vármegyék területén. A munkaszolgálatra 1944 júniusa és szeptembere között került sor. Nem meglepő, hogy e tevékenység az oktatásirányítás érdeklődését is felkeltette, hiszen az iskolák kötelékébe tartozó, és így végeredményében a vallás- és közoktatásügyi miniszter ellenőrzése alatt álló tanulók vettek részt abban. Emiatt a minisztérium irányából egy kezdeményezés indult a tábor vizsgálatára, mely feladattal a kaposvári gimnázium igazgatója lett megbízva.

Előadásomban a tanügyigazgatás dokumentumainak elemzésére támaszkodva kívánom bemutatni, hogy a diákok milyen munkát végeztek Taszáron, milyen körülmények között éltek, és melyek voltak azok a kérdések, amelyek az oktatásirányítást leginkább érdekelték a táborral kapcsolatban.

A vizsgálat eredményeinek köszönhetően árnyaltabb képet kaphatunk egyrészt a diákok (honvédelmi) munkaszolgálatával kapcsolatban, másrészt azzal, hogy az oktatás irányítói miként viszonyultak az említett jelenséghez.

LEHET MÁSKÉPP IS? – KULCS A 21. SZÁZADI ISKOLAI TESTNEVELÉS OKTATÁSÁHOZ

Molnár Ákos *, Prisztóka Gyöngyvér **

* Pécsi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar
molnar.akos@gamma.ttk.pte.hu

** Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kar
gyongy@gamma.ttk.pte.hu

Kulcsszavak: innováció; inaktív generáció; iskolai testnevelés; tánc

A 21. század felgyorsult, digitalizált és énközpontú világában egy globális kultúraváltásnak lehetünk szemtanúi. Az énközpontú digitális terek és az új társadalmi megatrendek következtében a „homo digitalis” nemzedék gyermekkori élménytartománya megváltozott, amelyhez az oktatási rendszernek is alkalmazkodnia kell.

Vizsgálatainkkal bizonyítékokat keresünk arra, hogy a tánc a testnevelő tanárok szerint is hatásos eszköze lehet a 21. századi iskolai testnevelés élményközpontú oktatásának, az osztályközösségek koherenciájának, az ideális diák-diák/tanár-diák viszony és a fizikai aktivitáshoz való pozitív attitűd kialakításának. Kutatásunkban saját szerkesztésű, online, önkitöltős kérdőívet alkalmaztunk, amelyet testnevelést tanító aktív pedagógusok (n=422), 265 nő és 157 férfi töltöttek ki. Az adatfeldolgozást többféle statisztikai eljárással és összefüggésvizsgálatokkal végeztük el az IBM SPSS 25 Statistics programcsomag segítségével.

A testnevelő tanárok többsége támogatja a tánc innovatív módszerként történő alkalmazását, és elismerik a társas nexusok, az osztályközösségek kohéziójának és a tanulók közötti szociális koherenciaérzetnek az erősítő hatását. Többségük pozitívan vélekedik a mai populáris divattáncok szükségességéről, valamint a tánc integrációs folyamatokat erősítő hatásáról. Konszenzus mutatkozik a tekintetben, hogy a tánc elősegíti a testnevelés tantárgy iránti belső motiváció kialakítását és szinten tartását – akár a hátrányos helyzetű tanulók vonatkozásában is –, ezzel aktívabbá téve a tanulókat a mindennapos testmozgásban. A független mintás T-próba alapján szignifikáns különbség van a női és férfi testnevelő tanárok között a tánc fejlesztő hatásaival, valamint az iskolai testnevelésben történő alkalmazásával kapcsolatban.

A tánc a kulturális azonosságunk egyik legfőbb hordozója, és egyben olyan nemzetközi nyelv és kommunikációs út, amely a test formálásával a lélek fejlesztését képes megvalósítani. A tánc lehet az az innovatív pedagógiai kulcs, ami utat nyit a 21. századi iskolai testnevelés világába, erősíti a társas kapcsolatokat, és jelentős hatást gyakorol a közösséget építő életszemléletre. Alkalmazása eredményeképpen kialakítható az új digitális nemzedékek testnevelés tantárgyhoz, fizikai aktivitáshoz való optimális attitűdje.

A kutatás a Kulturális és Innovációs Minisztérium ÚNKP-22-3-i kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból finanszírozott szakmai támogatásával készült.

UNSTOPPABLE THEM. YUVAL NOAH HARARI AS EDUCATOR—AND AS IDEOLOGUE

Molnár Gábor *, **Domokos Áron ****

* Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet
Molnar.Gabor@uni-mate.hu

** Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet
domokos.aron@uni-mate.hu

*Keywords: history education of 8-to-12-year-old children; critique of ideology;
Yuval Noah Harari*

In the Bologna Children`s Book Fair in March 2022, Yuval Noah Harari announced his new pre-teen series *Unstoppable Us* by saying: “In today`s information-flooded world, we have a responsibility to provide kids with stories that will help them make sense of reality. These stories can become foundations for building children`s knowledge, interests, and identity.” The new series is an adaptation for 8- to 12-year-old children of his best-selling book *Sapiens - A Brief History of Humankind*. To wit, it is a second version of adaptation, the first being the comics series *Sapiens - A Graphic Novel*, intended mainly for children older than 12 and young adults.

In our paper presented at last year`s conference we analysed the first two volumes of the graphic novel in terms of the critique of ideology and Freirean critical pedagogy. This time the first volume of the new series, entitled *How Humans Took Over the World*, will be subjected to scrutiny along the same lines.

The main method we adopt is a specific form of textual interpretation informed by the theoretical insights of some recent interpretations (Márkus, Kiss) of the Marxian critique of ideology as a hermeneutics of suspicion (Ricoeur).

From the pedagogical angle, we show several excellent, and some more questionable, didactic solutions in the book whereas from the ideology critique aspect, we explore how the vision of humankind, society, and history as well as the ideological commitments we detected last year in the original book and the graphic novel version re-surface or get changed in the new adaptation. We also show examples of where and how the laudable educational purpose—indicated in Harari`s above cited, hard-to-disagree statement—turns into more or less concealed propaganda for particular political and economic interests.

Finally, based on our results, we give a multi-faceted appraisal of the book`s suitability for teaching history to children either in formal, informal or non-formal educational settings and, at the same time, draw some conclusions concerning the possibilities of an authentic history education in an ideologically widely divided and conflictual intellectual environment like ours.

ÉLMÉNYALAPÚ TANÍTÁS ÉS TANULÁS AZ ISKOLÁBAN ROBOTOK SEGÍTSÉGÉVEL

Mucsics F. László * , Pántya Róbert **

* Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Matematika és Természettudományi Alapok Intézet
mucsics.fulop.laszlo@uni-mate.hu

** Budapesti Gazdasági Egyetem Kereskedelmi, Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Kar
pantya.robort@uni-bge.hu

Kulcsszavak: élményalapú oktatás; tapasztalaton alapuló oktatás; robotika

A XXI. századi iskolában olyan új módszerekre, eszközökre is nagy szükség van, amelyek képesek a tanulók mint digitális bennszülettek figyelmének felkeltésére, tartós lekötésére, így a tapasztalaton alapuló, élményalapú oktatási módszerekre különösen nagy hangsúly tevődik.

A közelmúltban számos projekt, pályázat valósult meg hazánkban a digitális kompetencia fejlesztésének céljából, így nagyon sok iskola számára nyílt lehetőség oktatási célú robotkészletek, elsősorban Lego Education (WeDo, Spike, Mindstorms EV3) készletek beszerzésére. Az eszközbeszerzésen kívül pedagógus-továbbképzési programok, tanfolyamok is indultak, melyek célja volt többek között az, hogy az érdeklődő pedagógusok megismerjék ezeknek a robotkészleteknek a használatát, programozását és a robotikával kombinált (támogatott) tanulási-tanítási lehetőségeket, környezeteket. Mivel már több mint 10 évvel ezelőtt rendelkezünk robotika szakkörök vezetésében az oktatási rendszer minden szintjén, így 2021 őszén mi is részt vettünk ilyen tanfolyamok megvalósításában, szakmai anyagainak összeállításában. A tanfolyamokon részt vevő pedagógus kollégákkal együttműködve számos, nagyon érdekes ötletet, projektet valósítottunk meg.

A legfontosabb kérdés a robotokkal támogatott új módszerek sikeres alkalmazásánál az, hogy az egyes iskolákban mennyire sikerül a mindennapi gyakorlatba beültetni ezeknek a korszerű pedagógiai eszközöknek a használatát, mennyire van bátorsága a pedagógusoknak aktívan bevonni az oktatási folyamatokba ezeket a robotokat és – természetesen – a tanulókat. A robotok sikeres, aktív használatának jó indikátora lehet egy iskolában, ha van működő robotika szakkör, és a nem megfelelő gyakorlatot az jelezheti, ha csak elzárt, nehezen hozzáférhető szekrényben vannak ezek az eszközök oly módon, hogy létezésükről sokszor nem is tudnak a tanulók.

A robotkészleteknek hihetetlen nagy motivációs erejük van a tanulók körében, ezért előadásunkban arra keressük a választ, hogy milyen módon hasznosíthatók ezek az eszközök úgy, hogy a tanulást és a tanítást mind a tanulók, mind pedig a pedagógusok számára élmennyé tegyék. Mennyi energiát, időt kell befektetni ilyen projektek kivitelezésébe, és ezeket hogyan lehet ebben a rohanó világban optimalizálni? Milyen módon lehet ezeket az eszközöket nemcsak az informatika, hanem akár a matematika-, fizika-, kémia- és biológiaórák során, továbbá olyan tantárgyak (pl.: történelem, magyar nyelv és irodalom, idegen nyelv, ének-zene, rajz, testnevelés, stb.) oktatásába is bevonni, amelyre esetleg sokan nem is gondolnak? Hogyan alkalmazhatók ezek a robotok a régi, jól bevált oktatási módszerek színesítésére, pl. a felelő kiválasztására, a szorzótábla gyakoroltatására, de akár idegen szavak kiértékelésére is?

A felvetett kérdések megválaszolása mellett bemutatjuk azt is, hogy milyen szakmai módszertani támogatórendszer és közösség segíti a pedagógusok munkáját ezeknek a korszerű, XXI. századi oktatási segédeszközöknek a használatában.

A ZENEI KÖZLÉS FEJLETTSÉGÉNEK VIZSGÁLATA ELSŐÉVES ÓVODAPEDAGÓGUS ÉS TANÍTÓ ALAPSZAKOS HALLGATÓK KÖRÉBEN

Nagyné Árgány Brigitta *, Szabó Norbert **

* Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet
arganyb@gmail.com

** Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet
szabo.norbert@uni-mate.hu

Kulcsszavak: pedagógusképzés; zenei alapképesség; zenei nevelés

Korunk nemzetközi és a hazai interdiszciplináris kutatási eredményei meggyőzően alátámasztják a kora gyermekkortól kezdődő zenei nevelés sokrétű fejlesztő hatását. A zenei nevelés eredményességének vizsgálatára fókuszáló kutatásokban (Gifford, 1993; Özmenteúa & Gürgenb, 2010) ugyanakkor megállapítást nyert, hogy az ének-zene oktatás nem tölti be e fontos szerepét, amit a kutatók egyrészt a pedagógusok (elsősorban a tanítók) gyenge zenei képzettségével, másrészt a zenei órákra szánt időkeret csökkenésével magyaráznak (Holdenland & Button, 2006; Russell & Bowie, 2010; Sušić, 2018; Turmezeyné & Máth, 2014). Az óvodapedagógus és tanító szakos hallgatók zenei képességeinek szintjével kapcsolatban megjelent írások elsősorban diagnosztizálják a kialakult helyzetet (Darabosné, 1988; Kis, 2010; Réti, 1989; Suomi, 2019; Turmezeyné, 2007), és hangsúlyozzák, hogy a felsőoktatásban mindent az alapról kell kezdeni.

Longitudinálisra tervezett kutatásunk célja a képzésbe belépő hallgatók (n=81) zenei alapképességeinek feltárása, az azt alkotó részterületek közötti kapcsolatok elemzése, háttérváltozókkal való összevetése, és az eredmények tükrében javaslatok és további kutatási irányok kijelölése a zenepedagógiai munka hatékonyságának növeléséhez. A 2022 szeptemberében megkezdett vizsgálataink írásbeli és szóbeli zenei tesztek tartalmaztak: a zenei hallás és a zenei közlés vizsgálatát jelek megnevezésével, ritmusközlést ritmuskiegészítéssel és tagolással. Jelen előadás az írásbeli feladatok eredményeit foglalja össze. Ehhez Nagyné (2012) papíralapú tesztjét használtuk, amelyben a hallgatók a zenei közlés fejlettségét mérő írásbeli feladatokat és a kapcsolódó háttérváltozókat tartalmazó kérdőívet töltötték ki. Az adatok értékelése és elemzése itemenként és feladattípusonként összesítve, százalékosan történt. A zenei közlés teszt megbízhatósági mutatója jónak tekinthető, a Cronbach- α 0,95 (itemek száma: 42). A képességek fejlettségi fokát az Erősné (1993) által definiált öt szinthez rendeltük.

Az eredmények alapján a hallgatók több mint felének (56,8%) közepes vagy annál gyengébb fejlettségű a zenei közlési képessége, és csak 8,6%-uk rendelkezik kialakult képességgel. A résztesztek közül az ABC-s hangok ismeretében a legnagyobbak a hiányosságok. A korábban zeneiskolai hangszeres tanulmányokat folytatók (n=29, 35,80%) eredményei mind a teljes teszt (zeneiskolában korábban tanult: $M=72,52$, $SD=14,05$; zeneiskolában korábban nem tanult: $M=53,84$, $SD=17,63$, $t=-4,9$, $p<0,001$), mind a különböző résztesztek tekintetében szignifikánsan jobbak, míg a kórusban való korábbi éneklés esetében nem találtunk e képesség fejlettségét befolyásoló kapcsolatot. Az eredmények szerint a hallgatók alapképessége a zenei közlést tekintve a minimális teljesítmények felé orientálódik, és több olyan képességterület meghatározható, melyeknek fokozottabban szakspecifikus, rendszeres gyakorlással, új oktatási formák bevonásával történő fejlesztése a képzés kezdetétől indokolt.

KOMPLEX MŰVÉSZETI PROJEKTEK AZ ÓVODAPEDAGÓGUS ALAPKÉPZÉSBEN

Nagyné Árgány Brigitta

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet
arganyb@gmail.com

Kulcsszavak: pedagógusképzés; művészeti projekt; komplex művészeti nevelés

A pedagógiai projekt valamely komplex téma önálló tevékenység általi feldolgozása-ként értelmezendő, melyben a téma felvetése, feldolgozása a résztvevők önállóságán alapul, és melyben a pedagógusok szerepe ennek az önállóságnak a támogatása. Tanulási technika, módszer és tanulási egység az ismeretszerzés folyamatában, melynek során az elsajátítás egy tapasztalatokra épülő és élménygazdag alkotómunka része (Nádasi, 2010). Ehhez kapcsolódva a komplex művészeti projektek célja az oktatás bármely szintjén, legfőképp a művészetek önkifejezést, önismeretet, társas kapcsolatokat, kreativitást fejlesztő szerepének megvalósítása a művészeti nevelés sajátos lehetőségein keresztül. Az óvodapedagógusok képzésében a komplex művészeti projekt olyan megközelítés, mely a szokásos tanítási formákat felbontva, az oktatást egy téma köré csoportosítva, azt minél több oldalról feldolgozva, a résztvevők egyéni képességeire és kreativitására építve jön létre, támogatva a hallgatók egyéni tanulási útjait, lehetővé téve a művészeti tevékenységekben rejlő összefüggések mélyebb megtapasztalását, az átélt élmények szellemi és érzelmi hatását.

Jelen előadás célja gyakorlati példákon keresztül ráirányítani a figyelmet a képzés során eredményesen megvalósítható művészeti projektekre, az ezekben rejlő, a hallgatók kompetenciáit széles körben támogató lehetőségekre. A bemutatandó projektek egy megadott, közösen választott téma (pl.: mesefeldolgozások, évfordulók, évszak-hangversenyek) feldolgozását mutatják be a hallgatók leendő hivatásához szervesen kapcsolódó komplex művészeti aktivitásokkal (zene, irodalom, képzőművészet, tánc), melyek létrejötte műhelymunkákban formálódott, majd projektzáró rendezvényeken összegződött és nyert bemutatást. A projektmunkák szakaszai Karl Frey (2012) négyfázisú modellje alapján valósultak meg, melynek során az egyes fázisok kidolgozása a résztvevők konszenzusán és kreativitásán alapult (pl.: feladatterv, forgatókönyv, időbeosztás, művészeti produktumok tervezése, koreográfia), az oktató(k) elsősorban szakmai tanácsokat nyújtottak, az ötletek gazdagítására és a feltételek minél optimálisabb megteremtésére törekedve. A zenei tevékenységek szóló- és kóruséneklést, hangszeres produkciókat, hangszerkészítést foglaltak magukban. Az irodalom területén mesék dramatizálása, versek tolmácsolása, illetve a projektekhez kapcsolódó szöveges tartalmak összeállítására (pl.: forgatókönyvek), a képzőművészet területén a kapcsolódó tartalmak vizuális megjelenítésére (képek, díszletek), a mozgásművészet terén pedig táncprodukciók bemutatására került sor.

A közös munkák kérdőívvel történő hallgatói értékelése igazolta az ilyen jellegű tanulásszervezés és oktatási módszer sikerességét e területen. Olyannyira, hogy a projektek eredményeképpen többen előnyben részesítették a későbbi félévekben gyakorlati foglalkozásaik alkalmával a gyermekek művészeti önkifejezését és kreativitását támogató tevékenységek szorgalmazását.

ÉLMÉNYPORTA KIALAKÍTÁSA ÉS PEDAGÓGIAI CÉLÚ HASZNOSÍTÁSA A MATE KAPOSVÁRI CAMPUS GYAKORLÓ ÓVODÁJÁBAN – ÚTON EGY JÓGYAKORLAT MEGHONOSÍTÁSA FELÉ

Nagyné Zsilovics Tímea *, **Nagy János ****, **Kelemen Annamária *****,
Podráczky Judit ****

* Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Gyakorló Óvoda
Nagyne.Zsilovics.Timea@uni-mate.hu

** Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Vadgazdálkodási Tájéközpont
nagy.janos@uni-mate.hu

*** Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Gyakorló Óvoda,
MTA-MATE Kora Gyermekek Kutatócsoport
kelemenanci@gmail.com

**** Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet,
MTA-MATE Kora Gyermekek Kutatócsoport
podraczky.judit@uni-mate.hu

Kulcsszavak: óvodai növény- és állatgondozás; szokásalakítás; környezettudatos magatartás

A környezeti nevelés alapfeladata a környezettudatos magatartás fejlesztése, az értékrend, az attitűd, érzelmi viszonyulás formálása és a környezetről-társadalomról kialakítható tudás bővítése (Thiengkamol, 2011). A környezettudatos magatartás megalapozásának ideális ideje a kisgyermekkor, mert ekkor a gyermekek még kifejezetten fogékonyak a környezet hatásaira, és befogadók a környezeti nevelés elemei iránt (Sadik & Sari, 2010). A környezeti nevelés ugyan tartalmaz tudáselemeket, a nevelésnek mégsem elsősorban ismeretek átadására kell irányulnia, hanem környezettudatos attitűdök kialakítására kell(ene) törekednie. A környezeti nevelés ennek megfelelően sokkal inkább egy attitűdformáló folyamat, mint diszciplináris tudástartalmak elsajátítása (Major, 2012).

A MATE Kaposvári Campus Gyakorló Óvodában az infrastruktúra fejlesztésével lehetőséget láttunk egy olyan program megvalósítására, ami egyedisége ellenére idővel modellértékű lehet. Az óvoda nevelőtestülete elkötelezett az óvodások ökológiai szemléletének alakításában, ennek megfelelő magatartásminták, értékek, életviteli szokások közvetítésében, vagyis küldetésének tekinti annak biztosítását, hogy mindenki elsajátíthassa a környezet megértéséhez és megóvásához szükséges tudást, készségeket, értékrendszert és szemléletet. Ehhez első lépésként 250 m² alapterületen egy kertet alakítottunk ki, amelyben csoportonként két emelt ágyásban kertészkedhetnek a gyerekek. Ezt követően kisállatok tartására alkalmas ketreceket telepítettünk, ahol nyulak és tyúkok gondozásában vehetnek részt. Az élményporta a környezeti neveléshez olyan egyedi és különleges lehetőségeket kínál, melyek hozzájárulnak a gyermekek pozitív személyiségjegyeinek kialakításához, a fenntarthatóság pedagógiájának közvetítéséhez. A fejlesztés olyan, szokásokra alapozott nevelő-fejlesztő program kialakítását célozta, amely a gyermekek cselekvő közreműködésére alapozza a kompetenciafejlesztést, a hagyományos vidéki gazdálkodás néhány elemének megtapasztalásán keresztül épít az élményalapú tapasztalatszerzésre, kihasználja a csoportos munkavégzésben rejlő fej-

lesztési lehetőségeket, a természetközelség mindennapos gyakorlatában alakítja a környezettudatos magatartást, felelős állattartást alapoz meg, a pozitív élményeket pedig felhasználja a gyermekek képességfejlesztésében.

A konferencián az élményporta kialakításának folyamatát és pedagógiai hasznosulását kívánjuk bemutatni.

Célunk rövid távon az ökológiai aspektusú élménypedagógiai program jógyakorlattá fejlesztése, hosszabb távon egy, a One Health szemléletet közvetítő modellprogram kialakítása, melynek kiindulópontja az emberek, állatok, növények egészsége és közös környezetük közötti kapcsolat megismertetése.

A kutatást a Magyar Tudományos Akadémia Közoktatás-fejlesztési Kutatási Programja támogatta.

A SZOCIALISTA PEDAGÓGUS MEGJELENÍTÉSE A HETVENES ÉVEK ELEJÉN A SOPRONI ÓVÓNÓKÉPZŐ INTÉZET MEGÚJULT NEVELÉSI PROGRAMJÁNAK TÜKRÉBEN

Németh Dóra Katalin

Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar
nmthdr@gmail.com

Kulcsszavak: neveléstörténet; óvónóképzés-történet; szocializmus; pedagóguskép; óvónókép

Az előadás célja a hazai szocialista óvónókép megjelenítése, kiemelt figyelemmel az 1970-es évek elején megjelent, megújult óvónóképző-intézeti Nevelési Program tükrében. Az előadásban a fő téma mellett az 1960-as évektől folyamatosan megújuló óvónóképzési rendszer bemutatására is szeretnék kitérni.

A szocializmus államszervezete már a kezdetétől nagyon fontos területnek tekintette – a következő generációk erős, államhoz és párthoz hű tömegeinek kineveléséhez is – a megfelelő ideológiai képzésben részesített pedagógusok képzését (Sáska, 2005). Különösen erősen jelent meg ez a törekvés a legfiatalabb generációk jövőbeli pedagógusainak (óvodapedagógus, tanító) képzésében. Már az ötvenes évektől, de a vizsgált időszakban már egyértelműen kimutatható a pálya elnöiesedése. A hölgyek nagyarányú jelenléte az oktató-nevelő munka területén jelentősen befolyásolta a pedagógusokról alkotott képet: a jellemzően női hivatásnak tartott tanítói, és különösen az óvodapedagóguskép felvette a női szerepelvárásokkal kapcsolatos attribútumokat: a türelmes, kedves, elfogadó pedagógus képét (Somogyvári, 2013) – de emellett a korszak oktatáspolitikai szellemisége a kommunista világnézet megalapozóját, a világnézeti nevelés első számú alakítóját látta a pedagógusban (Németh, 2009).

Munkám alapját a Soproni Óvónóképző Intézet 1971-ben kiadott, megújult Nevelési Programja képezi. A kiadott útmutató részletes és pontos elveket ír elő a korabeli magyar óvoda és magyar óvónó tulajdonságait illetően, hiszen ezen tényezők is a „szocializmus építését, a szocialista pedagógia eredményes művelését” segítették elő. Munkámban a Soproni Óvónóképző intézet korabeli működésének bemutatása mellett az óvodai nevelés tartalmi szabályozóinak (Nevelőmunka az óvodában, 1957, Óvodai Nevelési Programja, 1971) tanulmányozásával szeretném kiegészíteni a korszak pedagógusképének bemutatását.

A kutatás során elsősorban a dokumentum- és tartalomelemzés módszerét alkalmaztam. Céлом a vizsgált forrásokban manifesztált és látens módon megjelenő, a korszak pedagógusképével kapcsolatos elvárások feltárása. A vizsgálat során az alábbi kérdésekre kerestem a választ: Milyennek látják a vizsgált dokumentumok az óvodapedagógus szerepét a nevelőintézményben? Melyek a legfontosabb szakmai ismeretek, személyiségjegyek, amelyeknek kialakítását, megerősítését a képzés és a gyakorlati élet során elvárták a jövőbeli pedagógusoktól? Hogyan jelent meg a szocialista óvónó ideálja az óvodai nevelés tartalmi szabályozóiban?

Vizsgálatom rámutatott arra, hogy az óvodapedagógusok képzése során a szocialista pedagóguskép megvalósításában nem csupán a megerősített ideológiai, világnézeti nevelésre, de a személyiség mélyebb összetevőire, a hallgatók lelki-akarati tényezőinek, szabadidős és sporttevékenységeinek alakítására is nagy hangsúlyt fektettek. Az óvodai nevelés tartalmi szabályozói tovább részletezték a szocialista pedagógus képét, különösen a szülőkkel történő kapcsolattartás és a gyermekek világnézetének megerősítésében.

GYERMEKKÉP EGY KORTÁRS NEVELÉSTUDOMÁNYI KUTATÁSBAN

Oláh Katalin

Pécsi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar
katalin.olah76@gmail.com

Kulcsszavak: gyermekkép, gyermekfelfogás; valós gyermekkép; értékes gyermek

Az, hogy egy pedagógus hogyan látja tanítványait, hogyan viszonyul hozzájuk, mire tartja képesnek őket, milyen a gyermekképe, nagyban meghatározza a hozzájuk fűződő (szakmai) viszonyulását. Ezek egyéni sajátosságok, azonban a számos egyéni hozzáállás alkotja az adott időszak kulturális, szociális etc. rendszereit, melyre egy társadalom értékrendje épül, s amelyek minden korszakban kirajzoltak egy jellemző gyermekfelfogást.

Előadásunkban egy kevert paradigma mentén felépített, szisztematikus perspektivikus trianguláción alapuló, komplex kutatás – a tanári motivációstratégia területén folytatott vizsgálat – elméleti keretként alkalmazott gyermekkép körvonalazására, a gyermek fogalmának episztemikus felvázolására törekszünk, annak pontos definiálására nem. Ennek megfelelően elmondható, hogy nézőpontunk Platóntól kezdődően a reformpedagógia forradalmárának, Claparède-nek a gyermeket középpontba helyező felfogásán keresztül az aratói (2020) kortárs nevelésszociológiai, értékdimenziált gyermekkép felé irányul, a neveléstudományi elméletek és a pedagógiai praxis relevanciájában, valamint adekvát kontextusukban alkalmazva és értelmezve azokat. A történetileg kibontakozó gyermekképet a tanulás-tanítás aspektusból jelenítjük meg, megkísérelve a kutatási témában értelmezett gyermekfelfogás konstrukciójának érzékelését. A releváns gyermekkép elméleti kereteinek meghatározásához a „valós-gyermek képétől” (Nóbik, 2000) az „értékes gyermek képéig” (Arató, 2020) ívelő perspektívákat hívjuk segítségül.

Az, hogy egy kor hogyan látja gyermekeit, talán csak az időben visszatekintve értelmezhető, a jelen statikusságában nem. A tudományos megközelítések, vizsgálatok és elméletek azon vonulatai domborodnak ki leginkább egy időszak gyermekfelfogásában, amelyek legjobban tükrözik azt a szemléletet, hogy egy éra társadalmá, annak tudományos közege, milyennek látja az aktuálisan benne gyermekként élő embert. Az eszmétörténeti problémafelvetésen túl, kortárs tudományos és gyakorlati jelentőséggel bír az a megközelítésmód, hogy a gyermekkel összefüggésbe hozott kérdésfelvetésekre milyen eszközökkel keresi és találja meg a választ a tudomány, illetve a felmerülő problémákra milyen módszerekkel, mennyire hatékony megoldásokat képes létrehozni.

„A neveléstudományok eredményei alapján kirajzolódó gyermekkép képviseli a kutatások által is igazolt gyakorlatok értékdimenzióját” (Arató, 2020, p. 32). E gondolat értelmében a kutatási eredmények (valamint a kutatási folyamat mozzanatainak explicit és implicit tartalmai) önmagukban hordozzák a tényleges, látens kutatói gyermekképet, mely esetünkben az elméleti kerettrendszerbe foglalt kutatói gyermekfelfogás fundamentumaira épül.

A DIGITÁLIS KOMPETENCIA FEJLESZTÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI ROBOTOK ÉPÍTÉSE ÉS PROGRAMOZÁSA SORÁN

Pántya Róbert *, **Mucsics F. László ****

* Budapesti Gazdasági Egyetem Kereskedelmi, Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Kar
pantya.robert@uni-bge.hu

** Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Matematika és Természettudományi Alapok Intézet
mucsics.fulop.laszlo@uni-mate.hu

Kulcsszavak: digitális kompetencia; digitális problémamegoldás; robotika

Az Európai Parlament és a Tanács 2006-os ajánlása (2006/962/EC) a digitális kompetenciát az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges nyolc kulcskompetencia egyikeként határozta meg. A digitális kompetencia, melynek fogalma már a 2007-es Nemzeti alaptantervben is megjelent, legfontosabb területei az információ korszerű gyűjtése, felhasználása, tárolása, a digitális, internetalapú kommunikáció, a digitális tartalmak létrehozása, a digitális problémamegoldás és sok egyéb fontos terület mellett még az IKT biztonság is. A 2020-as új Nemzeti alaptanterv digitális kultúra tantárgy néven (a korábbi informatika tárgy helyett) ismerteti meg a tanulókat a digitális kompetencia főbb területeivel. A tananyag részét képezi továbbra is a digitális írástudás fejlesztése, valamint az információs technológiák megismertetése, de nagyobb órákerettel és figyelemmel került be a digitális problémamegoldás, ami elsősorban az algoritmizálás és programozás ismeretköreit jelenti.

Előadásunkban bemutatjuk és gyakorlati javaslatokat adunk arra vonatkozóan, hogy hogyan lehet az iskolákban elérhető robotok építésével és programozásával a tanulók algoritmikus gondolkodását, problémamegoldó készségét, és ezáltal a digitális kompetenciájukat fejleszteni.

A közelmúltban nagyon sok iskolában valósult meg oktatási célú robotkészletek beszerzése, amivel a legfőbb technikai előfeltétele a korszerű robotika oktatásának teljesült. Az iskolákban elérhető leggyakoribb roboteszközök a MicroBit, valamint a különféle Lego Education készletek (WeDo, Spike, Mindstorms EV3). A robotok programozását az 5–8. évfolyamokon blokkprogramozással célszerű megvalósítani, de 9. osztálytól kezdve már a Python nyelv segítségével érdemes folytatni, ugyanis ennek a nyelvnek a jelentősége egyre nagyobb napjainkban a munkaerőpiacon is.

A hatékony iskolai robotépítés és programozás nagyon fontos kritériumai, hogy legyen egy robotika szaktanterme az iskolának, és működjön az intézményben robotika szakkör is. Ez az alkotóközösség, igazi műhelyként, katalizátora tud lenni a digitális kompetenciának mint kulcskompetenciának a fejlesztésében. A szakkör tagjai fáradtságot nem ismerve tudják segíteni az oktató munkáját, mellyel amellet, hogy inspirálják egymást és a tanárt egyaránt, még rengeteg sok előkészítő munkát is el tudnak végezni. Ez azért nagyon fontos, mert egy igazán hatékony, érdekes órarendi robotikaóra nagyon sok előkészítést igényel.

A robotika szakkör mellett a tanulók érdeklődésének és motiváltságának fenntartásában nagyon fontos szerepük van a különböző, robotikával kapcsolatos versenyeknek, melyek közül kiemelkednek az évente megrendezett World Robot Olympiad (WRO) versenyek, a kecskeméti Robotprogramozó Országos Csapatverseny, a Hajdúböszörményben szervezett Robot Olimpia, valamint a Szumó Robot Esztár Kupa.

A robotika szaktanterem, valamint a robotika szakkör megvalósításának kulcskérdései és a különféle versenyeknek a tapasztalatai is részletesen bemutatásra kerülnek előadásunkban.

A PROPRIOCETÍV RENDSZER FEJLESZTÉSÉNEK JELENTŐSÉGE ÉS MEGVALÓSÍTÁSI LEHETŐSÉGEI ÁLTALÁNOS ISKOLÁS DIÁKOKNÁL

Pázmándi Eszter

Semmelweis Egyetem Pető András Kar
pazmandi.eszter.melinda@semmelweis.hu

Kulcsszavak: propriocepció; testnevelés

A propriocepció fogalmát Sir Charles Scott Sherrington angol orvos már a 20. század elején bevezette (Stephens-Sarlós, 2022), de a szenzoros rendszerek pedagógiai fejlesztéséről csak az 1960-as évek vége óta beszélhetünk Ayres (in: Emily et al., 2019) kidolgozása által. A rendszer megfelelő működése által érhető el a cselekvőképesség érzete, a test és a testrészek helyzetének optimális érzékelése.

Napjainkban az ehhez hasonló komplex szomatoszenzoros foglalkozások jellemzően egyéni vagy kiscsoportos formában, különböző gyógypedagógiai intézményekben valósulnak meg. Amit viszont immár 60 évvel később érdemes lenne felismerni, az a könnyen és hatékonyan integrálható tudás és tapasztalat, melynek továbbadásával a jelenlegi és jövőbeli tanítók sokszínű, összetett ingereket tud biztosítani 1–4. osztályos diákjaik számára az iskolai testnevelésórák keretein belül.

A kutatás célja az általános iskolai testnevelésórák bemelegítő feladatainak általános bővítése, a tanítók eszköztárának kiterjesztése.

A kutatás során az általános iskolai testnevelésórák mozgásanyagát olyan szempontok mentén vizsgálom, melyek kiemelten proprioceptív ingereket adó mozgássorokat, illetve azok intenzitásának módosíthatóságát emelik ki. A mindennapos testnevelésben is részt vevő alsó tagozatos diákok számára összeállított bemelegítő feladatok hatékonyan és eszközmentesen bővíthetők. A feladatok helyigénye meglepően kicsi, így a különböző feltételekkel rendelkező pedagógusok számára is elegendő lehet az elméleti tudás és az összeállított feladatsor a kivitelezéshez.

A kutatás során összeállított feladatsor lehetőséget adna a tanítóknak a szenzoros rendszerek megismeréséhez, az ok-okozati összefüggések megértéséhez, s így a gyakorlati megmutatózó viselkedési és magatartásproblémák lehetséges okainak megértéséhez. Egyre több, tudományos folyóiratban megjelenő tanulmány bizonyítja a téma fontosságát – egy 2022-es cikkben is részletesen írnak (Fu et al., 2022.) egy, a kínai közoktatásban bevezetett újításról. Ennek célja az 5–8 éves diákok proprioceptív rendszerének fejlesztése, mellyel hosszútávú céljuk a stabil test- és térérzékelés, a hosszan fenntartható vizuális figyelem és az életkor-adekvát kognitív folyamatok kialakítása.

ÉLETKÖRÜLMÉNYEK, SZOKÁSOK, EGÉSZSÉGI ÁLLAPOT KÜLÖNBÖZŐ GENERÁCIÓKBAN – HÁTRÁNYOS HELYZETŰ TÉRSÉGBEN VÉGZETT TÖBBÉVES KUTATÁS SZEMSZÖGÉBŐL

Perge Anna

Miskolci Egyetem Egészségtudományi Kar
anna.perge@uni-miskolc.hu

Kulcsszavak: hátrányos helyzet; generációk; egészségi állapot

Napjainkban egyre elfogadottabbá válik az a tény, hogy a hátrányos helyzetű régiókban élők felzárkóztatásában, életkörülményeik javításában, egészség tudatosságuk fejlesztésében az egyén és mikrokörnyezetén túl jelentős szerepet játszanak a környezeti hatások, bizonyos mértékben az ellátási rendszer; szokásokat befolyásoló hatással vannak továbbá az oktatási-nevelési intézmények, munkahelyi és civil közösségek. Számos kutatás rávilágít a kedvezményezett és fejlesztendő térségekben élők generációkon átívelő problémáira, így a lakásminőségre és az egészségi állapotra vonatkozóan is. Ezen elemek egyes jellemzőit egy – a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű egészségre gyakorolt hatásának kérdéskörét tág kontextusban megközelítő –, többéves kutatás eredményire támaszkodva kívánom bemutatni.

A kutatás hátrányos helyzetű térségben két földrajzi területen, 25–25 település lakosságának bevonásával kísérletet tesz mind a gyermek, mind a felnőtt lakosság körében arra, hogy egészségi állapotuk monitorizált adatokra épülő felmérése tükrében összefüggésvizsgálatokat és tendenciák megfigyelését tegye lehetővé olyan egészségfejlesztő tevékenységek megfogalmazásához, amelyek a hátrányos helyzetű térségekben élők egészségi állapotának pozitív irányba mozdítását szolgálják.

Az adatgyűjtés kérdezőbiztosok segítségével megvalósuló kérdőíves megkérdezésekkel és egy munkacsoport által végzett szűrőprogram szűrővizsgálataival történik. A jelenleg is zajló felmérés kitér többek között az egészségi állapot önértékelésére, az egészségmagatartás megismerésére, a térség egészségügyi ellátórendszerének feltérképezésére, az infrastruktúra és lakáskörülmények vizsgálatára.

A kutatás eredményei szerint a lakáskörülmények a generációk között hasonlóságot mutatnak, előfordulnak lakásminőségi problémák, mint a fürdőszoba és vízöblítéses vécé hiánya, meg kell említeni továbbá az egy háztartásban élők magas számát is. A gyermekek esetében érezhető a mikrokörnyezetük szocializációs funkciója, ami mellett az oktatási-nevelési intézmények munkatársai segítik a jobb életminőség elérését. A szülői minta, a szocioökonómiai környezet jelentős hatással van a szokások, így az addikciók kialakulására is. A felnőttkorban tapasztalt rossz szokások egy része gyermekkorából megmaradt szokás, a dohányzó fiatalok családtagjai sok esetben dohányzók. A kutatásból kiderül, hogy a térségben érezhetően nagy igény mutatkozik az egészségügyi szakemberek jelenlétére, elérhetőségére.

A kutatás lebonyolítását és eredményeinek interpretálását követően elmondható, hogy számos dimenzió vizsgálata kérdőívek felvétele és komplex szűrővizsgálat mellett valósulhat meg, mivel az érintett lakosságra vonatkozó, rendelkezésünkre álló statisztikai adatok nem adnak képet az életkörülményekről, a szokásokról, a szubjektív elemekről. Lényeges a felnőtt és gyermeklakosságot külön-külön is vizsgálni, hiszen a felnőtt generációk a szokásaik és értékrendjük átadásával alapozzák meg a felnövekvő generáció életminőségét.

A kutatás a Tématerületi Kiválósági Program 2021 – Nemzeti kutatások alprogram keretében, a TKP2021-NKTA-22 azonosítási számú Creative Region III. projekt részeként, az NKFIH támogatásával valósult meg.

A MENTORI TEVÉKENYSÉG SZEREPE A PEDAGÓGUSKÉPZÉSSEN

Perger Katalin

Semmelweis Egyetem Pető András Kar
katalin.perger@gmail.com

Kulcsszavak: mentor; pályakezdő pedagógus; pályaszocializáció

A mentor szerepe egy iskola életében egyértelműen kiemelkedő jelentőségű. Mivel a pályakezdő pedagógus pályán maradását meghatározzák a kezdeti időszak tapasztalatai, nem lényegtelen, hogy milyen színvonalon végezzük ezt a tevékenységet.

A számomra kiindulási alapként szolgáló kutatások leginkább a mentori tevékenységhez szükséges képességeket tárják fel (Sági, 2010; Kállai & Szemerszki, 2015). Továbbgondolva ezt a kérdéskört, arra voltam kíváncsi, vajon a hallgatók hogyan gondolkoznak a mentorokról.

Feltáró jellegű kutatásom célja, hogy feltérképezem a Semmelweis Egyetem Pető András Kar konduktor-tanító specializációs hallgatók külső gyakorlathoz kapcsolódó attitűdjeit, a mentori tevékenységről alkotott véleményüket. Kíváncsi voltam arra, hogy milyen mértékben határozza meg a mentor–hallgató közötti kapcsolat a gyakorlat sikerességét, befolyásolja-e a pályakezdő pályaszocializációját. Fontosnak tartottam, hogy megismerjem a részükről megfogalmazott igényeket.

Hipotézisem szerint a gyakorlaton eltöltött időszakban fontosnak tartják a mentor szakmai támogatását, valamint azt, hogy az érzelmi tényezők meghatározóak a hallgatók szempontjából. Egyben feltételezem azt is, hogy a hallgató családjában lévő pedagógusok meghatározó szerepet töltenek be a pedagóguspálya iránti elkötelezettségükben.

Az intézmény tanrendjében a külső gyakorlatra a harmad- és a negyedévben kerül sor, így a válaszadók e két évfolyam hallgatói közül kerültek ki. A kutatás adatgyűjtéséhez önkitöltős, papíralapú kérdőívet használtam, melyet a kutatásban való részvételre felkért személyek közel 80%-a töltött ki. Mivel az adatközlők száma az érintett hallgatók számához viszonyítva közelít a maximumhoz, annak ellenére, hogy a mintavétel igen kis számú, így a kutatás a Semmelweis Egyetem Pető András Kar konduktor-tanító szakos hallgatóira nézve reprezentatívnak tekinthető. A kérdőív első részében demográfiai kérdések megfogalmazására került sor, melyet a hallgató személyes tapasztalataira vonatkozó kérdéskör követett. Ezen belül egy Likert-skála alapján történő attitűdvizsgálat is megvalósult, a következő szegmensben a támogatás szükségességére vonatkozóan fogalmaztunk meg kérdéseket. A mentor és mentorált között kialakult személyes kapcsolat, az esetleges konfliktushelyzet, illetve annak megoldása képezte az emocionális tényezőkre irányuló kérdések körét, amit a mentor szakmai felkészültségére vonatkozó kérdések követtek. Befejező gondolatként a pályaszocializációra vonatkozóan gyűjtöttem információkat.

Elképzeléseim szerint a kutatásom jó alapot teremthet a jövőben a Pető András Karon folyó pedagógusképzés számára további kutatásokhoz, a konduktorképzés gyakorlathoz kapcsolódó kurzusaiban részt vevő oktatók hallgatóközpontú szemléletének kialakításában.

A CISZTERCI DIÁKSZÖVETSÉG PÉCSI OSZTÁLYÁNAK SZÁZ ÉVE EREDMÉNYEK, TANULSÁGOK

Pete József

Ciszterci Rend Nagy Lajos Gimnáziuma és Kollégiuma
pete.jozsef72@gmail.com

Kulcsszavak: társadalmi tőke; felekezeti oktatás; diákszövetség

Immár száz esztendeje, 1922. június 29-én, gróf Klebelsberg Kunó ösztönzésére jött létre hazánk egyik legrégebb középiskolai öregdiák szervezete, a Ciszterci Diákszövetség (CDPO). Célja szellemi közösség létesítése az egykori diáktársak között, illetve a diákok anyagi támogatása. Emellett az iskolához kapcsolódó rendezvények, események előkészítésében is tevékeny részt vállalt. A szovjet megszállást követően mintegy 45 év szünet következett, melynek során az emigráció tartott csak fenn némi folytonosságot. 1989-ben, a rendszerváltás során szerveződött újjá a szövetség. Megalakultak a különböző osztályok, bekapcsolódtak az iskolák életébe.

Az előadás kísérletet tesz a társadalmi beágyazottság és az iskola eredményessége közti kapcsolat bemutatására egy nagyvárosi középiskola diákszövetségének példáján.

A vizsgálat kiterjed egyrészt a háború előtti és a rendszerváltás utáni működés jellemzőinek, feltételeinek összehasonlító elemzésére, illetve a diákszervezet és az iskolai működés kapcsolatának vizsgálatára. A jegyzőkönyvek, dokumentumok, sajtóanyagok (Pécsi Szentföld, Fehér/Fekete) alapján megállapítható, hogy – a társadalmi-történelmi közeg megváltozása nyomán – a szervezet működési feltételei, jellemzői is átalakultak: közösségépítő, karitatív tevékenysége mellett komoly szervező, támogató funkciót is felvett (Keresztény Értelmiségi Fórum). Újság és alapítvány (Incipit Vita Nova) működtetése mellett kulturális szerepet is vállalt bizonyos időszakokban, mellyel a fenntartóváltás időszakában komoly szerepet játszott az új típusú működés megalapozásában. Mindez alátámasztja a szakirodalmi eredményeket: a felekezeti iskola – jelentős mértékben – társadalmi beágyazottsága révén képes a diákok sikerességét előmozdító, hatékony működést kifejteni.

Összegzésként megállapítható, hogy a diákszövetség – mindkét időszakban – érdemlegesen közreműködött az iskola működésében, külső kapcsolatainak alakításában, az öregdiákok szervezésében. A történelmi tapasztalatok, adaptációs stratégiák szervezeti működésbe való beépítésével pedig lehetőség nyílik a további hatékony működés feltételeinek kimunkálására.

4–6 ÉVES GYERMEKEK EGÉSZSÉGGEL KAPCSOLATOS SZÓASSZOCIÁCIÓINAK VIZSGÁLATI LEHETŐSÉGEI

Podráczky Judit *, **Petóné Csima Melinda ****, **Nagyházi Bernadette *****,
Zentai Gabriella ****, **Fináncz Judit *******

* Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet,
MTA-MATE Kora Gyermekek Kutatócsoport
podraczky.judit@uni-mate.hu

** Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet,
MTA-MATE Kora Gyermekek Kutatócsoport
petone.csima.melinda@uni-mate.hu

*** Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet,
MTA-MATE Kora Gyermekek Kutatócsoport
koverne.nagyhazi.bernadette@uni-mate.hu

**** Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet,
MTA-MATE Kora Gyermekek Kutatócsoport
zentai.gabriella@uni-mate.hu

***** Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet,
MTA-MATE Kora Gyermekek Kutatócsoport
financz.judit@uni-mate.hu

Kulcsszavak: óvodáskor; egészség; szóasszociációs vizsgálat

Az egészséghez kapcsolódó ismeretek és a koragyermekkorban megalapozott egészség-támogató szokások nagymértékben hozzájárulnak az egészségben eltöltött életévek számának növekedéséhez és az életminőség javulásához (OECD, 2012; Vierregger et al., 2015). Az egészségnevelés első, minden gyermeket érintő színtere az óvoda, ahol az egészséges életmód alakítása kiemelt jelentőségű. Ennek hatékony megvalósításhoz elengedhetetlen az óvoda gyermekek egészséggel kapcsolatos fogalmi struktúrájának megismerése, melynek egyik lehetséges eszköze a szóasszociáció módszere (Daru & Tóth, 2014).

A 2023 januárjában végzett kutatásunk célja óvoda gyermekek egészséggel kapcsolatos asszociációinak feltérképezése. Ennek érdekében 4–6 éves gyermekek (n=288) körében szóasszociációs vizsgálatot végeztünk, mely során a következő kérdésekre kerestük a választ: (1) Milyen kapcsolatok figyelhetők meg az óvoda gyermekek egyes hívófogalmakra vonatkozó szóasszociációi között? (2) Hogyan befolyásolja a gyermekek motivációját és a válaszok részletgazdagságát a vizsgálati helyzet? (3) Milyen különbségek figyelhetők meg a válaszokban az egyes szociodemográfiai jellemzők mentén (nem, életkor, anya iskolázottsága, idősebb testvér a családban)? (4) A vizsgálat módszertana hogyan járul hozzá a gyermekek egészséggel kapcsolatos tudásszerkezetének feltárásához?

A gyermekeket véletlenszerűen két csoportra osztottuk: az első csoportba sorolt gyermekeket (n=144) egy játékos kerettörténetbe helyeztük, a második csoport tagjaival interjúhelyzetben beszélgettünk. A vizsgálat során nyolc hívófogalom (*egészség, tisztálkodás, barátság, mozgás, táplálkozás, boldogság, balesetmegelőzés, betegség*) segítségével vizsgáltuk az óvoda gyermekek egészséggel kapcsolatos fogalmi struktúráját. A gyermekeket kétszemélyes szituációban arra kértük, hogy mondják el, mi jut

eszükebe az egyes fogalmakról. Az adatgyűjtés során nem határoztunk meg sem időbeli, sem mennyiségi korlátot.

A gyermekek szabad asszociációi mellett egyéb változókat is bevontunk az elemzésbe: a szociodemográfiai változók mellett a vizsgálati helyzetben megfigyeltük a gyermek szociális viselkedését, melyet a DIFER vizsgálatokban a szocialitás mérésére alkalmazott eszköz segítségével értékeltünk (Nagy et al., 2004).

Az elemzés során a témakör szempontjából nem releváns, információt nem hordozó kifejezéseket nem vettük figyelembe. A szóanyag feldolgozása során azt tapasztaltuk, hogy az óvodás gyermekek elsősorban nem szavakat, hanem szószerkezeteket vagy teljes mondatokat társítottak a hívószavakhoz. A további elemzés célja az asszociációk mennyiségének, korra és nemre vetített átlagának meghatározása, a hívófogalmak kapcsolati együtthatóinak és a kapcsolatok erősségének kiszámítása, továbbá az asszociációk kapcsolati hálójának ábrázolása gráfokkal, illetve szófelhő segítségével. Az óvodások körében végzett vizsgálatunk eredményei reményeink szerint jó kiindulópontot képezhetnek az óvodai egészségnevelés területén végzett intervenciókhoz.

A kutatást a Magyar Tudományos Akadémia Közoktatás-fejlesztési Kutatási Programja támogatta.

ÉRVEK ÉS ELLENÉRVEK A NÉPISKOLAI ÉVZÁRÓ VIZSGÁRÓL

Pornói Imre

Debreceni Egyetem Gyermeknevelési és Gyógypedagógiai Kar
pornoi.imre@ped.unideb.hu

Kulcsszavak: neveléstörténet; népiskola; évvizsga

Az 1868. évi XXXVIII. törvénycikk 20.§-a rendelte el évenkénti nyilvános vizsgák tartását, melynek látogatását az 1876. évi XXVIII. törvénycikk 13.§-a az iskolaszék teendőként sorolta fel. A vizsga szabályozásával foglalkozott a VKM 1901. évi 32055 számú körrendelete, s a VKM 1902. évi 44.246 számú rendelete. Előbbi 90.§-a, utóbbi 119§-a a vizsgától a tanítók és tanulók éves munkájának bemutatását várták. Fontosnak látták a tanulók nyilvánossághoz való szoktatását, az iskola és a társadalom kapcsolatának, s az iskolában folyó munka megbecsülésének erősítését.

A VKM 1922. évi 130.700. számú rendelete, mely az iskoláztatási köteleesség teljesítésének biztosításáról szóló 1921:XXX.tc. végrehajtásáról szól, 43.§-ában a népiskolai vizsgálatot már hazafias záróünnepellyel, jutalomosztással kapcsolta össze, melyen az iskola minden tanulójának részt kellett vennie.

Az 1932. évi Tanterv és Utasítások is a vizsgával kapcsolatban annak ünnepély jellegét emelte ki, szemben az üres mutatókkel és osztályozással, mely a szülők, az ellenőrző hatóságok és érdeklődők számára az iskolában uralkodó rendről, fegyelemtől, és a tanulók értelmi fejlettségéről szólt. Elkerülendőnek nevezte a mechanikus begyakorlást, a megszégyenítést.

A kutatás a Néptanítók Lapja és a Magyar Pedagógia témával kapcsolatos cikkeinek és tanulmányainak elemző feldolgozásával követi nyomon a népiskolai évvizsgával kapcsolatos támogató és ellenző érveket. A támogatók zömmel a törvények, tantervek és rendeletek érvrendszerét használták. Az évvizsgálatok célját egyrészt abban látták, hogy a tanulóifjúság szokjon hozzá a nyilvánosság előtt való megjelenéshez, másrészt fontosnak tartották, hogy a közönség lássa az iskola eredményét. Ezzel szemben az ellenzők egy része kiemelte, hogy az elemi iskolai tanulók java részének idegen a nyilvánosság előtti szereplés, s az iskolai ünnepélyeken is csak egyeseknek van alkalmuk a szereplésre. Másik részük, a tanítókat és tanulókat a vizsgaszituációban érő lelki megterhelés negatívumait kiemelve, inkább az év végi ünnepélyek tartását támogatták, azok lélekemelő hatása miatt. A szülőkkel elsősorban az évközi kapcsolattartás erősítését emelték ki, kirakatjellegűnek látva az év végi vizsgalálkozást.

Mivel a vizsga idejére a tanító zömmel már elkönnyvelte a tanulók osztályzatát, így az évvizsgának az osztályozáshoz semmi köze sem volt. A hosszúra nyújtott, tantárgyankénti vizsgáztatás tantervi értelmezésében elvesztette jogosultságát. Így az egy alap gondolat köré épített, a tantárgyak zömét magában foglaló, kerek egészet alkotó vizsga irányába mozdultak el a népiskolák tanítói, kiknek feladata az idevágó tantárgyi anyagok ezen alap gondolat köré való csoportosítása volt, ami komplex pedagógiai látásmódot kívánt.

Összességében a vizsgajellegtől a záróünnepély irányába való fordulás következett be az 1920-as évektől, s 1945-öt követően, immár a Köznevelés hasábjain is az erre való törekvés jelentkezett.

KÉMIATANÁRI ÉS TANULÓI VÉLEMÉNYEK ÖSSZEHASONLÍTÁSA A KONTEXTUSALAPÚ TANULÁSRÓL

Purák Szandra *, Korom Erzsébet **

* Szegedi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar
szandrapurak@gmail.com

** Szegedi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar
korom@edpsy.u-szeged.hu

*Kulcsszavak: kontextus alapú tanulás; tanári, tanulói meggyőződések;
kémiatanítás*

Az alkalmazható tudás elsajátításának elősegítésére az 1970-es években egy újfajta tanulási megközelítést dolgoztak ki: a kontextus alapú tanulást (Context-Based Learning – CBL), ami napjainkban még inkább előtérbe kerül a társadalmilag releváns tudás és a természettudományos műveltség kialakítására irányuló oktatási törekvések révén. A kontextus alapú tanulás célja, hogy kialakítsa és fenntartsa a diákok érdeklődését a természeti világ iránt azáltal, hogy segíti a tudomány és a mindennapi élet közötti kapcsolatteremtést, a tananyag gyakorlati vonatkozásainak megismerését (Ültay & Çalik, 2012). A kontextus alapú tanulással és az ezt támogató tanterv kidolgozásával több országban foglalkoznak (Bennett & Luben, 2006; Demircioğlu et al., 2009). Kutatásunkban hazai kémiatanárok és tanulók véleményét vizsgáltuk e témában. Az előadás a kutatás egy részletét, a tanári és a tanulói vélemények összevetését mutatja be.

Kérdőíves vizsgálatunknak célja az volt, hogy megismerjük, hogyan vélekednek a hazai általános és középiskolákban a tanárok, illetve a tanulók a kémiatanulásról, milyen gyakran alkalmaznak a tanárok kontextus alapú feladatokat az órákon. A felméréshez használt kérdőív részei: (1) háttérváltozók, (2) a kémia tanulásával kapcsolatos nézetek, (3) a kontextus alapú feladatokkal kapcsolatos nézetek, (4) a kontextus alapú feladatokkal kapcsolatos gyakorlat, (5) a kontextus alapú tanulással kapcsolatos vélemények. A zárt kérdések ötfokú Osgood- (a két végpont: 1=mechanisztikus nézet, 5=realisztikus nézet), illetve Likert-skálán (1=egyáltalán nem értek egyet, 5=teljes mértékben egyetértek) mérnek. Az online kérdőívet 338 kémiatanár töltötte ki (tanítási tapasztalat: $M=23,64$ év, $SD=12,13$; életkor: $M=49,55$ év; $SD=9,93$). A tanulók közül 265 fő általános iskolás (7–8. évfolyam), 300 fő gimnazista (9–10. évfolyam).

Az eredmények alapján a kémiatanítás céljait tekintve a realiztikus (a tudás és a különböző kontextusok közötti kapcsolatok megteremtése) és a mechanisztikus (a tananyag átadása formális példák gyakorlásán keresztül) nézetek közül a tanárok többsége a realiztikus, míg a tanulók többsége inkább a mechanisztikus nézet felé hajlik. Abban viszont megegyeznek, hogy a kémiatanulás célja olyan képességek elsajátítása, amelyek a hétköznapi élethez szükségesek. A tanárok fontosabbnak tartják a kontextus alapú tanulást ($M=4,18$; $SD=0,60$), mint a tanulók ($M=3,66$; $SD=1,12$). Ugyanakkor a tanárok ($M=2,94$; $SD=0,87$) és a diákok ($M=3,29$; $SD=1,13$) sem értenek egyet azzal, hogy elegendő kontextus alapú feladat szerepel a kémiaórákon, és elég hétköznapi témát tartalmaz a tankönyv (tanárok: $M=2,64$; $SD=0,92$; diákok $M=2,85$; $SD=1,15$). A válaszadók szerint a tanárok igyekeznek kiegészíteni a tankönyvi példákat, és időnként saját kontextus alapú feladatokat is készítenek.

A kutatás ráirányítja a figyelmet a kémiatanítás és a mindennapi vonatkozások összekapcsolására, és ezáltal a tantervek, a taneszközök és az oktatási módszerek fejlesztésének fontosságára.

ELFELEDETT TANYASI ISKOLÁK A JÁSZSÁGBAN

Pusztafalvi Henriette

Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar
henriette.tigyi@etk.pte.hu

Kulcsszavak: tanyasi iskola; Klebersberg (Klébi) iskolák; Jászság

Magyarországon az iskoláztatás kérdése sok problémát vetett fel már a 19. századot megelőzően is, még az első Népoktatási törvény (1868) bevezetése után is nehézségekbe ütközött. Ilyen volt például a pusztákon, tanyákon élők oktatásának megszervezése is.

Az előadás célja a 19. század végén és főként a 20. század első felében létrejött jász-sági iskoláztatás és oktatás áttekintése, ami egy sajátos világot mutat. Kutatási kérdésként megfogalmazódott, hogy vajon az elszórt településeken, mezőgazdasággal foglalkozó családok gyermekei milyen iskolázottsági szintet értek el. Milyen a szerepe egy-egy iskolának a tanyavilágban, közösségi térként megjelenik-e akár gyűjtésekben, visszaemlékezésekben?

Kutatásomban elsődleges és másodlagos forrásokat használtam fel, ami főként a jászság területén gyűjtött korabeli írásos és képi anyagra épít. Tanítók, iskolaigazgatók visszaemlékezését használom fel. Be kívánom mutatni a tanyavilág térképen rögzített emlékeit, a jászság világát, sajátos érték és normarendszerét. Építek az összefoglaló könyvekre, kéziratokra, pozitívista kutatói szemlélettel tárom fel a korabeli oktatás világát, felhasználva a helyi gyűjteményeket és kiadványokat, iskolai anyakönyveket, fotókat.

A tanyavilágban egy sajátos tudásátadási rendszer működött. A zugiskolákban képzetlen, de írástudó parasztok tanították az írni-olvasni nem tudókat. A vándortanítók ideiglenesen foglalkoztak a fiatalokkal, egészen a klebersbergi iskolahálózat kiépítéséig. A gyermekek átlagosan jó, ha három évig jártak iskolába, majd kimaradtak az oktatásból. Az idő előrehaladtával az 1940-es tanügyi reformig azonban egyre többen jelentek meg az iskolákban. A nyolcosztályos iskolarendszer bevezetése a tanító-/tanárhiányban jelentős problémát okozott, melyet a növekvő gyermeklétszám tovább súlyosbított. A helyhiány az oktatási térre is hatást gyakorolt; míg a tanulók egy része bent tanult az épületben csendes vagy hangos órán, addig a felső tagozatosok jó idő esetén az udvaron tanították társaikat.

A tanyasi iskolák jó része eltűnt, a városiasodás átalakította az iskolákat, azonban a nép felvilágosításában meghatározó szerepük volt ezeknek a mára már elfeledett intézményeknek.

SZEMELVÉNYEK AZ ÓVODAPEDAGÓGUS-KÉPZÉS ÉNEK-ZENEI NEVELÉS TERÜLETÉRŐL CÉLOK-MÓDSZEREK-TENDENCIÁK A KREATIVITÁS TÜKRÉBEN

Révész József

Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar
revesz.jozsef@uni-sopron.hu

Kulcsszavak: felsőoktatás; zenei nevelés; zenei kreativitás

Kutatásom célja betekintést nyújtani egy jelenleg is folyó doktori kutatás részleteibe, melynek egyik részterülete a zenei nevelés és az óvodapedagógus-képzés egyfajta állapottelmérése, melyben különös figyelem irányul az ének-zenei nevelésben fellelhető fejlesztési potenciálra, a kreativitás fejlesztésének szempontjából. Ennek oka napjaink egy jelentős kihívása, a felsőoktatásban tanuló leendő óvodapedagógusok jelenlegi képzési modelljén belül a zenei nevelés és szűkebben a zenei nevelés kreativitásra gyakorolt hatásának vizsgálata. A kreativitás kutatása, megértése, fejlesztése összetársadalmi szempontból is jelentős, hiszen annak szerepe a gazdaságban, a menedzsmentben, a társadalmi együttélés minden szegmensében jelentősen felértékelődött. A mai pedagógiai nevelés mondhatni teljes mértékig az értelmi intelligenciának a fejlesztésére alakítja ki a pedagógiai programját, és nem veszi figyelembe a tanuló egyéni adottságait. Egy válaszkultúrában élünk, ahol a pedagógus kész válaszokat ad, megadja a megoldást, ezáltal megfosztja a gyermeket a lehetőségtől, hogy ő maga fedezze fel a megoldást. Ez egyfajta konformista szemlélet, amit mindannyian már az iskolában magunkba szívunk. Minél korábban fel kell hívni arra a figyelmet, hogy a pedagógus tolerálni tudja az ötleteket és a produktív gondolkodást. Ez a szemlélet azt az alapvető társadalmi igényt fejezi ki, hogy minél többen rendelkezzenek azzal a képességgel, hogy a megszokottat ne tekintsék természetesnek, hanem – persze igazodva a már eddig megszerzett ismereteihez, felhasználva azokat – képesek legyen ettől eltérően látni, gondolkodni, alkotni, új elképzelésekkel előállni, és azokat megvalósítani. Ezen gondolatok mentén fogalmazódtak meg kutatási kérdéseim is, melyek kiterjednek az óvodapedagógus-képzés keretein belül a zenei nevelés súlypontjaira és arányaira, valamint arra is, hogy az egyetemi képzésben, annak mindennapi gyakorlatában az egyéni kreativitásra való ösztönzés mekkora szerepet kap.

Kutatási kérdéseim megválaszolásához félig strukturált, tematikus interjút készítettem óvodapedagógusképzésben oktató pedagógusok körében (n=15). A válaszadók segítséget nyújtottak abban, hogy feltárjam az óvodapedagógus képzésen belül a zenei neveléssel foglalkozó egyetemi oktatók tájékozottságát ebben a témában, törekedve arra, hogy rávilágítsak, hogy a felsőoktatás eme területén szükségessé vált az alapelvek megtartása mellett a célok, pedagógiai módszerek újragondolása.

Eredményeim felhasználhatók az óvodai zenei nevelés módszertani megújításában, egy olyan újfajta szemlélet meghonosításában, mely a 21. század társadalmi kihívásaira átfogóbb választ adhat.

A TANÍTÁSI GYAKORLAT HATÁSA A TESTNEVELŐ TANÁR SZAKOS HALLGATÓK KIÉGÉS- ÉS MOTIVÁCIÓS SZINTJÉRE

Sarus Tamás * , Paic Róbert ** , Prisztóka Gyöngyvér ***

* Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kar
sarustom6@gmail.com

** Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kar
robert.paic@gmail.com

*** Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kar
gyongy@gamma.ttk.pte.hu

Kulcsszavak: motiváció; kiégés; pedagógusképzés

A pedagógusoknak fontos szerepe van diákjaik személyiségfejlődésében, azonban ennek a fejlesztő, nevelő tevékenységnek a hatékonyságát, minőségét veszélyeztetheti a tanári motiváció elvesztése és a kiégés, amely már a tanár szakos hallgatók egyetemi éve alatt is jelentkezhet. 2019-ben megvizsgáltuk a pécsi testnevelő tanár és az edző szakos hallgatók kiégés- és motivációs szintjét. Konklúzióként megállapítottuk, hogy a képzési idő múlásával a testnevelő tanárok amotivációs és kiégés-értékei emelkednek. 2021-ben és 2022-ben újra felmértük a sportszakos hallgatók kiégés- és motivációs értékeit azzal a céllal, hogy egy longitudinális vizsgálat keretein belül az újonnan és korábban kapott értékeket összehasonlítva, valamint a korábbi kitöltőket nyomon követve pontosabb képet kapjunk a sport szakos hallgatók kiégésének és motiváltságának változásáról.

Az adatok felvételére egy három részből összeállított kérdőívet alkalmaztunk. Az első rész szociodemográfiai, valamint a korábbi kitöltők anonim azonosítására szolgáló kérdéseket tartalmazott. A kérdőív második és harmadik része a Maslach Kiégés-teszt Hallgatói Változatából (MBI SS) és a Globális Motivációs Skálából (GMS-28) állt. A kérdőívet a Pécsi Tudományegyetem osztatlan testnevelő tanár és edző szakos hallgatói töltötték ki 2019 (N=160), 2021 (N=128) és 2022 (N=143) szeptemberében és októberében. Az összefüggések feltárására korrelációanalízist alkalmaztunk a Jamovi 1.1.7 statisztikai program felhasználásával.

Megismételt vizsgálatunk eredményei minimális eltéréssel, minden évben hasonló tendenciát mutatnak: a testnevelő tanár szakos hallgatók képzéssel kapcsolatos motiváltsága és cinizmusa növekszik, elégedettsége pedig csökken. A tanítási gyakorlat során viszont több érték, így például a cinizmus szintje is kedvezőbb irányba változik.

Vizsgálatunk alapján elmondható, hogy a testnevelő tanár szakos hallgatók jelentős hányada veszít képzéssel kapcsolatos motivációjából, és a kiégés bizonyos faktoraiban az évek során egyre magasabb értékeket ér el. Az utolsó két szemeszterben jelentkező csökkenő cinizmusszint alapján az látszik, hogy a gyakorlat hatékonyan mérsékelheti a képzéssel kapcsolatos cinikus attitűdöt, így a testnevelőtanár-képzésben lényeges lehet a gyakorlat szorosabb kapcsolata, korábbi integrálása.

A kutatást a Kriszbacher Ildikó Tehetség gondozó Program Szentágotthai János Protestáns Szakkollégium PTE Sporttudományi és Testnevelési Intézet támogatta.

SÁNDOR ÉVA MŰVÉSZETPEDAGÓGIAI RENDSZERE A GYÓGYPEDAGÓGUS-KÉPZÉSBEN

Sándor Katalin * , Illés Anikó**

* Eötvös Loránd Tudományegyetem Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar
sandor.katalin@barczy.elte.hu

** Moholy-Nagy Művészeti Egyetem Elméleti Intézet
anikoilles@mome.hu

Kulcsszavak: művészetpedagógia; pedagógiai művészeti terápia; felsőoktatás

Ma már közhelyszerűvé vált az az elképzelés, hogy a pedagógusok szemléletén keresztül történhet a társadalom formálása. Az iskolákban folyó nevelő-oktató munka során a pedagógusok és gyógypedagógusok hangsúlyt fektetnek többek között a személyiség fejlesztésére, és széles spektrumon segítik a gyermekeket, fiatalokat a képességek, valamint a tehetség kibontakoztatásában. A vizuális nevelés gyakorlatában, az alkotó-befogadó munkában, egy biztonságos, támogató környezet megteremtésével, ahol a gyermekek bátran megnyilvánulhatnak, a művészet „varázspálca” lehet a pedagógus kezében. Mindehhez szükséges és kikerülhetetlen, hogy a pedagógus- és gyógypedagógus-képzésben a hallgatók önmaguk is találkozzanak művészetpedagógiai lehetőségekkel tanulmányaik során, hiszen sajátélménnyel a tarsolyukban tudják majd ők is továbbadni tudásukat, tapasztalataikat, megéléseiket.

Jelen előadás fókuszja, hogy ismertessük: a gyógypedagógus-képzésben, ahol alapvetően nem feltétlenül művészeti beállítottságú hallgatókkal találkozunk, mégis hogyan tudunk egy használható tudást és megfelelő attitűdöt kialakítani arra, hogy majdan munkájuk során tudjanak és merjenek élni a művészetpedagógia lehetőségeivel, ezen belül is a vizuális művészeti pedagógiai terápia rendszerével, illetve szemléletének továbbadásával.

Egyetemi munkánk során elvi keretként a Sándor Éva által kialakított művészetpedagógiai rendszerrel dolgozunk, melyben minden elem okkal és logikusan épül a másikra, komplex módon, kölcsönhatások sorozataként fejti ki hatását. Mindezek az elemek befolyásolják a művészetterápiás munka eredményességét, kimenetelét, de az egész rendszer szerepet játszik a sikeres pedagógiai fejlesztő munkában. A kurzusokon részt vevő egyetemi hallgatók elsősorban sajátélményű gyakorlatokon keresztül sajátítják el a későbbi gyógypedagógusi munkájuk során alkalmazható pedagógiai és terápiás ismereteket. Különböző munkaformákban a Sándor Éva által kidolgozott fejlesztési rendszerrel és a hozzá kapcsolódó módszerekkel ismertetjük meg őket. Elsajátítják a vizuális nyelv alapelemeinek használatát, valamint a gyakorlat során a különböző eszközök felhasználási lehetőségeit. Feladatunknak tartjuk, hogy a rajzóráikról sokszor negatív élményeket hozó hallgatóinkban elősegítsünk egy olyan attitűdváltozást, hogy saját kreativitásukkal kapcsolatos viszonyuk pozitívan megváltozzon. Alkotásaikat egyfajta „védő térben” hozzák létre, melynek fontos eleme a bizalom, a személyesség, a szabadság, és hogy az alkotás „itt és most” történik: a jelenben.

THE EVOLUTION OF STUDENT ENGAGEMENT: FROM BEHAVIOURAL TO HOLISTIC PERSPECTIVES

Selen Subaşı

University of Szeged Doctoral School of Education
subasi.selen@edu.u-szeged.hu

Keywords: student engagement, positive psychology; holistic approach

The concept of student engagement has undergone significant evolution over time, from a simple description of school participation to a multidimensional construct that encompasses how students feel, conduct, and think. This evolution is driven by the shift from negative aspects of human behavior to positive psychology, emphasizing human resources over flaws. Student engagement is now recognized as crucial for positive learning outcomes and has been studied from various theoretical perspectives.

This paper explores the evolution of student engagement from a behavioral to a holistic construct. Initially, student engagement was viewed as a behavioral construct focused on the student's participation in academic activities. However, with the growing recognition of the importance of a holistic approach to student learning and development, engagement has become a multidimensional construct that incorporates cognitive, affective, and behavioral aspects.

The theoretical framework of student engagement has evolved from a focus on negative aspects of human behavior to positive psychology, which emphasizes human resources over flaws. Different theories have influenced the conceptualization of student engagement, including self-determination theory, engagement theory, and social-cognitive theory. These theories emphasize the importance of autonomy, competence, and relatedness in student engagement and provide a foundation for understanding the multidimensional nature of engagement.

Next, the paper analyzes the various aspects of student engagement and their relevance to theory and practice. The cognitive, affective, and behavioral dimensions of student engagement are discussed, as well as the importance of context, culture, and diversity in understanding student engagement. The holistic understanding of student engagement emphasizes powerful peer, family, and community influences in and outside of school.

Finally, it is argued that the shift from a behavioral to a holistic construct of student engagement reflects a broader shift in education towards a more student-centered, holistic approach to learning and development. This paper provides a valuable resource for educators and researchers seeking to understand the multifaceted nature of student engagement and its implications for student learning and development. By taking a holistic approach to student engagement, educators can create learning environments that support positive student outcomes and foster lifelong learning.

A COMPREHENSIVE OVERVIEW OF SELF-REPORT MEASUREMENT SCALES FOR ASSESSING STUDENT ENGAGEMENT IN HIGHER EDUCATION

Selen Subaşı

University of Szeged Doctoral School of Education
subasi.selen@edu.u-szeged.hu

Keywords: student engagement; higher education; measurement tools, validity and reliability

Assessing student engagement is crucial for improving educational programs and enhancing student success. The purpose of this paper is to provide an overview of various measurement tools and scales used to assess engagement among university or college-aged students.

The National Survey of Student Engagement (NSSE) is one of the most widely used scales to measure engagement. It assesses various dimensions of engagement, including academic difficulty, active and collaborative learning, student-faculty interaction, and supportive campus environment. In addition to the NSSE, there are other scales that have been developed to measure different aspects of engagement. The First Year Experience Questionnaire (FYES) focuses on students' experiences during their first year of college, measuring academic and social engagement. The Course Engagement Scale is another widely used scale that measures engagement in specific courses. It assesses student engagement in terms of effort, participation, and motivation. The Utrecht Work Engagement Scale (UWES) measures work engagement among students, focusing on aspects such as vigor, dedication, and absorption. Other scales that have been developed to measure different aspects of engagement include the Higher Education Student Engagement Scale (HESES) and the Student Engagement Scale (SES). The HESES measures engagement in terms of mental engagement, online engagement, and extracurricular engagement. The SES assesses engagement in terms of behavioral, emotional, psychological, and cognitive engagement.

The reliability and validity of these scales have been established through factor analysis and internal consistency reliability coefficients. Overall, these scales can provide valuable insight into students' engagement levels, which can be used to improve educational programs and enhance student success.

In conclusion, this paper has provided an overview of various measurement scales used to assess student engagement among university or college-aged students. These scales measure different dimensions and aspects of engagement and have been shown to be reliable and valid in various studies. The use of providing an overview of various measurement scales used to assess engagement among university or college-aged students is to help researchers better understand how engagement is measured and assessed in the context of higher education. This can help researchers to design studies that effectively measure engagement, and to compare and evaluate different programs and interventions aimed at improving engagement and student success. Additionally, by providing information on the reliability and validity of different measurement scales, researchers can ensure that their assessments of engagement are based on sound methods and measures, which can increase the credibility and impact of their research findings.

MOBILTECHNOLÓGIÁVAL MEGVALÓSÍTOTT TANÓRAI ALKOTÓTEVÉKENYSÉG-ALAPÚ GYAKORLATOK ÉRTÉKELÉSE AZ ALAPKOMPETENCIÁK TÜKRÉBEN

Sinkovics Ádám

Pécsi Tudományegyetem Bölcsész-és Társadalomtudományi Kar
ado.sinkovics@gmail.com

Kulcsszavak: mobiltechnológia; alkotótevékenység-alapú gyakorlat; hátrányos helyzetű tanulók

A Teresa Amabile nevéhez fűződő Konszenzuális Értékelési Technika (Consensual Assessment Technique, 1982) elsősorban művészeti és dizájnerek alkotásainak értékelésére kidolgozott módszer. Alkalmazása mérőszámmal nehezen kifejezhető terméktulajdonosságokat igyekszik számadattá alakítani. Jelen kutatás módszertana az Amabil által kidolgozott eljárást adaptálta az alkotótevékenység-alapú tanórai gyakorlatok (Sinkovics, 2021) vizsgálatához.

Az alkotótevékenység-alapú, mobiltechnológiával támogatott gyakorlat megnevezés a tanórai digitális eszközök alkalmazási lehetőségei (Puentedura, 2013) és a kapcsolódó gondolkodási műveletek (McNulty, 2017) alapján megkülönböztethetővé és csoportosíthatóvá teszi a tanulói és tanulási tevékenységeket. Ez a distinkció a mobiltechnológiával támogatott, tanórákon használt alkalmazások programozottságán és a tevékenységek tanulási folyamatban betöltött szerepén alapul. Az alkotótevékenység-alapú használat jellemzője a tanulói aktivitásra építő információszerzés, továbbá a megszerzett ismereteket rendszerező, értékelő és az információkat újraalkotó tanulói tevékenységek kialakítása, erősítése.

A tanulói munkák vizsgálata a 2020–2022-es tanévek során készült prezentációk értékelésén alapulnak. Kiinduló feltevésünk alapján a tanórai alkotótevékenység-alapú, mobiltechnológiával támogatott gyakorlatoknak mérhető hatása van a tanulási tevékenységet meghatározó alapkompétenciák fejlesztésben.

A módszer alkalmazása során az elemző folyamatba bevont külső szakértők Likert-skálán, az előre meghatározott szempontok alapján értékelték a prezentációkat (N=40). A kapott pontszámok alapján összehasonlíthatóvá, illetve statisztikai eszközökkel feldolgozhatóvá váltak a nagyszámú szöveges és képi adatot hordozó tanulói munkák. A vizsgálat értékelési kategóriái olyan, a tanulói tevékenységekhez kapcsolódó alapkompétenciákra (Csépe, 2020) vonatkoztak, mint a szövegértés, szövegalkotás, ugyanakkor a digitális és a tanulási kompetencia alakulása is követhető vált.

A kutatásba bevont tanulócsoporthoz (N=10) hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók tartoztak. Ennek jelentősége, hogy a tanórai fejlesztő tevékenységek elemzése a praxis számára is alkalmazható ismereteket tárhat fel, így a kapott eredmények hozzájárulhatnak egy hatékonyabb, eredményesebb és ezáltal méltányosabb oktatási/tanulási környezet kialakításához (Lannert, 2004).

A kutatás minden vizsgált szempontban a tanulói készségek fejlődését mutatja a csoport átlageredményeit tekintve. A vizsgált tanévek elemzése során felvázolt trendvonalak alapján a legnagyobb mértékben a digitális kompetencia és a kreatív alkotás kompetenciái fejlődtek. Az eddigi eredmények alapján megfogalmazható, hogy a mobiltechnológia megfelelő alkalmazása a tanórán mérhető módon erősíti a tanulási folyamatot támogató készségeket.

IN CONSTANT CHANGE - THE ROLE OF THE ITERATIVE MEDIUM OF VIDEO GAMES IN EDUCATION

Sipos Bence

Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar
sipos.bence@uni-sopron.hu

Keywords: video games; experience-based learning; iterative medium

The medium of video games has been the subject of much controversy in its history. From being a subculture favorite to the enemy of angry parents, it has become commonplace to talk about how everyone is a gamer. But as the medium became more and more accepted it's also posing new challenges to our thinking and education. According to a survey in the United States, children aged 2–4 spend around 21 minutes a day playing video games (Common Sense Media, 2015). The fact that children are exposed to this medium at such an early age is proof that there is more need discourse on video games today than ever. However, video games aren't only for entertainment, but they can also be used to transfer knowledge. Edgar Dale's Cone of Abstractions, following John Dewey's perspective, argues that learning methods based on interactivity and participation are more direct and enlightening than traditional methods (Dale, 1946). Modern interpretations of the theory identify mediatized media that simulate patterns of reality as the most effective methods of knowledge acquisition (Lee & Reeves 2018). One possible branch of the interconnection of learning and experience seems to be unfolding in the medium of video games. Recent research suggests that children who spend several hours a day playing videogames have better cognitive abilities in certain domains than non-playing peers (Chaarani, 2022). The iterative nature of video games effectively models the ways in which their ever-changing, accelerating world operates. Along this line, I seek to answer the question of what existing methods and positive examples can be implemented, even in national education.

My research is essentially deductive and analytical. I mainly use qualitative methods of analysis, including comparative theoretical analysis. In my presentation, I will try to illustrate, through concrete examples, the ways in which knowledge can be transferred and experienced. The game development company Valve, in their Learn With Portals program, looked for ways to use their logic game Portal 2 in a classroom environment. Working with educators, they created lessons based on in-game mechanics where high school students can learn about physics, math and critical thinking and problem-solving. The game uses an iterative trial-and-error method to allow students to experience theoretical knowledge in a simulated environment. Another example focuses on specific methods of storytelling. How to tell stories, how to convey information beyond verblity, focusing on experience and iterative discovery. The particular experience of environmental storytelling, where space and its elements create a metanarrative in their own right, can be seen in such blockbuster productions as The Last of Us or the Uncharted series. The iterative, video-game-based, mediatized teaching method can open up new challenges for teachers, but also new experience-based pathways in a wide variety of educational settings.

KENYERES ELEMÉR SZERKESZTŐI TEVÉKENYSÉGE A „KISDEDNEVELÉS” FOLYÓIRATBAN

Somogyi Anett

Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar
somogyi.anett@uni-sopron.hu

Kulcsszavak: Kenyeres Elemér; kisednevelés; óvodai nevelés története

A magyar óvodai nevelés mindig nyitott volt az új, külföldi programok megismerésére, melyeket sok esetben nagy tudású szakembereink kellő kritika gyakorlásával, alkotó, alakító módon építettek be a hazai óvodai rendszerbe. Számos nagy pedagógiai gondolkodó, gyakorlati szakember újító gondolatai olyan jelentős hatással bírtak, hogy egyes elemeik máig megtalálhatók intézményeink gyakorlatai között (Lsd. erről: Kövér, 2004). A pedagógiai eszmék, reformok nyomán követéséhez egyik legjobb lehetőség egy adott korszak pedagógiai sajtójának az elemzése.

Az előadás 1924–1933-ig vizsgálja a „Kisednevelés” korabeli cikkanyagát, fókuszálva Kenyeres Elemér úttörő munkájára a külföldi neveléstudományi irodalom hazai bemutatásában, és a haladó, külhoni pedagógiai módszerek népszerűsítésében.

Az előadás elméleti kereteit a 20. század elején kibontakozott hazai és nemzetközi pedagógiai törekvései adják, a sajtóforrás vizsgálata pedig a tartalomelemzés módszerével történt.

Az óvodai nevelés első, és évekig egyetlen szakfolyóiratát, a „Kisednevelést” az 1869-ben megalakult Kisednevelők Országos Egyesülete hívta életre. A kezdeti években a szerkesztők túlnyomó többsége Fröbel elveinek gyakorlati megvalósítására törekedtek, de az 1880-as évektől világszerte kibontakozó újító, gyermekközpontú reformpedagógiai nézetek hatása a lap hasábjain is érezhető volt: új irányok, új módszerek és modern célok felé fordult a szakmai figyelem. Az egyesület 1923-ban Kenyeres Elemért választotta meg a lap főszerkesztői pozíciójára, aki az „újkor nevelője” képét szem előtt tartva, kimagasló színvonalú szakfolyóirattá fejlesztette a *Kisednevelést*. Munkássága 10 éve alatt azon fáradozott, hogy hozzájáruljon a kora gyermekkori nevelés korszerűsítéséhez, és az óvónők tudományos követelmények szerinti felkészítéséhez, tájékoztatásához és önműveléséhez.

Kutatásunk során arra keressük a választ, hogy milyen megoldásokat talált Kenyeres Elemér arra, hogy tapasztalatait a gyakorló óvónők és óvónőképzős növendékek számára átadja, és ennek milyen nyomait találjuk meg a *Kisednevelés* hasábjain. Hogyan egészítette ki egymást a lapszerkesztői és az egyesület titkári pozíciója, és ez milyen formában jelent meg a folyóiratban? Fontos tisztázni még, hogy milyen hatással volt Kenyeres Elemér tudományos munkájára egyéves genfi tartózkodása, és ez hogyan inspirálta őt a szerkesztői tevékenysége során. Az adott időszakban megjelent cikkek, tanulmányok, fordítások és tudósítások, az irodalmi rovat könyvajánlói nemcsak a kor pedagógiai törekvéseiről, hanem Kenyeres Elemér iránymutatásáról is átfogó képet adnak.

Az előadásban a főbb tématerületek említése mellett bemutatásra kerülnek a lap állandó szerzői, rendszeres publikálói és fordítói, akik szintén részt vállaltak a folyóirat új hangjának felerősödésében. Az előadás hangsúlyosan kitér a szerkesztő és kollégái Maria Montessori új nevelési elveinek magyarországi népszerűsítésében tett jelentős szerepvállalásának ismertetésére.

MODERN RAJZVIZSGÁLAT ALKALMAZÁSA A DADOGÁSTERÁPIÁBAN

Somogyi Tímea *, Lajos Péter **

* Eötvös Loránd Tudományegyetem Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar
somogyi.timea@barczy.elte.hu

** Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsészlet-és Társadalomtudományi Kar
lajos.peter@kre.hu

Kulcsszavak: rajzvizsgálat; dadogás

A dadogás komplex és multikauzális jelenség, melynek pszichológiai vonatkozásaira sok kutatás irányult. Bár a dadogó személyek kapcsolati nehézségeit tárgyalja a szakirodalom, a gyermekkori dadogás és kötődés kapcsolatának vizsgálata kisebb hangsúllyal jelenik meg. Bacsárdi (2018) doktori disszertációjában összegezte pszichológusi megfigyeléseit és az ehhez kapcsolódó tudományos kutatási eredményeit: a dadogó gyermekek kötődése zavart mutat. Diagnosztikus vizsgálatait és pszichoterápiás munkája során gyakran tapasztalta, hogy az erősen szorongó, dadogó gyermekek tüneteinek hátterében a családi rendszer működésének inadekvát jelensége, legtöbbször az anya-gyermek kapcsolat frusztráltsága, zavara és a kötődési bizonytalanság áll. Lajos (2019) összegezte a különböző életkorú dadogó személyekkel végzett különböző kötődési vizsgálatokat, melyek bár eltérő eredményeket hoztak, alapvetően igazolták, hogy összefüggésben van egymással a dadogás és a kötődési zavar. A dadogó gyermeket nevelő családokkal végzett intervenciók folyamatainkba beillesztjük a modern rajzvizsgálatokat, vagy terápiás eszközként alkalmazunk grafomotoros, rajzos feladatokat, melyek nyomán plusz információkhoz juthatunk, ezek elősegítik a sikeres és eredményes terápiás folyamatot, sőt, időben le is rövidíthetik azt, felszámolva a verbális csatorna nehezítettségét, megerősítve e nonverbális technikával dadogásterápiánkat.

Jelen előadásunk elméleti keretét a nyelvfejlődési és a pszichoanalitikus megközelítés adja a kognitív és a szociális komponensekre is fókuszálva, kísérletet teszünk ezen dimenziók rövid bemutatására, fókuszálva a gyermekpopulációt érintő komplex megsegítési módokra, melyben új lehetőségként jelenik meg a rajzvizsgálat mint diagnosztikus és terápiás lehetőség. Előadásunk második felében terápiás szemszögből néhány szülő és gyermekek narratíváit és rajzvizsgálatukat követhetjük nyomon, és bemutatjuk az általunk kidolgozott családrajz típusunkat is.

A GYERMEKNEVELÉSBEN PREFERÁLT EGÉSZSÉGNEVELÉSI SZOKÁSOKRA IRÁNYULÓ VIZSGÁLAT MEGALAPOZÁSA KISGYERMEKET NEVELŐ SZÜLŐK KÖRÉBEN

Soós Evelin

Pécsi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar,
MTA-MATE Kora Gyermekkor Kutatócsoport
soos.evelin@gmail.com

Kulcsszavak: kisgyermekes családok; szülői egészségműveltség; egészségnevelési szokások

A koragyermekkorba történő befektetés jelentősége mára elvitathatatlan (ld. pl. Johnson, 2005; Egyed, 2011), ezért különösen indokolt, hogy figyelemmel legyünk a családok életét alakító tényezőkre, és ismerjük a jelenlegi szülőgeneráció gyermekneveléssel kapcsolatos elképzeléseit. Az elmúlt évtizedek során a család rengeteg változáson ment keresztül, amely változásokat már sok kutató tematizálta (Buckingham, 2003; Bujna, 2008; Elkind, 2001; Kárpáti, 2016; Spéder, 2011; Takács, 2017; Vajda, 2000, 2009). A család létjogosultsága nem kérdőjeleződött meg, azonban sok új kihívás és nehézség jelenik meg a családok életében. Ahhoz, hogy a családok harmonikus működését a pedagógusok eredményesen segíthessék, lényeges ismerni a családi rendszer aktuális jellemzőit és a kisgyermeket nevelő családok mindennapjait, amelyről ezidáig keveset tudunk (Danis, 2021). Ezt a hiányt érzékelve került sor arra a longitudinális, több szakaszban megvalósuló kutatásra, amely Közép-Magyarország régió bölcsődéibe 2011 őszén beszoktatott gyermekek és családjaik körében vizsgálta a bölcsődés gyermeket nevelő családok gondozással-neveléssel kapcsolatos elképzeléseit és szokásait, egyúttal a bölcsődéknek a szokásrendszer alakításában betöltött szerepéről kívánt tájékozódni (Darvay & Nyitrai, 2015). Ez a kutatás azért jelent fontos támpontot számunkra, mert bár nem reprezentatív, de rendkívül nagy mintán (3271 szülő megkérdezésével) történt, továbbá mert egyik szála a gyermekek egészséges szokásrendszerének otthoni kialakítására összpontosított (Darvay, 2015). Az eredmények alapján a kisgyermekes családokban az egészséges szokásrendszer kialakítása nem jelent problémát, ennek kapcsán azonban maguk a kutatók is felvetik, hogy azt a kutatásban részt vevő családok jó szociokulturális háttere magyarázhatja.

Tervezett saját kutatásunk átfogóbb célja a kisgyermekes családok gyermeknevelési kultúrájának feltárása, fókuszálva az egészségérték beágyazottságára, a szülők egészségműveltségének (health literacy) feltárására, továbbá azoknak a körülményeknek, szokásoknak, gondozási-nevelési gyakorlatoknak a megismerésére, amelyek a kisgyermekes családok gondolkodását és napi rutinjait vezérlik. A vizsgálat több szakaszban valósul meg. A bevezető fázisban egy pilot kutatás lebonyolítására került sor 0–6(7) éves gyermeket nevelő szülők bevonásával, melynek során 10 szülővel strukturált interjúk készültek. A pilot kutatás a szülői egészségműveltség és a mindennapokban fontosnak tartott egészségnevelési szokások szélesebb körű feltárásának megalapozását készíti elő. Az interjúk eredményei egyrészt megerősítik azt a tényt, hogy az iskolázottabb szülők körében az egészségérték közvetítése hangsúlyosabb, másrészt arra hívják fel a figyelmet, hogy még a magasan iskolázott szülők is bizonytalanok gyermekeik szokásalakítását illetően.

Az előadásban a kutatás bevezető szakaszának előkészítését, lebonyolítását és előzetes eredményeit összegezzük.

A kutatást a Magyar Tudományos Akadémia Közoktatás-fejlesztési Kutatási Programja támogatta.

A PÉCSI NAPLÓ A NŐI FELSŐ KERESKEDELMI ISKOLÁKRÓL

Stummer Krisztina

Pécsi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar
krisztinastummer@gmail.com

Kulcsszavak: női felső kereskedelmi iskola; szakképzés; 20. század első fele

A múlt század első felében a fiúk felső kereskedelmi iskoláinak mintájára megalakult a nők felső kereskedelmi szakképzése is. Az első intézmény 1909-ben Pozsonyban nyitotta meg kapuit, majd ezt követően országszerte évről évre nőtt a számuk. A női iskola korának egyik legmegosztóbb intézménytípusa volt, mivel szervezetében és tantervében a kezdetektől fogva teljes mértékben igazodott a fiúk iskolájához. A társadalom az intézményt illetően alapvetően két részre szakadt: egyik része hevesen bírálta a tantervet, amiért a „női természetnek megfelelő” tantárgyak nem kaptak helyet az órarendben, és amiért nem a klasszikus anyai, háziasszonyi és feleségszerepre készítette fel növendékeit; míg másik része támogatását fejezte ki az azonos tanterv és azonos képzés tekintetében, támogatta a szakmai ismeretek átadását, melyet a lányok a munkaerőpiacon kamatoztatni tudnak.

Jelen előadás célja megvizsgálni, hogy a Pécsi Napló 1909 és 1938 közötti lapszámaiban megjelenik-e a női felső kereskedelmi képzés körül kialakult társadalmi vita. A lap saját meghatározása szerint elsősorban Pécs és Baranya megye ügyeivel foglalkozik, de országos történésekről is beszámol. Ennek tükrében előzetesen feltételeztük, hogy ha tematizálja a női felső kereskedelmi iskolákat, akkor mindenekelőtt pécsi viszonylatban. A kutatást nagyban elősegítette, hogy a napilap online formában elérhető az Arcanum Digitális Tudománytárban. Az adatbázis keresőfunkciójának köszönhetően kulcsszavas keresés alapján jutottunk el a vonatkozó írásokhoz. A téma szempontjából releváns írásoknak kizárólag azokat tekintettük, amelyek véleményt közöltek vagy bírálatokkal illették a női felső kereskedelmi iskolák működését és létjogosultságát.

A kutatói kérdések, amelyek alapján a témakört körbejártuk: (1) A vonatkozó írások esetében fel van tüntetve a szerző? (2) Milyen a férfi és női szerzők megoszlása? (3) A cikk írója milyen kapcsolatban áll a felső kereskedelmi iskolákkal és a szakoktatással? (4) Milyen véleményt közvetítenek a közlemények az iskolatípusról?

Az írások feldolgozását a dokumentumelemzés módszerével végeztük el. A napilap áttekintése során nyolc vonatkozó közleményt találtunk. Ezeket tartalmuk alapján „támogató”, „bíró” vagy „nem foglal állást” kategóriákba soroltuk be.

ROSA LUXEMBURGTÓL MARGARET THATCHERIG, AVAGY NŐKÉP-REPREZENTÁCIÓK 1949 ÉS 2014 KÖZÖTTI TÖRTÉNELEMTANKÖNYVEKBEN

Szabó Hajnalka Piroska

Pécsi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar
szabohajnalkapiroska@gmail.com

Kulcsszavak: tankönyvelemzés; nőtörténelem; nőkép-reprezentációk, nőkép-dimenziós modell

Kutatásomban az 1949 és 2014 között megjelent gimnáziumi történelemtankönyvek női témáit elemeztem, tankönyvtörténeti fókusz mentén, neveléstörténeti háttérrel.

A tankönyvanalízis célja az volt, hogy egy történeti-didaktikai kontextusvizsgálat keretében elemezze a női tartalmakkal kapcsolatos történeti tudat és kultúra, a történeti elbeszélés változásait, illetve ezek szocializációs, identifikációs aspektusait.

A kutatás alaphipotézise a történelemoktatás ideológiafunkciója, amely mindig is az adott társadalmi-hatalmi-politikai rend legitimációs eszköze, közvetítője volt. Feltételezésem szerint a mindenkori állami ideológiák, illetve történetírói felfogások az egyes korok nőképen is nyomot hagytak. Így ezek a nőkkel kapcsolatos ideológiai irányítások a történelemtankönyvekben is karakterisztikusan jelen vannak, tetten érhetők.

A tankönyvelemzés kutatómódszertani koncepciójának alapját egy ún. nőkép-dimenziós modell jelentette, amely három aspektus: történelmi, didaktikai és tartalmi kontextus mentén rajzolja meg az adott korszak nőképét. Jelen kutatás a nőkép-dimenziós modell történelmi és didaktikai kontextusát emelte fókuszba. Ez egyrészt a történetírói tradíciót, a nődeficitet, a nők férfi legitimációs értékét, illetve a hősnőszimbólumokat vette górcső alá, másrészt pedig a női tartalmi elemek vonatkozásában a mélységet, jelentőséget, a struktúraelemekben való előfordulást, illetve a sztereotípiák erősítést/gyengítést térképezte fel. Az összehasonlító tankönyvelemzés során terjedelm- és frekvenciavizsgálatot, kvalitatív tartalomelemzést, illetve deskriptív-hermeneutikus analízist végeztem.

Az interdiszciplináris megközelítésű vizsgálat szakirodalmi háttere egyrészt történeti, neveléstörténeti és nőnevelés-történeti – kiemelten Romsics Ignác, Pukánszky Béla, Németh András, Kaposi József, Fischerné Dárdai Ágnes, valamint Pető Andrea és Kéri Katalin kutatásainak eredményeire hagyatkozik –, másrészt pedig tankönyvelméleti és tankönyvtörténeti fókusz mentén volt megragadható. Ez esetben az elemzés szakirodalmi bázisát Molnár-Kovács Zsófia, Dévényi Anna, Gózszy Zoltán, Katona András, Kaposi József munkái jelentették, mely kutatások középpontjában a tankönyv mint történeti kordokumentum jelenik meg. A tankönyvelemzés kutatómódszertani koncepciója Albert Gábor és Fischerné Dárdai Ágnes tankönyvelemzési modelljeire támaszkodik. Az elsődleges forrásokat a vizsgált időszak államilag engedélyezett gimnáziumi történelemtankönyvei jelentették.

A tankönyvelemzés eredményei nőtörténeti dimenzióba ágyazottan feltárják, hogy a történelemtankönyvekben manifesztálódó, politikai-ideológiai hatásoknak kitett nőkép hogyan formálódott, változott az 1949 és 2014 közötti évtizedek során (szocialista dolgozó nő típusa, tradicionális nőszemély, modern nő).

A kutatás továbbá segítheti a kor nőneveléstörténeti horizontjának tágítását tankönyvtörténeti aspektusból, illetve a nők történelmének beépítését a jelenkori történelemtankönyvekbe.

A ZENETANÁRI PÁLYA VÁLASZTÁSA A HAZAI FELSŐOKTATÁS ÁTALAKULÁSÁNAK TÜKRÉBEN

Szabó Norbert *, Földi Fanni **, Józsa Krisztián ***

* Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet
szabo.norbert@uni-mate.hu

** Szegedi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar, Interdiszciplináris
Kutatásfejlesztési és Innovációs Kiválósági Központ
fannifoldi94@gmail.com

*** Szegedi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar,
Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet
jokrisz@gmail.com

Kulcsszavak: hangszeres zenetanár; pályaválasztás; interjú, motiváció

A zenetanulás és a zenetanárképzés speciális helyet foglal el a magyar oktatási rendszerben. Amíg az alapfokú zeneoktatásban viszonylag kevés nagyszabású strukturális változás történt az utóbbi évtizedekben, a bolognai rendszer bevezetése gyökeresen befolyásolta a zenetanárképzésben oktatók feladatait, a zenész pályát választók által választható képzési programokat és az oktatási tartalmakat. A tanárrá válás iránti motiváció feltárásával több hazai (pl. Hurtik-Tóth et al., 2021; Jancsák, 2014; Kovács et al., 2017; Péter et al., 2021; Varga, 2007) és nemzetközi (Draves, 2012; Richardson & Watt, 2014, 2010) kutatás foglalkozott. A zenetanári pálya iránti érdeklődés vizsgálata jellemzően a nemzetközi szakirodalomban van jelen (Bulgen, 2017; Conway, 2014; Rickels et al., 2013; Robison, 2022; Salvador & Corbett, 2016), a hazai környezetben végzett kutatások még alulreprezentáltak.

Előadásunk célja, hogy kevert kutatási módszerrel vizsgálja a hangszeres zenetanári pálya iránti elköteleződés összetett faktorait.

Összehasonlítottuk a végzős zenetanár szakos hallgatók pályamotivációját a bolognai rendszer bevezetése előtt diplomát szerzett zenetanárokéval. Interjút készítettünk kilenc zenetanár szakos hallgatóval és hat, már gyakorlott, hangszeres zenét tanító pedagógussal.

Az interjúk elemzése megmutatja, hogy a tanárrá válás, a hangszerstanulás és hangszerválasztás iránti döntések meghozatala mögött számos tényező áll; a belső ösztönzők mellett az egyik legmeghatározóbb a család, a szülők hatása. A gyakorlott pedagógusok és a tanárjelöltek között szignifikáns különbséget kaptunk abban, hogy akartak-e eredendően tanárok lenni. Az adatok ilyen kis minta esetén is igazolják, hogy a jelenlegi tanárjelöltek szignifikánsan jobban akartak tanárok lenni ($F=4,16$, $p=0,06$; $t=2,55$, $p<0,05$), mint a már gyakorlott tanárok. Ezt a különbséget az általunk feltételezett több ok is magyarázhatja, de a válaszok alapján ezek közül legmarkánsabbnak az eltérő tanárképzési rendszert látjuk.

Jelen kutatási terület mélyebb megismeréséhez további kvalitatív és kvantitatív vizsgálatok elvégzését tervezzük.

A kutatást a Magyar Tudományos Akadémia Közoktatás-fejlesztési Kutatási Programja, valamint a Szegedi Tudományegyetem Interdiszciplináris Kutatásfejlesztési és Innovációs Kiválósági Központ (IKIKK) Humán és Társadalomtudományi Klaszterének IKT és Társadalmi Kihívások Kompetencia-központja támogatta. A szerzők a Gyermeki fejlődés nyomon követését segítő mérőeszközök fejlesztése kutatócsoport tagjai.

A TANÍTÓ SZAKOS HALLGATÓK TERMÉSZETTUDOMÁNYOS ÉRDEKLŐDÉSÉNEK JELLEMZŐI

Szántóné Tóth Hajnalka *, **Szombathelyiné dr. Nyitrai Ágnes ****,
Kontra József ***

* Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet
szantone.toth.hajnalka@uni-mate.hu

** Apor Vilmos Katolikus Főiskola
nyitrai.agnes4@gmail.com

*** Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet
kontra.jozsef@uni-mate.hu

Kulcsszavak: tanítójelöltek; természettudományos érdeklődés; attitűd

Kutatásunk fókuszában a tanító szakos hallgatók természettudományos érdeklődése áll. A természettudományos tantárgyi attitűdvizsgálatok mind nemzetközi, mind hazai szinten is több évtizedre nyúlnak vissza (Csapó, 1999, 2004, 2015; Csíkos, 2012; Gardner, 1975; Klopfer, 1971). Az Attitudes Towards Science (ATS) kutatások megállapították, hogy számos tényező befolyásolhatja a pozitív attitűd kialakulását: (1) az érdeklődés, (2) a motiváció, (3) a tudomány értéke, (4) az önbecsülés a tudományban, (5) a társas és baráti kapcsolatok, (6) a szülők hozzáállása, (7) az osztálytermi környezet, (8) a természettudományt oktató tanár percepciója (Kind et al., 2007; Osborne et al., 2003). Az általános iskolai tanítóknak tisztában kell lenniük azzal a ténnyel, hogy a tanulók tudományos hozzáállásának ösztönzése kifejezett figyelmet igényel, ezért a tanítóképző intézményeknek fel kell készíteniük a hallgatókat erre a feladatra is, biztosítva, hogy elsajátítsák a tudományos ismereteket, hogy pozitívan viszonyuljanak a természettudományok tanításához, és hogy a megfelelő pedagógiai készségekkel rendelkezzenek. A tanítójelöltek természettudományos oktatással kapcsolatos pozitív attitűdje tanításuk során majd diákjaikon is tükröződik, amely hozzájárulhat ahhoz, hogy a tanulók is pozitívan viszonyuljanak a természettudományokhoz (Palic Sadoglu & Durukan, 2018).

Kutatásunk célja a tanító szakos hallgatók természettudományok iránti érdeklődésének és az azt befolyásoló tényezőknek a feltárása. A vizsgálatban arra kerestük a választ, hogy mi jellemzi a képzésbe érkező hallgatók természettudományos attitűdjét, mely tényezők befolyásolják azok alakulását. Keresztmetszeti feltáró kutatásunkba az ország valamennyi képzőhelyét bevontuk, az online kérdőívet 203 hallgató töltötte ki. Az adatokat leíró statisztika (gyakoriság, középérték, szóródás) és matematikai statisztika (Spearman-féle rangkorrelációs együttható, Mann-Whitney-próba) segítségével elemeztük.

A válaszadók több mint fele (57,1%) elsőgenerációs értelmiségiként kerül ki a képzésből. A szülők iskolai végzettsége és a természettudományok kedveltsége között nem találtunk összefüggést ($p > 0,05$). A hallgatók családja szívesen vesz részt olyan szabadidős tevékenységben, amelyek a természettudományokhoz kapcsolódnak, a tevékenységekben azonban a hallgatók kevésbé vesznek részt. Az is kiderült, hogy a hallgatók szívesen olvasnak feljegyzéseket a környezetvédelemről (72,4%), az egészséges életmódról (58,6%), de jóval alacsonyabb azon hallgatók száma, akik érdeklődést mutatnak a fenntartható fejlődés iránt (37,4%). A természettudományos tantárgyak/kurzusok (középiskolai, egyetemi) kedveltségi mutatói alacsony értéket mutattak (28,9%).

A vizsgálat eredményeként képet kaphatunk a tanítójelölt hallgatók természettudományok iránti attitűdjéről és az azt befolyásoló tényezőkről, melyek megismerése kijelölheti a beavatkozás lehetséges irányait a pedagógusképzés természettudományos képzéseibe.

AZ OTTHONI OLVASÁSTÁMOGATÓ KÖRNYEZET ÉS AZ OLVASÁSI MOTIVÁCIÓ KAPCSOLATA

Szenczi Beáta *, **Fejes József Balázs ****, **Vígh Tibor *****

* Eötvös Loránd Tudományegyetem Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar,
MTA-SZTE Olvasás és Motiváció Kutatócsoport,
Gyermeki fejlődés nyomon követését segítő mérőeszközök fejlesztése kutatócsoport
szenczi.beata@barczy.elte.hu

** Szegedi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar,
MTA-SZTE Olvasás és Motiváció Kutatócsoport,
Gyermeki fejlődés nyomon követését segítő mérőeszközök fejlesztése kutatócsoport
fejesj@edpsy.u-szeged.hu

*** Szegedi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar,
MTA-SZTE Olvasás és Motiváció Kutatócsoport
vigh.tibor@edpsy.u-szeged.hu

Kulcsszavak: olvasás; otthoni környezet; motiváció

Az otthoni környezet és az olvasásfejlődés kapcsolatára irányuló kutatások többsége az iskoláskor előtti évekre fókuszál, melyek szerint az otthoni környezet jellemzői fontos előrejelzői az olvasási teljesítménynek és az az iránti érdeklődésnek (Mundrák et al., 2020; Niklas & Schneider, 2013). A szülők részvétele gyermekeik olvasástámogatásában az iskola megkezdésével nem ér véget, keveset tudunk azonban arról, hogy az iskola évek folyamán hogyan alakul a szülői olvasástámogatás, és milyen kapcsolatban áll ez a tanulók olvasási motivációjával (Klauda, 2009). Korábbi vizsgálatok alapján az otthoni támogató környezet és a gyerekek olvasási motivációjának kapcsolata kétirányú: az otthoni környezet hozzájárul az olvasási motiváció alakulásához, a tanulók motiváltsága pedig meghatározhatja, hogy mennyi és milyen jellegű olvasástámogatást nyújtanak a szülők (Boerma et al., 2018). E vizsgálatok azonban elsősorban a motiváció szülői percepcióján alapultak, valamint nem vették figyelembe annak sokdimenziós jellegét.

Kutatásunk célja, hogy megvizsgáljuk, mennyi támogatást nyújtanak a szülők az olvasásban gyermekeiknek, és mindez milyen kapcsolatban áll a tanulók önbeszámolóin alapuló olvasási motivációjával.

Az otthoni olvasástámogató környezet megismerésére a PIRLS 2006-os szülői kérdőívének skáláit használtuk ($0,74 < \text{Cronbach-alfa} < 0,82$) (Martin et al., 2007). Az olvasási motivációt sokdimenziós rendszernek tekintettük (Conradi et al., 2014; Toste et al., 2020; Wigfield & Guthrie, 2000), és egy olyan tanulói kérdőívvel vizsgáltuk, amelynek konstruktumai e jelleget ragadták meg ($0,61 < \text{Cronbach-alfa} < 0,82$). Keresztmetszeti vizsgálatunkban 4., 6. és 8. osztályos tanulók ($n=729$) és szüleik vettek részt.

Eredményeink szerint a negyedik évfolyamon a legnagyobb a szülői bevonódás, majd az egyre magasabb évfolyamokon rendre szignifikánsan ($p < 0,05$) alacsonyabbak a szülői olvasástámogató tevékenységek átlagai. A motivációs tényezők közül az otthoni olvasástámogatással gyenge, szignifikáns, pozitív kapcsolatban állnak a szociális motívumok, az iskolai olvasás iránti attitűdök, valamint az elsajátítási és a teljesítménycélok ($r=0,13-0,23$; $p < 0,05$). Nem találtunk szignifikáns összefüggést a tanulók olvasási én-

képével, szabadidős olvasás iránti attitűdjével, valamint az általuk az olvasásnak tulajdonított értékkel. A regresszióelemzés azt jelzi, hogy a tanulók önbevalláson alapuló motivációja nem meghatározója az otthoni olvasástámogató tevékenységeknek, saját vizsgálatunk és korábbi munkák eredményei (pl. Boerma et. al., 2018) alapján azt feltételezhetjük, hogy leginkább a szülő alakítja ezeket a tevékenységeket saját beállítódásai, szokásai, valamint az általa észlelt gyermeki érdeklődés alapján. Eredményeink segítséget nyújthatnak az olvasás fejlesztését célzó, szülői támogatáson is alapuló intervenciók tervezéséhez.

A tanulmány elkészítését a Magyar Tudományos Akadémia Közoktatás-fejlesztési Kutatási Programja támogatta. A kutatást a Szegedi Tudományegyetem Interdiszciplináris Kutatásfejlesztési és Innovációs Kiválósági Központ (IKIKK) Humán és Társadalomtudományi Klaszterének IKT és Társadalmi Kihívások Kompetenciaközpontja támogatta.

A kutatást a „Gyermeki fejlődés nyomon követését segítő mérőeszközök fejlesztése kutatócsoport” támogatta.

A GIMNAZISTÁK ELHÍZÁSÁNAK KEZELÉSE A FIZIKAI AKTIVITÁS BEIKTATÁSÁVAL

Szerb Katalin *, **Bencéné Fekete Andrea ****, **Pintér Ákos *****,
Szerb György ****

* Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar
k.szerb@gmail.com

** Magyar Agrár és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet
bencene.fekete.aniko.andrea@uni-mate.hu

*** Magyar Agrár és Élettudományi Egyetem Georgikon Campus Testnevelési és Sportköz-
pont
pinter.akos@uni-mate.hu

**** Magyar Agrár és Élettudományi Egyetem
szerb.gyorgy@uni-mate.hu

Kulcsszavak: egészségnevelés; BMI; fizikai aktivitás

A napjainkban növekvő tendenciát mutató életmódfüggő betegségek (pl.: stroke, szív-
betegségek) kialakulása hatékonyan csökkenthető a fizikai aktivitás növelésével, sza-
badidősporttal (Kinczel et al., 2020). Rurik et al. (2016) arra hívja fel a figyelmet, hogy
míg a 18–29 éves korosztályban az átlagos BMI érték a normál kategóriába esik, addig
az idő előrehaladtával növekvő tendenciát mutat a túlsúlyosok aránya. A mozgásnak
kettős szerepe van az elhízás tekintetében. „A 2016-os fitnesztrendek helye és szerepe
a rekreációban” kutatásából kiderül, hogy az elhízás megelőzésében és leküzdésében is
kulcsfontosságú a fizikai aktivitás.

Célunk volt megvizsgálni, hogy melyik edzésformát kedvelik a gimnazista lányok, és
felmérni, hogy melyik típusú mozgás hogyan hat rájuk edzésterhelési szempontból.

Kutatásunk során kérdésként fogalmaztuk meg, hogy: Mennyi idő alatt tudnának a
kutatásunkban részt vevő túlsúlyos / elhízott gimnazisták mindössze heti 4, általuk is
szívesen űzött edzés beiktatásával a normál BMI kategóriába kerülni. 2019. január–
május között mértünk fel 4 különböző, új típusú edzésformát (zóna, erősítés, futás,
jóga) 23 gimnazista lány közreműködésével. Empirikus kutatásunk során használt
Polar OH1 csuklópánt és a Polár TEAM szoftver használatának köszönhetően minden
résztevő pulzusát mérni tudtuk, az edzésterhelési adatait megismertük. A szoftver a
résztevők egyéni adatai alapján, személyre szabottan képes meghatározni a maximális
pulzusértéket. Ez alapján a szoftver 5 zónába sorolva mutatja meg a pulzusterhelést a
vizsgálat során.

A legtöbb kalóriát a futás során égették a résztvevők, azonban saját bevallásuk alap-
ján a zóna- és a jógaórát élvezték legjobban. 8 résztvevőt vizsgáltunk tovább, akik túl-
súlyos / elhízott kategóriába tartoztak. Amennyiben életmódjukon semmi mást nem
változtatnak, csupán a beszámolójuk és edzésterhelési adataik alapján összeállított heti
4 edzésből álló edzéstervet elkezdik követni (feltételezve, hogy ugyanolyan intenzitás-
sal végzik az edzéseket, mint a felmérés során, így ugyanannyi kcal-t égetnek el), jelen-
tős mértékű testsúlycsökkenéssel számolhatnának.

Kutatásunk során a résztvevők lelkesedése bizonyította, hogy a gimnazisták moti-
válhatók a testmozgásra, ha az számukra is szimpatikus, és örömet lelik a végzésé-
ben.

A PSZICHOLÓGIAI IMMUNKOMPETENCIA SZEREPE A KIÉGÉSPREVENCIÓBAN PEDAGÓGUSOK ESETÉN

Szigeti Mónika Veronika *, **Di Blasio Barbara ****

* Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet
borka76@gmail.com

** Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet
di.blasio.barbara@uni-mate.hu

Kulcsszavak: pszichológiai immunkompetencia; kiégésprevenció; pedagógusok

Előadásunkban – egy 2022-ben zajló – a magyar pedagógusok kiégésének szintjét és mentálhigiénés állapotát feltérképező kutatásunk eredményei közül a pszichológiai immunkompetencia vizsgálatának bemutatására kerül sor.

A pszichológiai immunrendszer összetevőit azok a személyiségforrások adják, amelyek képessé teszik az egyént a különféle stresszhatások elviselésére és az azokkal való megküzdésre, miközben a fejlődési potenciál nem sérül, sokkal inkább növekszik, hiszen a tapasztalatok segítik a későbbiekben a stresszel való megküzdést (Oláh, 1995). Több tényező is befolyásolja azt, hogy egy személy milyen eredménnyel képes megbirkózni a stresszel, így a pszichés immunkompetencia mellett a megküzdési képesség, továbbá annak reális értékelése, hogy az adott helyzet mennyire kiszámítható (Jaiswal et al., 2020). A fejlődéshez és az egészség fenntartásához szükséges a változásokhoz való problémafókuszú alkalmazkodás és a differenciált eszközrendszerrel működő, dinamikus, reziliens önreguláció is (Vargha et al., 2020). Úgy véljük, hogy a magyar pedagógusok mentálhigiénés állapotáról a pszichológiai immunkompetencia mérési eredménye fontos képet ad, további vizsgálatok irányát vázolja fel.

A kutatásunkba bevont pedagógusok (n=301) mentálhigiénés állapotát individuális és interperszonális aspektusokból elemeztük. Eredményeink alapján a vizsgálati személyek a Pszichológiai Immunkompetencia Teszt (Oláh, 2005) 16 faktora közül az Érzelmi kontroll területén érték el a leggyengébb eredményt. A Kihívásvállalás/rugalmaság, az Ingerlékenység-gátlás és a Szociális alkotóképesség területein mértünk még gyengébb eredményt a standard átlaghoz viszonyítva. A vizsgálati mintánknak azonban jobbak az eredményei a Koherencia-érzés és a Kitartás területén. A teszt három alrendszeréből a Mobilizáló-alkotó-végrehajtó alrendszerben a magyarokra standardizált átlagnál jóval magasabb értéket értek el, míg az Önszabályozó és a Megközelítő-monitorozó alrendszerekben a standard átlaghoz hasonló a megkérdezett pedagógusok eredménye. A pedagógusok 92%-a pozitív gondolkodású, de a kihívás/rugalmaság terén 40%-uk gyenge, az érzelmi kontroll területén 20%-nak átlag alatti az eredménye, ami a későbbiekben kiégéshez vezethet.

Eredményeink alapján a mentálhigiénés támogatást előtérbe helyező pszichoedukációs tréningnek fontos szerepe van a pszichoszomatikus megbetegedések és a kiégés megelőzésében. Gondolunk itt többek között a magasvérnyomás-betegség, egyéb szív- és érrendszeri panaszok, az emésztőszervrendszeri pszichoszomatikus betegségek – többek között a gyomorfekély, a reflux – és alvászavarok kialakulásának megelőzésére.

A pedagógusok körében vizsgált területek támogatására a relaxációs módszerek tanítása, a szupervíziókon való részvétel biztosítása és a tehetségfelismerés és -gondozás gyakorlati megismerése is megfelelő stratégia lehet.

A kutatás az Innovációs és Technológiai Minisztérium Kooperatív Doktori Program Doktori Hallgatói Ösztöndíj Programjának a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból finanszírozott szakmai támogatásával készült. A pályázat száma: 1010959.

AKADÁLYMENTES PÁLYAORIENTÁCIÓ – A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ TANULÓK PÁLYAVÁLASZTÁSI TÁMOGATÁSÁNAK BEMUTATÁSA

Szigeti Mónika Veronika *, **Táskai Erzsébet ****

* Pécsi Tudományegyetem Oktatás és Társadalom Neveléstudományi Doktori Iskola;
Magyar Agrár-és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet
borka76@gmail.com

** Somogy Megyei Pedagógiai Szakszolgálat
taskaierzsebet@gmail.com

*Kulcsszavak: továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás; egész életen át tartó
tanulás; sajátos nevelési igényű tanulók; átvezetési terv*

Előadásunkban egy pedagógiai szakszolgálati intézmény továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás tevékenységéhez kapcsolódó jó gyakorlatát mutatjuk be. A program fókuszában a sajátos nevelési igényű tanulók pályorientációjának támogatása áll, mely országos szinten is innovációnak tekinthető a sajátos nevelési igényű tanulók pályaválasztási döntésének támogatásában.

A XXI. század – a technológiai és információs forradalom következményeként – a pályorientációs tevékenységet is új kihívások elé állította. A munkaerőpiac stabilitását és állandóságát felváltotta a változás és a mobilitás, az egész életen át tartó tanulás, a társadalmi identitás elvesztésének elkerülése érdekében a munkahelyváltásokra, az alkalmazkodási képességre történő felkészítés (Guichard, 2005).

A pályaválasztás egy éveken át tartó, a fiatal, a pedagógusok és a család együttműködésében megvalósuló nevelési folyamat. Részt képezi a pályaismeret, az önismeret és ezekhez kapcsolódóan a helyes pályaválasztási elhatározás kialakítása (Jezerniczky et al., 2018). A pályorientációs segítséget igénylők kiemelt csoportját jelentik a sajátos nevelési igényű tanulók. Sikeres életpályájuk révén a közösségeik aktív, látható és önrendelkező tagjaivá válhatnak (Cserti-Szauer, Galambos & Papp, 2016). A sajátos nevelési igényű tanulók pályaválasztása során az érdeklődés helyett legtöbbször a fogyatékoság típusa és mértéke befolyásolja a döntéshez vezető utat, felülírja a tanuló, a család elképzeléseit, a tényleges érdeklődésnek megfelelő pályaválasztást (Tudlik, 2019). Mindezen tényezők jelentősen szűkítik a lehetséges pályaválasztási utakat és a választás lehetőségét. A bemutatásra kerülő innováció a sajátos nevelési igényű tanulók folyamatdiagnosztikai eljárását összekapcsolja a továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadással, ezzel megteremtve az egyéni, sérülésspecifikus tanácsadás lehetőségét. Segítségével a sajátos nevelési igényű tanulók olyan érdeklődése, motivációja, képessége, erőssége kerül feltárássra, amely kompenzálni tudja a beszűkült választási lehetőségeket.

Az előadásban részletesen bemutatjuk a pályaválasztási döntési folyamat szereplőit támogató módszereket, eszközöket, amelyek a pedagógusokkal együttműködve segítik a sajátos nevelési igényű tanulók általános iskolából középiskolába történő átvezetését, csökkentik a lemorzsolódás kockázatát. Az együttműködés során a figyelem fókuszába kerül a sérülésspecifikus, kizáró okokat is figyelembe vevő, ugyanakkor az erősségekre épülő pályorientációs segítségnyújtás.

Az elméleti összefoglalót követően egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények tanulóinak pályorientációs folyamatát bemutató esetrészletekkel támasztjuk alá

a program hatásosságát. A sajátos nevelési igényű tanulók mellett a program támogatást nyújt a gyerekekkel foglalkozó szakembereknek, az együttműködés csökkenti a pedagógusok terhelését, segíti a döntési folyamat előkészítését, a döntési kényszerből fakadó frusztrációt.

A kutatást a Kooperatív Doktori Program Doktori Hallgatói Ösztöndíj (KDP-2020) 1010959. azonosítószerű pályázat támogatta.

AZ OLVASÁSI KÉSZSÉGEK SZÁMÍTÓGÉPES FEJLESZTÉSE A HÁTRÁNYOS HELYZETŰ TANULÓK TANULÁSI LEMARADÁSÁNAK PÓTLÁSÁRA 3–4. ÉVFOLYAMON

Szili Katalin *, **Kiss Renáta ****, **Molnár Gyöngyvér *****

* Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet
szili.katalin@uni-mate.hu

** Szegedi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar
kiss.renata@edu.u-szeged.hu

*** Szegedi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar
gymolnar@edpsy.u-szeged.hu

Kulcsszavak: olvasásfejlesztés; hátrányos helyzetű tanulók; számítógép alapú fejlesztés

A megfelelő szintű szövegértés a sikeres tanulás előfeltétele. Számos tanulmány kimutatta, hogy szilárd alapok nélkül súlyos nehézségek adódhatnak az olvasástanulásban, valamint a szövegértésben. Ez a hátrány az iskoláztatás első éveiben meghatározhatja a tanuláshoz való viszonyulást. Az alacsony jövedelmű, hátrányos helyzetű tanulók olvasási teljesítménye a harmadik osztály után jelentősen csökken (Campbell et al., 2019), ezt a tendenciát felerősítette, és a tanulási veszteséget növelte a COVID-járványhoz kapcsolódó iskolabezárások és a távoktatás (Kuhfeld et al., 2019, 2021; Molnár & Hermann, 2022). A tanulási veszteség hatásának mérséklése érdekében folyamatos fejlesztésre van szükség. A jól megtervezett technológiai és módszertani programok segíthetnek ennek a kérdésnek a megoldásában, és fejleszthetik a tanulók legkritikusabb készségeit a sikeres szövegértéshez a tanár közvetlen jelenléte nélkül is. Ennek a tanulmánynak két célja volt: (1) egy játékalapú, személyre szabott olvasási készségfejlesztő program kidolgozása harmadik és negyedik osztályos tanulók számára a szövegértés javítása és a távoktatás első két évében kialakult alapvető olvasási készségek hiányosságainak felszámolása érdekében; és (2) az intervenciós program eredményességének nyomon követése a leginkább veszélyeztetett, szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek körében. Jelen elemzésben a fejlesztőprogram értékelésére fókuszáltunk a hátrányos helyzetű tanulók szemszögéből.

A kutatási design lehetővé tette nemcsak a beavatkozás közvetlen, hanem longitudinális hatásának monitorozását is. Az első két adatgyűjtési szakasz a beavatkozási folyamat előtt és közvetlenül utána zajlott. Az előteszt és az utóteszt közötti intervallum tizenkét hét volt, ez az az időszak, amelyben a fejlesztést végeztük. A harmadik adatgyűjtésre a fejlesztés befejezése után három hónappal került sor. Minden csoport ugyanazt a tesztet oldotta meg (Cronbach- $\alpha=0,86$). A kvázi-kísérleti kutatásban 276, 3–4. évfolyamos tanuló vett részt, közülük 68 hátrányos helyzetű tanuló volt. Az eredmények megerősítették, hogy a fejlesztőprogram alkalmazása hatékonyan javítja a szövegértést. A tanulók szövegértése fél szórással ($d=0,51$) javult a beavatkozási program hatására, míg a kontrollcsoportban ($d=0,03$) nem volt kimutatható változás. A hátrányos helyzetű csoport szövegértése szignifikánsan javult ebben az időszakban, de a javulás nagyobb volt a beavatkozás hatására ($d=0,72$), mint a hasonló társadalmi-gazdasági háttérrel rendelkező tanulók kontrollcsoportjában ($d=0,51$). A fejlődés mértéke az alacsonyan képzett hátrányos helyzetű csoport esetében volt a legmarkánsabb ($d=2,04$). A kutatási eredmények alátámasztották, hogy egy módszertanilag és pedagógiailag jól

megtervezett, megfelelő visszacsatolással ellátott online képzési program alkalmas a szövegértés fejlesztésére, a hátrányok leküzdésére, akár a tanár közvetlen jelenléte nélkül is.

A kutatást a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alap, az OTKA K135727 támogatási program és a Magyar Tudományos Akadémia Közoktatás-fejlesztési Kutatási Programja (KOZOKT2021-16) támogatta.

REZILIENCIA A HAZAI NEVELÉSTUDOMÁNYI DISKURZUSBAN KUTATÁSTÖRTÉNET STATISZTIKAI MEGKÖZELÍTÉSBN

Szirtes-Tankó Tünde

Pécsi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar
tankot@gmail.com

Kulcsszavak: reziliencia; kutatástörténet; statisztikai elemzés

A reziliencia a neveléstudományban egy relatíve új téma nemzetközi szinten is, a hazai kutatásoknak pedig még rövidebb a múltjuk, kb. feleannyi idők. Az első publikáció 2011-ben jelent meg, az első és eddig egyetlen kutatástörténeti áttekintés 2016-ban volt.

Statisztikai megközelítésű, friss kutatástörténeti elemzésünk célja, hogy a rendelkezésünkre álló, szóba jöhető adatbázisokból – elsősorban az MTMT és az OPKM adatbázisai alapján, és kontrollként bevonva a Debreceni Egyetem, a Szegedi Tudományegyetem és a Pécsi Tudományegyetem katalógusait, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár szociológiai adatbázisát és a MATARKA adatbázist – kigyűjtve a 2011 és 2022 között megjelent magyar nyelvű publikációkat, összképet alkossunk a legfőbb tendenciákról: kik, mikor, miről, milyen formában írtak, ezek hol jelentek meg, milyen módszerrel és kik körében vizsgálódtak.

Összesen 103 magyar nyelvű, releváns neveléstudományi publikációt sikerült azonosítanunk. Az elemzés első részében a formai sajátosságokra koncentrálnunk, majd a címek kulcsszavaira és az absztraktokra építve, néhány alapvető tartalmi sajátosságot veszünk sorra.

Eredményeink alapján, ha meg kellene határozni, hogy milyen egy rezilienciával foglalkozó tipikus hazai publikáció, akkor azt mondhatjuk, hogy nagy valószínűséggel az elmúlt évtized második felében jelent meg, kezdő kutató tollából, rövidebb terjedelmű (szakcikk vagy könyvfejezet), amely kvantitatív vizsgálat keretében vizsgálta elsősorban a felsőoktatási szférát, a hátrányos helyzetű diákokat. Az elmúlt bő évtized máris számos, empirikusan is alátámasztott eredményt hozott a hazai neveléstudomány számára, és elemzésünk alapján úgy látszik, hogy van még potenciál a további kutatásokra is, különösen azért, mert a nehézségeik ellenére sikeres személyek, intézmények körében szerzett kutatási eredmények jól hasznosíthatók a gyakorlatban, mikro- és makroszinten egyaránt. A tartalmi elemzés alapján különösen előremutatóak és hasznosak lennének a további empirikus – és lehetőleg a rezilienciához jól illeszkedő longitudinális – vizsgálatok a pedagógusok, a kisiskolások és az iskolák körében.

AZ AFÁZIÁVAL KAPCSOLATOS EMPATIKUS HOZZÁÁLLÁS ÉS A NEMEK SZERINTI TUDÁSSZINTKÜLÖNBSÉG VIZSGÁLATA EGY PILOT MÉRÉS ALAPJÁN

Tamása Róza *, **Szili Katalin ****

* Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet
tamrozaa@gmail.com

** Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet
szili.katalin@uni-mate.hu

Kulcsszavak: afázia; tudásszint; empatikus hozzáállás

Az agyvérzés, a különböző agyi sérülések száma folyamatosan egyre gyakoribb előfordulást mutat, ezáltal az afáziás betegek száma is növekedő tendenciát jelez külföldön és Magyarországon egyaránt. Az előbbi okból kifolyólag a társadalom ismeretszintje, a betegséghez fűződő hozzáállása kulcsfontosságú területet képez mind a prevenció, mind az afáziás betegek reintegrációjának oldaláról, azonban számottevően kevés kutatás található a témában, kiváltképpen magyarul. Nemzetközi vizsgálatok eredményei a tudásszint témakörében egybehangzóak, mind alacsony szintet reprezentáltak az ismeretszint vonatkozásában (Code et al., 2016; Mavis, 2007). A társadalom ismeretének hiánya mellett a kommunikációs partner, illetve a társadalom betegséghez fűződő hozzáállása, viselkedése szintúgy hozzájárul az afáziával küzdő emberek szociális szinten ért gátoltságához, amely kifejezetten megnehezíti számukra a társadalmi reintegrálódást, a megfelelő önértékelés megtartását (Flynn et al., 2009; Howe et al., 2010). Az előbbi okok miatt az afáziás személyek számos esetben választják inkább a szociális deprivációt (Dalemans et al., 2010). A média hatása a tudásszintre, illetve az empatikus hozzáállásra kulcsfontosságú lenne, azonban a megfelelő tájékoztatás hiánya egyértelműen megtalálható, amely nélkül az információszerzés a személyes kapcsolatokra, tanulmányokra korlátozódik.

Az előbbieken említettek miatt kutatásunk elsődleges célja volt az afáziával kapcsolatos tudásszint, illetve a nemek közötti eltérés megismerése magyarországi viszonylatban.

Kutatási kérdéseink a következő területekre irányultak: (1) az ismeretrendszer; (2) a nemek közötti eltérő tudásszint; (3) az empatikus hozzáállás megléte.

Eredményeink alapján elmondható, hogy a vizsgált populáció (n=101) tudásszintje a külföldi kutatások eredményeihez viszonyítva jóval magasabb szintet reprezentál ($t=20,44$, $p<0,01$), valamint kapcsolat található az empatikus hozzáállás és az ismeretszint között ($r=0,386$, $p<0,01$). A nemek vonatkozásában különbség bizonyítható az afáziával kapcsolatos tudásszint ($t=-3,33$, $p<0,01$) és az empatikus hozzáállás között ($t=-1,53$, $p=0,064$), azonban a családban történt stroke eset nem mutatott szignifikáns kapcsolatot a tudásszint mértékével.

Összességében elmondható, hogy kutatásunk eredménye joviális eredményt mutat, mind az empatikus hozzáállás megléte, mind pedig a tudásszint mértéke esetén. A nemek közötti ismeretszintben fellelhető számottevő különbség azonban nem magyarázható esetünkben a Mavis (2007) által közölt eredménnyel, miszerint a médiái platformok befolyásolják a tudásszint mértékét ($t=-0,66$, $p=0,255$).

KÖRNYEZETTUDATOS RUHATÁR: A FENNTARTHATÓSÁGRA NEVELÉS LEHETŐSÉGEI ÉS KIHÍVÁSAI?

Tódor Imre

Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem Csíkszeredai Kar
imretodor@gmail.com

Kulcsszavak: fenntarthatóságra nevelés; fenntartható divat; Z generáció

A fenntarthatóság az elmúlt években mindenütt aktuális kérdéssé vált. Románia Oktatási Minisztériuma a 2022–2023-as tanévben első ízben vezette be kötelező jelleggel a „Zöld Hét” iskolán kívüli programot a tanév szerkezetébe. A fenntarthatóságra való nevelést az országos stratégiai terv kiemelt prioritással kezeli. A jelen kutatás a fenntarthatóság egyik szegmensére, a fenntartható divatra fókuszál, ugyanis az merőben érinti a középiskolás tanulók mindennapjait. Az aktuális diskurzusok (YouGov, 2014; Greenpeace, 2015; Domingos, Vale & Faria, 2022) arra engednek következtetni, hogy a zöld divat sikere végső soron a fogyasztótól függ, melynek elméleti alapját a lassú divat (slow fashion) és a körkörös gazdaság képezi. Kutatásom célja a Z generáció, azon belül is a székelyföldi magyar középiskolások öltözködési szokásainak, zöld divattal kapcsolatos fogyasztói magatartásának a vizsgálata. Kutatásom során arra keresem a választ, hogy a tanulók milyen motívumok alapján hozzák meg a döntésüket, legyen az a fenntartható divat területén, a fenntarthatósággal kapcsolatban. Kvantitatív kutatásom célcsoportját a székelyföldi (Hargita, Kovászna és Maros megyék) magyar tannyelvű középiskolák tanulói képezik. Valószínűségi, azon belül szisztematikus típusú mintavételt alkalmaztam. A kutatás eszközeül a kérdőív szolgál, amelynek kérdéskörei három főcsoportba sorolhatók. A témában megjelent elméleti és empirikus nemzetközi kutatások olvasata alapján (Domingos, Vale & Faria, 2022; Pencarelli et al., 2020; Štefko & Steffek, 2018.) a következő hipotéziseket fogalmaztam meg: 1. döntési kritérium hipotézise: a legfontosabb ismérvet a termék ára, minősége és designja képezi. 2. A gyors divat merőben befolyásolja a középiskolás tanulók öltözködését, így a fenntartható divat a gyors divat alternatívájaként jelenik meg. 3. A fenntartható fogyasztói magatartás pozitív hatással van a lassú divat fogyasztói magatartására. Kutatásom során arra a részeredményre jutottam, hogy a Z generáció öltözködési szokásait merőben befolyásolja a gyors divat, mindazonáltal magas hajlandósággal rendelkezik a fenntartható ruházatot illetően.

THE SIMPLE, SHORT-ANSWER QUESTIONS OF THE WRITTEN INTERMEDIATE LEVEL HISTORY EXAMINATION IN TERMS OF CONTENT, TAXONOMY AND TYPOLOGY

Tóth Judit

University of Pécs Coordination Centre for Clinical Trials
tothjudit1995@gmail.com

Keywords: history didactics; pedagogic assessment; history maturity exam

The international trends in history didactics today are concerned with the notion of multiperspectivity, inquiry-based history teaching, historical consciousness and the research on how historical knowledge is structured (F. Dárdai & Kaposi, 2021; Majkić, 2021). With the increasing importance of complex thinking operations, the development of tasks and tests for measuring historical thinking has become more and more important (Ercikan & Seixas, 2015; Kojanitz, 2021) In the field of assessment, the focus has been put on efficiency, accountability, transparency, and quality assurance with high stakes examinations (Kotschy, 2016). The introduction of Hungarian two-tiered History maturity system was the result of compromises in the light of these international trends.

Since 2005, there have been several studies on the maturity system (e.g. Molnár & Csapó, 2019), but few in-depth analyses of history (e.g. F. Dárdai & Kaposi, 2008; Kojanitz, 2022) have been made. This research aims to extend range of these works. In the course of the research, I carried out item and task-level analyses of 11 written short-answer tasks of the intermediate History maturity exam (132 tasks, 630 items). The analysis identified the content dimension of the tasks (e.g. political history), Bloom's taxonomy levels, type of task-solving activity and the possible task types, formulated in the examination regulatory document. The aim of my analysis was to provide a comprehensive picture of both the content and cognitive structure of the tasks and to characterize in what ways the examination regulations of the history maturity examination are consistent with the examination tasks prepared.

The results show that there is no significant difference in the distribution of the historical dimensions compared to content regulatory documents. According to Bloom's cognitive taxonomy, 577 out of 630 items are at the knowledge level (92.6%), and the complex source analysis tasks do not show significant differences either (88.9%). Regarding the task-solving activities, 43% of the items are open-ended, with three activities dominating: short answers (24.6%), multiple choice (23.3%) and finding pairs (26.5%). Among the possible task types three types are dominant: 'Finding information using sources (text, images)' (11.7%), 'Comparing details of sources, interpreting reasons for differences' (16.3%) and 'Identifying/explaining concepts, assigning them to age, region/state' (29.8%), making up of 57.8% of the tasks.

The results indicate that the task development culture of the History maturity exam is not in all aspects aligned with its regulation. The short-answer question test part emphasises knowledge-based item formulation, with little variation in task types and task-solving activities. All these factors justify a rethinking of the simple, short-answer tasks of the intermediate level examination, the reflection on the subject and the extension of research.

The paper was funded by PTE László János Doktorandusz Kutatói Ösztöndíj.

A MAGYAR KÖZOKTATÁSBAN ELÉRHETŐ, FOGYATÉKOSSÁGOK IRÁNTI SZEMLELETFORMÁLÓ PROGRAMOK ÖSSZEHASONLÍTÓ ELEMZÉSE

Tóth-Szerecz Ágnes

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet
toth-szerecz.agnes@uni-mate.hu

Kulcsszavak: szemléletformálás; érzékenyítés; fogyatékoság

A szervezett formában létrehozott szociális érzékenyítés hatékony eszköze lehet annak, hogy a társadalom befogadóbbá váljon a különböző fogyatékoságokkal szemben, s mindezek az érintett személyek hatékonyabb társadalmi integrációját is támogathatják. Az elutasítás vagy távolságtartás többnyire az információhiány eredménye, így ha a társadalom több rálátást, információt kap mindezzel kapcsolatban, feltételezhető a magasabb fokú elfogadás. Az utóbbi évtizedekben látványosan emelkedett azoknak a programoknak, rendezvényeknek a száma, amelyek ezt a célt tűzték ki. Nemzetközi attitűdvizsgálatok konklúziói alapján lényeges változóként fogalmazható meg, hogy a válaszadó milyen minőségű, mennyiségű információval rendelkezik az adott csoportról, hogy a mikrokörnyezetében van-e valamely fogyatékosággal élő személy, létesített-e már velük interakciót, s a közvetlen környezettől kapott impulzusok, a családi értékrend is befolyásoló tényező lehet (Firat & Koyuncu, 2021; Lundberg, 2018). A témában végzett külföldi kutatások továbbá arra is rámutatnak, hogy a korai életkorban megkezdett szemléletformálás igazán hatásos lehet, s hogy az intézményes nevelésben kapott impulzusok nagymértékben meghatározhatják azt, hogy fogyatékkal élő társaikkal szemben milyen lesz a diákok attitűdje (Hazel & Allan, 2013).

A nemzetközi és hazai attitűdkutatások összefoglalása után ezek tanulságai mentén összeállított szempontrendszer segítségével történt meg négy, intézményes nevelés keretein belül hazánkban jelenleg is elérhető érzékenyítő program elemzése, amelyek alkalmasak lehetnek a fogyatékoság iránti szemléletformálásra. Az elemzés szempontjai közé sorolható, hogy a fogyatékoságok hány típusát foglalja magában, mely korosztály számára alkalmas a program, milyen intenzitással, hány alkalommal lehetséges a részvétel, az ismeretátadás jellege, valamint hogy van-e lehetőség kontaktusba kerülni fogyatékos személlyel, lehetőséget adva ezzel a személyes tapasztalatgyűjtésre.

Az elemzés célja, hogy az elérhető programok közül a külföldi attitűdkutatások eredményeivel összevetve a leghatékonyabb, leghatékonyabb körben alkalmazható érzékenyítő programok kirajzolódjanak.

AZ ÖSSZEFÜGGŐ GYAKORLATOK ÉRTÉKELÉSÉNEK ELEMZÉSE

Tóthné Aszalai Anett *, Radics Márta **

* Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar
tothne.aszalai.anett@szte.hu

** Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar
radics.marta@szte.hu

Kulcsszavak: szakmai gyakorlat; értékelés; logopédusképzés

A felsőoktatási képzések és oktatás minőségének fejlesztése összetett folyamat, mely magában foglalja a tanulási eredmények eléréséhez vezető utat, az innovatív tanításmódszertani eljárásokat, a tanulás támogatásának egyéniesített eszközeit. Az értékelés minden tanítási és tanulási folyamat kulcseleme, ami a hallgató kompetenciáinak és a tanulási folyamatnak a fejlesztését szolgálja (Farkas, 2017, 2019). Az értékelés minősége hangsúlyos szerepet tölt be a tanulási folyamatban, hatással van a tanulási eredményekre, a hallgatói motivációra, a személyiségfejlődésre (Réthy, 2011). Pályaszocializációs szempontból is fontos, hogy az értékelést a tanulási folyamat részének tekintsük, ne pedig végeredménynek.

Az értékelési rendszer fejlesztése kiemelt feladat a gyakorlatorientált képzésekben, így a gyógypedagógus-képzés területén is. A Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar Gyógypedagógus-képző Intézet logopédusképzésének speciális részei az összefüggő gyakorlatok, melyeket a hallgatók külső helyszínen, 2 szakirányon, mentortanárok vezetésével teljesítenek. A gyakorlatok minőségi lebonyolítása, megszervezése és értékelése nagy kihívást jelent az intézet számára. Az értékelés több-elemű, hallgatói önreflexiót, mentori és oktatói értékelést egyaránt tartalmaz. Kutatásunk az összefüggő gyakorlatok hatékonyságát kívánta vizsgálni sajátos nézőpontból.

2022 januárjában az összefüggő logopédiai gyakorlatok szöveges és numerikus értékeléseit elemeztük, azt vizsgálva, hogy a mentori értékelésekben hogyan jelennek meg a fejlesztő és minősítő elemek. Vizsgálatunk célja nem csupán helyzetfeltárás volt, hanem az is, hogy láthatóvá váljanak az értékelési szempontok fejlesztési lehetőségei. A kutatásban 50 mentori vélemény tartalomelemzését végeztük el. Fő kutatási kérdéseink a következők: (1) Hogyan valósul meg a kompetenciák fejlesztése a szöveges értékelésekben? (2) Hogyan támogatja az értékelés a hallgatói tanulás folyamatát? (3) A szöveges értékelés tartalmaz-e jövőre vonatkozó fejlesztési lehetőségeket? (4) A numerikus és a szöveges értékelés összhangban állnak-e egymással?

Eredményeink szerint a pedagóguskompetenciák közül a tervezés folyamata, a hallgatói kommunikáció és az elméleti ismeretek statikus értékelése áll a középpontban. A szövegek azt mutatják, hogy a mentorok a hallgatók gyakorlati tanulási folyamatát végeredményként értelmezik, a jelenre fókuszálnak, a további fejlődést támogató értékelés alig jelenik meg a szövegekben.

Vizsgálatunk eredményei hozzájárulnak a gyógypedagógus-képző intézet gyakorlatainak korszerűsítéséhez, a teljes képzési folyamat felülvizsgálatához, eredményességének és minőségének a fejlesztéséhez.

GAMIFIKÁCIÓ AZ OKTATÁSBAN, FANTASY SZEREPJÁTÉK A TERMÉSZETTUDOMÁNYOS TANÓRÁKON

Üst Norbert *, Szántóné Tóth Hajnalka **, Zentai Gabriella ***

* Magyar Agrár és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet
ustnorbert91@gmail.com

** Magyar Agrár és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet
szantone.toth.hajnalka@uni-mate.hu

*** Magyar Agrár és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet
zentai.gabriella@uni-mate.hu

Kulcsszavak: természettudomány; gamifikáció; módszertan

A hazai és nemzetközi attitűdvizsgálatok rávilágítottak arra, hogy a tanulók természettudományos tantárgyakkal kapcsolatos megítélése életkoruk előrehaladtával egyre inkább kedvezőtlen irányba változik (Chrappán, 2017; Csapó, 1999; Csíkos, 2010; Molnár, 2014). Napjainkban a tanulók egyre inkább a virtuális világ csábításának vannak kitéve. Kapcsolataik inkább online térben vannak, a való életben nehezebben értetik meg magukat a másikkal. Hozzászoktak a gyors információáramláshoz és az ingergazdag tevékenységhez, amit a virtuális világ nyújt számukra (Kopházi et al., 2018). A számítógépes játékok egy fiktív világban tartják őket, ahová vissza-visszatérnek, és az életüket inkább egy ilyen eseményekben és akcióban gazdag környezetben töltik.

Kutatásunk célja egy új, gamifikációval támogatott oktatási módszer kidolgozása, kipróbálása és hatékonyságának vizsgálata. Ehhez létrehoztunk a valóságban megélhető szerepjátékbeli világot, amelytől azt várjuk, hogy növelje a tanulási motivációt, a gyermekek természettudományok iránti érdeklődését. Itt a gyermekek a természettudományos tanórákon barbárok, paladinok, mágusok lehetnek, és még sok más szerepbe bújhatnak. Élhetik az itt kapott karakterek életét az iskolai környezetben is. Bemutatjuk nekik, hogy a való életben, az iskolapadban is lehetnek hősök, éppúgy, mint a kedvelt játékaikban. A döntéseiknek a való életben éppolyan következményei vannak, mint a játékokban. Feltételezéseink szerint a módszer által a természettudományok tanulásában motiváltabbak lehetnek, természettudományos kompetenciáik fejlődhetnek.

Kutatási módszerünk egy kontrollcsoportos fejlesztőkísérlet, amelyben két, hasonló adottságokkal rendelkező iskola tanulói természettudományok iránti attitűdváltozását vizsgáltuk meg, 60 tanuló bevonásával (kísérleti csoport 20 fő, kontrollcsoport 40 fő). Összehasonlítottuk az előmérés és az utómérés eredményét mind a kísérleti, mind a kontrollcsoportban, a mérések között az eltelt három hónapban a kísérleti csoportban a gamifikációval támogatott oktatási módszert alkalmaztuk, míg a kontrollcsoport a hagyományos módszerekkel haladt.

A vizsgálat eredményei igazolták, hogy a kísérleti csoport tanulói természettudományok iránti attitűdjének változása meghaladja a kontrollcsoportét. A kísérleti és a kontrollcsoport között a természettudományos tudás bementi mérésekor szignifikáns volt a különbség a kontrollcsoport javára (kísérleti $M = 48$; $SD = 14$; kontroll $M = 64$; $SD = 6$; kétmintás $t = -5,839$; $p < 0,001$). 3 hónappal később, a fejlesztést követően a két csoport közötti különbség jelentősen csökkent, bár még így is szignifikáns maradt (kísérleti $M = 58$; $SD = 14$; kontroll $M = 66$; $SD = 11$; kétmintás $t = -2,607$; $p = 0,012$).

Ezek az eredmények igazolják azt, hogy az általunk kidolgozott módszer hozzájárul a tanulók természettudományok iránti attitűdjének pozitív irányba történő elmozdulásához.

MODULOK A TECHNIKA ÉS TERVEZÉS TANTÁRGY FELSŐ TAGOZATOS TANTERVÉBEN

Velner András

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet
velner.andras@uni-mate.hu

Kulcsszavak: tanterv; kompetenciák; modulok

Az előadás bemutatja a Nemzeti alaptanterv 2020 Technológia tanulási területének Technika és tervezés tantárgyának vállalásait a technikai nevelés és műszaki kultúra-közvetítés vonatkozásában. Leírja és elmezi a változásokat, melyeket a tantervi alkotóteam célul tűzött ki a tantárgyi reform részeként.

A technika és tervezés tantárgy a problémamegoldó gondolkodást, a saját tapasztalás útján történő ismeretszerzést helyezi a középpontba, melynek eszköze a tanórákon megvalósuló kreatív tervező- és alkotómunka, a hagyományos kézműves és a legmodernebb digitális technológiák felhasználásával. Kimeneti követelményei elsősorban készségekről, attitűdökről, szokásrendről szólnak, nem pedig konkrét ismeretekről. Alapvető célja a munkához való pozitív hozzáállás kialakítása. Elvárás a tanulókkal szemben a pontosságra törekvés, az egyszerűbb szerszámok (pl. olló, kés) balesetmentes használata, igény a tisztaságra, az asztalrendre, az anyagtakarékosságra. Fontos fejlesztési feladat a pontos mérés – előbb sablonnal, majd vonalzóval, az egyenes vonal húzása vonalzó mentén, alaklemez pontos körberajzolása. A térszemlélet fejlesztésének eszköze az alaprajz, nézeti ábrakészítés egyszerűbb mértani testekről (szabadkézzel vagy körberajzolással). Nagy szerepet kap a tapasztalati úton történő ismeretszerzés – például az anyagok érzékszervi vizsgálata és a megmunkálásuk során szerzett tapasztalatok megfogalmazása, értékelése. Fontos eszköze az élménypedagógia, például a gamifikáció és a szituációs játékokon keresztül történő feladatkitűzés. A Technika és tervezés tanórák legyenek szerves részei az iskolai életnek, a készített tárgyak kapcsolódjanak más területekhez, például álarcok farsangra, osztálydekoráció, bábok készítése olvasmányok eljátszásához, ajándékok, jeles napokhoz kapcsolódó tárgyak és dekorációk készítése.

Az előadás értékeli a javasolt tevékenységeket az egyes tantárgyi modulokban, és figyelembe veszi az egyes szaktanári fórumok és felmérések visszajelzéseit a tanítási körülményekről. Az immár 2020 szeptemberétől bevezetésre kerülő tantárgy eredményesen bővíti az élménypedagógia – egyébként oktatási hagyományaiban is meglévő – eszköztárát, fokozottan jelenik meg benne a tárgyalás, és a funkcionális ismeretszintetizálás.

A 2020-as Nemzeti alaptanterv és a Kerettanterv rögzíti és meghatározza a technika tanításának rendjét, módszertani szabadságában nemcsak bővül a 2012-es NAT-hoz képest, hanem felső tagozatos választható moduljaiban mind a közoktatási intézmény pedagógiai programjához, mind az iskolai lehetőségekhez eredményesebben adaptálható.

A PÁLYAVÁLASZTÁSI ÉRETTSÉG VIZSGÁLATA A HEVESI EÖTVÖS JÓZSEF REFORMÁTUS OKTATÁSI KÖZPONTBAN ÉS A GYÖNGYÖSI BERZE NAGY JÁNOS GIMNÁZIUMBAN

Visztenvelt Andrea

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet
visztenvelt.andrea@uni-mate.hu

Kulcsszavak: pályaeérettség; öndefiníció; pályaismeret-fejlesztés; pályaaorientációs szolgáltatások az iskolában

Napjainkban, elemezve a nemzetközi gazdasági folyamatokat, kiemelkedő szereppel bír az életpálya-tanácsadás területén belül az a tudás, mely a megalapozott, széles információs bázison alapuló választást támogatja, hiszen a gyorsan változó gazdasági környezetben az adaptivitás, a rugalmas alkalmazkodás az egyik legértékesebb kompetenciává vált a munkavállalók tekintetében. A jelenkori pályaaorientáció szakirodalma eleve elveti a pályaválasztás, mint az egyén életútjában véglegesen visszavonhatatlan döntés érvényességét, és helyette a folyamatos döntési készenlét, a döntési képesség és a hozzá kapcsolódó tudás (önismeret és munkaerőpiac, képzésiipiac-ismeret) szükségességére hívja fel a figyelmet. A pályaválasztási döntés sikerességét nagymértékben a pályaválasztási érettség határozza meg, amely a tanuló egész személyiségének olyan fejlettségi állapotát jelenti, „amely egyrészt lehetővé teszi- az elhelyezkedési lehetőségek és személyiségnek megfelelő- pályaa adekvát választását, másrészt biztosítja a szakmai képzésnek legalább minimális sikerét, és felébreszti a tanulóban a szakmai beilleszkedésre való tartós törekvést” (Suhajda, 2017.)

A pályaeérettség vizsgálata jelen kutatásban egy saját szerkesztésű online kérdőívvel valósult meg, ahol a két különböző, Heves vármegyében található középiskola végzős, illetve 11. osztályos tanulóit kérdeztük meg, összesen 238 főt. A 2023 januárjában folytatott vizsgálatban főként az információfeldolgozás módszertanát, a pályaaorientációs előkészítő folyamatokat elemeztük.

Eredményeink felhívják a figyelmet arra, hogy az információszerzés módja, az ismeretek adekvát feldolgozása jelentős mértékben befolyásolja a döntés sikerességét. Az öndefiníciós képesség fejlesztése ebben az életkorban kiemelten fontos feladat. Empirikus kutatásunk lezárásaként szakmai javaslatokat fogalmazunk meg, amelyek a hatékony pályaismeret-fejlesztés módszertani lehetőségein túl az eredményes önismeret-fejlesztés támogatására is fókuszálnak.

AZ OSZTÁLYTEREM LÁTHATATLAN TEREI

Vörös Klára Ilona

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet
Voros.Klara@uni-mate.hu

Kulcsszavak: elsős osztályterem; szimbolikus tér

Az általános iskolai oktatás adott építészeti és elhelyezési feltételek közegében zajlik. Sajátos, konkrét tereit azonban a használói alakítják és értelmezik. Az iskolát körülvevő makrokörnyezettel (település, utca, épület, kapu, udvar) nap mint nap találkozhatunk, de a mikrokörnyezet, az osztályterem, viszonylag zárt tér. Minden generáció megtapasztalja ezt a teret, ugyanakkor minden osztályterem egyedi jelenség, jelentéstartalmi sajátosak. Az osztályterem a kor pedagógiai feladatainak megoldása révén, tevékenységének tartalmi következtében és emberi kapcsolatainak során formálódik. Jellemző jelhordozói, tárgyai: a padok, a tábla, a szemléltető eszközök. Az osztályterem azonban nem ezek összessége. Terébe lépve szimbolikus reprezentációkat vonunk be.

Az osztályterem láthatatlan tereinek és reprezentációinak számbavétele azt a célt szolgálja, hogy megvizsgálja az osztályterem szimbolikus közegét, jelhordozó tárgyait, észrevételezze tereinek, eszközeinek jelentéstulajdonításait. Terei vizsgálata során jellemzi az osztálytermet, mint strukturális, szemiotikai, közvetítési, kapcsolati és szövegteret. Ezen szempontok elemzése során bemutatja az osztálytermet, mint komplex összefüggésrendszert (struktúra), jelentéstartalmat (szemiotika), tudások és receptív élmények közvetítőhelyét (közvetítés), tevékenységek és viszonylatok közegét (kapcsolat), emberi produktumot, tárgyasult valóságot (szöveg).

Hipotéziseink a következők voltak: (1) Az osztályterem jelentéseket ír le, mely jelentéstartalmak az oktatáshoz, neveléshez idomulnak. (2) Térelemei, eszközei hatással vannak szemantikai kategóriákra, a konkrét osztályhoz szólnak. (3) Kimutatható az osztályfőnök és a tanulók identitáskapcsolata, a személyes azonosítás jelenléte.

A módszertanilag inkább teoretikus megközelítés kiegészül gyakorlati, tapasztalati vizsgálattal is. Az elméleti vonatkozások hangsúlyosabb voltát az indokolja, hogy az osztályteremre való ezen újfajta rálátás megkívánja, hogy mind funkcionalitásában, mind jellemző folyamatainak színtereként részletesen elemezzük reprezentációját, s ne csupán intuitív ismeretünk legyen róla. Az értelmező (szimbolikus) szemlélet modellál, elképzeléseket közvetít, melyet szemléletessé tesznek, illusztrálnak a gyakorlati vizsgálatok. Ezek elsősorban első osztályosok tantermeit, az azokhoz való kötődést, jeleinek olvasatát kutatják, résztvevő megfigyeléssel, kísérlettel, interjúval.

Az osztályterem efemer jelenség. Terének ikonjai, kódjai hamar változnak. De minden esetben jelentésekkel teli világ. E jelek dekódolása azért fontos, mert e jelek mondanivalóval bírhatnak arra nézve, mi egy elsős tanuló osztálytermének üzenete az iskola funkcionális szerepéről, jellemző érzelmi és motivációs folyamatairól.

THE RELATIONSHIP BETWEEN DOCTORAL STUDENTS' SELF-PERCEIVED ENGLISH ACADEMIC WRITING SKILL AND SCHOLARLY PRODUCTIVITY

Wai Mar Phyo

University of Szeged Doctoral School of Education
weimm622@gmail.com

Keywords: doctoral education; academic writing; self-perceived writing abilities; publishing papers

Doctoral students are expected to submit their dissertation to respective doctoral schools within a contract period. Moreover, publication is also a requirement of doctoral programs these days. Therefore, doctoral students have to publish academic papers in English so that they can graduate, establish academic careers successfully and contribute to their research field (Hyland, 2018; Katila et al., 2020). For novice research students who came from non-native English-speaking backgrounds, presenting their research works at an internationally accepted academic manner is challenging as producing scholarly texts at the doctoral level is always research-informed and discipline-oriented.

The aim of our current study is to investigate students' self-perceived writing ability in English and its relationship with their ability to write publishable papers on empirical studies they designed and implemented.

This study is conducted as the second phase of a larger research project using a 1 to 6 Likert scale questionnaire. The items in the questionnaire were adapted from CEFR (2018). The survey was conducted in the 2021-2022 academic year and all the non-native English-speaking doctoral students who were currently studying in Hungary were invited to participate in our study. We received a total of 255 responses. According to the descriptive analysis, the participants were 125 females and 127 males; we found that three students chose not to mention their gender. The doctoral students in the dataset were studying at 14 Hungarian universities and all the participants came from the countries where English is not used as their mother tongue.

We found that the students were confident about their writing abilities in English (Means ranged between 4.49 and 4.81; SD between .97 and 1.13). Descriptive statistics tended to show that male students' self-assessment scores were higher. Therefore, an independent-samples t-test was conducted; the result revealed significant differences between the self-assessed scores on English academic writing ability of female students ($M=4.31$, $SD=1.22$) and male students ($M=4.68$, $SD=1.03$); $t(250)=-2.567$, $p=0.001$. A Pearson correlation test indicated that there was a significant positive relationship between students' self-assessed scores of their English writing ability and their self-assessment of their ability to write publishable papers ($r(255)=.696$, $p=.000$).

The paper was funded by University of Szeged.

THE ROLE OF DOCTORAL STUDENTS' ACADEMIC ENGLISH READING ABILITY IN THEIR RESEARCH LITERACY

Wai Mar Phyo

University of Szeged Doctoral School of Education
weimm622@gmail.com

Keywords: doctoral students, reading ability; research literacy; higher education

The ultimate goal of doctoral education is to educate the students to become ethical and professional researchers. Therefore, doctoral students are expected to carry out their research tasks ethically and independently. Doctoral programs around the world are normally offered in two types (“research only” or “coursework and research”) and in both types, students have to submit their thesis to respective dissertation committees within a contract period to be graduated. Therefore, research students are working under pressure and they have to consult various literatures in order to finish writing up their whole dissertation at an expected academic standard and in a timely fashion. Therefore, academic English reading ability is an essential skill in developing doctoral students’ research literacy. Research has shown that there is a strong relationship between doctoral students’ academic English reading ability and the quality of their doctoral tasks (Brabazon et al., 2021; Kwan, 2008).

The current study, part of a larger research project, used a 1 to 6 Likert scale questionnaire to investigate non-native English-speaking doctoral students’ self-perceived reading ability in English and its relationship with their skills in and knowledge about research methodology. The items on English reading comprehension were adapted from CEFR (2018). We conducted the survey in early 2022 involving 255 (125 females; 127 males; 3 not stated) doctoral students. All the participants were non-native users of English, studying at 14 Hungarian universities. Students were found confident about their comprehension of academic texts in English (Means were between 4.38 and 4.83; SD between .96 and 1.31). A one-way ANOVA test showed that there was no statistically significant difference among four groups in 1st-, 2nd-, 3rd-, and 4th-year of studies ($F(5, 249)=2553, p=0.28$). Tukey’s HSD Test for multiple comparisons found that the mean value of reading ability was significantly different between 1st-year ($M=4.34, SD=1.14$) and 4th-year ($M=4.93, SD=1.05$) students ($p = .04, 95\% C.I. = .0031, 1.1692$). A Pearson correlation test showed a positive correlation between students’ self-assessed scores of their English reading ability and their self-perceived research abilities ($r(255) = .510, p=.000$).

We concluded that students’ English reading comprehension improved over their academic years and their reading ability had a significant relationship with their self-perceived research abilities.

The paper was funded by University of Szeged.

KONSTRUKTÍV SZÖVEGALKOTÁS ÉS SZÖVEGFELDOLGOZÁS TÁRSASJÁTÉK ALKALMAZÁSÁVAL ALSÓ TAGOZATON

Zsiray Barbara *, Koós Ildikó **

* Eötvös Loránd Tudományegyetem Bolyai János Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium
zsiraybarbi@gmail.com

** Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar
koos.ildiko@ppk.elte.hu

Kulcsszavak: társasjáték; anyanyelvi nevelés; alsó tagozat; kooperativitás; kreativitás

Előadásunkban a konstruktív tanítási-tanulási folyamat eszköztárához illeszthető anyanyelvi szakmódszertani lehetőségként mutatjuk be társasjátékok tanórai alkalmazását.

Elővizsgálatunk igazolta, hogy például a Sztorikocka használata az anyanyelvi nevelésben tanórákon is beilleszthető játékos módszerként, hatékonyan fejleszti a szóbeli és írásbeli szövegalkotást. Erre reflektáltunk új projektünkkel, amely a szövegértési és értelmezési képesség fejlesztését helyezi középpontba, megtartva a korábbi célokat is. A projektben vizsgáljuk: (1) hogy a Fekete Történetek Junior kártyajátékok (Szivárvány Történetek, Piros történetek) RWCT-technikákkal (Reading and Writing for Critical Thinking) kombinálva miként segítik elő a 9–10 éves diákok szövegértő és szövegértelmező képességének fejlesztését; (2) hogy a tanulók nézőpontváltással írt elbeszéléseiben tetten érhető-e a nyelvi kreativitás; (3) hogy a társasjátékok rendszeres alkalmazása befolyásolja-e a tanulási attitűdöt.

Módszertani kutatásunk kezdetén vizsgálati és kontrollcsoportot hoztunk létre. A csoportok tanulói 9–10 évesek; azonos oktatási környezetben tanulnak, a vizsgálati csoport tagjai ezen felül 30 alkalommal játszottak a kártyajátékokkal, ismerkedtek meg drámapedagógiai módszerekkel, grafikai szervezőkkel, kreatív írást támogató feladatokkal. A foglalkozásokat kép- és hangfelvételre rögzítettük, ami elsősorban a tanulói attitűdök megfigyelését szolgálta. A szövegértés, -értelmezés szintjét írásbeli feladatsorral, a nyelvi kreativitást önálló szövegalkotási feladattal mértük. A foglalkozásokon a társasjáték mellett RWCT-eljárásokat is használtunk, amelyek kooperatív, interaktív, reflektív technikák összességét jelentik, fejlesztve a tanulók kritikai gondolkodását, a szövegfeldolgozás folyamatában széles lehetőséget nyitva a metakognitív értési, értelmezési, tanulási folyamatoknak. A tanulók a játék során néhány nyom alapján véleményformálással, egymásra reflektálva derítik fel a kártyákon található izgalmas rejtélyeket és bűneseteket. Az életszerű helyzetek megoldásai során saját korábbi tapasztalataikra építve ismeretalternatívákat konstruálnak, felfedezve ok-okozati összefüggéseket, különböző konnotatív szövegértelmezési színtereket.

A tanulók a foglalkozássorozat végére képessé váltak a megismert grafikai szervezők önálló alkalmazására; több mint 10%-kal eredményesebben teljesítettek azonos szövegértési teszteken, mint a kontrollcsoport tagjai. A résztvevők könnyebben tudtak azonosulni fiktív karakterek érzelmi és gondolati világával; árnyaltabb, érzelemgazdagabb fogalmazásokat írtak azok szemszögéből. A foglalkozások kezdetén, végén a tanulók hangulatjelekkel határozták meg aktuális lelkiállapotukat. Igazolódtott, hogy az élményt nyújtó anyanyelvi foglalkozások javítják a tanulók közérzetét.

A projekt eredményei hozzájárulhatnak a társasjátékok és az RWCT-technikák széleskörű oktatási felhasználásához az anyanyelvi nevelésben.

A kutatást az Új Nemzeti Kiválósági Program támogatta.